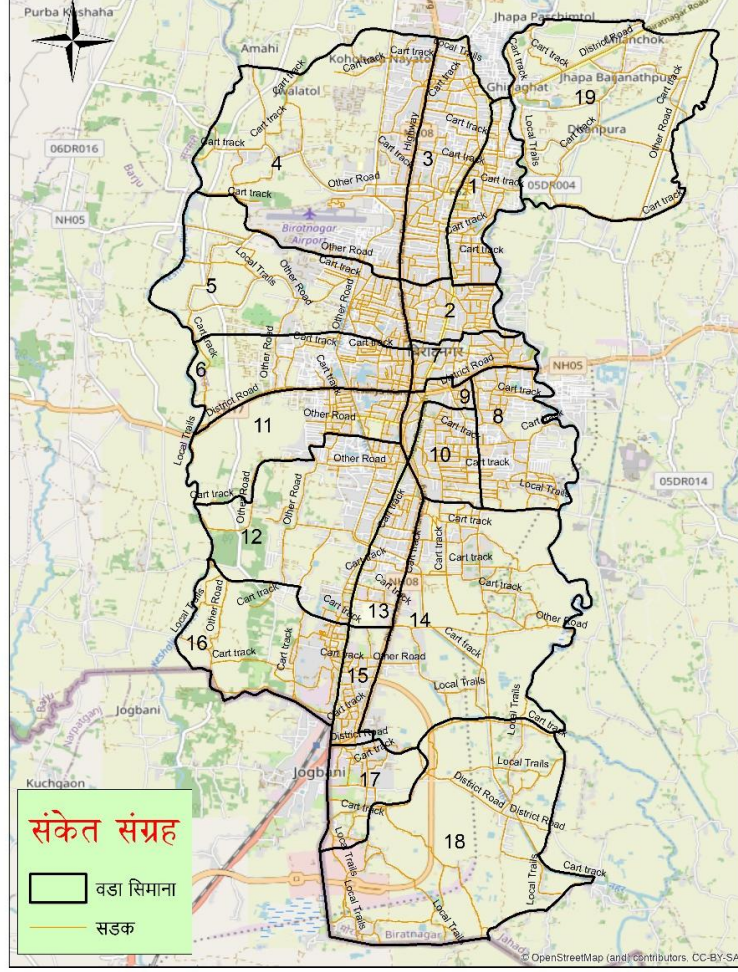

विराटनगर महानगरपालिका
विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना
२०८३

Disaster Preparedness and Response Actionplan -
2026

महानगर विपद् व्यवस्थापन समिति
विराटनगर महानगरपालिका, मोरङ
कोशी प्रदेश

दस्तावेज :	स्थानीय विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना, २०८३ विराटनगर महानगरपालिका
तयार गरेको मिति :	२०७७ साल असार
पहिलो परिमार्जन :	२०७९ साल माघ
दोस्रो परिमार्जन :	२०८१ साल असार
तेस्रो परिमार्जन :	२०८२ साल जेष्ठ
चौथो परिमार्जन :	२०८३ साल जेष्ठ
प्रकाशक :	महानगर विपद् व्यवस्थापन समिति, विराटनगर महानगरपालिका
प्राविधिक सहजीकरण:	हाम्रो कन्सल्टेन्सी सेवा, फिदिम, पाँचथर
सर्वाधिकार :	© विराटनगर महानगरपालिका

विराटनगर महानगरपालिका

नगर कार्यपालिकाको कार्यालय विराटनगर

मेरो भनाइ

नेपाल बाढी, पहिरो, भूकम्प, आगलागी, महामारी, हावाहुरी, चट्याङ, असिना, वन्यजन्तु आतङ्क, खडेरी, हिमताल बिष्फोट तथा हिमपहिरो जस्ता प्रकोपको उच्च जोखिममा रहेको छ। साथै जलवायु परिवर्तनका कारण पर्ने प्रतिकूल प्रभावबाट पनि नेपाल संवेदनशील अवस्थामा रहेको विद्यमान तथ्याङ्कले देखाएको छ। कोशी प्रदेश अन्तर्गत मोरङ जिल्लामा अवस्थित १९ वटा वडा रहेको विराटनगर महानगरपालिका भूकम्प, बाढी, सडक दुर्घटना, आगलागी, हावाहुरी, असिना, शीतलहर, महामारी, सर्पदंश लगायतका प्रकोपको उच्च जोखिममा रहेको छ। विपद्ले गर्ने जनधनको क्षति कम गर्ने तथा विपद् व्यवस्थापनको कार्यलाई प्रभावकारी बनाउने उद्देश्यका साथ यस नगरपालिकामा नगर स्तरीय विपद् व्यवस्थापन समिति, वडास्तरीय विपद् व्यवस्थापन समितिहरू समेत गठन गरी विपद् जोखिम न्यूनीकरणका प्रयासहरू भइरहेका छन्।

विराटनगर महानगरपालिकाको स्थानीय विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना तर्जुमा नेपालको संविधान, नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४, विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन २०७४, विपद् जोखिम न्यूनीकरण राष्ट्रिय रणनीतिक कार्ययोजना २०१८-२०३०, विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना तर्जुमा मार्गदर्शन २०६७ (संसोधन २०७६) र स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना तर्जुमा कार्यढाँचा दिग्दर्शन २०८१ ले तोकेको काम, कर्तव्य र अधिकार अनुरूप सबै वडामा वडास्तरीय सङ्गठनसन्तता तथा क्षमता विश्लेषण र विद्युतीय नक्साङ्कन कार्य सम्पन्न भएपछि तर्जुमा भएको छ। यस योजनाको कार्यान्वयन गर्ने क्रममा महानगरपालिकाका सम्बन्धित विकास समिति र शाखाहरूको अगुवाइमा ८ वटा क्लष्टरहरू निर्माण गरी विपद्का समयमा आवश्यकताअनुसार तत्काल परिचालन हुने गरी तयारी हालतमा राखिनेछ। साथै छिमेकी गाउँपालिका तथा नगरपालिकाहरू, जिल्लास्थित विषयगत कार्यालयहरू, प्रदेश सरकार, संघीय सरकार, दातृ निकायहरू, अन्तर्राष्ट्रिय तथा राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाहरूबाट सहयोग प्राप्त हुने अपेक्षा राखेको छ।

यस योजना तर्जुमाका लागि महानगरपालिकाको तर्फबाट अग्रभागमा रहेर समन्वय र सहजीकरणको महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्ने विपद् व्यवस्थापन शाखा प्रमुख, आठवटै क्लष्टरमा रहेर महानगरक्षेत्रको विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यका काममा प्रतिवद्ध हुँदै कार्ययोजना निर्माणमा भूमिका खेल्ने सम्पूर्ण विषयगत समिति र शाखाका प्रतिनिधिहरूलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु। योजना निर्माणको लागि विज्ञको रूपमा सहजीकरणको भूमिकामा रहनु भएका यश प्रसाद सुब्बा र रामकुमार दाहाललाई विशेष धन्यवाद दिन चाहन्छु। यो योजना निर्माणमा सक्रिय सकृय भूमिका खेल्नु भएका वडा तथा महानगरस्तरीय विपद् व्यवस्थापन समिति, बौद्धिक समुदाय तथा सरोकारवाला निकायहरू प्रति धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु। अन्त्यमा यहाँहरू सबैको साथ र सहयोगले विराटनगर महानगरपालिकालाई विपद्को समयमा प्रभावकारी प्रतिकार्य गर्न सक्ने महानगरपालिकाका रूपमा विकास गर्न महानगर तथा वडास्तरीय विपद् व्यवस्थापन समिति, सम्पूर्ण राजनीतिक दल तथा सबै सरोकारवाला निकायहरूबाट निरन्तर सहयोगको अपेक्षा गर्दछु। धन्यवाद।

नागेश कोइराला
महानगर प्रमुख
विराटनगर महानगरपालिका

शब्द संक्षेप

Short Form	Full Form	Nepali
NSDRM	National Strategy for Disaster Risk Management	विपद् जोखिम व्यवस्थापनका लागि राष्ट्रिय रणनीति
HFA	Hygo Framework Approach	ह्योगो कार्यसंरचना
NDRF	National Disaster Response Framework	राष्ट्रिय विपद् प्रतिकार्य कार्य संरचना
NCRA	Natural Calamity Relief Act 2039	दैवी प्रकोप उद्धार ऐन २०३९
DRRMA	Disaster Risk Reduction and Management Act 2018	विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४
NEWS	National Early Warning System	राष्ट्रिय पूर्वसूचना प्रणाली
DDMC	District Disaster Relief Committee	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति
PDMC	Province Disaster Management Committee	प्रदेश विपद् व्यवस्थापन समिति
DRRMNC	Disaster Risk Reduction and Management National Council	विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन राष्ट्रिय परिषद्
DRRMEC	Disaster Risk Reduction and Management Executive Committee	विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन कार्यकारी समिति
DRRMA	Disaster Risk Reduction and Management Authority	राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरण
LEOC	Local Emergency Operation Centre	स्थानीय आपत्कालिन कार्य सञ्चालन केन्द्र
DEOC	District Emergency Operation Centre	जिल्ला आपत्कालिन कार्यसञ्चालन केन्द्र
PEOC	Province Emergency Operation Centre	प्रदेश आपत्कालिन कार्यसञ्चालन केन्द्र
NEOC	National Emergency Operation Centre	राष्ट्रिय आपत्कालिन कार्यसञ्चालन केन्द्र
DPRP	Disaster Preparedness and Response Plan	जिल्लाविपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना
DDMP	District Disaster Management Plan	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन योजना
LDCRP	Local Disaster and Climate Resilience Plan	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना
CBDCRP	Community Based Disaster and Climate Resilience Plan	समुदायमा आधारित विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना
LDCRC	Local Level Disaster and Climate Resilience Committee	स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति
WDCRC	Ward Level Disaster and Climate Resilience Committee	वडास्तरीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील समिति
CDMC	Community Level Disaster Management Committee	समुदाय स्तरीय विपद् व्यवस्थापन समिति
DTO	District Technical Office	जिल्ला प्राविधिक कार्यालय
FCHV	Female Community Health Volunteer	समुदायमा कार्यरत महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका
DUDBC	Depart. of Urban Development and Building Construction	शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभाग
NRCS	Nepal Red Cross Society	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी
GBV	Gender Based Violence	लैङ्गिकतामा आधारित हिंसा
CCCM	Camp Coordination and Camp Management	क्याम्प समन्वय तथा व्यवस्थापन
IEC	Information, Education and communication	सूचना, शिक्षा र सञ्चार
IRA	Initial Rapid Assessment	प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा
MIRA	Multi Cluster Initial Rapid Assessment	बहुविषयगत प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा
NFRI	Non Food Relief Items	गैरखाद्य सामग्री
RRT	Rapid Response Team	द्रुत प्रतिकार्य समूह
CCA	Climate Change Adaptation	जलवायु परिवर्तन अनुकूलन
PRA	Participatory Rural Appraisal	सहभागितात्मक लेखाजोखा मूल्याङ्कन
RRA	Rapid Rural Appraisal	द्रुत लेखाजोखा मूल्याङ्कन

कार्यकारी सारांश

विराटनगर महानगरपालिका विभिन्न प्रकारका विपद्हरूबाट प्रभावित छ। महानगरपालिका क्षेत्रमा हरेक वर्ष विपद्का कारण जनधनको उल्लेखनीय क्षति भइरहेको छ। त्यसैले विपद् व्यवस्थापन र जोखिम न्यूनीकरणका लागि स्थानीय तहको संस्थागत संरचना र क्षमता विकास गरी विपद्को सामना गर्ने क्षमता अभिवृद्धि गर्दै सुरक्षित संस्कृतिको विकासमा अगाडि बढ्नु आवश्यक छ। विपद्को सामना गर्ने क्षमता अभिवृद्धिका विभिन्न कार्यक्रम र योजना मध्ये आपत्कालीन समयमा मानवीय जीवनको रक्षा र महत्वपूर्ण सम्पत्तिको संरक्षण गर्ने उद्देश्यका साथ कार्यविभाजन सहित तयार गरिएको "विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना" यस महानगरपालिकाको महत्वपूर्ण दस्तावेज हो।

विपद्लाई बुझ्ने भाग्यवादी चिन्तनमा आउँदै गरेको परिवर्तनका कारण विपद् जोखिम न्यूनीकरण प्रक्रियाले देशमा संस्थागत विकासको बाटो फराकिलो बनाउँदै ल्याएको छ। तथापि, आपत्कालीन मानवीय सहयोगलाई स्फूर्त, प्रभावकारी र प्रभावितको पहुँच सहज बनाउन धेरै कार्य गर्नु जरुरी छ। यस प्रयासमा देशको भूबनोट, गरिबी र जनचेतनाको कमी लगायतका आधारभूत कारणले अवरोध उत्पन्न गरिरहेको छ। विश्वव्यापी रूपमा बढ्दै गएको विपद्को जोखिम कम नगरिएसम्म दिगो विकास लक्ष्य प्राप्त हुन नसक्ने देखिएकाले यसको व्यवस्थापनका लागि विभिन्न पक्षमा काम गर्नु आवश्यक रहेको छ।

नेपालको संविधान, विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ (प्रथम संसोधन २०७५) र स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४, महानगरपालिकाको विपद् व्यवस्थापन ऐन २०७५, विपद् व्यवस्थापन नीति तथा रणनीतिक कार्ययोजना, २०७६ लगायतका नीतिगत र कानुनी दस्तावेजलाई आधार मानेर स्थानीय तहको विपद् जोखिम व्यवस्थापनलाई सबल बनाउन पनि यस योजनाको भूमिका महत्वपूर्ण हुनेछ। गृह मन्त्रालयबाट जारी भएको विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना तर्जुमा मार्गदर्शन, २०६७ (प्रथम संसोधन २०७६) र स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना तर्जुमा कार्यढाँचा दिग्दर्शन २०८१ बमोजिम तयार गरिएको यस योजनाले भूकम्प, बाढी कटान तथा डुवान, आगलागी लगायतका प्रकोपहरूलाई प्राथमिकतामा राखी विपद्को समयमा स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति र महानगरपालिकाले जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिसँगको सहकार्य र प्रादेशिक तथा सङ्घीय सरकारको सहयोगमा गर्ने आपत्कालीन कार्य र शीघ्र पुनर्लाभका क्रियाकलापहरू पहिचान गरेको छ। यस योजनामा विपद् जोखिम न्यूनीकरणका लागि प्रमुख क्रियाकलापहरू, कार्यान्वयन गर्ने मुख्य संस्था, सहायक संस्थाहरूको पहिचान गर्ने प्रयास गरिएको छ। विपद् हुनुअघि र विपद्को समयमा गरिने कार्यका लागि समयावधि र बजेट प्रक्षेपण समेत गरिएको छ।

विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजनाले विभिन्न ८ वटा विषयगत क्षेत्र (Cluster) पहिचान गरेको छ। यसमा मूलभूत रूपले क्षेत्रगत अवधारणालाई आत्मसात् गर्दै स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिले नियमित रूपमा गर्नु पर्ने पूर्वतयारी, पूर्वकार्य र आपत्कालीन कार्य तथा त्यसको लागि गरिने पूर्वतयारीलाई प्राथमिकतामा राखेको छ।

विषयसूची

परिच्छेद : एक प्रारम्भिक

१.१ पृष्ठभूमि.....	8
१.२ योजनाको उद्देश्य.....	8
१.३ योजना तर्जुमा प्रक्रिया.....	9
१.४ विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजनाको अपेक्षित नतिजा	9
१.५ विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजनाले प्राप्त गर्न खोजेका परिणामहरू.....	9
१.६ विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजनाका सीमा	10
१.७ विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजनाको आवश्यकता तथा महत्व.....	10
१.८ विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजनाको लक्षित समूह	11
१.९ पूर्वतयारीका लागि सामान्य मान्यताहरू.....	11

परिच्छेद – दुई

२.१ महानगरपालिकाको परिचय.....	12
२.१.१ मोरङ जिल्लाको परिचय	12
२.१.२ महानगरपालिकाको परिचय.....	13
२.१.३ जनसंख्या र राजनीतिक विभाजन.....	14
२.१.४ जनसंख्या	14
२.१.५ आर्थिक अवस्था	15
२.१.६ शैक्षिक अवस्था	15
२.१.७ जलवायु, हावापानी आदिको अवस्था र प्रभाव	16
२.१.८ प्राकृतिक स्रोत साधन.....	17
२.१.९ सडकको अवस्था.....	17
२.१.१० भू-उपयोग.....	17
२.२ विगतका विपद्हरूको विश्लेषण	18
२.२.१ पालिकाको विपद्को पहिचान.....	18
२.२.२ वडागत प्रकोप प्राथमिकीकरण.....	20
२.२.३ विपद् जोखिम आँकलन तथा नक्साङ्कन:.....	21
२.३ बडा स्तरीय छलफल र विश्लेषणबाट प्राप्त विपद्का कारण भएको क्षतिको विवरण	22
२.३.१ विपद्को कारण विगत ५ वर्षमा भएको मानवीय क्षतिको विवरण	22
२.३.२ विपद्को कारण भएको घरको क्षतिको विवरण	
२.४ सम्मुखता.....	23
२.५ संकटासन्नता (Vulnerability).....	25
२.५.३ लक्षित जनसङ्ख्याको पूर्वानुमान.....	26
२.६ विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यका लागि क्षमता विश्लेषण.....	26

परिच्छेद : तीन

सामान्य पूर्वतयारी योजना (सम्पूर्ण विषयगत क्षेत्रहरूका लागि)

३.१ प्राथमिकता प्राप्त रणनीतिक पूर्वतयारी.....	28
--	----

परिच्छेद : चार

आपत्कालीन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना (सम्पूर्ण विषयगत क्षेत्रहरूको लागि)

४.१ विषयगत क्षेत्रहरू तथा कार्य जिम्मेवारी.....	32
४.१.१ विषयगत क्षेत्र (Cluster) को परिचय.....	32
४.१.२ विषयगत क्षेत्रको उद्देश्य.....	32
४.१.३ विषयगत क्षेत्र (Cluster) हरू.....	32
४.२ विषयगत क्षेत्रहरूको पूर्वानुमानमा आधारित पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना.....	33
४.२.१ समग्र व्यवस्थापन सूचना, खोज तथा उद्धार विषयगत क्षेत्रको पूर्वतयारी योजना.....	33
४.२.२ खाद्य तथा कृषि विषयगत क्षेत्र.....	36
४.२.३ स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र.....	37
४.२.४ खानेपानी तथा वातावरण स्वच्छता प्रवर्द्धन क्षेत्र.....	40
४.२.५ आपत्कालीन आश्रय तथा गैरखाद्य सामग्री क्षेत्र.....	42
४.२.६ संरक्षण तथा सुरक्षा क्षेत्र.....	44
४.२.७ आपत्कालीन शिक्षा क्षेत्र.....	46
४.२.८ शीघ्र पुनर्लाभ क्षेत्र.....	48
४.३ बाढी, आगलागी तथा भूकम्पीय विपद्को लागि प्रतिकार्य योजना.....	50

परिच्छेद : ५ पूर्वानुमानमा आधारित पूर्वकार्यको लागि कार्ययोजना

५.१ पूर्वानुमानमा आधारित पूर्वकार्यको चिनारी.....	55
५.२ पूर्वानुमानको सूचना प्रम्प्रेषण गर्ने आधिकारिक निकाय.....	55
५.३ पूर्वानुमानमा आधारित पूर्वकार्यका कृयाकलापहरू.....	56

परिच्छेद : छ आवश्यकताको लेखाजोखा

६.१ स्रोत साधनको वर्तमान अवस्था.....	61
६.२ विपद् प्रतिकार्यका लागि जनशक्तिको उपलब्धता.....	61
६.३ गैर-खाद्य सामग्री भण्डारण स्थल.....	61
६.४ मानवीय सहायता स्थल.....	61
६.५ अनुमानित लागत.....	61
६.६ आर्थिक स्रोत र उपलब्ध हुने विधि र संयन्त्र.....	62
६.७ अन्य निकायहरूसँगको समन्वय र सहकार्य.....	62

परिच्छेद : सात

अनुगमन, मूल्याङ्कन तथा सिकाई योजना

७.१ लक्ष्य र सूचकहरू.....	63
७.२ अनुगमन, मूल्याङ्कन र योजनाको परिमार्जन.....	64
७.३ क्षमता विकास रणनीति र योजना.....	64

अनुसूचीहरू

अनुसूची १ : प्रकोप नक्साङ्कन तथा स्तरीकरण.....	66
अनुसूची २ : बाढी कटानबाट प्रभावित क्षेत्र.....	66
अनुसूची ३ : बाढी डुवानबाट प्रभावित क्षेत्र.....	68
अनुसूची ४ : सडक दुर्घटना प्रभावित क्षेत्र.....	70

अनुसूची ५ : आगलागीबाट प्रभावित क्षेत्र	71
अनुसूची ६ : विराटनगर महानगरपालिका क्षेत्रमा भूकम्पीय जोखिम	73
अनुसूची ७ : शीतलहर र तातोहावाको लहरबाट उच्च जोखिम क्षेत्रहरूको विवरण	75
अनुसूची ८ : विराटनगर स्थित सरकारी कार्यालयहरूको नाम र सम्पर्क नम्बर	76
अनुसूची ९ : पालिका तहमा कार्यरत स्थानीय, राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाहरू:	77
अनुसूची १० : पालिकामा रहेका रेडियो र एफ एम स्टेशनहरू	79
अनुसूची ११ : विराटनगरमा सक्रिय सञ्चारकर्मीहरूको सम्पर्क नम्बर	79
अनुसूची १२ : विराटनगरमा रहेका एम्बुलेन्स सम्बन्धी विवरण	81
अनुसूची १३ : विराटनगर र आसपासमा रहेका वारुणयन्त्र सम्बन्धी विवरण	82
अनुसूची १४ : विराटनगर महानगरपालिकामा रहेका खोज तथा उद्धार सामग्रीको विवरण	83
अनुसूची १५ : जिल्ला आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्रमा भएका सामग्रीहरूको विवरण:	85
अनुसूची १६ : नेपाली सेनाको थलाहा ब्यारेकमा भएका खोज तथा उद्धार सामग्रीहरूको विवरण:	85
अनुसूची १७ : सशस्त्र प्रहरीबल नेपालका इकाईहरूमा मौज्दात सामग्रीहरू:	86
अनुसूची १८ : जिल्ला प्रहरी कार्यालय र मातहतका चौकी, पोष्ट र ईलाकाहरूमा उपलब्ध सामग्रीहरू:	87
अनुसूची १९ : वडागतरूपमा रहेका स्थानीय संघसंस्था तथा क्लवहरूको विवरण	87
अनुसूची २० : सुरक्षित खुल्ला स्थान र सामुदायिक भवनहरूको विवरण:	90
अनुसूची २१ : महानगरपालिकास्तरी विपद् व्यवस्थापन पदाधिकारीहरूको नामावली	95
अनुसूची २२ : विपद् व्यवस्थापनमा स्थानीय युवाहरूको महानगरपालिका स्तरीय प्रतिकार्य टोली	96
अनुसूची २३ : स्वास्थ्य सम्बन्धी दक्ष मानव स्रोत	
अनुसूची २४ : शिक्षण अस्पताल तथा अस्पतालहरूको विवरण:	97
अनुसूची २५ : स्थानीय तहमा QRT/RRT को विवरण	99
अनुसूची २६ : विराटनगर नगरपालिका भित्र रहेका हेभी इक्वीपमेण्ट	99
अनुसूची २७ : विपद् प्रारम्भिक द्रुत सर्वेक्षण फाराम	100
अनुसूची २८ : विषयगत सदस्य संस्थाको कार्यशर्त:	106
अनुसूची २९ : अगुवा सहयोगी संस्थाको कार्यशर्त	106
अनुसूची ३० : आपत्कालीन मानवीय सहयोगको लागि स्फियर मापदण्ड	107

परिच्छेद : एक

प्रारम्भिक

१.१ पृष्ठभूमि

नेपालको संविधानले विपद् व्यवस्थापन स्थानीय तहको एकल अधिकार सूचीको रूपमा सूचीकृत गरेको छ। संवैधानिक व्यवस्था कार्यान्वयन गर्न सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहमा नीति, ऐन, नियम तथा निर्देशिकाहरू तर्जुमा भएका छन्। साथै विपद् व्यवस्थापनका लागि केन्द्र देखि समुदाय तहसम्म विभिन्न संस्थागत संरचना गठन गरी क्रियाशील रहेका छन्। स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति पनि यस्तै संरचना मध्येको एक हो। स्थानीय तहमा हुने विपद् व्यवस्थापनको सन्दर्भमा यस समितिको महत्वपूर्ण भूमिका रहेको हुन्छ। स्थानीय तहमा गरिने विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य सम्बन्धी कार्यलाई व्यवस्थित र प्रभावकारी ढङ्गबाट सम्पन्न गर्न समितिले यस सम्बन्धी छुट्टै योजना तर्जुमा गर्नु पर्ने हुन्छ। विद्यमान कानूनी व्यवस्था अनुरूप समेत स्थानीय तहले विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना तर्जुमा गर्न आवश्यक रहेको छ।

जलवायु परिवर्तन तथा अन्य विभिन्न कारणबाट संसारमा प्रकोप जोखिमको अवस्थामा वर्षेनी बृद्धि हुने गरेको छ। यस महानगरपालिका पनि यस्ता प्रकोप जोखिमहरूबाट अछुतो रहन सकेको छैन। यस महानगरपालिकामा विपद्बाट हुने जनधनको क्षति न्यूनीकरण गर्न, विपद्को प्रतिकार्य र पुनर्लाभलाई गति दिन र यस कार्यमा सरोकारवालाहरू बीचको समन्वयलाई प्रभावकारी बनाउन विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना तर्जुमा गरिएको छ।

प्रस्तुत सन्दर्भमा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ को उपदफा (२) को खण्ड (न) र नेपाल सरकारबाट जारी विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना तर्जुमा मार्गदर्शन, २०७६ र स्थानीय तह विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य नमुना योजना २०७८ अनुरूप यस महानगरपालिकाले तयार गरेको विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना २०७७ लाई पहिलो पटक २०७९ माघ महिनामा, दोस्रो पटक २०८१ असार, तेस्रो पटक २०८२ जेष्ठ र चौथो पटक २०८३ जेष्ठ महिनामा परिमार्जन गरिएको छ।

१.२ योजनाको उद्देश्य

यस महानगरपालिकामा विपद् व्यवस्थापनको पूर्वतयारी र यस सम्बन्धी प्रतिकार्यलाई प्रभावकारी बनाई सम्भावित जनधनको क्षति कम गर्नु यस योजनाको प्रमुख उद्देश्य हो। यसका अन्य उद्देश्यहरू देहाय बमोजिम रहेका छन्:

- (क) विपद् प्रतिकार्यका लागि विषयक्षेत्रहरूको भूमिका तथा जिम्मेवारी निर्धारण गर्नु,
- (ख) विपद् प्रतिकार्यका लागि मुख्य जिम्मेवार तथा सहयोगी निकायहरूको पहिचान र अद्यावधिक गर्नु,
- (ग) विपद्को लेखाजोखा, जोखिम नक्साङ्कन, विगतमा घटेका विपद्का घटनाहरूको तथ्याङ्क सङ्कलन र विश्लेषणका आधारमा जोखिम सूचित योजना तर्जुमा गर्नु,
- (घ) विपद् प्रतिकार्यका लागि सामान्य पूर्वतयारी, पूर्वानुमानमा आधारित पूर्वतयारी तथा आपत्कालीन प्रतिकार्यका क्रियाकलापहरू तय गर्नु,

(ड) विपद् प्रतिकार्यका लागि हाल उपलब्ध स्रोत, साधन र जनशक्तिको लेखाजोखा एवम् सम्भावित विपद्को सामना गर्न आवश्यक क्षमताको आकलन, प्रक्षेपण र प्रवन्ध गर्नु ।

१.३ योजना तर्जुमा प्रक्रिया

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४, विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना तर्जुमा मार्गदर्शन, २०७६ र स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना तर्जुमा कार्यढाँचा दिग्दर्शन २०८१ ले महानगरपालिकाको स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिको नेतृत्व र विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनको क्षेत्रमा संलग्न निकाय तथा विषयक्षेत्रको सहभागितामा विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना तर्जुमा गर्नु पर्ने व्यवस्था गरेको छ। सोही व्यवस्था अनुसार यस महानगरपालिकाले सहभागितामूलक प्रक्रिया अपनाई तयार गरेको विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजनालाई २०८३ साल जेष्ठ महिनामा परिमार्जन गरिएको छ।

१.४ विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजनाको अपेक्षित नतिजा

विपद् जोखिम व्यवस्थापन भित्र गरिने विभिन्न चरणका कार्यमध्ये विपद् पहिले जोखिम न्यूनीकरणका आधारभूत कार्य, विपद् परे लगत्तै स्थिति सामान्य नभएसम्म गरिने प्रतिकार्यका लागि पूर्वतयारी र तत्कालीन पुनर्लाभका लागि कार्य गरिने भएकाले यस योजनाबाट विपद् प्रभावित मानिसको अधिकारको रक्षा, आपत्कालीन जीविकोपार्जनमा सहयोगका साथै विपद् जोखिम व्यवस्थापनका क्षेत्रमा समेत सहयोग पुग्ने अपेक्षा गरिएको छ । यस योजनाका केही अपेक्षित नतिजा देहायअनुसार हुने प्रक्षेपण गरिएको छ ।

- विपद् पुर्नभन्दा पहिले गर्नु पर्ने आधारभूत पूर्वतयारीका कार्य सुनिश्चित हुनेछन् ।
- विपद्को समयमा मानवीय सहयोग कार्यलाई प्रभावकारी र व्यवस्थित गर्न सकिनेछ ।
- विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यका लागि सरोकारवाला र समुदायबीच समन्वय र सहकार्यको अभिवृद्धि हुनेछ ।
- विपद्बाट प्रभावितलाई आफ्नो अधिकार र दायित्वको बारेमा सचेत हुने अवसर प्राप्त हुनेछ ।
- उद्धार र राहत जस्ता कार्यमा प्रभावित समुदायको समान पहुँचमा अभिवृद्धि हुनेछ ।
- सामाजिक, सांस्कृतिक, सदभाव अभिवृद्धि भएर विपद्को सामना गर्न सबै एकजुट हुने वातावरण तयार हुनेछ ।
- क्षेत्रगत रूपमा कामको बाँडफाँड भएकाले मानवीय सहयोग पारदर्शी, प्रभावकारी र व्यवस्थित हुनुको साथै सेवाप्रदायक निकायमा जवाफदेहिता र उत्तरदायित्वको भावनाको विकास हुनेछ ।

१.५ विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजनाले प्राप्त गर्न खोजेका परिणामहरू

यस योजनाले प्राप्त गर्न खोजेका परिणामहरू मुख्यतया देहायअनुसार छन्

- महानगरपालिकाको समग्र वस्तुस्थिति विवरण,
- विपद्बाट प्रभावित हुन सक्ने क्षेत्र एवं समुदायको संख्या र अवस्थिति,
- उपलब्ध क्षमता (विपद्सँग जुध्ने र प्रतिकार्यमा उपलब्ध हुन सक्ने),
- विपद् जोखिम विश्लेषण,
- पूर्व चेतावनी प्रणाली,
- खोज तथा उद्धार व्यवस्था,

- आश्रय घर (सेल्टर) वा क्याम्प व्यवस्थापन प्रणाली,
- राहत व्यवस्था र वितरण,
- खाद्य सामग्री र गैर खाद्य सामग्रीको भण्डार अवस्था,
- प्रतिकार्यमा संलग्न साझेदारहरूको भूमिका र जिम्मेवारीको निर्धारण,
- विपद् सम्पर्क व्यक्तिको पहिचान र विपद्को समयमा नियमित सञ्चार सम्पर्कको व्यवस्था,
- मानवीय सहायताकर्मिले गर्ने सहयोग (के, कसले, कहिले, कहाँ, कसरी उपलब्ध गराउने हो) को पहिचान

१.६ विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजनाका सीमा

यस योजनाका निम्नानुसार सीमा रहेका छन्

१. यस योजनाले विगतको अनुभवको आधारमा विपद्का मुख्य स्रोतहरू – भूकम्प, बाढी, आगलागी, शीतलहर, तातोहावाको लहर, महामारी जस्ता विपद्का घटनाबाट प्रभावित घरधुरी एवम् परिवार संख्याहरूबाट अनुमान गरिएको छ । पूर्वतयारी र प्रकोपको स्तर अनुसार वास्तविक क्षति नोक्सानीको आकार घटबढ हुन सक्नेछ ।
२. विपद् जोखिम व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी बनाउन विपद् स्थल, बन्दोवस्ती व्यवस्थापन र आपत्कालीन स्वास्थ्य सेवा योजना महत्वपूर्ण हुन्छ। अतः यस योजनामा उल्लेख भए अनुरूप विषयगत समितिका बैठकहरू बसी यस सम्बन्धमा थप गृहकार्य गरी स्पष्टता कायम गर्न सकिएमा योजना प्रभावकारी हुन सक्नेछ ।
३. विपद्को अवस्थामा योजना अनुरूप मानवीय सहयोग उपलब्ध गराउन स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिसँग स्रोतको अभाव हुनसक्ने भएकोले योजना अनुरूप विपद् प्रतिकार्यका कार्यक्रम सञ्चालन गर्न संघीय सरकार, प्रदेश सरकार र मानवीय सहायतामा संलग्न संघसंस्थाहरूको सहयोग लिनुपर्ने अवस्था छ ।
४. प्रतिकार्य कार्ययोजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्न स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिलाई क्षेत्रगत रूपमा दक्ष जनशक्ति तयार गर्नुपर्नेछ ।
५. यस योजनामा समुदायस्तरमा गएर सूचना संकलन गरी विगतमा घटेका घटनामा प्रभावित जनसंख्यामध्ये शिविरमा आश्रित हुनु परेको विवरण र आगामी दिनका लागि गरिएको प्रक्षेपणलाई आधार मानी प्रभावित हुन सक्ने घरधुरी र जनसंख्या लिइएको छ ।

१.७ विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजनाको आवश्यकता तथा महत्व

विपद् व्यवस्थापन भित्र गरिने विभिन्न चरणका कार्यहरू मध्ये प्रतिकार्य कार्ययोजना विपद्का घटना घटे लगत्तै देखि स्थिति सामान्य नभएसम्म कार्यान्वयन हुन्छ । विपद्को यो समय ज्यादै संवेदनशील भएको र यस समयमा गरिने मानवीय सहयोगका कार्यले क्षतिको नोक्सानी उल्लेख्य मात्रामा घटाउन सकिने भएकाले यस योजनाको निकै ठूलो महत्व रहेको हुन्छ । विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजनाको आवश्यकता र महत्वलाई निम्नानुसार उल्लेख गरिएको छ ।

१. मानवीय सहायता एवम् विपद् जोखिम व्यवस्थापनमा संलग्न निकाय एवं उपलब्ध स्रोत साधन पहिचान गराउँछ ।
२. विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यका लागि अपुग स्रोत (खाडल) पहिचान गरी त्यसको पूर्तिको व्यवस्था गर्न आवश्यक वातावरण मिलाउँछ ।

३. विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यलाई विभिन्न विषयक्षेत्र अन्तर्गतका निकायहरूको भूमिका निर्धारण गरी विपद्का असरहरूको सामना गर्न एकीकृत प्रयासलाई सुनिश्चित गर्छ ।
४. विपद्को समयमा मानवीय सहयोगलाई व्यवस्थित गर्ने सुनिश्चितता दिन्छ ।
५. विपद्को जोखिम कम गर्न सरोकारवाला र समुदायलाई हातेमालो गर्ने प्रेरणा दिन्छ ।
६. प्रभावितलाई आफ्नो अधिकार र दायित्वको बारेमा सचेत गराउँछ ।
७. उद्धार र राहत जस्ता कार्यमा प्रभावित समुदायको समान पहुँचको प्रत्याभूति गर्छ ।
८. आपत्कालीन समयमा सूचना र जानकारी प्रक्षेपणलाई व्यवस्थित गर्न सहयोग गर्छ ।
९. क्षेत्रगत रूपमा कामको बाँडफाँड हुने हुँदा मानवीय सहयोग पारदर्शी, प्रभावकारी र व्यवस्थित हुनुको साथै सेवाप्रदायकमा जवाफदेही र उत्तरदायित्वको भावनाको विकास गराउँछ ।

१.८ विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजनाको लक्षित समूह

यस महानगरपालिकामा बाढी, आगलागी, हावाहुरी, महामारी, शीतलहर, भूकम्प आदि प्रकोपहरू छन्। यसै आ व को हालसम्मको विवरण हेर्दा करोडौंको आर्थिक क्षति यस महानगरपालिकाले व्यहोरिसकेको छ । तसर्थ विगतका वर्षहरूको प्रभाव तथा क्षतिलाई मध्यनजर एवम् विश्लेषण गर्दा यस वर्ष पनि धेरै घरपरिवार साथै जनसंख्या प्रभावित हुने निश्चित छ । विगतका वर्षहरूमा बाढीबाट प्रभावित घरधुरी तथा जनसंख्याको आधारमा आगामी वर्षको लागि जम्मा ८,०३० घरधुरी तथा ३४,५०० जनसंख्या प्रभावित हुनसक्ने अनुमान गरिएको छ ।

१.९ पूर्वतयारीका लागि सामान्य मान्यताहरू

पूर्वतयारीको कार्य गर्दा सबै साझेदारहरूले अपनाउनु पर्ने सामान्य सिद्धान्तहरू देहायबमोजिम हुनेछन्

१. महानगरपालिका र स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति मार्फत एकद्वार नीति अनुरूप समग्र समन्वयको काम हुनेछ र महानगरपालिकाले समन्वयका लागि अन्य संघ/संस्थाहरूको सहयोग लिन सकिने छ ।
२. विषयगत क्षेत्रबाट समेत आवश्यक समन्वय गर्ने र समन्वय गर्दा मुख्य माग वा आधारभूत आवश्यकता पुरा गर्ने विषयलाई बढी ध्यान दिनु पर्नेछ ।
३. विपद् पूर्वतयारी एवं उद्धार कार्यका लागि दक्ष जनशक्ति, आर्थिक, भौतिक सुविधा तथा स्थानीय सञ्जालमा आधारित गैरसरकारी संस्थाहरूलाई क्षमता अनुसार प्रभावकारी रूपमा परिचालन गरिनेछ ।
४. पूर्व निर्धारित रूपमा समन्वय, सहयोग, साझेदारी, सहकार्य, निर्देशन र नियन्त्रणको कार्यमा एकरूपता कायम गरिनेछ ।

परिच्छेद : दुई

स्थानीय तहको चिनारी र विपद् जोखिमको अवस्था

२.१ महानगरपालिकाको परिचय

२.१.१ मोरङ जिल्लाको परिचय

नेपालको कोशी प्रदेश अन्तर्गत पर्ने तराईको विकसित जिल्लाको रूपमा मोरङ जिल्लालाई चिनिन्छ । जनसंख्याको आधारमा दोस्रो स्थानमा पर्ने यो जिल्ला उत्तरमा २६°२०' देखि २६°५३' अक्षांस सम्म र पूर्वमा ८७°१६' देखि ८७°५१' देशान्तर सम्म फैलिएको छ । यो जिल्ला समुद्र सतहबाट ६० मीटर देखि २,४१० मिटर सम्मको उचाईमा अवस्थित छ । १,८५५ वर्ग किमि क्षेत्रफल भएको यस जिल्लाको पूर्व पश्चिम लम्बाई ४६ किमि र उत्तर दक्षिण सरदर चौडाई ५४ किमि छ । यस जिल्लाको सिमाना पूर्वमा झापा र ईलाम जिल्ला, पश्चिममा सुनसरी जिल्ला, उत्तरमा धनकुटा र पाँचथर जिल्ला र दक्षिणमा भारतको विहार राज्य पर्दछ । बहुधार्मिक, बहुभाषिक, बहुजातीय र बहुसांस्कृतिक विविधताको रूपमा परिचित जिल्ला हो मोरङ । ११,४७,१५६ जनसंख्या रहेको यो जिल्लामा धेरै जातजाती ब्राह्मण, क्षेत्री, राई, लिम्बू, नेवार, शाक्य, तामाङ, मगर, राजवंशी, गनगाई, सतार, मुसहर, थारु, मारवाडी, ताजपुरिया, धिमाल, कोचे, मेचे, झाँगड, किसान, सन्थाल, तराई माझी, मुण्डा जाती आदी) का मानिसहरु बसोबास गर्दछन् भने मुख्य जातीको रूपमा ब्राह्मण र क्षेत्रीहरुको वाहुल्यता रहेको छ । उष्ण मनसुनी हावापानी पाईने यो जिल्लामा गृष्मकालमा तापक्रम ४२ डिग्री सेल्सियस सम्म पुग्दछ भने शीतकालमा ५ डिग्री सेल्सियससम्म ओर्लिन्छ ।

तालिका नम्बर १: मोरङ जिल्लाको स्थानीय तहहरूको जनसंख्या विवरण

स्थानीय तह	घरघुरी	जनसंख्या			परिवारको आकार	लैङ्गिक अनुपात	जनघनत्व	२०६८ को जनसंख्या
		जम्मा	पुरुष	महिला				
विराटनगर मनपा	५६९१९	२४३९२७	१२१९५४	१२१९७३	४.२९	९९.९८	३१६८	२१४६६३
सुन्दरहरैँचा नपा	२९८२६	१२०२१३	५७०१८	६३१९५	४.०३	९०.२३	१०९१	८०५१८
बेलवारी नपा	२०४५९	८१७७१	३८२९७	४३४७४	४.००	८८.०९	६१६	६५८९२
रङ्गेली नपा	१३२०६	५७४९४	२७९७४	२९५२०	४.३५	९४.७६	५१४	५२०१३
पथरी शनिश्चरे नपा	१७९८०	७२४५१	३३९८४	३८४६७	४.०३	८८.३५	९०८	६११३२
उर्लावारी नपा	१७६५०	७०९०८	३३३५६	३७५५२	४.०२	८८.८३	९५०	५४६९६
रतुवामाई नपा	१४५०८	६११३९	२८९९९	३२१४०	४.२१	९०.२३	४३०	५५३८०
सुनवर्षी नपा	१२६८४	५६०३४	२६९९५	२९०३९	४.४२	९२.९६	५२७	५०७५८
मिक्लाजुङ गापा	८३०९	३३१६७	१५८८८	१७२७९	३.९९	९१.९५	२०९	२८७०८
केरावारी गापा	८५७३	३४५०४	१६४१५	१८०८९	४.०२	९०.७५	१५७	३०४३१
लेटाङ गापा	९३५७	३८१५२	१८०३८	२०११४	४.०८	८९.६८	१७४	३२०५३
कानेपोखरी गापा	१०६६३	४३१९३	२०४०५	२२७८८	४.०५	८९.५४	५२१	३८०३३
धनपालथान गापा	९९२५	४५३४८	२२१९६	२३१५२	४.५७	९९.२५	६४५	३९३९४
जहदा गापा	९८६९	४७६३९	२४०३५	२३६०४	४.८३	१०१.८३	७६४	४१८१९
कटहरी गापा	१०४९५	४८५१०	२४३४२	२४१६८	४.६२	१००.७२	९४०	३९७७५
ग्रामथान गापा	९३७७	३६०२४	१७४९७	१८५२७	३.८४	९४.४४	५०१	३२७२७

बुढीगंगा गापा	१२३६०	५१४९७	२५३०७	२६१९०	४.१७	९६.६३	९१३	४१५८६
संस्थागत	१२३	६१८५	४८१२	१३७३				
जम्मा	२७२२८३	११४८१५६	५५७५१२	५९०६४४	४.२२	९४.३९	६१९	९६५३७०

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०७८

टिप्पणी: २०६८ सालको जनगणना अनुसार जिल्लामा २,१३,९९७ परिवारमा ९,६५,३७० जनसङ्ख्या भएकोमा २०७८ सालमा २,७२,२८३ परिवारमा ११,४८,१५६ जनसङ्ख्या पुगेको छ अर्थात् वार्षिक जनसङ्ख्या वृद्धिदर १.६६ प्रतिशतले बढेको देखिन्छ । औसत परिवार संख्या ४.२२ भएको यो जिल्लामा लैङ्गिक अनुपात ९४.३९ रहेको छ । तराईको सुगम जिल्ला भएकोले यहाँको जनघनत्व ६१९ व्यक्ति प्रति वर्ग किलोमिटर रहेको छ भने साक्षरता प्रतिशत ७८.६१ रहेको छ जसमा पुरुषको साक्षरता प्रतिशत निक्कै बढी छ ।

पूर्वबाट वहने मनसुनी हावा महाभारत पर्वत श्रृंखलामा ठक्कर खाएर मनसुनी वर्षा हुन्छ । सबभन्दा बढी वर्षा असार, श्रावण, भाद्र महिना र कम वर्षा मंसिर महिनामा हुन्छ । बक्राहा, चिसाड, खदम, मावा, रतुवा, डाँस, सिता, लोहन्द्रा, केशलिया, बुढी, मिक्लु, सिंघिया, गछिया आदि खोलाहरू मुख्यरूपमा रहेका छन् भने मोरङ्गी, बेतना, जुडी, साखरे, कचला आदि साना खोलाहरू रहेका छन् । प्रायः सबै खोलाहरूको मुहान चुरे क्षेत्र नै हो । यी नदी नालाहरूमा वर्षेनी आउने बाढीले यस जिल्लालाई प्रभावित पारेको छ । मोरङ जिल्ला सर्वाङ्गिण विकासका लागि अगाडी बढिरहेको जिल्ला भएतापनि यसले चाहेजस्तो सफलता पाउन अझै सकिरहेको छैन । मोरङ्गका स्थानीय तहहरूको जनसंख्या देहायबमोजिम छ ।

१ महानगरपालिका, ८ उपमहानगरपालिका, ८ गाउँपालिका रहेको यो जिल्लाको ८० प्रतिशत भुभाग तराई क्षेत्रमा र २० प्रतिशत भू भाग पहाडी क्षेत्रमा पर्दछ । देशकै दोस्रो ठूलो शहर विराटनगर मोरङ जिल्लाको सदरमुकाम र कोशी प्रदेशको राजधानी समेत रहेको छ ।

२.१.२ महानगरपालिकाको परिचय

कोशी प्रदेशको राजधानी तथा मोरङ जिल्लाको सदरमुकाम विराटनगर महानगरपालिका राज्य पुनर्संरचना पश्चात् बैजनाथपुर र बुधनगर गाविसहरू गाभिएर उपमहानगरपालिकाबाट महानगरपालिकामा रूपान्तरण भएको हो । विराटनगर वि सं २००८ सालमा प्रथम पटक नगरपालिका घोषणा भएको, २०५२ सालमा उपमहानगरपालिका र २०७४ साल असार ८ गते महानगरपालिका घोषणा भएको हो । यसको पूर्वमा जहदा र कटहरी गाउँपालिका, पश्चिममा केशलिया खोला र सुनसरी जिल्लाका बर्जु गाउँपालिका र दुहवी महानगरपालिका, उत्तरमा बुढीगंगा गाउँपालिका र दक्षिणमा भारतको विहार राज्य पर्दछन् । समुद्र सतह देखि करिब ८० मिटरको उचाईमा रहेको यो महानगरपालिकामा पहाडी क्षेत्री बाहुन, मारवाडी, नेवार, मधेशी, पासवान, डुम, ऋषिदेव लगायतका दलित वर्ग, जनजातिहरू, सन्यासी, मुस्लिम लगायतका जातजातिको बसोबास रहेका छन् भने अधिक संख्यामा हिन्दू, त्यसपछि मुस्लिम, बौद्ध र केही क्रिस्चियन धर्म मान्नेहरू छन् ।

पौराणिक कालका प्रख्यात विराट राजाको दरवार यसै सहरको हाल वडा नं १८ स्थित भेडियारी क्षेत्रमा रहेको थियो । महाभारत काण्डमा पाण्डवहरू राजा विराटको दरवारमा आश्रय लिइ गुप्तवास बसेको भनाइलाई पुष्टि हुने तथ्य पुरातात्विक महत्वका सामग्रीहरू र दरवारको भग्नावशेष उक्त स्थानमा सुरक्षित रहेका छन् । विराट राजाको नामबाट नै यस क्षेत्रको नाम विराटनगर रहन गएको हो । विराटनगर विमानस्थलबाट काठमाण्डौं तथा पूर्वी नेपालका धेरै पहाडी दुर्गम स्थानहरूसम्म हवाई सम्पर्क छ । वि. सं. १९७० सम्म यस ठाउँलाई गोग्राहा भनिन्थ्यो ।

अनेक जाति, भाषा, धर्म र संस्कृति रहेको यहाँ दशैं, तिहार, तीज, हरितालिका, श्रीकृष्ण जन्माष्टमी, छठ, सिरुवा, फागु, माघे संक्रान्ती, जितियापर्व, दिनभद्री पूजा र इद आदि चाडबाडहरू मनाईन्छन् । जातीय छुवाछुत प्रथा सार्वजनिक स्थलमा उल्लेख्य रूपमा कम भएको भएता पनि पुरानो पुस्तामा भने कायमै रहेको छ । दलित र पिछडावर्गका संगठन भएपनि धेरै सक्रिय छैनन् । दलित सशक्तिकरणका लागि र जातीय विभेद उन्मुलनका लागि प्रभावकारी अभियानहरू पनि चलेका छन् । ग्रामीण समुदायमा महिला हिंसाका घटनाहरू प्रसस्तै छन् । महिला शिक्षामा विभेद घट्दै गएको छ । दहेज प्रथा पनि कायमै छ । आमा समूह तथा महिला समूहहरू गठन भएका छन् । घरायसी कामहरू अधिकांस महिलाहरूले नै गर्नुपर्छ । यो ग्रामीण समुदायमा बढी नै छ भने शहरी क्षेत्रमा कम छ । यद्यपी महिला सशक्तिकरण हुन थालेको छ ।

हाल विराटनगरलाई यस क्षेत्रकै उत्कृष्ट शैक्षिक गन्तव्यको रूपमा पनि लिने गरिन्छ । यहाँ राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय स्तरका धेरै उत्कृष्ट विद्यालयहरू तथा महाविद्यालयहरू रहेका छन् । यसका साथै विराटनगरको पछिल्लो परिचय गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवासंग समेत जोडिएको छ । यहाँ नीजि तथा सरकारीस्तरका धेरै अस्पताल निजी क्लिनिकहरू रहेका छन् जहाँ वर्षेनी कोशी प्रदेश, मधेश प्रदेश तथा छिमेकी मुलुक भारतबाट समेत विरामीहरू उपचार गर्न आउँछन् ।

२.१.३ जनसंख्या र राजनीतिक विभाजन

नेपालको संविधानको धारा २९५ को उपधारा ३ बमोजिम गठित आयोगको प्रतिवेदन तथा नेपाल सरकार (मन्त्री परिषद) बाट विभिन्न मितिमा गठन भएका राजनीतिक विभाजनको पुनरावलोकन समितिको सिफारिस समेतका आधारमा नेपाल सरकारले गाउँपालिका तथा नगरपालिकाको सङ्ख्या नाम पहिचान र कार्यक्षेत्र तोकिए बमोजिम सञ्चालनमा छन् । संविधान प्रदत्त अधिकारको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्न सक्षम र सबलरूपमा परिचालन गर्न नेपाल सरकार मन्त्री परिषदको मिति २०७४ जेष्ठ ८ गतेको निर्णय अनुसार ६ वटा महानगरपालिका ११ वटा उपमहानगरपालिका २७६ वटा नगरपालिका ४६० गाउँपालिका गरि ७५३ स्थानीय तहको संरचना तयार भई निर्वाचित जनप्रतिनिधि मार्फत तीनै तहको सरकार पूर्णरूपमा कार्यरत छ । स्थानीय तह मार्फत विकास निर्माणका कार्य र सेवा प्रवाहको कार्य ६,७४३ वडाहरूबाट हुँदै आएको छ । बुधनगर गाविस का वडा नं १, ३, ४, ५ र पुरै बैजनाथपुर गाविस मिलाएर हालको विराटनगर महानगरपालिका बनेको छ । विराटनगर महानगरपालिकामा यस अघि २२ वटा वडामा विभाजित थियो भने पुनर्संरचना पछि १९ वटा वडाहरूमा विभाजन गरिएको छ ।

२.१.४ जनसंख्या

तालिका नम्बर २: राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को तथ्याङ्क अनुसार विराटनगर महानगरपालिकाको जनसंख्या

वडा नं	घरधुरी	जम्मा जनसंख्या	पुरुष	महिला	परिवारको आकार	लैङ्गिक अनुपात
१	३६५०	१४४६३	७०६९	७३९४	३.९६	९५.६०
२	१९७६	८३२८	४११०	४२१८	४.२१	९७.४४
३	५७२६	२११००	१०४१४	१०६८६	३.६८	९७.४५
४	५५२१	२१९४४	१०९१७	११०२७	३.९७	९९.००
५	४३०४	१७६०२	८८७३	८७२९	४.०९	१०१.६५
६	४०९८	१९८९२	१०११७	९७७५	४.८५	१०३.५०
७	१७३६	६५७१	३३०६	३२६५	३.७९	१०१.२६
८	४२५५	१८०७६	९०३७	९०३९	४.२५	९९.९८
९	११८६	५७७६	२९३८	२८३८	४.८७	१०३.५२

१०	२७७०	१११८३	५५५४	५६२९	४.०४	९८.६७
११	२९८२	१२८२७	६४०३	६४२४	४.३०	९९.६७
१२	४३४५	१९००६	९५०२	९५०४	४.३७	९९.९८
१३	१८८५	७७७२	३९९९	३७७३	४.१२	१०५.९९
१४	२८१०	१३८५०	६९२१	६९२९	४.९३	९९.८८
१५	२७३७	१२५३७	६३६४	६१७३	४.५८	१०३.०९
१६	१४९९	६८५६	३३३७	३५१९	४.५७	९४.८३
१७	१८११	९३२७	४५७०	४७५७	५.१५	९६.०७
१८	१९४१	९६०९	४९३८	४६७१	४.९५	१०५.७२
१९	१६८७	७२०८	३५८५	३६२३	४.२७	९८.९५
जम्मा	५६९१९	२४३९२७	१२१९५४	१२१९७३	४.२९	९९.९८

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८

विराटनगर महानगरपालिकामा ५६,९१९ घरधुरीमा महिला १,२१,९७३ र पुरुष १,२१,९५४ गरी जम्मा २,४२,९२७ जनसंख्या रहेको छ । सबैभन्दा बढी जनसंख्या वडा नं ४ मा र सबैभन्दा कम जनसंख्या वडा नं ९ मा रहेको छ । महानगरपालिकामा ७७ जना तेस्रोतिङ्गी पहिचानमा रहेका छन् ।

२.१.५ आर्थिक अवस्था

नेपालको औद्योगिक नगरीको रूपमा परिचित यो महानगरपालिकाका नागरिकहरूको मुख्य आर्थिक स्रोत उद्योग, व्यापार, कृषि र ज्याला मजदुरी हो । पुराना र नयाँ समेत धेरै उद्योगहरू छन् तर पुराना उद्योगहरू विराटनगर जुटमिल, अशोक टेक्स्टाइल, सलाई उद्योग, कटन मिल, बटन उद्योगहरू २०५५ साल तिर देखि बन्द भए । शहरी क्षेत्रका अधिकाँस मानिसहरू व्यापार गर्दछन् भने ग्रामीण समुदायका मानिसहरू खेतीपाती र ज्याला मजदुरीबाट जीवन निर्वाह गर्ने गर्दछन् । मुख्यरूपमा धान, तोरी, दलहन बाली, गहुँ, मकै, उखु आदिको उत्पादन हुन्छ । व्यवसायिक तरकारी खेती आँशिकरूपमा गरिएको छ । पशुपालन र दुध विक्रीबाट केहीले आम्दानी गरेको देखिन्छ । ग्रामीण परिवेशमा अधिकाँस मानिसहरू राजमिस्त्री (डकर्मी), लेवर र सिकर्मीको काम गर्दछन् । धेरै युवाहरू वैदेशिक रोजगारीमा गएका छन् ।

२.१.६ शैक्षिक अवस्था

महानगरपालिकाको शैक्षिक अवस्थालाई पनि २ किसिमले हेर्नुपर्ने हुन्छ । शहरी क्षेत्रमा पूर्वकै शैक्षिक केन्द्रको रूपमा विराटनगर रहेको छ भने ग्रामीण क्षेत्रमा शैक्षिक अवस्था तुलनात्मक रूपमा कमजोर देखिन्छ । शहरी क्षेत्रमा सामुदायिक विद्यालयहरू भन्दा बढी संस्थागत विद्यालयहरूले सेवा दिई रहेका छन् भने ग्रामीण समुदायमा सामुदायिक विद्यालयहरूको बाहुल्यता देखिन्छ । उच्च शिक्षाका लागि महेन्द्र मोरङ्ग कलेज लगायत दर्जनौं क्याम्पसहरू रहेका छन् । महानगरपालिका भित्र ५८ वटा सामुदायिक विद्यालय, १५ वटा मदरसा, ५ वटा गुरुकुल गरी ७८ सामुदायिक विद्यालय र १०५ वटा संस्थागत विद्यालय रहेका छन् ।

ग्रामीण समुदायका प्रायः सबै नै बालबालिका विद्यालय भर्ना भएतापनि कम्तिमात्र विद्यालय जाने गरेका छन् र धेरैले बीचैमा पढाई छाड्ने गर्दछन् ।

२.१.७ जलवायु, हावापानी आदिको अवस्था र प्रभाव

यस महानगरपालिकामा उष्ण किसिमको हावापानी पाइन्छ । यहाँको अधिकतम तापक्रम गर्मी समयमा ४० डिग्री सेल्सियस सम्म र जाडोमा ५ डिग्री सेल्सियस सम्म हुन्छ । मंसिर देखि माघसम्म जाडो हुने बैशाख देखि अश्विनसम्म गर्मी हुन्छ । लगभग ८० प्रतिशत वर्षा आषाढ, श्रावण, भाद्र महिनामा मनसुनी वर्षा हुने गर्दछ । केहि वर्षयता जलवायु परिवर्तनको कारण एकातिर वर्षा याममा कमी आएको, भूमिगत पानीको सतह घट्दै गएको र गर्मी बढ्दै गएको छ भने अर्को तिर पशु तथा वालीविरुवामा रोगकीरामा बृद्धि हुँदै गएको छ । सडक विस्तारको क्रममा सडक किनारका सयौं रुख विरुवाहरू विनाश भएका छन् । सडक निर्माण सम्पन्न भएपश्चात पुनः सडक किनारामा वृक्षारोपण गरिएको छ र हाल हरियाली फर्कने क्रममा छ ।

विगतमा जेष्ठको तेस्रो हप्तादेखि मनसुन शुरु हुने गरेको र हाल केही ढिलो गरेर शुरु हुने गरेको छ । समयमा पानी नपर्ने र नहरको पानी समयमा नछाडिदिनाले बीउ राख्ने समय ढिला भएको छ भने समयमा नहरमा पानी नआउनाले धान रोप्ने समयमा पनि ढिलाई हुने गरेको कुरा वडा छलफलबाट आएको छ । पहिले मनसुन र हिउँदे वर्षा नियमित हुन्थ्यो र वर्षाको भरमा खेती लगाइन्थ्यो । तर आजकल मनसुनी वर्षाको प्रवृत्तिमा परिवर्तन भएको छ । लामो समय वर्षा नहुने र वर्षा हुँदा मुसलधारे हुने हुँदा बालीनाली सखाप पार्ने डुवान गर्ने हुन्छ । हिउँदमा प्रायः पानी नपर्ने कारणले हिउँदे बाली लगाउन नपाएर खेत बाँझै बस्छ । सक्नेले मोटर लगाएर र बोर्डिङ गरेर हिउँदे खेती लगाउँछन् । गहुँको स्थानीय बीउबाट उत्पादन कम हुन्छ र उन्नत बीउ पाईदैन त्यसैले गहुँ लगाउनै छाडेका छन् । मकैको उत्पादन पहिलेको भन्दा बढेको छ ।

तालिका नम्बर ४ : बाली र वनस्पती पात्रो

विवरण	समय अवधी	बैशाख	जेठ	असार	साउन	भदौ	असोज	कात्तिक	मङ्सिर	पुस	माघ	फागुन	चैत
धानको बीउ राख्ने	३० वर्ष पहिले		√										
	अहिले		√	√									
धान रोप्ने	३० वर्ष पहिले		√	√	√								
	अहिले			√	√								
धान काट्ने	३० वर्ष पहिले							√	√				
	अहिले						√	√	√				
विरुवामा फूल लाग्ने	३० वर्ष पहिले											√	√
	अहिले										√	√	√
गहुँ छर्ने	३० वर्ष पहिले								√				
	अहिले								√				
गहुँ काट्ने	३० वर्ष पहिले	√											√
	अहिले	√											√
मकै छर्ने	३० वर्ष पहिले											√	√
	अहिले											√	√
मकै भाँच्ने	३० वर्ष पहिले		√	√									
	अहिले		√	√									
दाल छर्ने	३० वर्ष पहिले							√	√				
	अहिले							√	√				
दाल काट्ने	३० वर्ष पहिले	√											√
	अहिले	√											√

स्रोत : महानगरपालिका वृहत्प्रकोप जोखिम विश्लेषण प्रतिवेदन २०७८

उखु, सनपाट, मुड, मुसुरीको उत्पादन धेरै घटेको छ । धेरै मेहनत पर्ने तर मेहनत अनुसारको मूल्य नपाइने भएकोले सनपाटको उत्पादन गर्न छाडेका छन् । पुरै ग्रामीण क्षेत्र कृषिमा निर्भर छ र बजार व्यापक हुँदा पनि किसानले ज्ञानको कमी रासायनिक मल र उन्नत बीउको अभावका कारण कृषि क्षेत्र व्यवसायिक हुन सकेको छैन । थोरै मानिसहरूले मात्र व्यवसायिक तरकारी खेती लगाउने गरेका छन् । सिमा क्षेत्रका किसानले उन्नत बीउ भारतबाट ल्याउने गरेका छन् । हिउँदै वर्षा विगतमा प्रसस्त हुने गरेकोमा हाल कुनै कुनै वर्षमात्र थोरै पानी पर्छ र हावाहुरी बढी चल्ने गरेको छ ।

२.१.८ प्राकृतिक स्रोत साधन

नदी खोला र पैनीहरू : महानगरपालिकामा पूर्वतर्फ सिंधिया खोला, पश्चिमतर्फ केशलिया खोला रहेको छ । बीचमा पैनीहरू पनि रहेका छन् । यहाँ भएका खोलाहरूबाट कुनै सिंचाई छैन । सिंधिया खोलाले वडा नं. १, २, ७, ८, १४, १६ र १९ का धेरै भागहरूमा कटान तथा डुवान गर्ने गरेको छ भने केशलिया खोलाले वडा नं. ४, ५, ६, ११, १२ र १६ का धेरै भागहरूमा कटान तथा डुवान गर्ने गरेको छ । यी लगायत अरु साना धारा खोला, खदरा खोला, वस्ता, धुधुवा, च्याडबारीलगायतका पैनी तथा घोघाहरूले धेरै वस्तीहरूमा डुवान गर्ने गरेका छन् ।

सामुदायिक वनहरू : यो महानगरपालिका क्षेत्रमा केही नीजि वनहरू भएतापनि सामुदायिक वनहरू छैनन् ।

खानीहरू : अध्ययन नभएकोले खानीहरू पत्तालाग्न सकेको छैन ।

२.१.९ सडकको अवस्था

महानगरपालिका क्षेत्रमा जोगवनी देखि धरानसम्मको ६ लेनको सडक निर्माण भईरहेको छ भने अरु हरेक टोलमा पुग्ने सडक निर्माण भएका छन् । हालका दिनमा सडक विकासले तिब्रता लिएको छ । हरेक टोलमा मापदण्ड अनुसार ग्राभेल र पक्की सडक निर्माण तथा स्तरोन्नती हुने क्रम व्यापकरूपमा बढिरहेको छ । सडकहरू निर्माणको क्रममा रहेका र कमजोर ट्रान्जिट व्यवस्थापनका कारण दिनहुँ सडक दुर्घटनाका घटनाहरू हुने गरेका छन् ।

२.१.१० भू-उपयोग

महानगरपालिकाको ठूलो भाग शहरीकरण र उद्योगहरूले ओगटेको छ भने ग्रामीण क्षेत्रका सबै भागमा धनहर खेतहरू रहेका छन् । करिब ७० प्रतिशत जग्गा खेतीयोग्य जमिन रहेको यो महानगरमा मुख्य उत्पादनको रूपमा धान रहेको छ । दलहन बाली, गहुँ, तोरी, मकै आदिको पनि राम्रो उत्पादन हुने गर्दछ । कतिपय मानिसले ३ बालीसम्म लगाउने गरेका छन् भने धेरै जग्गा हिउँदको समयमा बाँझै रहेको देखिन्छ । ऐलानी जग्गाहरू पनि प्रसस्तै भेटिन्छन् । पहुँच हुनेहरूले ऐलानी जग्गा मिचेका उदाहरणहरू पनि पाईन्छन् । यीनै ऐलानी र जोखिमयुक्त जग्गाहरूमा मुसहर, पासवान, डुम, मुस्लिमलगायतका वस्तीहरू बसेका छन् । हाल विराटनगर महानगरपालिकाले नमुना वस्ती निर्माण गर्ने कार्यको आरम्भ गरेको छ । ठूलो भूभागमा अहिलेपनि सिंचाई सुविधाको अभावमा आकासेपानीको भरमा खेतीपाती गर्नुपरेको छ । नहर नपुगेका स्थानहरूमा पम्पिङसेटबाट पानी निकालेर खेती गर्ने गर्दछन् । महानगरपालिकाले भूउपयोग कार्यविधि तयार गरी महानगरको आवास क्षेत्रहरू तोकेको अवस्था छ ।

२.२ विगतका विपद्हरूको विश्लेषण

२.२.१ पालिकाको विपद्को पहिचान

विपद्का दृष्टिले यो महानगरपालिका निक्कै सम्वेदनशील रहेको छ । यहाँ मुख्यरूपमा बाढी डुवान, प्रदूषण, महामारी, आगलागी, सडक दुर्घटना, शीतलहर, हावाहुरी, पशु तथा बालीमा रोग, भूकम्प, चट्याङ्ग, असिनापानी जस्ता प्रकोपहरू रहेका छन् । केशलिया र सिंघिया खोलाको बाढीबाट खोला किनारका वस्तीहरू उच्च जोखिममा रहेका छन् भने बीचमा रहेका वस्ती पैनी, धुधुवा खोला, च्याङ्गारी पैनी, फुफुरी खोलालगायतका खोलापैनीको बाढीले आसपासका अधिकांश वस्ती र क्षेत्रहरू डुवानमा पर्ने गरेका छन् । सामुदायिक कुकुर र घरपालुवा जनावरहरूको आतङ्कले केही वर्षदेखि जनजीवन आक्रान्त भइरहेको छ । विगतका वर्षहरू देखि बालीमा रोगकिराको प्रकोप बढ्दै गइरहेको छ । कर्ची, टाटी र टिनबाट निर्माण भएका झुप्रा घरहरूमा धेरै मानिसको बसोबास रहेको कारण हावाहुरी र आगलागीका घटनाहरू हुने गरेका छन् । २०७४ र २०७८ सालमा आएको बाढीका कारण अधिकांश भागहरू डुवानमा परेका थिए भने करिब १२,००० घरहरूमा नराम्ररी क्षति भएको थियो । सो बाढीमा विद्यालयहरू मद्दरसा नहर, कलभर्ट बाटो आदिमा पनि क्षति पुगेको र १५ विद्या जति जमिन कटान भएको थियो । आगामी दिनमा पनि बाढी डुवानका कारण क्षति हुने सम्भावना रहेको देखिन्छ । हिउँदका दिनमा शीतलहरका कारण मानव जनजीवनमा प्रभाव पर्नुका साथै बालीनालीमा पनि क्षति हुने गरेको छ । सडक निर्माण संगै सडक दुर्घटना पनि बढेको देखिन्छ । अन्य महामारीमा कमी भएतापनि गतवर्ष डेंगुको महामारीले समस्या बनाएको थियो ।

विराटनगर महानगरपालिकामा सर्वाधिक क्षति पुर्याउने प्रकोपको रूपमा बाढी कटान तथा डुवान रहेको छ भने भूकम्प, आगलागी, प्रदूषण, मौसमी रोग तथा महामारी, हावाहुरी, पशु तथा बालीरोग, सडक दुर्घटना, जनावर आतङ्क, विद्युत दुर्घटना, शीतलहर, चट्याङ्ग, सर्पदंश आदि प्रकोपका घटनाहरू बारम्बार दोहोरिइरहने गरेका छन् ।

क) बाढीबाट प्रभावित क्षेत्र:

महानगरपालिका अन्तरगत रहेका सिंघिया खोलाको कटानबाट वडा नं १, २, ७, ८, १४, १८ र १९ नं का २७ टोलका ८१९ घरधुरी, केशलिया खोलाबाट वडा नं ४, ५, ६, ११ र १२ का १७ टोलका ५४५ घरधुरी, वडा नं १९ मा कुरिन्वा खोलाका कारण सरदारटोलका १३ र खदरा खोलाका कारण खदरा थानटोलका १५ घर कटान र डुवानको जोखिममा छन् ।

बाढी कटानबाट प्रभावित वडाका टोल र घरधुरीको विस्तृत विवरण अनुसूची २ मा संलग्न गरिएको छ ।

ख) बाढी डुवानबाट प्रभावित क्षेत्र

खोला पैनीको पानी ओभरफ्लो भएर वस्तीमा पसेर डुवान हुने र गहिरो भागमा रहेका वस्तीहरू भारी वर्षाको पानी निकास हुन नसक्दा डुवानमा पर्ने गरेका छन् । सबै वडामा गरेर ९१ वटा टोलका, ८,०३० घरधुरी डुवानबाट प्रभावित हुने गरेका छन् । वडा नं ३, ९, १०, १३ मा अरु वडाको भन्दा कम मात्र डुवान हुन्छ ।

बाढी डुवानबाट प्रभावित वडाका टोल र घरधुरीको विस्तृत विवरण अनुसूची ३ मा संलग्न गरिएको छ ।

ग) सडक दुर्घटना

विराटनगर महानगरपालिका पूर्वको एक महत्वपूर्ण पहिलो ठूलो र नेपालकै दोस्रो ठूलो सहर हो । कोशी प्रदेशको राजधारी सहर समेत भएकोले जनघनत्वसँगै सवारी साधनहरू पनि अत्यधिक छन् । जोगवनी देखि धरान हुँदै किमाथाङ्का सम्म जोडिने ६ लेनको कोशी राजमार्गमा सर्वाधिक सडक दुर्घटना अधिक हुने गर्दछ । दैनिक साइकल ५०० भन्दा बढी, सिटी रिक्सा १०,००० भन्दा बढी, बसहरू ५०० बढी पटक, ट्र्याक्टरहरू, ट्रकहरू, स्कूलबसहरू गरेर हजारौंको संख्यामा सवारी साधनहरू गुडिरहेका हुन्छन् । ढुवानीका भारतीय गाडीहरू नै कमसेकम २०० र अन्य साना सरकारी र निजी गाडीहरू पनि प्रसस्त मात्रामा दौडिरहेका हुन्छन् । यहाँ दिनहुँ सडक दुर्घटनाका घटनाहरू भइरहन्छन् । भित्री बजार क्षेत्रमा साँघुरो बाटो छ र त्यसमाथि पनि सडकको साइडमा पसल फिँजाउने गरेकाले झनै सडक साँघुरिँदै गएकोले सडक दुर्घटनाको मात्रा बढ्दै गइरहेको छ ।

सडक दुर्घटना भइरहने क्षेत्र र कारणहरू अनुसूची ५ मा समावेश गरिएको छ ।

घ) आगलागीबाट प्रभावित क्षेत्र

विराटनगर महानगरपालिकामा मुख्यतया: २ क्षेत्रहरू छन् । सहरी क्षेत्र र ग्रामीण क्षेत्र । ग्रामीण क्षेत्रमा टाटी, सन्ठी, चचरी, बाँसका भाटा तथा झिकाहरूबाट बनेका घर धेरै छन् । हालका दिनमा खर परालको छानालाई कर्कटपाताले बिस्थापित गरेतापनि घर वरिपरीका साना ग्वाली भान्साकोठा आदि खरपरालबाट नै निर्माण गरिन्छन् । खर परालका माच (टाल) हरू घरको नजिकमा राखिने चलन छ । बाक्लो वस्ती र कमजोर संरचना पराल दाउरा गुईँठा आदि बाल्ने प्रचलन ग्रामीण क्षेत्रमा छँदैछ । धेरै हावाहुरी चल्ने र कमजोर तथा लुज विद्युत वायरिङ र पुरानो वायरिङका कारण विद्युत सट भएर आगलागी हुने गरेका छन् ।

शहरी क्षेत्रमा अधिकतर विद्युत सर्ट सर्किटका कारण आगलागी हुने गरेको छ । हालका दिनमा सबै घरमा एल पि ग्यासको प्रयोग भइरहेको छ । ग्याँस लिकेज भएर पनि आगलागी भएका छन् । पेट्रोल पम्प, ग्याँस डिपो, नेपाल आयल निगमको डिपो बजार भित्रमा नै छन् । यो पनि आगलागीको एक कारण हुनसक्छ ।

आगलागीबाट जोखिमयुक्त ८३ वस्तीहरूमा ५९६३ घर, वडा नं २, ३, ४, ६, ११, १३, १५, १७, १८ र १९ मा रहेका १३ वटा पेट्रोल पम्प बाट प्रभावित परिवार संख्या करिब ८,००० घर, एउटा आयल निगमबाट विराटनगरको आधा क्षेत्र, १०२ वटा ग्याँस डिलरबाट प्रभावित परिवार संख्या १५,०५५ रहेको देखिन्छ ।

आगलागीका सम्भावित क्षेत्र र कारणहरू अनुसूची ६ मा समावेश गरिएको छ ।

ड) भूकम्पको जोखिम

नेपाल सक्रिय भूकम्पीय क्षेत्रमा अवस्थित छ । भूकम्प जुनसुकै महिनामा जानसक्छ र त्यो समय वर्षादको समय पनि हुनसक्छ । नेपालमा हिमालयभन्दा दक्षिणतर्फका मध्य पर्वतहरूसँग जोड्ने विशाल हिमालयको आधार स्थलमा मेन सेन्ट्रल थ्रस्ट, साना हिमालय र सिवालिकको सङ्गमस्थलमा मेन बाउन्ड्री थ्रस्ट तथा सिवालिकको दक्षिणतर्फ हिमालय फ्रन्टल थ्रस्ट समेत प्रमुख तीन दरारहरू रहेका छन् ।

प्रत्येक दरारहरू पूर्वदिशि पश्चिमतर्फ क्रियाशील छन् । यसैका कारण नेपालमा साना तथा ठूला भूकम्पहरू नियमित रूपमा जाने गर्दछन् । यी दरारहरू उत्तरतर्फ रहेको युरेशियन टेक्टोनिक प्लेटको तल दक्षिणतर्फ रहेको इण्डियन टेक्टोनिक प्लेट घुसिरहेको कारण शक्ति सञ्चय भइरहेको हुन्छ । लामो समयसम्म सञ्चित शक्ति बाहिर निस्कँदा त्यसको दबावका कारण ठूलो भूकम्प जाने गरेको छ ।

विराटनगर महानगरपालिका पुरानो ऐतिहासिक सहर भएकोले पुराना घरहरू माटोको जोडाइ भएका (गिलेवा)का छन् भने पिलर नभएका पुराना घरहरू करिब ५० प्रतिशत छन् । यी घरहरू मध्ये २०७२ सालको भूकम्पमा धेरै चर्किएका थिए । २०६२ साल देखि राष्ट्रिय भवन संहिता लागु भएकोले सो भन्दा पछि बनेका घरहरू भूकम्प प्रतिरोधी छन् ।

भूकम्पीय जोखिम क्षेत्र र कारणहरू अनुसूची ७ मा समावेश गरिएको छ ।

च) शीतलहर र तातो हावाबाट जोखिम क्षेत्र

गरिबी कमजोर घरटहराहरू पर्याप्त लत्ताकपडाको अभाव कृषिमा आश्रित आर्थिक अवस्था ज्याला मजदुरीमा जानुपर्ने बाध्यता लगायतका कारण विराटनगर महानगरपालिकाका ग्रामीण बस्तीका नागरिकहरू शीतलहर र तातो हावाको लहरबाट बढी मात्रामा प्रभावित हुने गरेका छन् । बढ्दो विश्व उष्णीकरण र जलवायु परिवर्तनका कारण तातो हावाको लहरमा हरेक वर्ष बृद्धि हुँदै गइरहेको छ । सहरी क्षेत्रका आर्थिकरूपले सम्पन्न मानिसहरूमा यसको प्रभाव कम नै छ । यस हिसावले शीतलहर र तातोहावाको लहरबाट उच्च जोखिम क्षेत्रहरूको विवरण अनुसूचीमा उल्लेख गरिएको छ ।

२.२.२ वडागत प्रकोप प्राथमिकीकरण

वडागतरूपमा सहभागितामूलक तवरबाट गरिएको लेखाजोखामा विराटनगर महानगरपालिकाका सबै वडाको प्रकोप स्तरीकरणलाई देहायको तालिकामा समावेश गरिएको छ ।

तालिका नम्बर ५ : प्रकोप स्तरीकरण

वडा नं	भूकम्प	बाढी डुवान	आगलागी	हावाहुरी	सडक दुर्घटना	महामारी	शीतलहर	प्रदूषण	चट्याड	विद्युत दुर्घटना	जनावर आतङ्क
१	११	१०	९	८	७	६	५	४	३	२	१
२	११	१०	९	६	७	३	५	८	१	४	२
३	११	१०	९	६	८	३	४	७	१	५	२
४	११	१०	९	२	८	३	५	७	१	४	६
५	११	१०	९	५	८	२	६	७	१	३	४
६	११	१०	९	८	७	६	५	२	१	३	४
७	११	१०	९	४	७	५	१	८	३	६	२
८	११	१०	९	८	७	४	६	५	२	१	३
९	११	३	९	५	१०	६	१	८	२	७	४
१०	११	८	९	६	१०	३	२	७	१	४	५
११	११	१०	८	९	६	२	७	५	१	३	४
१२	११	१०	८	७	९	६	५	४	१	३	२
१३	११	१०	८	९	७	४	६	५	१	३	२
१४	११	१०	९	८	७	६	४	५	३	२	१

१५	११	१०	९	८	६	५	३	७	४	१	२
१६	११	१०	९	७	५	८	६	२	१	४	३
१७	११	१०	९	८	२	७	४	६	३	१	५
१८	११	१०	९	८	४	६	७	३	१	५	२
१९	११	१०	९	५	७	८	६	४	२	३	१
जम्मा	२०९	१८१	१६८	१२७	१३२	९३	८८	१०४	३३	६४	५५
स्तर	१	२	३	५	४	७	८	६	११	९	१०

स्रोत: लोकेशन ड्र्याकिङ २०८३

उल्लेखित विपद्का घटनाक्रमहरूलाई हेर्दा विराटनगर महानगरपालिका बहुप्रकोपको उच्च जोखिममा रहेको देखिन्छ । सूचीमा प्राप्त प्रकोपहरूलाई स्तरीकरण विधिबाट प्राथमिकताक्रम तोकिएको थियो । यस क्रममा विराटनगर महानगरपालिकामा भूकम्पलाई अलग राखेर हेर्दा सर्वैभन्दा बढी बाढी, कटान तथा डुवानले त्रासमा राखेको देखिन्छ । त्यसपछि क्रमशः सडक दुर्घटना, हावाहुरी, प्रदूषण, आगलागी, शीतलहर, विद्युत दुर्घटना, जनावर आतङ्क, चट्याङ, महामारी, सर्पदंशजस्ता प्रकोपहरू प्राथमिकता क्रममा परेका छन् ।

२.२.३ विपद् जोखिम आँकलन तथा नक्साङ्कन:

- महानगरपालिकाको पूर्वमा सिंघिया खोला र पश्चिम तर्फ केशलिया खोलाको ५० मिटर क्षेत्र भित्र रहेका अधिकाँस वस्तीहरू भएकाले वर्षेनी खोलामा आउने बाढीका कारण डुवान र कटान हुने गरेको छ ।
- खोलाको कतैकतै बाहेक अधिकाँस स्थानमा तटबन्ध निर्माण नगरिएकोले वर्षेनी कटान हुँदा हजारौं विघा जमिन खोलामा पुगिसकेको छ । अति नै जोखिममा खोलाको बगरमा नै सुकुम्वासीहरू बसोवास गरिरहेका छन् । मानिसहरूले गरेको अतिक्रमणका कारण र समय समयमा खोला सफा नगर्दा खोलाहरू कतिपय स्थानमा साँघुरो हुँदै गएको र अवरोधहरू भएकोले बाढीको समस्या बढ्दै गएको छ ।
- अधिकाँस घरहरू बाँसका, कच्ची, माटोको लिउन र कर्कटपाताको छाना भएका छन् । यस्ता घरहरूमा हावाहुरी, आगलागी, शीतलहर, डुवान आदिका समस्याहरू निरन्तर हुने गरेका छन् ।
- अधिकाँसको आर्थिक अवस्था कमजोर छ । गरिबीका कारण साना कमजोर घरहरू भएको र पर्याप्त लत्ताकपडा नभएकोले शीतलहरको जोखिम पनि छ ।
- सामुदायिक कुकुरहरूले बाखाका पाठा कुखुराहरू खाइ दिने र मानिसलाई पनि दुःख दिने गरेका छन् ।
- ग्रामीण वस्तीहरूमा स्थायी र व्यवस्थित वायरिङ नभएकोले पनि विद्युत दुर्घटनाको सम्भावना छ ।
- महानगरपालिकामा करिव ५० भन्दा बढी उद्योगहरू छन् । उद्योगबाट निस्केको प्रदूषित पानी, हावा, छाइ, दुर्गन्ध आदिका कारण प्रदूषण छ । नाली पुरा भएका छैनन् । ग्रामीण क्षेत्रका धेरै भागमा ग्राभेल सडक मात्र छ । धुलो, प्रदूषण र केमिकलयुक्त पानीका कारण महामारी पनि हुने गरेको छ ।
- धरानरोडमा सडक दुर्घटना अधिक हुने गर्दछ । दैनिक साइकल ५०० भन्दा बढी, सिटी रिक्सा १०००० भन्दा बढी, बसहरू ५०० भन्दा बढी पटक, ट्र्याक्टरहरू, ट्रकहरू, स्कूलबसहरू गरेर हजारौंको संख्यामा गुडिरहेका हुन्छन् । सामान बोक्ने गाडीहरू कमसेकम २०० र अन्य साना सरकारी र निजी गाडीहरू पनि प्रसस्त मात्रामा दौडिरहेका हुन्छन् । दिनहुँ सडक दुर्घटनाका घटनाहरू भइरहन्छन् । भित्री बजार क्षेत्रमा साँघुरो बाटो छ र त्यसमाथि पनि पेटी तथा फुटपाथ पनि दोहोरो हिड्न समस्या हुने प्रकारका छन् । पेटी

बकाट सिँढी हालेको स्लावहरु फुटेका नमिलेका र मानिहरु सडकबाट हिँड्नु पर्ने बाध्यताले दुर्घटनाको जोखिम बढेको छ ।

- गाडी गुड्दाको धुवाँ, विभिन्न समयमा सडकमा विकासका कामहरु (खानेपानी विद्युत टेलिकम) जस्ता कुराहरुले बनिसकेको सडकलाई खाल्टा बनाउने सडक काट्ने कामहरुले धुलो, ध्वनी आदिको प्रदूषण त्यत्तिकै बढी छ। शहरको सबै क्षेत्रमा भएको फोहोर उठाएर व्यवस्थापन गरिएको छ तापनि गुद्दी र आसपासका क्षेत्रहरुमा फोहोरहरु देखिन्छ।
- मुख्य बजारक्षेत्रमा भूकम्पको जोखिम कायम छ । मुख्य बजार क्षेत्र भित्र पुराना अग्ला र मापदण्ड विपरितका घरहरु, साँघुरा सडक, खुल्ला ठाउँको अभाव भएका कारण भूकम्पको समयमा भागदौडका क्रममा दुर्घटनाको जोखिम रहेको छ ।
- विगत वर्षहरुमा डेङ्गुले मानवीय क्षति गरेको थियो भने अझै पनि सम्भावना छ।
- केही वर्षयता बाली विरुवामा रोग किरा र पशुरोगमा अत्यधिक बृद्धि भएको छ ।

यी माथि उल्लेखित प्रकोपका अतिरिक्त अन्य महामारी, हावाहुरी, आगलागी, चट्याङ, असिना आदिका कारणले पनि नागरिकहरुलाई आक्रान्त पारेको अवस्था छ । प्रकोपहरुको जोखिम आगामी दिनमा अझै बृद्धि हुनसक्ने सम्भावना रहेको देखिन्छ ।

२.३ वडा स्तरीय छलफल र विश्लेषणबाट प्राप्त विपद्का कारण भएको क्षतिको विवरण

२.३.१ विपद्को कारण विगत ५ वर्षमा भएको मानवीय क्षतिको विवरण (सडक दुर्घटना बाहेक)

तालिका नम्बर ६ : मानवीय क्षतिको विवरण

क्र.सं.	आर्थिक वर्ष	आगलागीका कारण पूर्णरूपमा क्षति भएका घरसंख्या	उद्योग र होटलमा भएको आगलागीको क्षति	विजुलीको पोलमा	मानवीय मृत्यु संख्या	घाइते संख्या
१.	२०७७/०७८	५७	७			
२.	२०७८/०७९	४६	७		१	
३.	२०७९/०८०	४८	६			३
४.	२०८०/०८१	९५	८		५	१
५.	२०८१/०८२	३९	१	५	०	०
६.	२०८२/०८३	३४	१२+१३	२२	०	०
	जम्मा	३१९	५४	२७	६	४

स्रोत: विराटनगर महानगरपालिका नगर प्रहरी २०८३

तालिका नम्बर ७ : विगत १० वर्षमा भएको मानवीय क्षतिको विवरणः

बाढी		शीतलहर		भूकम्प		सडक दुर्घटना		आगलागी		महामारी		जनावर आतङ्क		हुरी वतास असिना		विद्युतीय दुर्घटना		चट्याड	
मृत्यु	घाइते	मृत्यु	घाइते	मृत्यु	घाइते	मृत्यु	घाइते	मृत्यु	घाइते	मृत्यु	घाइते	मृत्यु	घाइते	मृत्यु	घाइते	मृत्यु	घाइते	मृत्यु	घाइते
२१	७०७	१७	२०५	३	८२	१०३	१७१०	८	४९	१३	१००	१६	१६२	०	३६५	८	६६	५	२१

स्रोत: विराटनगर महानगरपालिका नगर प्रहरी २०८३

तालिका नम्बर ८ : आ व २०८२/२०८३ को जेष्ठ मसान्त सम्म महानगरपालिका भित्र सवारी दुर्घटनामा भएको क्षति

सवारी दुर्घटनामा संलग्न सवारी साधनहरू											मानिस											चौपाया		जम्मा स दु संख्या					
											मृत्यु					गम्भिर घाइते					साधारण घाइते								
ट्रक टेङ्कर	टिपर	डोजर लोडर	बस	माइक्रो	जीप कार	ट्याक्टर	टेम्पो	मोटरसाइकल	शा स चल्ने	अन्य	जम्मा	पुरुष	महिला	बालक	बालिका	जम्मा	पुरुष	महिला	बालक	बालिका	जम्मा	पुरुष	महिला	बालक	बालिका	जम्मा	मृत्यु	घाइते	जम्मा
३५	६	०	१८	६	९७	११	२०४	४६७	१४	६	१४४	२२	३	०	१	२६	२६	९	०	०	३५	५७८	१७९	४४	१७	८१८	३	१	५८६

स्रोत: ट्राफिक प्रहरी कार्यालय विराटनगर २०८३

२.४ सम्मुखता

तालिका नम्बर ९ : मानवीय तथा घरको क्षति (विगत १० वर्षको)

वडा नं	मृत्यु	घाइते	घर पूर्णक्षति	आंशिक क्षति	सम्मुखतामा रहेका टोलहरू र घरधुरी	जोखिममा रहेका घर	सम्मुखता स्तर
१	५	१४५	१०७	३९०	गंगाटोल (१५)शंकरटोल(४)गुराँसमार्ग शान्तिटोल (३०) श्रीनगर परोपकार घाट (५)श्रीनगर टोल (२५) नयाँबस्ती (१५) धर्मशाला टोल सुनामी मार्ग(११) नोबेल डेरी (६)	१११	मध्यम
२	१०	१६५	१८८	९०	तीनपैनी पूर्वटोल (२००)	२००	उच्च
३	३८	२००	५	१२०	कलगडा (२८) आयल निगम (१५०) गोम्राहा टोल (३०) वन विभाग क्षेत्र (१५) भूपी मार्ग (७) राजवंशी टोल (२५) प्रताप मार्ग (७) रेग्मी टोल (१०) कन्या मार्ग (१०) औषधी व्यवस्था विभाग पूर्व (२५) पुष्पाञ्जली मार्ग (५) उदयमार्ग टोल र ए वान क्वालिटी विद्यालय क्षेत्र (५०) बुद्धचोक (१००) मदननगर क्षेत्र (१५)	सामान्य डुवान मात्र	न्यून
४	३८	२००	५	१२०	इक्राही (१२०), चिप्राही (१५०), समावेसी टोल (३०), वनलेरी (२००), इक्राही (२५०), दक्षिण यादव टोल (८५), गन्सुटोल (२५),ज्वालाटोल(९०), गिरीटोल (२५)	९७५	उच्च
५	१५	२४०	२५५	३६२	शंकरवारी (१५०) दामादिघी (१५०) कोचाखाल (१००) जामुनगाछी (२००) स्कूलटोल (१००) कारखाना टोल (१००) जागृतिटोल (५०) नयाँबस्ती (६०) प्रगतिटोल (१०) जानकीचोक (५०) भट्टाटोल (१०) जाल्पाटोल (५०) र रमाइलो मार्ग (१००)	११३०	उच्च

६	९	१६०	११२	४५०	आदर्शटोल (४०) लवटोली (४००) धर्मभक्त टोल (३०) सून्दर टोल (४०) अमाननगर (५०) वरमपुरा (१८०)	७४०	उच्च
७	६	१३३	१४८	२१०	सन्सारी साकम्भरी (४५) हरियाली टोल (६५) धर्मभक्त मार्ग (३५) गहेली टोल (५०)	१९५	उच्च
८	२	३०	१७१	३५०	रमाइलो टोल (४०) मधुवन चोक (२५) बालगोपाल टोल (८०) स्वागत टोल (७५) पशु बधशाला (४५) विश्वकर्मा चोक (६५) बल्लही (१००) विराटेश्वर वृद्धाश्रम (५०) लक्ष्मी चोक (२०)	५००	उच्च
९	४	११०	१३	०	भानुटोल क, भानुटोल ख, शिवटोल, साझा टोल	सामान्य	न्यून
१०	०	०	२०	०	धानुक टोल	सामान्य	न्यून
११	७	१००	७१	३००	धुधुवा पूर्व टोल (६०) मरिक टोल (७०) पूर्व र पश्चिम नहर (५०)	१८०	मध्यम
१२	४३	१००	४०	२७०	धुधुवा टोल (१००) शंकरटोल (१५०) आदर्श टोल (७०) सिमराही टोल (९०) सिकियाही (२०) दरैया (६०) तेलिया पोखरी (३०) मलहनुवाका राजवंशी टोल (७५) मलहनुवाका कामत टोल (७५) मलहनुवाका ऋषिदेव टोल (६५)	७३५	उच्च
१३	१	६७	२०३	०	महतो टोल (८०) शिवमार्ग (३५) आश्रमटोल (३०) आँखा अस्पताल जाने बाटो	सामान्य डुवान	न्यून
१४	१	६७	२०३	१२०	विद्युत टोल (८०), हंसमुखी टोल (१००), बयरवना (१००) पश्चिम घोघाटोल (१००) बयरवना कठकुप्पा (१५०), महतो टोल (वडा नं. १८ को सिमाना) (१००), शाही टोल (१००)	७३०	उच्च
१५	५	७२	४९०	१२३	पशुपति टोल (१५०) पारिजात र त्रिवेणी टोल (२०५) हरिनगर भट्टाटोल ख (१८०) हरिनगर भट्टाटोल क (१३६) पारसनाथ पोखरीटोल (७६) सिद्धार्थ टोल (७५) शान्ति टोल पानीट्याङ्की क्षेत्र (२५) हड्ताली हाट (२८) चौधरी टोल (२८) सुनगाभा (३०) मेत्तर टोल (१५०)	१०८३	उच्च
१६	२	५४	७५	९५	दक्षिणगेट (१२०) गायक चोक (३५) ऋषिदेवटोल (२५०) दरैया १ (४०) आर्याटोल (७०) प्रेमनगर (१००) शान्तिटोल (१२०) चैठीटोल (८०) मिलन टोल (१००) मिलनटोल (७०)	९८५	उच्च
१७	७	७१	५२	८७५	नुनियौटोल (१५०), रानी टोल (८५) र मदरसा टोल (५००), ढाडटोल (१५०), बद्रि महाला (३००), डंग्राहा (८०) रघुपति धुनियौटोल (५०) मेटर्वा (१४०)	१४५५	उच्च
१८	५	९८	७३७	८२५	झटियाही बजरंगवली टोल (३०), झटियाही मुस्लिम टोल (४०) दमादिघी (७०) भेडियारी (०)	१४०	मध्यम
१९	३	१५५	९३४	१११०	खापटोल (५५), मिलनचोक उत्तर (६५) उज्यालो मार्ग (११२) उज्यालो बस्ती सरदार टोल (२०) घिनाघाट पंचकन्या टोल (६०) ड्रीम गार्डेन सपना टोल (२५)	३३७	उच्च
जम्मा	२४४	२१५८	४७७२	७००८	टोल संख्या: १०९	९३६६	

श्रोत: लोकेशन ट्र्याकिङ २०८३

२.५ संकटासन्नता (Vulnerability)

महानगरपालिका अन्तरगत रहेका सिंधिया खोलाको कटानबाट वडा नं १, २, ७, ८, १४, १८ र १९ नं का २७ टोलका ८१९ घरधुरी, केशलिया खोलाबाट वडा नं ४, ५, ६, ११ र १२ का १७ टोलका ५४५ घरधुरी, वडा नं १९ मा कुरिन्वा खोलाका कारण सरदारटोलका १३ र खदरा खोलाका कारण खदरा थानटोलका १५ घर कटान र डुवानको जोखिममा छन् ।

खोला पैनी तथा गहिरो भागमा रहेका बस्तीहरू डुवानमा पर्ने गरेका छन् । सबै वडामा गरेर १०९ वटा टोलका, ९,३६६ घरधुरी डुवानबाट प्रभावित हुने आकलन गरिएको छ । वडा नं ३, ९, १०, १३ मा सामान्य डुवान हुने भएकोले उच्च जोखिममा नभएको अवस्था छ । आगलागीबाट जोखिमयुक्त ८३ वस्तीहरूमा ५९६३ घर, वडा नं २, ३, ४, ६, ११, १३, १५, १७, १८ र १९ मा रहेका १३ वटा पेट्रोल पम्प बाट प्रभावित परिवार संख्या करिव ८,००० घर, एउटा आयल निगमबाट विराटनगरको आधा क्षेत्र, १०२ वटा ग्याँस डिलरबाट प्रभावित परिवार संख्या १५,०५५ रहेको देखिन्छ ।

पालिकामा विपद् प्रभावितहरूका लागि अस्थायी आश्रयस्थलको रूपमा खुल्ला क्षेत्र ४५ वटा, सामुदायिक भवन, मन्दिर, मदरसा, चर्च, धर्मशालाहरू १४५ समेत १९२ वटा स्थानहरू रहेका छन् जसमा विद्यालय भवनहरू समावेश गरिएको छैन । खुल्ला र सुरक्षित क्षेत्रहरूको विवरण अनुसूचीमा संलग्न गरिएको छ ।

२.५.१ जनसंख्या सम्बन्धी संकटासन्नता

विपद्को समयमा सबैभन्दा बढी जोखिममा पर्ने समुदाय अपाङ्गता भएका मानिस पनि हुन । त्यसैले पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना निर्माणको क्रममा यी अपाङ्गता भएका मानिसहरूलाई छुटाउनु हुदैन ।

तालिका नम्बर १० : अपाङ्गता भएका मानिसहरूको विवरण

वडा नं	अपाङ्गताको विवरण									
	रातो		निलो		पहेलो		सेतो		जम्मा	
	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला
१	१६	२१	३५	२९	९	१३	६	३	६६	६६
२	२४	८	२५	१५	९	१	२	०	६१	२३
३	३१	१५	२६	२८	१०	७	३	५	७०	५५
४	३५	१२	३१	२६	१६	१८	४	३	८६	५९
५	२४	१५	३२	२२	१९	३	१	०	७६	४०
६	३१	१६	४६	२३	२५	१२	५	३	१०७	५४
७	१०	५	६	१	८	१	०	२	२४	९
८	२२	१०	२८	२२	१०	११	३	२	६३	४५
९	१०	३	१८	१०	८	६	२	१	३८	२०
१०	२३	८	२२	१३	८	४	३	१	५६	२६
११	२९	८	३३	१०	१०	३	४	२	७६	२३
१२	१९	१०	३९	२४	८	४	५	४	७१	४२
१३	९	९	१६	११	८	८	१	२	३४	३०
१४	१३	१	३६	१५	७	११	५	०	६१	२७

१५	३२	१९	३५	२०	१४	६	३	४	८४	४९
१६	१३	३	३०	१७	९	६	१	०	५३	२६
१७	१३	१४	३९	२६	१८	६	३	२	७३	४८
१८	१३	९	२२	७	१७	५	७	२	५९	२३
१९	१०	४	१९	९	१३	७	३	६	४५	२६
जम्मा	३७७	१९०	५३८	३२८	२२६	१३२	६१	४२	१२०३	६९१

(क र ख वर्गको मात्र १४३३ जना)

श्रोत: महिला तथा बालबालिका शाखा विराटनगर महानगरपालिका २०८३

२.५.१ लक्षित जनसङ्ख्याको पूर्वानुमान

महानगरपालिकाको भौगोलिक अवस्थिति, विपद्को सामना गर्ने क्षमता तथा सचेतनाको अभावका कारण जनधनको क्षति हुने गरेको छ । प्राकृतिक कारणबाट हुने प्रकोपका घटनामा मानवीय क्रियाकलापले ती घटनाको आवृत्ति र क्षतिको मात्रामा वृद्धि हुन्छ । यस सन्दर्भमा महानगरपालिकाको सबै वडाको सूचना सङ्कलन गरी प्राप्त तथ्याङ्क तथा सूचनाको विश्लेषणका आधारमा करिब ९,३६६ घरपरिवार प्रभावित हुने आकलन गरिएको छ । जसको कारण ४०,००० जनसंख्या बाढी कटान तथा डुवान, आगलागी, हावाहुरी आदिका कारण प्रभावित हुनसक्छन् ।

२.६ विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यका लागि क्षमता विश्लेषण

महानगरपालिका क्षेत्रमा अवस्थित प्रकोपहरूका कारण संभावित जोखिम तथा संकटासन्नताको आँकलन माथि उल्लेख गरिसकिएको छ । प्रकोपका कारण आईपर्न सक्ने मानवीय, आर्थिक तथा भौतिक क्षतिको आँकलन गरेर न्यूनीकरण गतिविधिहरू संचालन गरी जोखिम न्यूनीकरण गर्न स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना निर्माण गरिसकिएको छ । सो योजनामा संकटासन्न वस्तीहरू, संकटासन्नताका कारणहरू, समाधान वा न्यूनीकरणका उपायहरूको स्पष्टरूपमा उल्लेख गरिएको छ । साथै सो योजनामा महानगरपालिका क्षेत्रको क्षमता विश्लेषण समेत गरिएको छ ।

विराटनगर महानगरपालिकामा मौसम अनुरूप सम्भावित प्रकोपका घटना हुन सक्ने आकलन गर्दै स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिको नेतृत्वमा बैठक बसी छलफल गर्ने, कार्ययोजना निर्माण तथा विषयगत क्षेत्रहरूको पूर्वतयारी क्षमता अभिवृद्धिकालागि साझेदार गैह्रसरकारी संस्थासंगको सहकार्यमा विभिन्न गतिविधि संचालन हुदै आइरहेको छ । महानगरपालिकाको विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना निर्माण गरी सकिएको छ । वडास्तरीय विपद् व्यवस्थापन समितिको गठन गरिसकिएको छ । प्रकोपका कारण उत्पन्न संकटासन्नता अवस्थाको क्षति आकलन गर्नका लागि छुट्टै संरचना तयार भएको छ ।

विराटनगर महानगरपालिकामा देहायअनुसारको संस्थागत क्षमता रहेको छः

१. महानगरपालिकास्तरीय स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति
२. महानगरपालिकामा विपद् व्यवस्थापन शाखा अलग्गै
३. सबै वडामा वडास्तरीय विपद् व्यवस्थापन समितिहरू
४. आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्रको स्थापना
५. बारुणयन्त्र २ स्थानमा स्थापित
६. विपद् प्रतिकार्यका लागि आवश्यक खोज तथा उद्धार सामग्रीहरूको भण्डारण
७. महानगरीय प्रहरीलाई खोज तथा उद्धार तालिम
८. सबै वडामा द्रुत लेखाजोखा टोली (तालिम सहित तयारी अवस्थामा)

९. सबै वडामा युवा स्वयंसेवक कार्यदलहरू
१०. महानगरपालिकास्तरको युवा स्वयंसेवक कार्यदल (तालिम सहित तयारी अवस्थामा)
११. महानगरपालिका क्षेत्रमा रहेका विभिन्न सरकारी निकाय तथा गैरसरकारी संस्थाहरूसँग प्रभावकारी समन्वय
१२. मनसुन पूर्वतयारी बैठक तथा कार्य विभाजन
१३. ८ वटा विषयगत क्षेत्रको गठन, कार्य विभाजन, विषयगत कार्ययोजना सहितको तम्तयारी
१४. धेरै प्रकारका योजना तथा कार्यविधिहरूको निर्माण

परिच्छेद : तीन

सामान्य पूर्वतयारी योजना (सम्पूर्ण विषयगत क्षेत्रहरूका लागि)

३.१ प्राथमिकता प्राप्त रणनीतिक पूर्वतयारी

विपद्को सम्भावना र त्यसबाट हुनसक्ने जनधनको क्षति कम गर्न स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिले सुरक्षाका विभिन्न गतिविधि गर्नेछ। विपद् पूर्वतयारीका साथै विकास प्रक्रियामा विपद् जोखिम न्यूनीकरण विधिलाई मूलप्रवाहीकरण गर्ने सोच अघि बढाउन र यस योजनाको नियमित रूपमा अध्यावधिक गर्न निम्न रणनीतिक क्रियाकलापहरू समावेश गरिएको छः

तालिका नम्बर ११ : रणनीतिक पूर्वतयारी

क्रसं	रणनीतिक गतिविधि	परिमाण	जिम्मेवारी	समय
१.	सबै वडामा वडास्तरीय विपद् व्यवस्थापन समिति पुनर्गठन गरी क्रियाशिल गराउने । नियमित बैठकको आयोजना गर्ने ।	१९ वटा	महानगरपालिका वडा समिति	पुनर्गठन भैसकेको
२.	महानगरपालिकामा विपद्को समयमा कार्य गर्ने देहायका विषयगत क्षेत्रहरू गठन गरी वार्षिक कार्ययोजना तयार गर्न लगाइ तम्तयारीमा राख्ने र अन्तर कार्यदल समन्वय संयन्त्रको विकास गर्ने - समग्र व्यवस्थापन सूचना, खोज तथा उद्धार विषयगत क्षेत्र - खाद्य तथा कृषि विषयगत क्षेत्र - स्वास्थ्य तथा पोषण विषयगत क्षेत्र - खानेपानी तथा वातावरण स्वच्छता प्रवर्द्धन विषयगत क्षेत्र - आपत्कालीन आश्रय तथा गैरखाद्य सामग्री विषयगत क्षेत्र - सुरक्षा तथा संरक्षण विषयगत क्षेत्र - आपत्कालीन शिक्षा विषयगत क्षेत्र - शीघ्र पुनर्लाभ विषयगत क्षेत्र	कम्तिमा ३ पटक बैठक बस्ने	महानगरपालिका वडा समिति	महानगरपालिका मा गठन भएको र अब नियमित बैठक र समन्वय बैठक वर्षमा कम्तिमा ३ पटक गर्ने
३.	जनप्रतिनिधिहरू, वडा र महानगरपालिकामा गठित विपद् व्यवस्थापन समितिका पदाधिकारीहरूका लागि विपद् व्यवस्थापन र आधारभूत मानवीय सहायता मापदण्ड एवं स्फेयर सम्बन्धी न्यूनतम २ वटा तालिमको व्यवस्था गर्ने ।	वार्षिक २ वटा तालिम	महानगरपालिका	६ महिना भित्र
४.	कृत्रिम घटना अभ्यास तालिमको आयोजना गर्ने र हरेक वर्ष विद्यालय र समुदायमा वार्षिक २ पटक कृत्रिम घटना अभ्यास गर्ने ।	वार्षिक ३ पटक	महानगरपालिका सुरक्षा निकायहरू	हरेक वर्ष जेष्ठ कार्तिक र माघ महिनामा
५.	पेट्रोल पम्प र ग्याँस डिपो/डिलरहरूको बैठक गर्ने । नियमित अनुगमन गरी न्यूनतम सुरक्षाका उपाय तथा पूर्वतयारी गर्न अनिवार्य गर्ने । पेट्रोल पम्प र ग्याँस डिलरका कर्मचारी तथा व्यापारीहरूलाई अग्नी नियन्त्रण तालिमको व्यवस्था गर्ने ।	बैठक २ वटा र तालिम २ वटा वार्षिकरूपमा	महानगरपालिका पेट्रोल पम्प र ग्याँस डिपोहरू	वार्षिक २ वटा बैठक र २ वटा तालिम उपयुक्त समयमा

क्रसं	रणनीतिक गतिविधि	परिमाण	जिम्मेवारी	समय
६.	महानगरपालिका क्षेत्रमा सञ्चालित उद्योगका जिम्मेवार पदाधिकारीहरु संग औद्योगिक प्रदूषण र विपद् व्यवस्थापनका विषयमा अन्तरकृया गर्ने ।	वार्षिक २ पटक	महानगरपालिका	वैशाख महिनामा र मंसिर महिनामा
७.	भान्साकोठाको सुरक्षा र पूर्वतयारी सम्बन्धी गृहिणीहरुलाई तालिम/अभिमुखीकरण गर्ने । यसका लागि अगुवा महिला तथा स्वयंसेविकाहरुलाई तालिम दिएर उनीहरु मार्फत अभिमुखीकरण गराउने ।	१ तालिम र १९ वडामा अभिमुखीकरण	महानगरपालिका	प्रत्येक वडामा हरेक वर्ष एउटा कार्यक्रम
८.	वडा र महानगरपालिका तहमा आधारभूत खोज तथा उद्धार तथा विषयगत क्षेत्रका लागि आवश्यक पर्ने सामग्रीहरु थप खरिद गरी तयारी अवस्थामा राख्ने । युवा क्लव तथा महिलाहरु लाई संगठित गरी स्थानीय स्रोत साधनहरुबाट उद्धार तथा व्यक्तिगत सुरक्षा सामग्रीहरु तयार गर्ने सीप प्रदान गर्ने । जस्तै: पानी बोतल, गाग्री, ग्यालेन आदि आदिको प्रयोग गरेर लाईफ ज्याकेट बनाउन तथा तन्ना कम्बल आदिबाट स्ट्रेचर बनाउन ।	सामग्री खरिद वार्षिक १ पटक र तालिम वार्षिक १ पटक	महानगरपालिका वडा समिति	प्रत्येक वर्ष मौसमजन्य विपद् हुनु पूर्व
९.	द्रुत लेखाजोखा कार्यदल तयार गरी तालिमको व्यवस्था गर्ने ।	वार्षिक १	महानगरपालिका	भइसकेको
१०.	विपद् जोखिम व्यवस्थापनबारे समुदायमा जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने ।	वडागत रुपमा वार्षिक १	महानगरपालिका	प्रत्येक वर्ष
११.	मानव संसाधन विकास तथा व्यवस्थापन: प्रत्येक वडा र सङ्घट्टासन्न समुदायमा वार्षिक ४८ जनालाई तालिम दिएर उद्धारकर्मी तथा प्राथमिक उपचारक टिम तयार गर्ने । वडा र समुदायमा आधारित विपद् व्यवस्थापन समितिहरु गठन गर्ने र क्रियाशिल गराउने । विपद्को समयमा उद्धारमा खटाउन सकिने स्वयमसेवकहरु (महिलाको समेत सहभागितामा) को वडागत नामावली अद्यावधिक गर्ने । गठन भएका सबै कार्यदलको त्रैमासिक बैठक गरी मौसमी प्रकोपको पूर्वतयारी गर्न लगाउने ।	प्रा ३ २४ जना खोज तथा उद्धार २४ जना ४ बैठक	महानगरपालिका वडा समिति	हरेक वर्ष
१२.	सुरक्षित स्थानको पहिचान गर्ने नक्साङ्कन गर्ने र हरेक वर्ष न्यूनतम १ वटाका दरले सामुदायिक भवनहरु निर्माण गर्ने ।	२० वटा	महानगरपालिका वडा समिति	विद्युतीय नक्साङ्कन भइरहेको
१३.	सुरक्षा निकायहरु, महानगरपालिका, रेडक्रस, एम्बुलेन्सलगायत अत्यावश्यक सेवाप्रदायक तथा स्थानीय जनप्रतिनिधिहरुको सम्पर्क नम्बरको पर्चाहरु तयार गरी घरघरमा पुर्याउने व्यवस्था गर्ने ।	१ पटक	महानगरपालिका वडा समिति	

क्रसं	रणनीतिक गतिविधि	परिमाण	जिम्मेवारी	समय
१४.	बाढी, भूकम्प, आगलागी, शीतलहर, महामारी, हावाहुरी आदिको विषयमा समुदायमा पूर्वसूचना तथा चेतावनी प्रणालीको सञ्जाल तयार गर्ने । मोबाइल एप्स तयार गरी म्यासेजमा र भ्वाइस म्यासेजमा खबर गर्ने प्रणाली विकास गर्ने ।	१	महानगरपालिका	Whatsapp ग्रुप तयार गरिएको
१५.	महामारीबाट बच्न स्वास्थ्यकर्मीहरुलाई र प्रतिकार्यमा खटिने स्वयंसेवकहरुलाई व्यक्तिगत सुरक्षा सामग्रीहरुको वन्दोवस्त मिलाउने ।	वार्षिक २ पटक	महानगरपालिका स्वास्थ्य केन्द्र विषयगत क्षेत्रहरु	निरन्तर
१६.	अस्पताल तथा स्वास्थ्य केन्द्रहरुमा आपतकालिन अवस्थाको लागि औषधी तथा सामग्रीहरुको जोहो गरीराख्ने ।	नियमित	महानगरपालिका स्वास्थ्य केन्द्र	सबै महिनामा र नियमित
१७.	मनसुन पूर्व, मनसुन पश्चात, शीतलहर पूर्व र हावाहुरी तथा आगलागी पूर्व पूर्वतयारी कार्यशालाको आयोजना गरी सम्भावित विपद्को लागि सरोकारवाला सबै निकायहरु निजी क्षेत्र तथा विषयगत क्षेत्रहरुलाई तन्तयारी अवस्थामा राख्ने ।	वार्षिक ४ पटक	महानगरपालिका विषयगत क्षेत्रहरु	हरेक वर्ष वैशाख आश्विन र मंसिर महिनामा (प्रकोप पात्रो अनुसार)
१८.	विपद् पूर्वतयारी कार्यशालाको आयोजना गरी निम्न कार्य गर्ने: • विभिन्न प्रकोपबाट पर्ने सम्भावित प्रभाव र सङ्कटासन्न समुदाय र जनसङ्ख्या अध्यावधिक गर्ने, • आपत्कालीन आश्रयस्थलहरु पहिचान गरी सूची तयार गर्ने, • आपत्कालीन आश्रयस्थलमा आधारभूत भौतिक संरचना र सुविधाको विकासमा विषयगत क्षेत्रहरुबाट कार्यक्रम तर्जुमा गर्ने, • वडा र महानगरपालिकामा कार्यरत राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्था निजी क्षेत्र तथा दातृ निकायको सूची तयार गरी सहकार्य गर्ने,		महानगरपालिका विषयगत क्षेत्रहरु	मौसमी प्रकोप पात्रो अनुसार क्षेत्रगत तयारी गर्न निजीक्षेत्र (व्यापार संघहरु निर्माण व्यवसायी संघ... आदि) अत्यावस्यकीय तयारीको लागि सहमति गर्ने ।
१९.	प्रारम्भिक लेखाजोखा, मूल्यांकन र विस्तृत घरधुरी सर्वेक्षणका लागि तथ्याङ्क संकलनका फाराम तथा प्रारूप तयार गर्ने ।	५०० प्रति	महानगरपालिका विषयगत क्षेत्रहरु	भएको
२०.	सम्भव भएसम्म घरघरमा नभए कमसेकम टोलगतरूपमा र सबै कार्यालयहरु, उद्योगहरु आदिमा अग्नी शमनयन्त्र (Fire Extinguisher) राख्ने । स्थानीय आगो निभाउने प्रविधि र सामग्रीहरुको प्रवर्द्धन गर्ने ।	नियमित	व्यक्ति स्वयं सम्बन्धित कार्यालय	वर्षेनी भइरहेको
२१.	सामुदायिक कुकुर र अन्य छाडा पशुचौपायाहरुको आतङ्कबाट प्रभावित समुदायहरुमा जनावर र मानिस बीचको सम्बन्ध सुधार हुने प्रकारका विधि प्रकृयाको अध्ययन गरी कार्य गर्ने ।	१ अध्ययन प्रतिवेदन	महानगरपालिका	निरन्तर

क्रसं	रणनीतिक गतिविधि	परिमाण	जिम्मेवारी	समय
२२.	जनसङ्ख्या, सङ्कटासन्न समुदाय, सामाजिक सेवा क्षमता प्रणाली, सुरक्षा स्थिति, जिविकोपार्जन, बसोबासको व्यवस्था, खुल्ला खाली ठाउँहरू, यातायात र पूर्वाधार, स्थानीय रूपमा उपलब्ध स्रोत/सुविधाहरू, हेलिप्याड र ड्रप जोन आदि तथ्याङ्कहरू संकलन गर्ने ।	नियमित र आवश्यकता अनुसार	महानगरपालिका	भइरहेको
२३.	पूर्वतयारी र प्रतिकार्यका लागि गरिने निर्णय र क्रियाकलापहरूमा विपद् प्रभावित तथा संकटासन्न समुदाय महिला अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू बालबालिका जेष्ठ नागरिक पिछडिएको समुदाय र वर्गको सहभागितालाई सुनिश्चित गर्ने ।	हरेक क्रियाकलापमा	महानगरपालिका विषयगत क्षेत्रहरू	भइरहेको

परिच्छेद : चार

आपत्कालीन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना (सम्पूर्ण विषयगत क्षेत्रहरूको लागि)

सबै प्रकारका विपद्को जोखिमका सन्दर्भमा महानगरपालिका क्षेत्रमा बग्ने सिंघिया खोला, केशलिया खोला, कुरन्वा खोला, खदरा खोला, वस्ता पैनी, धुधुवा पैनी, चेङ्गामारी पैनीलगायतका खोला पैनीहरूमा आउने बाढीका कारण महानगरपालिकाका प्रायः सबै वडाहरू निकै जोखिममा रहेका छन् । भूकम्प, सडक दुर्घटना, प्रदूषण, शीतलहर, आगलागी, हावाहुरी जस्ता प्रकोपका कारण पनि विपद् हुने गरेका छन् । विगतमा गरिएका उद्धार र राहतका अनुभवलाई समेत आधार मानेर भविष्यमा पर्न सक्ने कुनैपनि विपद्को समयमा प्रभावित व्यक्ति तथा प्रभावित समुदायलाई मानवीय सहयोग उपलब्ध गराउन क्षेत्रगत (Cluster) अवधारणाअनुरूप यस योजनामा कार्यविभाजन गरिएको छ । सबै प्रकारका विपद्को समयमा यसै कार्य विभाजनअनुसार विषयगत क्षेत्रहरू परिचालन हुनेछन् ।

४.१ विषयगत क्षेत्रहरू तथा कार्य जिम्मेवारी

४.१.१ विषयगत क्षेत्र (Cluster) को परिचय

विपद्बाट प्रभावितहरूलाई आधारभूत मानवीय सेवा उपलब्ध गराउने सन्दर्भमा विशेषज्ञता तथा कार्यक्षेत्रका आधारमा जिम्मेवारीको बाँडफाड नै विषयगत क्षेत्रको रूप हो । उद्धार तथा राहत, सूचना व्यवस्थापन, खाद्यान्न, आवास, खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वास्थ्य प्रबर्द्धन, सुरक्षा तथा संरक्षण, शिक्षा जस्ता विषयमा विशेषज्ञता हासिल गरेको समूहले आ-आफ्नो क्षेत्रको जिम्मेवारी लिँदा मानवीय सहयोगको कार्य व्यवस्थित र प्रभावकारी बन्छ । क्षेत्रगत अवधारणाका प्रमुख विशेषता देहायअनुसार रहेका छन्

- विपद्को समयमा प्रभावित समुदायसम्म आफ्नो उपस्थिति कायम राख्छ ।
- प्रतिकार्य (खोज, उद्धार र राहत व्यवस्थापन) प्रक्रियामा विशेषज्ञताको उपयोग हुन्छ ।
- मानवीय सहयोगलाई प्रभावकारी, जिम्मेवारी र उत्तरदायी बनाउने कार्यलाई सुनिश्चित गर्छ ।
- मानवीय सहयोगका क्षेत्रको पहिचान गरी त्यसअनुरूप सहयोगको खाका तयार गर्छ ।
- प्रतिकार्यमा देखिएका कमीकमजोरीमा सुधार गरी कार्ययोजनाको समीक्षा गर्दै आवश्यकता अनुसार जिम्मेवारी निर्धारण तथा परिमार्जन गर्छ ।

४.१.२ विषयगत क्षेत्रको उद्देश्य

विषयगत क्षेत्रका प्रमुख उद्देश्य देहायअनुसार रहेका छन्

- क्षेत्रगत रूपमा मानवीय सहयोगलाई प्रभावकारी बनाउनु,
- आपत्कालीन पूर्वतयारीलाई चुस्त र कार्यान्वयन योग्य बनाउनु,
- क्षेत्रगत समस्याको लेखाजोखा र समाधानका उपायको लागि विशेषज्ञ परिचालन गर्नु,
- समन्वय र समझदारी अभिवृद्धि गर्नु,
- क्षेत्रगत ज्ञान, सीप, प्रविधिको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्नु ।

४.१.३ विषयगत क्षेत्र (Cluster) हरू

यस योजनामा निम्नअनुसार ८ वटा विषयगत क्षेत्र निर्धारण गरिएको छ । विषयगत क्षेत्रको नेतृत्व गर्ने सदस्यले अन्य सदस्यसँग समन्वय गरी काम गर्नेछन् ।

१. समग्र व्यवस्थापन सूचना, खोज तथा उद्धार विषयगत क्षेत्र
२. खाद्य तथा कृषि विषयगत क्षेत्र
३. स्वास्थ्य तथा पोषण विषयगत क्षेत्र
४. खानेपानी तथा वातावरण स्वच्छता प्रवर्द्धन विषयगत क्षेत्र
५. आपत्कालीन आश्रय तथा गैरखाद्य सामग्री विषयगत क्षेत्र
६. सुरक्षा तथा संरक्षण विषयगत क्षेत्र
७. आपत्कालीन शिक्षा विषयगत क्षेत्र
८. शीघ्र पुनर्लाभ विषयगत क्षेत्र

४.२ विषयगत क्षेत्रहरुको पूर्वानुमानमा आधारित पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना

४.२.१ समग्र व्यवस्थापन सूचना, खोज तथा उद्धार विषयगत क्षेत्रको पूर्वतयारी योजना

विपद् प्रतिकार्यका लागि समग्र व्यवस्थापन, सूचना, समन्वय, लेखाजोखा, खोज तथा उद्धार कार्य सबैभन्दा महत्वपूर्ण हुने भएकोले यो क्षेत्रको दायित्व अहम् रहन्छ । प्रभावित व्यक्ति तथा प्रभावित समुदायलाई एकीकृत रूपमा सबै प्रकारका सहयोग उपलब्ध गराउन यस क्षेत्रले अन्य क्षेत्रसँग अविच्छिन्न सम्बन्ध र समन्वयद्वारा कार्य गर्नेछ ।

तालिका नम्बर १२ : समग्र व्यवस्थापन सूचना, खोज तथा उद्धार विषयगत क्षेत्रका सदस्यहरु

क्रसं	निकाय तथा संस्था	नाम	पद	फोन मोबाइल
१.	महानगरपालिका प्रमुख	नागेश कोइराला	संयोजक	९८५२०२०७६७
२.	महानगरपालिका उपप्रमुख	शिल्पा निराला कार्की	सदस्य	९८५२०२९३९०
३.	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	विजय कुमार शर्मा	सदस्य	९८५२०६११११
४.	वन, वातावरण तथा विपद् तथा विपद् व्यवस्थापन समिति संयोजक	बासुबहादुर बस्नेत	सदस्य	९८५२०६६६४४
५.	नेपाली सेना	(कन्ट्रोल रूम)	सदस्य	९८५२०३६९०२
६.	जिल्ला प्रहरी कार्यालय प्रतिनिधि	(कन्ट्रोल रूम)	सदस्य	९८५२०३७९०२
७.	नगर प्रहरी प्रमुख	राजन पौडेल	सदस्य	९८५२०५८९३६
८.	सशस्त्र प्रहरी बल नेपाल नं. ३ गण	प्रतिनिधि	सदस्य	९८४०९४०१६६
९.	गैरसरकारी संस्था प्रतिनिधि	विष्णु शर्मा	सदस्य	९८५२०२१७७९
१०.	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	सुकदेव मण्डल	सदस्य	९८०४३९९३८३
११.	पत्रकार महासंघ कोशी प्रदेश	भरतबहादुर खड्का	सदस्य	९८५२८३५०३३
१२.	पत्रकार महासंघ मोरङ	सुशिला पाठक	सदस्य	९८४२३२२७५५
१३.	उद्योग संगठन मोरङ	चुडामणी भट्टराई	सदस्य	९८५२०२१०६०
१४.	मोरङ उद्योग व्यापार संघ	अनिल साह	सदस्य	९८५२०२०९१९
१५.	विराट व्यापार संघ	शरद श्रेष्ठ	सदस्य	९८५२०२८२७७
१६.	विपद् व्यवस्थापन शाखा प्रमुख	सुशिला अधिकारी	सदस्य सचिव	९८४२१४०९४१

समग्र व्यवस्थापन, सूचना, खोज तथा उद्धार क्षेत्रको क्षेत्रगत उद्देश्य

१. सम्पूर्ण सरोकारवालासँग समन्वय कायम गर्ने,
२. विपद्को अवस्था आउन सक्ने पूर्वसूचना प्राप्त भएपछि स्थानीय सञ्चार माध्यमबाट सूचना सम्प्रेषण गर्ने,
३. प्रकोपको कारण समस्यामा परेका घाइतेहरूलाई उद्धार गर्ने,
४. विपद्का कारण बेपत्ताहरूको खोजीकार्य जारी राख्ने,
५. मानवीय मृत्यु भएमा मृतकहरूको सनाखत गरी शव व्यवस्थापन हस्तान्तरण गर्ने,
६. प्रभावितहरूलाई आपत्कालीन राहत वितरण गर्ने ।
७. प्रतिकार्यका सन्दर्भमा आवश्यकता अनुसार सम्पर्क र समन्वय गर्नु ।

तालिका नम्बर १३ : समग्र व्यवस्थापन, सूचना, खोज तथा उद्धार क्षेत्रको क्षेत्रगत विपद् पूर्वतयारीको योजना

क्रस	पूर्वतयारीको कृयाकलापहरू	नेतृत्व	सहयोगी निकाय तथा संस्था	समय	अवश्यक बजेट रु हजारमा
१	स्थानीय सरोकारवालाहरूको सहभागितामा पूर्वतयारी बैठक र कार्यशालाको आयोजना: मनसुन प्रारम्भ हुनुअघि पूर्वतयारी बैठक गर्ने। पालिकाको जोखिमपूर्ण वस्तीहरूको पहिचान, घरधुरी, जनसंख्याको तथ्याङ्कहरू अध्यावधिक गर्ने।	समग्र व्यवस्थापन सूचना, खोज तथा उद्धार विषयगत क्षेत्र	सबै क्षेत्रका प्रमुख, सरोकारवाला निकायहरू, सुरक्षा निकाय, गैसस	पहिलो बैठक असारको दोश्रो हप्ता भित्र क्षेत्रगत समिक्षा र अन्तिम कार्यशाला असार मसान्त भित्र	१० (चिया नास्ताको लागि) यसमा अन्य संघसंस्थालाई पनि समन्वय गरी साझेदारी गर्न सकिन्छ।
२	द्रुत सर्वेक्षण टोली गठन गर्ने र द्रुत सर्वेक्षण सम्बन्धी तालिम दिइ तयारी हालतमा राख्ने	विषयगत क्षेत्र	सरोकारवाला निकायहरू, वडा कार्यालय, गैसस	मनसुन पूर्व	भएको
३	वडास्तरमा प्रकोपको जोखिम नक्शा तयार गरी जोखिम क्षेत्रहरूमा होर्डिङ बोर्ड राख्ने ।	विषयगत क्षेत्र	वडा समिति, गैससहरू	मनसुन पूर्व	संस्थागत पहल
४	विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यमा काम गर्ने विकास साझेदार तथा निकायहरूको सूची तयार गरी अध्यावधिक राख्ने ।	विषयगत क्षेत्र	वडा समिति, गैससहरू	मनसुन पूर्व	संस्थागत पहल
५	प्रभावितहरूको विवरण संकलन गर्ने जसका लागि सुत्केरी, गर्भवती, बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, एकल महिला र जेष्ठ नागरिकको विवरण समेटिने गरी आवश्यक फारम विकास गरिनेछ।	विषयगत क्षेत्र	पालिका, विषयगत क्षेत्र प्रमुखहरू, गैसस, पत्रकार	मनसुन पूर्व	आवश्यकता अनुसार समन्वय गरेर
६	प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा (IRA) र बहुक्षेत्र प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा (MIRA) सम्बन्धी अभिमुखीकरण तालिम सञ्चालन गर्ने र यसका लागि फारम र	विषयगत क्षेत्र	पालिका, अन्य निकाय तथा गैसस, टेलिकम,	मनसुनको अवस्था अनुसार	१००

क्रस	पूर्वतयारीको कृयाकलापहरू	नेतृत्व	सहयोगी निकाय तथा संस्था	समय	अवश्यक वजेट रु हजारमा
	प्रकृयागत कार्यविधिहरू तयार गर्ने		एनसेल		
७	मनसुन पूर्वतयारीको लागि बाढी, हुरीवतास, आगलागी, महामारी जस्ता विपद्लाई समेटेर चेतनामुलक रेडियो जिंगल तथा पम्प्लेटहरू तयार गरी स्थानीय भाषामा प्रसारण गर्ने ।	विषयगत क्षेत्र	नगरसभा, कार्यपालिका	मनसुन पूर्व	संस्थागत पहल
८	पालिकामा आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्र स्थापना र सञ्चालन गर्ने ।	विषयगत क्षेत्र	पालिका, वडा समिति, गैसस	मनसुन पूर्व	१०
९	विस्थापितहरूको पहिचानका लागि आवश्यक संख्यामा परिचयपत्र छुपाई गरी तयारी अवस्थामा राख्ने	विषयगत क्षेत्र	पालिका, गैससहरू	मनसुन पूर्व	५०
१०	विपद् व्यवस्थापन समितिका पदाधिकारी र जनप्रतिनिधिहरूलाई विपद् तथा आधारभूत मानवीय सहायताका मापदण्ड सम्बन्धी तालिम दिने ।	विषयगत क्षेत्र	स्वास्थ्य तथा संरक्षण क्लष्टर	निरन्तर	स्वास्थ्य तथा वन वातावरण र विपद् व्य। शाखा
११	बाढी, भूकम्प, आगलागी, महामारी, हावाहुरी आदिको विषयमा समुदायमा पूर्वसूचना प्रणालीको प्रसारण सामग्री तयार गर्ने। मोबाइल म्यासेजमा र भ्वाइस म्यासेजमा खबर गर्ने प्रणाली विकास गर्ने ।	विषयगत क्षेत्र	पालिका, गैससहरू विद्यालयहरू	मनसुन पूर्व	१००
१२	तपसिल वमोजिमको मानव संसाधन विकास तथा व्यवस्थापन गर्ने । प्रत्येक वडा र सङ्घटनसन्त्र समुदायमा उद्धारकर्मी तथा प्राथमिक उपचारक टोली प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा टोली गठन भएका सबै कार्यदलको द्वैमासिक बैठक गरी मनसुन प्रकोपको पूर्वतयारी योजना तयार गर्न लगाउने ।	समग्र व्यवस्थापन सूचना, खोज तथा उद्धार विषयगत क्षेत्र	वडा समिति, सुरक्षा निकाय, गैससहरू	मनसुन पूर्व	२००
१३	बाढी, आगलागी तथा भूकम्पको समयमा आवश्यक खोज तथा उद्धारको सामग्रीहरू पहिचान गर्ने र स्थानीय सुरक्षा निकायमा भण्डारण गर्ने । सन्दर्भ: बाढी, आगलागी, भूकम्प	समग्र व्यवस्थापन सूचना, खोज तथा उद्धार	पालिका, विकास साझेदार	२०८३ जेष्ठ मसान्त भित्रमा	भएको
१४	स्थानीय सामग्रीहरूको प्रयोगबाट खोज उद्धारको लागि आवश्यक सामग्री तयार गर्ने प्रशिक्षणहरू सञ्चालन गर्ने। जस्तै आगलागीको लागि फायर बिटर र पानी पम्प तथा पोखरीबाट पानीको व्यवस्था आदी	समग्र व्यवस्थापन सूचना, खोज तथा उद्धार विषयगत	बाढी, आगलागी तथा भूकम्पको समयमा आवश्यक खोज तथा उद्धारको सामग्रीहरू	मनसुन पूर्व	१०० क्षमता विकासको लागि अन्य विकास साझेदारहरू

क्रस	पूर्वतयारीको कृयाकलापहरु	नेतृत्व	सहयोगी निकाय तथा संस्था	समय	अवश्यक बजेट रु हजारमा
		क्षेत्र	पहिचान गर्ने र स्थानीय सुरक्षा निकायमा भण्डारण गर्ने		सँग समन्वय गर्ने
१५	खोज तथा उद्धारको लागि समुदाय स्तरमा समुदायको सहभागितामा नमूना अभ्यास नियमिति गर्ने। (बाढी, आगलागी र भूकम्प)	विषयगत क्षेत्र	पालिका, विकास साझेदार, सुरक्षा निकाय	मनसुन पूर्व	१०
१६	कम्तीमा महानगरपालिकाको सार्वजनिक भवनहरुमा अग्नी समन यन्त्र (Fire extinguishers) अनिवार्य स्थापना गर्ने।	विषयगत क्षेत्र	सबै विषयगत प्रमुख, सुरक्षा निकाय	मनसुन पूर्व	१००
१७	बाढी, पहिरो, आगलागी तथा भूकम्पको समयमा तत्कालीन आवासको लागि सुरक्षित स्थानहरुको अग्रिम पहिचान गरी राख्ने।	विषयगत क्षेत्र	सबै विषयगत प्रमुखहरु, वडा कार्यालय,	मनसुन पूर्व	संस्थागत पहल (खर्च नलाग्ने)

४.२.२ खाद्य तथा कृषि विषयगत क्षेत्र

तालिका नम्बर १४ : विषयगत क्षेत्र (Cluster) को नेतृत्व गर्ने निकाय र सदस्यहरु

क्रसं	निकाय तथा संस्था	नाम	पद	फोन मोबाइल
१.	आर्थिक विकास समिति संयोजक	श्याम घिमिरे	संयोजक	९८५२०२६७९२
२.	कृषि शाखा प्रमुख	हिरालाल यादव	(पदेन सदस्य सचिव)	९८४२०४३४६०
३.	सहकारी शाखा प्रमुख	चाँदनी राई	सदस्य	९८६०१५३९९८
४.	यातायात व्यवसायी संघ प्रतिनिधि	राजन कडेल	सदस्य	९८५२०२२७९९
५.	उद्योग संगठन मोरङ	चुडामणी भट्टराई	सदस्य	९८५२०२१०६०
६.	मोरङ उद्योग ब्यापार संघ	अनिल साह	सदस्य	९८५२०२०९१९
७.	विराट ब्यापार संघ	शरद श्रेष्ठ	सदस्य	९८५२०२८२७७

खाद्य तथा कृषि विषयगत क्षेत्रको क्षेत्रगत उद्देश्य

१. विपद्को अवस्थामा प्रभावितहरुलाई तत्काल खाद्यसामग्री उपलब्ध गराउने,
२. विस्थापित भई शिवीरमा बसेकाहरुलाई खाद्यसामग्री उपलब्ध गराउने,
३. विस्थापित भई शिवीरमा बसेकाहरुलाई आवश्यक भाँडावर्तन को प्रबन्ध मिलाउने,
४. कृषिक्षेत्रमा भएको क्षतिको विवरण तयार गर्ने ।

तालिका नम्बर १५ : खाद्य तथा कृषि क्षेत्रको पूर्वानुमानमा आधारित पूर्वतयारी योजना

क्र.सं.	सामान्य पूर्वतयारीका कार्यहरू	नेतृत्व	सहयोगी निकाय तथा संस्था	समय	आवश्यक वजेट (हजार)
१	विपद्को अवस्थामा खाद्यान्न खरिद तथा आपूर्तिका लागि सम्भाव्य उद्योगहरू, वितरक कम्पनीहरू पहिचान गर्ने साथै सहयोग लिन सकिने कार्यालय, संस्थाहरूसँग समन्वय गर्ने ।	खाद्य तथा कृषि क्षेत्र	महानगरपालिका, उद्योग वाणिज्य संघ, कृषक सञ्जाल	आवश्यकता अनुसार वर्षमा २ पटक मनसुन पूर्व	संस्थागत पहल (खर्च नलाग्ने)
२	विपद् प्रभावित हुनसक्ने ९३६६ परिवारको १० प्रतिशतले हुने ९३७ परिवारलाई ३ दिनका लागि खाद्यान्नको व्यवस्था गर्ने	खाद्य तथा कृषि क्षेत्र	महानगरपालिका, उद्योग वाणिज्य संघ, कृषक सञ्जाल	वर्षमा १ पटक मनसुन पूर्व	६९०
३	तयारी खानेकुराका लागि तत्काल खरिद गर्न सकिने गरी पसलहरू पहिचान गर्ने वा अनुबन्ध करार गर्ने	खाद्य तथा कृषि क्षेत्र	वडा कार्यालय,	वर्षमा १ पटक मनसुन पूर्व	संस्थागत पहल (खर्च नलाग्ने)
४	विपद्को समयमा खाद्य सामग्री वितरण गर्ने तौरतरिका र प्रक्रिया बारे विषयक्षेत्रका सदस्यहरू बीच छलफल तथा कृत्रिम घटना अभ्यास गर्ने	खाद्य तथा कृषि क्षेत्र	महानगरपालिका, उद्योग वाणिज्य संघ, कृषक सञ्जाल	वर्षमा १ पटक मनसुन पूर्व	५०
५	विपद् पश्चात आवश्यकता अनुसार क्याम्प निर्माण गरी विस्थापितहरूलाई खाना खुवाउनको लागि उद्योग वाणिज्य संघसँग समन्वय गर्ने। संरक्षण प्रदान गर्नुपर्ने जस्तै: किशोरी, महिला, बालबालिकाका निमित्त सुरक्षा निकायसँग आवश्यक समन्वय गर्ने।	खाद्य तथा कृषि क्षेत्र	उद्योग वाणिज्य संघ	विपद्को बेलामा	संस्थागत पहल (खर्च नलाग्ने)
६	कृषिक्षेत्रमा भएको क्षतिको विवरण लिनको लागि प्राविधिक टोलीलाई आवश्यक फर्मेट सहित तयारी हालतमा राख्ने।	खाद्य तथा कृषि क्षेत्र	समग्र व्यवस्थापन, खोज तथा उद्धार	मनसुन पूर्व	संस्थागत पहल (खर्च नलाग्ने)

४.२.३ स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र

तालिका नम्बर १६ : विषयगत क्षेत्र (Cluster) को नेतृत्व गर्ने निकाय र सदस्यहरू

क्रसं	निकाय तथा संस्था	नाम	पद	फोन मोबाइल
१.	स्वास्थ्य महाशाखा प्रमुख	दिलिपकुमार यादव	संयोजक	९८४४०९९३७०
२.	औषधी व्यवसायी प्रतिनिधि	कुमार खतिवडा	सदस्य	९८५२०२०१४८
३.	वि.एन.एमटी (स्वास्थ्य क्षेत्रमा कार्यरत)	खगेन्द्र श्रेष्ठ	सदस्य	९८५२०२३९१९
४.	निजी अस्पताल वा फार्मसी प्रतिनिधि	डा. शंकर अधिकारी	सदस्य	९८५२०२१९७९
५.	आयुर्वेद स्वास्थ्य सेवा केन्द्र प्रमुख	पुनम कर्ण	सदस्य	९८४२०७७३८०

६.	स्वयंसेविका मध्ये मनोनित एकजना	मुन्नु घिमिरे उपाध्याय	सदस्य	९८०५३७१७६३
७.	महिला जनप्रतिनिधिमध्ये एकजना	सरिता घिमिरे नेपाल	सदस्य	९८६२००५०००
८.	करुणा फाउन्डेशन नेपाल	प्रतिनिधि		

स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्रको क्षेत्रगत उद्देश्य

- विपदमा घाइते भएकाहरूको प्राथमिक उपचार गर्ने,
- महामारी हुनबाट बचाउने विधिहरू अवलम्बन गर्ने,
- शिविरमा उपचार गर्न नसकिने प्रकृतिका स्वास्थ्य समस्या भएका विरामी वा घाइतेलाई अस्पतालसम्म पुर्‍याई स्वास्थ्य उपचारको सुनिश्चितता गर्ने,
- महिला तथा बालबालिकामा पोषणको कमी भएमा त्यसबाट हुनसक्ने समयस्यारो प्रभावित र सरोकारवालालाई सचेत गर्ने जस्ता जिम्मेवारी निर्वाह गर्नेछ । साथै यस विषयक्षेत्रले कोभिड-१९ लगायतका महाव्याधीको संक्रमण, रोकथाम र व्यवस्थापनको कार्य समेत गर्नेछ ।
- रोग फैलिएमा प्रभावकारी रूपमा नियन्त्रण गर्नु,
- आधारभूत स्वास्थ्य सेवामा प्रभावित तथा विस्थापितको पहुँच सुनिश्चित गर्न स्वास्थ्य शिविर सञ्चालन, मानवस्रोत परिचालनजस्ता उपाय अपनाउनु,
- कुपोषणबाट प्रभावित विस्थापित महिला, बालबालिका तथा जेष्ठ नागरिक र विरामीलाई पुरक खानाको व्यवस्था गरी उनीहरूको स्वस्थ जीवनको प्रत्याभूति गर्नु ।

तालिका नम्बर १७ : स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्रको पूर्वानुमानमा आधारित पूर्वतयारी योजना

क्र.सं.	सामान्य पूर्वतयारीका कार्यहरू	नेतृत्व	सहयोगी निकाय तथा संस्था	समय	आवश्यक बजेट (हजार)
१	विपद् पश्चात् तत्काल देखा पर्ने स्वास्थ्य समस्या समाधानका लागि ३५०० जनालाई लक्षित गरी आवश्यक औषधी र पोषणको व्यवस्था गरिनेछ, जसमा बालबालिका, जेष्ठ नागरिक, दीर्घ रोगी र विशेष आवश्यकताका व्यक्तिहरूको तथ्याङ्कको आधारमा नियमित औषधी र पोषणयुक्त खाद्यान्न तयारी गरी आपत्कालीन अवस्थामा निरन्तर आपूर्ति	स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र	महानगरपालिका, वडा कार्यालय, स्वयम सेविका, स्वास्थ्य शाखा	मनसुन पूर्व वर्षा १ पटक	१००
२	द्रुत प्रतिकार्य टोलीलाई पुनर्ताजगी तालिम तथा सामग्री व्यवस्थापन ।	स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र	महानगरपालिका, वडा कार्यालय, स्वयम सेविका, स्वास्थ्य शाखा	मनसुन पूर्व १ पटक	संस्थागत पहल (खर्च नलाग्ने)
३	प्रतिकार्यका लागि आवश्यक दक्ष मानव संसाधनको सूची तयारीर अद्यावधिक गर्ने	स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र	महानगरपालिका, वडा कार्यालय, स्वयम सेविका, स्वास्थ्य शाखा	मनसुन पूर्व १ पटक	संस्थागत पहल (खर्च नलाग्ने)

क्र.सं.	सामान्य पूर्वतयारीका कार्यहरु	नेतृत्व	सहयोगी निकाय तथा संस्था	समय	आवश्यक बजेट (हजार)
४	स्वास्थ्य सम्बन्धी शिक्षण सामग्रीको व्यवस्था तथा स्वास्थ्य शिक्षाको लागि स्वास्थ्यकर्मीको व्यवस्था गर्ने	स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र	महानगरपालिका, वडा कार्यालय, स्वयम सेविका, स्वास्थ्य शाखा	मनसुन पूर्व १ पटक	संस्थागत पहल (खर्च नलाग्ने)
५	डेंगु संक्रमण लगायत महामारी रोकथाम, नियन्त्रण र परीक्षण तथा उपचार सम्बन्धी जनचेतना अभिवृद्धि कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने	स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र	महानगरपालिका, वडा कार्यालय, स्वयम सेविका, स्वास्थ्य शाखा	मनसुन पूर्व आवश्यकता अनुसार	५००
६	विभिन्न संस्थाहरूसँग भएको स्वास्थ्य सरसफाई सामग्रीहरुको मौज्दात विवरण सङ्कलन गर्ने ।	स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र	महानगरपालिका, वडा कार्यालय, स्वयम सेविका, कार्यरत संघसंस्था, विकास साझेदारहरु,	मनसुन पूर्व	संस्थागत पहल (खर्च नलाग्ने)
७	प्रत्येक विद्यायमा अनिवार्य हेण्डवास स्टेशन व्यवस्थापन गर्नको लागि सहजीकरण गर्ने ।	स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र	महानगरपालिका, वडा कार्यालय, स्वयम सेविका, कार्यरत संघसंस्था, विकास साझेदारहरु,	मनसुन पूर्व	संस्थागत पहल (खर्च नलाग्ने)
८	पालिका र आसपासका सरकारी, सामुदायिक तथा निजी स्वास्थ्य सेवा प्रदायक र उनीहरूसँग भएको स्रोतको सूची र सहयोगको खाका तयार गर्ने, मनोसामाजिक परामर्शकर्ताहरुको सूची तयार गर्ने ।	स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र	महानगरपालिका, वडा कार्यालय, स्वयम सेविका, स्वास्थ्य शाखा, विकास साझेदारहरु, RRT	मनसुन पूर्व	संस्थागत पहल (खर्च नलाग्ने)
९	स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्रसँग समन्वय गरी ६ महिना देखि ५ वर्षमुनीको बालबालिका, जेष्ठ नागरिक, गर्भवती र सुत्केरी महिलाहरुको लागि १०० न्यूट्रिसन किट भण्डारण गर्ने गराउने, सुरक्षित गर्भवती किट, बेबी केयर किटको भण्डारण समेत गर्ने ।	स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र	महानगरपालिका, वडा कार्यालय, स्वयम सेविका, स्वास्थ्य शाखा, विकास साझेदारहरु, RRT	मनसुन पूर्व	७००
१०	स्वास्थ्य शिविर सञ्चालनका लागि स्वास्थ्यकर्मीको सूची तयार गर्ने। अस्थायी स्वास्थ्य सिविरका लागि सुरक्षित स्थान पहिचान गरि राख्ने ।	स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र	महानगरपालिका, वडा कार्यालय, स्वयम सेविका, स्वास्थ्य शाखा, विकास साझेदारहरु, RRT	मनसुन पूर्व	संस्थागत पहल (खर्च नलाग्ने)
११	एम्बुलेन्सको सहज परिचालनको लागि सूचीकरण गरी आवश्यक बन्दोबस्त मिलाउने ।	स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र	महानगरपालिका, वडा कार्यालय, स्वयम सेविका, स्वास्थ्य शाखा, विकास साझेदारहरु, RRT	मनसुन पूर्व	संस्थागत पहल (खर्च नलाग्ने)

क्र.सं.	सामान्य पूर्वतयारीका कार्यहरू	नेतृत्व	सहयोगी निकाय तथा संस्था	समय	आवश्यक बजेट (हजार)
		क्षेत्र	सेविका, स्वास्थ्य शाखा, विकास साझेदारहरू, RRT		
१२	महानगरपालिकामा रहेका आइसोलेसन सेन्टरहरूलाई नियमित प्रयोगमा ल्याउने र आवश्यक पर्दा तत्काल मानवश्रोत परिचालन गर्ने गरी तयारी हालतमा राख्ने	स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र	महानगरपालिका, वडा कार्यालय, स्वयम् सेविका, स्वास्थ्य शाखा, विकास साझेदारहरू, RRT	मनसुन पूर्व	१०००

४.२.४ खानेपानी तथा वातावरण स्वच्छता प्रवर्द्धन क्षेत्र

तालिका नम्बर १८ : विषयगत क्षेत्र (Cluster) को नेतृत्व गर्ने निकाय र सदस्यहरू

क्र.सं.	निकाय तथा संस्था	नाम	पद	फोन, मोबाइल
१.	वन, वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन समिति संयोजक	बासुबहादुर बस्नेत	संयोजक	९८५२०६६६४४
२.	वातावरण शाखा प्रमुख	राकेश ठाकुर	सदस्य सचिव	९८४२०४१९७०
३.	सरसफाई शाखाका प्रमुख	पुनमकुमार दाहाल	सदस्य	९८५२०२२७२९
४.	नेपाल खानेपानी संस्थान	सन्तोष रौनियार	सदस्य	९८५२०२४९८४
५.	सुनौलो अवसर युवाक्लव	पृतम साह	सदस्य	९८११३७११७१
६.	फोहोर मैला व्यवस्थापनमा काम गर्ने समूहका प्रतिनिधि (उत्तरी क्षेत्र)	उमेश कटुवाल	सदस्य	९८०२७१५३५०
७.	फोहोर मैला व्यवस्थापनमा काम गर्ने समूहका प्रतिनिधि (मध्य क्षेत्र)	कृष्ण तिमिसिना	सदस्य	९८०२७२६८२१
८.	फोहोर मैला व्यवस्थापनमा काम गर्ने समूहका प्रतिनिधि (दक्षिणी क्षेत्र)	धनकुमार लामा	सदस्य	९८४२०२३३६६
९.	नगर प्रहरी	राजन पौडेल	सदस्य	९८४२०५८९३६

खानेपानी तथा वातावरण स्वच्छता प्रवर्द्धन विषयगत क्षेत्रको उद्देश्य

- विपद्को अवस्थामा खानेपानी आपूर्ति गर्ने,
- विपद्का कारण ढलेका बोटबिरुवाहरू हटाउने, विपद्जन्य घटनाबाट सिर्जना भएका फोहोरहरू सरसफाई गर्ने,
- मरेका पशुपंक्षीहरूको व्यवस्थापन गर्ने,
- व्यक्तिगत सरसफाई र वातावरणको लागि स्वच्छता सम्बन्धी सरसामानहरू -जस्तै: हाईजिन किट, पियुष, क्लोरिन, डस्टबिन,) उपलब्ध गराउने जिम्मेवारी निर्वाह गर्नेछ।
- झाडापखाला, हैजा तथा औलो र पानीजन्य एवं कीटजन्य सरुवारोगहरूको रोकथाम तथा उपचार सुनिश्चित गर्नु,

तालिका नम्बर १९ : खानेपानी तथा वातावरण स्वच्छता प्रवर्द्धन विषयगत क्षेत्रको पूर्वतयारी योजना

क्र.सं.	सामान्य पूर्वतयारीका कार्यहरू	नेतृत्व	सहयोगी निकाय तथा संस्था	समय	आवश्यक बजेट (हजार)
१.	वास WASH क्षेत्रमा काम गर्ने निकाय तथा संस्थाको पहिचान गरी सदस्य निकाय वा संस्था र तिनका प्रतिनिधिको विवरण अध्यावधिक गर्ने	WASH विषयगत क्षेत्र	महानगरपालिका, वडा कार्यालय, युवा क्लव, महिला समूह, विकास साझेदारहरू,	मनसुन पूर्व वर्षमा १ पटक	संस्थागत पहल (खर्च नलाग्ने)
२.	सम्भावित ९३६६ मध्ये १०% ले हुने ९३७ विस्थापित हुनसक्ने परिवारको लागि अस्थायी शौचालय र खानेपानी व्यवस्थापनको सामग्री भण्डारण गर्ने ।	WASH विषयगत क्षेत्र	महानगरपालिका, वडा कार्यालय, युवा क्लव, महिला समूह, विकास साझेदारहरू	मनसुन पूर्व वर्षमा १ पटक	१६००
३.	खानेपानी, सरसफाई तथा स्वास्थ्य प्रवर्द्धन सम्बन्धी तालिम प्राप्त व्यक्तिको सूची तयार गर्ने	WASH विषयगत क्षेत्र	महानगरपालिका, वडा कार्यालय, युवा क्लव, महिला समूह, विकास साझेदारहरू	मनसुन पूर्व	संस्थागत पहल (खर्च नलाग्ने)
४.	पानी शुद्धीकरण र हाइजीन कीट, साबुन पानीले हात धुने सम्बन्धमा सरसफाइको लागि घरदैलो अभियान सञ्चालन गर्न महिला स्वास्थ्य स्वयमसेविकालाई अभिमुखीकरण गरी परिचालन गर्ने	WASH विषयगत क्षेत्र	महानगरपालिका, वडा कार्यालय, युवा क्लव, महिला समूह, विकास साझेदारहरू	मनसुन पूर्व	५०
५.	विषदको समयमा खानेपानी शुद्धीकरणको लागि आवश्यक पर्ने क्लोरीन, पियुष जस्ता औषधीको उचित भण्डारण गर्ने	WASH विषयगत क्षेत्र	महानगरपालिका, वडा कार्यालय, विकास साझेदारहरू,	मनसुन पूर्व	५०
६.	सरसफाईका लागि आवश्यक पर्ने सामग्री तथा उपकरणहरू उपयुक्त ठाउँमा भण्डारण गर्ने	WASH विषयगत क्षेत्र	महानगरपालिका, वडा कार्यालय, विकास साझेदारहरू,	मनसुन पूर्व	५०
७.	खानेपानी ओसार्ने, जम्मा गर्ने र वितरण गर्ने साधनहरू मर्मत सम्भार गरी चालु अवस्थामा राख्ने	WASH विषयगत क्षेत्र	महानगरपालिका, वडा कार्यालय, विकास साझेदारहरू,	मनसुन पूर्व	संस्थागत पहल (खर्च नलाग्ने)
८.	आपत्कालीन अवस्थामा प्रयोग गर्न सकिने खानेपानीको स्रोतहरू पहिचान र संरक्षण गर्ने ।	WASH विषयगत क्षेत्र	महानगरपालिका, वडा कार्यालय, युवा क्लव, महिला समूह, विकास साझेदारहरू	मनसुन पूर्व	संस्थागत पहल (खर्च नलाग्ने)
९.	स्थानीय स्तरमा रहेका पानीको स्रोत र मुहानहरू संरक्षणका लागि स्थानीय समुदायलाई प्रोत्साहन र परिचालन गर्ने	WASH विषयगत क्षेत्र	महानगरपालिका, वडा कार्यालय, युवा क्लव, महिला समूह, विकास साझेदारहरू	मनसुन पूर्व	संस्थागत पहल (खर्च नलाग्ने)

४.२.५ आपत्कालीन आश्रय तथा गैरखाद्य सामग्री क्षेत्र

तालिका नम्बर २० : विषयगत क्षेत्र (Cluster) को नेतृत्व गर्ने निकाय र सदस्यहरू

क्रसं	निकाय तथा संस्था	नाम	पद	फोन, मोबाइल
१.	महानगरपालिका उपप्रमुख	शिल्पा निराला कार्की	संयोजक	९८५२०२९३९०
२.	भौतिक पूर्वाधार विकास तथा योजना शाखा	ई. सुजन श्रेष्ठ	पदेन सदस्य	९८४२९२०२३४
३.	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	(कन्ट्रोल रूम)	सदस्य	९८५२०३७९०२
४.	सशस्त्र प्रहरीबल नेपाल	प्रतिनिधि	सदस्य	९८४०९४०९६६
५.	नगर प्रहरी प्रमुख	राजन पौडेल	सदस्य	९८४२०५८९३६
६.	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी नगर प्रतिनिधि	सुकदेव मण्डल	सदस्य	९८०४३९९३८३
७.	महिला तथा बालबालिका शाखा प्रमुख	राधिका कार्की	सदस्य	९८४२४३४४४४
८.	अपाङ्गता महासंघ कोशी प्रदेश	नविनचन्द्र ढुंगेल	सदस्य	९८४२६६९७५४
९.	अपाङ्गता सहायता सहजकर्ता	कल्पना खड्का	सदस्य	९८४२९२६७७३
१०.	होटल व्यवसायी संघका प्रतिनिधि	पदम श्रेष्ठ	सदस्य	९८५२०२२२३०

आपत्कालीन आश्रय तथा गैरखाद्य सामग्री क्षेत्रको क्षेत्रगत उद्देश्य

- विपद्को कारण घरमा क्षति पुगी बस्न नसक्ने अवस्थामा रहेका प्रभावितहरूलाई आपत्कालीन आश्रय वा बासको लागि अस्थायी संरचना निर्माण गर्ने ।
- प्रभावितहरूलाई त्रिपाल, भाँडाकुँडा, लत्ताकपडा जस्ता गैर-खाद्य सामग्री वितरण गर्ने जिम्मेवारी निर्वाह गर्ने ।
- सुरक्षित तथा आरामदायी बस्ने ठाउँको प्राप्तिमा लागि भौतिक एवं सामाजिक आवश्यकताहरूमा व्यक्ति तथा परिवारहरूको पहुँच सुनिश्चित गर्ने ।
- विपद्का कारणले घरबारविहीन बनेका मानिसका निमित्त स्थायी समाधानको खोजीका लागि प्रयत्न गर्नुका साथै विस्थापितलाई मानवअधिकारको उपभोग गर्न सक्षम बनाउने ।
- घरायसी आवश्यकताका भाँडाकुँडा तथा व्यक्तिगत सम्मान र मर्यादासहित दैनिक जीवनयापनका लागि आवश्यक सामग्रीहरूमा विस्थापितको समानुपातिक पहुँच गराउने ।

तालिका नम्बर २१ : आपत्कालीन आश्रय तथा गैरखाद्य सामग्री क्षेत्रको पूर्वतयारी योजना

क्र.सं.	सामान्य पूर्वतयारीका कार्यहरू	नेतृत्व	सहयोगी निकाय तथा संस्था	समय	आवश्यक वजेट (हजार)
१.	पालिका क्षेत्र भित्र प्रत्येक वडाको जोखिम क्षेत्र नजिक खुल्ला स्थानहरू पहिचान गरी अस्थायी आश्रय स्थलको लागि आवश्यक भौतिक पूर्वाधार निर्माण गर्ने । जस्तै चर्पि, ट्युबेल, सेड आदी	आपत्कालीन आश्रय तथा गैरखाद्य सामग्री क्षेत्र	विषयगत क्षेत्र प्रमुख, वडा समिति, पूर्वाधार विकास शाखा, विकास साझेदार	मनसुन पूर्व	२०० जोड कोषको रूपमा
२.	यस क्षेत्रमा संलग्न सदस्य संस्थाहरूको विवरण अद्यावधिक गर्ने । सम्भावित सहयोगी	आपत्कालीन आश्रय तथा	महानगरपालिका, वडा समिति, पूर्वाधार	मनसुन पूर्व	संस्थागत पहलबाट

	निकाय तथा संस्थाहरूको पहिचान गरी आवासको लागि उपलब्ध साधन र स्रोतको सूची तयार गर्ने ।	गैरखाद्य सामग्री क्षेत्र	विकास शाखा, विकास साझेदार		
३.	आवास तथा गैर खाद्य सामग्रीको आपूर्तिको लागि बजार र विक्रेताका वैकल्पिक सूची बनाउने, आवश्यकता अनुसार सम्झौता गर्ने	आपत्कालीन आश्रय तथा गैरखाद्य सामग्री क्षेत्र	महानगरपालिका, वडा समिति, पूर्वाधार विकास शाखा, विकास साझेदार	मनसुन पूर्व	संस्थागत पहलबाट
४	विस्थापीत परिवारको लागि अस्थायी आश्रयको लागि कम्तिमा ९३७ सेल्टर किट भण्डारण गर्ने वा अन्य विकास साझेदार संस्थाहरूलाई पनि भण्डारणको लागि सहजीकरण गर्ने। महिला किशोरीहरूको संख्या पहिचान गरी उनीहरूका निमित्त आवश्यक नुहाउने सुविधा समेत उपलब्ध गराउन टेन्टको व्यवस्था गर्ने।	आपत्कालीन आश्रय तथा गैरखाद्य सामग्री क्षेत्र	महानगरपालिका, वडा समिति रेडक्रस, गैसस, उवा संघ	मनसुन पूर्व	६७०
५.	आवास तथा गैरखाद्य सामग्री भण्डारणको सूची राख्ने पालिका र अन्य सरोकारवालालाई उपलब्ध गराउने	आपत्कालीन आश्रय तथा गैरखाद्य सामग्री क्षेत्र	महानगरपालिका, वडा समिति, पूर्वाधार विकास शाखा, विकास साझेदार, रेडक्रस	मनसुन पूर्व	संस्थागत पहलबाट
६.	अस्थायी आश्रय स्थल बनाउन सुविधायुक्त खुला क्षेत्रको व्यवस्थापन र संरक्षण गर्ने	आपत्कालीन आश्रय तथा गैरखाद्य सामग्री क्षेत्र	महानगरपालिका, वडा समिति, पूर्वाधार विकास शाखा, विकास साझेदार,	मनसुन पूर्व	संस्थागत पहलबाट
७.	अस्थायी आश्रय वा आवास निर्माणको लागि टोली गठन गर्ने र दक्षता अभिवृद्धिका लागि कृत्रिम घटना अभ्यास गर्ने	आपत्कालीन आश्रय तथा गैरखाद्य सामग्री क्षेत्र	महानगरपालिका, वडा समिति, पूर्वाधार विकास शाखा, विकास साझेदार,	मनसुन पूर्व	१००
८.	स्वयमसेवकहरूलाई सेल्टर निर्माण सम्बन्धी तालिम उपलब्ध गराउने।	आपत्कालीन आश्रय तथा गैरखाद्य सामग्री क्षेत्र	महानगरपालिका, विपद व्यवस्थापन समिति, विकास साझेदार	मनसुन पूर्व	५०

४.२.६ संरक्षण तथा सुरक्षा क्षेत्र

तालिका नम्बर २२ : विषयगत क्षेत्र (Cluster) को नेतृत्व गर्ने निकाय र सदस्यहरू

क्रसं	निकाय तथा संस्था	नाम	पद	फोन मोबाइल
१.	महिला तथा बालबालिका शाखा प्रमुख	राधिका कार्की	संयोजक	९८४२४३४४४४
२.	तोकिएको कार्यपालिका महिला सदस्य	खुशबु विश्वकर्मा	सदस्य	९८०४३३६२२२
३.	स्थानीय प्रहरी प्रमुख/महिला सेल प्रतिनिधि	प्रमिला कार्की	सदस्य	९८६१३४२२०
४.	लैङ्गिक हिंसा प्रतिकार तथा परामर्श	गंगा न्यौपाने	सदस्य	९८४२०२२४१३
५.	स्वास्थ्य शाखा प्रतिनिधि	रमेश कार्की	सदस्य	९८४२०२३६७९
६.	नगर प्रहरी प्रतिनिधि	राजन पौडेल	सदस्य	९८४२०५८९३६
७.	ज्येष्ठ नागरिक संघका प्रतिनिधि	डिल्ली पोखरेल	सदस्य	९८४२०३२६३८
८.	संरक्षण तथा सुरक्षा क्षेत्रमा कार्यरत गैससका प्रतिनिधि	विष्णु शर्मा	सदस्य	९८५२०२१७७९
९.	अपाङ्गता सहायता सहजकर्ता	कल्पना खड्का	सदस्य	९८४२१२६७७३
१०.	नगर बाल सञ्जाल	दिप्सन खतिवडा	सदस्य	९८२०७२५७९९

संरक्षण तथा सुरक्षा क्षेत्रको क्षेत्रगत उद्देश्य

- विपद्को समयमा महिला, गर्भवती महिला, सुत्केरीहरूको संरक्षण गर्ने,
- अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, शिशु, बालबालिका, जेष्ठ नागरिक र बिमारी अशक्तहरूको संरक्षण गर्ने,
- महिला, गर्भवती महिला, सुत्केरीहरू, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, शिशु, बालबालिका, जेष्ठ नागरिक र बिमारी अशक्तहरूको आवश्यकता बमोजिमका सामग्रीहरू उपलब्ध गराउने,
- विपद्का कारण घरपरिवार तथा परिवारका सदस्य गुमाएका व्यक्ति तथा परिवारका सदस्यहरूलाई मनोसामाजिक परामर्श सेवा प्रदान गर्ने,
- प्रभावित क्षेत्रमा हिंशामुक्त वातावरण सिर्जना गर्ने ।

तालिका नम्बर २३ : संरक्षण तथा सुरक्षा क्षेत्रको प्रतिकार्यको लागि पूर्वानुमानमा आधारित पूर्वतयारी योजना

क्र.सं.	सामान्य पूर्वतयारीका कार्यहरू	नेतृत्व	सहयोगी निकाय तथा संस्था	समय	आवश्यक वजेट (हजार)
१	समन्वय बैठक गरी सदस्यहरूको विवरण अध्यावधिक गर्ने ।	संरक्षण तथा सुरक्षा क्षेत्र	महानगरपालिका, वडा समिति, स्थानीय प्रहरी, स्वास्थ्य शाखा	मनसुन पूर्व	संस्थागत पहल (खर्च नलाग्ने)
२	मनोसामाजिक विमर्शकर्ताहरूको विवरण अध्यावधिक गर्ने जसमा नाम, ठेगाना, संस्था, पद, मनोसामाजिक विमर्शको क्षेत्र, सम्पर्क नम्बरहरू अध्यावधिक गर्ने	संरक्षण तथा सुरक्षा क्षेत्र	महानगरपालिका, वडा समिति, स्थानीय प्रहरी, स्वास्थ्य शाखा	मनसुन पूर्व	संस्थागत पहल (खर्च नलाग्ने)
३	९३७ परिवारको महिलाको लागि आवश्यक सरसफाई तथा महिनावारी व्यवस्थापन (MHM)	संरक्षण तथा सुरक्षा क्षेत्र	महानगरपालिका, वडा समिति, स्थानीय प्रहरी, स्वास्थ्य शाखा	मनसुन पूर्व	२०० जोड

क्र.सं.	सामान्य पूर्वतयारीका कार्यहरु	नेतृत्व	सहयोगी निकाय तथा संस्था	समय	आवश्यक बजेट (हजार)
	kit) र किशोरीहरुको लागि Dignity kit भण्डारण गर्ने गराउने । यस किटमा सेनेटरी प्याड वा सेनेटरी प्याडको लागि ४ मिटर सुतीको नरम कपडा, अन्डरवेयर, तौलिया, टर्च लाईट, लुगा धुने र नुहाउने सावुन, काइयो, नेलकटर, ब्रस, पेष्ट आदि राख्ने ।	क्षेत्र	प्रहरी, स्वास्थ्य शाखा विकास साझेदारहरु		कोषको रुपमा
४	- महिला र बालबालिका मैत्री र अपाङ्गमैत्री आवासको मापडण्ड तयार गरी आवास तथा गैर खाद्यान्न विषयगत क्षेत्रसँग समन्वय गर्ने । - हरेक अस्थायी आवास क्षेत्रहरुमा महिलाहरुको लागि छुट्टै ट्वाइलेट र बाथरुम निर्माणका लागि सामग्री व्यवस्था गर्ने। - यदि अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको संख्या यकीन भएमा शौचालय र खानेपानी तथा आवास अपाङ्गतामैत्री निर्माणका लागि सामग्री व्यवस्था गर्ने। - महिलाहरुको लागि आवश्यक महिनावारी व्यवस्थापन किट र किशोरीहरुका लागि डिग्नीटि किट अनिवार्य व्यवस्थापन गर्ने सामग्री व्यवस्था गर्ने। - हरेक अस्थायी आवास क्षेत्रमा महिलाहरुको सुरक्षाको लागि रेफरल र रिपोर्टिङ्ग संयन्त्र (Referral and Reporting mechanism) सञ्चालन कार्यविधि तयार गर्ने ।	संरक्षण तथा सुरक्षा क्षेत्र	महानगरपालिका, स्थाविव्यस गैससहरु स्वयमसेविका, सुरक्षा निकाय	मनसुन पूर्व	संस्थागत पहल (खर्च नलाग्ने)
५	महिला, बालबालिका, जेष्ठ नागरिक, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु, दिर्घरोगी तथा अन्य संकटासन्न समूहको तथ्याङ्क संकलन र आवश्यकताको पहिचानको लागि आवश्यक फारमहरु तयारी हालतमा राख्ने ।	संरक्षण तथा सुरक्षा क्षेत्र	महानगरपालिका, वडा समिति, स्थानीय प्रहरी, स्वास्थ्य शाखा, महिला सञ्जाल,	मनसुन पूर्व	२५
६	सरोकारवाला एवं सुरक्षाकर्मीहरुलाई आचार संहिता सहित संरक्षणसम्बन्धी अभिमुखीकरण गर्ने। आपत्कालीन अवस्थामा हुनसक्ने लैंगिक हिंसाका बारेमा सचेतना अभियान चलाउने। सुरक्षा निकायसँगको समन्वयमा कुनै घटना घटिहालेको अवस्थामा आवश्यक सहयोगको	संरक्षण तथा सुरक्षा क्षेत्र	महानगरपालिका, वडा समिति, स्वास्थ्य शाखा, विकास साझेदारहरु	मनसुन पूर्व	५०

क्र.सं.	सामान्य पूर्वतयारीका कार्यहरू	नेतृत्व	सहयोगी निकाय तथा संस्था	समय	आवश्यक बजेट (हजार)
	निम्ति फोन नम्बरहरूको व्यवस्था मिलाउने।				
७	महिला, बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्ति र ज्येष्ठ नागरिकको संरक्षणका तरिकाहरू बारे जानकारी पुस्तिका तयार एवम् प्रकाशन गर्ने ।	संरक्षण तथा सुरक्षा क्षेत्र	महानगरपालिका, वडा समिति, स्वास्थ्य शाखा, विकास साझेदारहरू	मनसुन पूर्व	५०
८	विपद्को समयमा परिचालन हुने विषयक्षेत्रका सदस्यहरूलाई कृत्रिम घटना अभ्यास गर्नेगराउने	संरक्षण तथा सुरक्षा क्षेत्र	महानगरपालिका, वडा समिति, स्वास्थ्य शाखा, साझेदारहरू	मनसुन पूर्व	५० जोड कोषको रुपमा

४.२.७ आपत्कालीन शिक्षा क्षेत्र

तालिका नम्बर २४ : विषयगत क्षेत्र (Cluster) को नेतृत्व गर्ने निकाय र सदस्यहरू

क्र.सं.	निकाय तथा संस्था	नाम	पद	फोन, मोबाइल
१.	महानगरपालिका शैक्षिक प्रशासन महाशाखा प्रमुख	राम प्रसाद ढुङ्गेल	संयोजक	९८४२०९६३३५
२.	नगर परीक्षा समिति प्रतिनिधि	सुशिल दाहाल	सदस्य	९८४२३७३५७४
३.	शिक्षक महासंघ प्रतिनिधि	वेदु खतिवडा	सदस्य	९८५२०३०४७०
४.	जेण्डर फोकल शिक्षक	इश्वरी श्रेष्ठ	सदस्य	९८६२८८४२४६
५.	सूचना प्रविधि विषय शिक्षक	टंक न्यौपाने (मिल्स मा.वि.)	सदस्य	९८४२०६१४८३
६.	प्रधानाध्यापक प्रतिनिधि	सन्तोष पोखरेल	सदस्य	९८५२०३२२६४
७.	जनपथ मा.वि.को विपद् फोकल शिक्षक	आसकुमार राई	सदस्य	९८४२०४२४३१

आपत्कालीन शिक्षा क्षेत्रको क्षेत्रगत उद्देश्य:

१. विपद् प्रभावित तथा विस्थापित विद्यार्थी र अस्थायी आवासको रूपमा उपयोग भएका विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थीको नियमित अध्ययन वा पठनपाठन गर्न पाउने अधिकारको प्रत्याभूति गर्दै आपत्कालीन समयको लागि शिक्षा प्रदान गर्ने व्यवस्था मिलाउनु तथा आवश्यक सहयोग उपलब्ध गराउने ।
२. विपद्को कारण विद्यालय तीन दिनभन्दा बढी बन्द भएमा विद्यार्थीहरूलाई आपत्कालीन शिक्षाको व्यवस्था गर्ने ।
३. विपद्को कारण विद्यार्थीको पठनपाठनका शैक्षिक सामग्री हराए वा क्षति पुऱ्याएमा सोको व्यवस्था गर्ने,

४. विद्यालयको शिक्षण सामग्रीहरू नष्ट भएमा पुनः व्यवस्था गर्ने जिम्मेवारी निर्वाह गर्ने ।

५. धेरै समय विद्यालय बन्द हुने भएमा बैकल्पिक शिक्षाको व्यवस्था गर्ने ।

तालिका नम्बर २५ : आपत्कालीन शिक्षा क्षेत्रको प्रतिकार्यको लागि पूर्वानुमानमा आधारित पूर्वतयारी योजना

क्र.सं.	सामान्य पूर्वतयारीका कार्यहरू	नेतृत्व	सहयोगी निकाय तथा संस्था	समय	आवश्यक वजेट (हजार)
१	शिक्षा क्षेत्रको बैठक गरी शैक्षिक क्षेत्रको विश्लेषण गर्ने आपत्कालीन शैक्षिक कार्यदल गठन गर्ने	शिक्षा क्षेत्र	पालिका विद्यालयहरू	मनसुन पूर्व	संस्थागत पहल (खर्च नलाग्ने)
२	जोखिमपूर्ण क्षेत्रका विद्यालय, मदरसा, बाल विकास केन्द्र तथा विद्यार्थी र शिक्षकको तथ्याङ्क सङ्कलन र विश्लेषण गर्ने । वडास्तरमा तथ्याङ्कमा निम्न कुराहरू समेट्ने: - आधारभूत विद्यालय र विद्यार्थी संख्या, - माध्यमिक विद्यालय र विद्यार्थी संख्या, - उच्च मा वि र विद्यार्थी संख्या, - विद्यालयको भवनको अवस्था यसमा कच्ची, पक्की, इटा ढुंगा माटोको के हो खुल्ने गरी । - शौचायय संख्या र खानेपानीको प्रवन्ध र उपलब्धता - विद्यालयमा बालमैत्री, अपाङ्गतामैत्री, किशोरीमैत्री भए नभएको - मोबाइल, टिभि र रेडियोको पहुँच नभएका बालबालिकाको संख्या - विद्यालयमा आउँदाजाँदा बाढी, वन्यजन्तुबाट वा अन्य जोखिमको अवस्था - विद्यालय भवन आफै ढुवान र कटानको जोखिमको अवस्था - विद्यालय परिसरभित्र अन्य जोखिमको अवस्था	शिक्षा क्षेत्र	पालिका विद्यालयहरू	मनसुन पूर्व	संस्थागत पहल (खर्च नलाग्ने)
३	प्रभावित विद्यार्थीको लागि आवश्यक पर्ने शैक्षिक सामग्रीको पूर्वतयारी गर्ने ।	शिक्षा क्षेत्र	समितिका सदस्यहरू र विद्यालयहरू	मनसुन पूर्व	संस्थागत पहल (खर्च नलाग्ने)
४	आपत्कालीन समयमा शिक्षाका विषयमा शिक्षकहरूलाई तालिम दिने, विद्यार्थीहरूको मनोबल बढाउन र नियमित विद्यालय उपस्थितिका निम्ति आवश्यक परामर्श प्रदान गर्न परामर्शकर्ताहरूको पहिचान गर्ने र सूचीकृत गर्ने ।	शिक्षा क्षेत्र	समितिका सदस्यहरू र विद्यालयहरू	मनसुन पूर्व	२५०
५	अस्थायी सिकाई केन्द्र Temporary Learning Centre बनाउन आवश्यक सामग्रीहरूको पूर्वतयारी गर्ने । जस्तै बाढीको हकमा वस्नको लागि म्याट, त्रिपाल, हाइटवोर्ड तथा स्टेसनरीहरू । महामारीको हकमा चकटी, मास्क, हेण्डवास स्टेसन तथा एण्टिसेप्टिक सावुन, हाइटवोर्ड,	शिक्षा क्षेत्र	पालिका विद्यालयहरू, ब्यापार सँगठन, गैसस	मनसुन पूर्व	२००

क्र.सं.	सामान्य पूर्वतयारीका कार्यहरु	नेतृत्व	सहयोगी निकाय तथा संस्था	समय	आवश्यक बजेट (हजार)
	आवश्यक मात्रामा । जोखिम क्षेत्रमा अवस्थित विद्यालयका विद्यार्थी संख्याको आधारमा १००० विद्यार्थीको लागि ।				
६	पूर्वतयारी सम्बन्धमा विद्यालय स्तरीय अभिमुखीकरण कार्यक्रम गरी विद्यालयका विद्यार्थी, शिक्षक, विद्यालय व्यवस्थापन समितिलाई सचेत गराइ तयारी अवस्थामा राख्ने ।	शिक्षा क्षेत्र	रपालिका विद्यालयहरु	मनसुन पूर्व	संस्थागत पहल (खर्च नलाग्ने)
७	सबै विद्यालयहरुमा कम्तीमा एक सेट प्राथमिक उपचार सामग्री सहित १ जना प्राथमिक उपचार तालिम प्राप्त जनशक्ति तयार गर्ने	शिक्षा क्षेत्र	पालिका, विद्यालय, गैसस	मनसुन पूर्व	१७५
८	विद्यालयले प्रत्येक विद्यार्थी र अभिभावकहरुको सम्पर्क विवरण वा फोन नम्बर सहितको सूची तयार र अद्यावधिक गर्ने ।	शिक्षा क्षेत्र	पालिका विद्यालयहरु	मनसुन पूर्व	संस्थागत पहल (खर्च नलाग्ने)
९	आपत्कालीन प्रतिकार्यका समयमा उपयोग गर्न सक्नेगरी विपद् व्यवस्थापन कोषको स्थापना गर्ने	शिक्षा क्षेत्र	पालिका विद्यालयहरु	मनसुन पूर्व	आवश्यकता अनुसार
१०	प्रधानाध्यापक, विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष, विद्यालय विपद् व्यवस्थापन समिति, बृहत् विद्यालय सुरक्षा र लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी सम्पर्क शिक्षक, सूचना प्रविधि शिक्षकको सम्पर्क नम्बर सहितको सूची अद्यावधिक गरी राख्ने,	शिक्षा क्षेत्र	पालिका विद्यालयहरु	मनसुन पूर्व	संस्थागत पहल (खर्च नलाग्ने)
११	विद्यालयमा विद्यालय सुधार योजनाले निर्दिष्ट गरेका विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन र सुरक्षित विद्यालयका क्रियाकलाप सञ्चालन तथा योजनालाई अद्यावधिक गरी राख्ने	सम्बन्धित विद्यालय	शिक्षा क्षेत्र तथा कार्यरत संघसंस्थाको सहयोगमा	मनसुन पूर्व	५००
१२	शिक्षा क्षेत्रको बैठक गरी शैक्षिक क्षेत्रको विश्लेषण गर्ने। आपत्कालीन शैक्षिक कार्यदल गठन गर्ने ।	शिक्षा क्षेत्र	पालिका विद्यालयहरु	मनसुन पूर्व	संस्थागत पहल (खर्च नलाग्ने)

४.२.८ शीघ्र पुनर्लाभ क्षेत्र

तालिका नम्बर २६ : विषयगत क्षेत्र (Cluster) को नेतृत्व गर्ने निकाय र सदस्यहरु

क्रसं	निकाय तथा संस्था	नाम	पद	फोन मोबाइल
१.	पूर्वाधार विकास समिति संयोजक	कुमार पोखरेल	संयोजक	९८५२०२८९५०
२.	भौतिक पूर्वाधार विकास तथा योजना शाखा	ई. सुजन श्रेष्ठ	पदेन सदस्य	९८४२१२०२३४
३.	कृषि तथा पशु विकास शाखा प्रमुख	हिरालाल यादव	सदस्य	९८४२०४३४६०
४.	राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टी	कृष्ण निरौला	सदस्य	

५.	नेपाली कांग्रेस नगर प्रतिनिधि	दिपक चापागाई	सदस्य	९८५२०२४९१७
६.	नेकपा एमाले	बलराम गिरी	सदस्य	९८५२०२५७९०
७.	नेपाली कम्युनिष्ट पार्टी	दिनेश राजवंशी	सदस्य	९८४२०२६४५३
८.	गैसस प्रतिनिधि	विष्णु शर्मा	सदस्य	९८५२०२१७७९

शीघ्र पुनर्लाभ क्षेत्रको क्षेत्रगत उद्देश्य

- विपद्को कारण अवरुद्ध हुन पुगेका अत्यावश्यक सेवाहरु तत्काल सुचारु गर्ने ।
- त्यस्ता सेवाप्रदायक निकायका कार्यालयहरुमा क्षति पुगेमा बैकल्पिक व्यवस्था गर्ने ।
- सामाजिक, आर्थिक पूर्वाधार र अवस्थालाई चलायमान बनाई जनजीवनलाई सामान्य बनाउने ।
- विपदमा परी नष्ट भएका जीविकोपार्जनका श्रोतहरुको पुनर्स्थापनाका कार्यलाई निरन्तरता दिने ।

तालिका नम्बर २७ : शीघ्र पुनर्लाभ क्षेत्रको पूर्वानुमानमा आधारित पूर्वतयारी योजना

क्र.सं.	सामान्य पूर्वतयारीका कार्यहरु	नेतृत्व	सहयोगी निकाय तथा संस्था	समय	आवश्यक बजेट (हजार)
१	शीघ्र पुनर्लाभ विषय क्षेत्रको समन्वय बैठक बस्ने। सम्भावित विपद्को पूर्वानुमानको तथ्याङ्क समग्र व्यवस्थापन तथा खोज उद्धार विषयगत क्षेत्रबाट लिने र सम्भावित विपद्को पुनर्लाभको बारेमा छलफल गर्ने ।	शीघ्र पुनर्लाभ क्षेत्र	वडा कार्यालय, राजनैतिक दल, कृषि विकास शाखा, उद्योग वाणिज्य संघ	मनसुन पूर्व वर्षमा २ पटक	संस्थागत पहल (खर्च नलाग्ने)
२	सम्भावित क्षतिको अनुमान गरिएको स्थानहरुमा भ्रमण गर्ने र यसको क्षति न्यूनीकरणको लागि आवश्यक योजनाहरु निर्माण गर्ने ।	शीघ्र पुनर्लाभ क्षेत्र	वडा कार्यालय, कृषि विकास शाखा, उद्योग वाणिज्य संघ	मनसुन पूर्व वर्षमा २ पटक	संस्थागत पहल (खर्च नलाग्ने)
३	सर्वेक्षण टोली निर्माण गर्ने र सर्वेक्षण टोलीमा समावेश हुने व्यक्तिलाई तयारी अवस्थामा रहन अनुरोध गर्ने।	शीघ्र पुनर्लाभ क्षेत्र	वडा कार्यालय, कृषि विकास शाखा,	मनसुन पूर्व वर्षमा २ पटक	संस्थागत पहल (खर्च नलाग्ने)
४	पालिका र यस क्षेत्रमा रहेका अन्य निकाय तथा निजी क्षेत्रसँग रहेका हेभी इक्विपमेण्ट तथा अन्य पूर्वाधार निर्माण र व्यवस्थापन सम्बन्धी साधनहरुलाई व्यवस्थित गरी राख्ने। जस्तै: डोजर, एक्साभेटर, टिपर, बाटामा ढलेका रूख काट्ने र पन्छाउने यन्त्र तथा उपकरण, विद्युत तथा सञ्चार क्षेत्रमा कार्यरत मानव संसाधन एवं उपकरण आदि	शीघ्र पुनर्लाभ क्षेत्र	समितिका सदस्यहरु र सम्बन्धित निकायहरु	मनसुन पूर्व वर्षमा २ पटक	संस्थागत पहल (खर्च नलाग्ने)

क्र.सं.	सामान्य पूर्वतयारीका कार्यहरू	नेतृत्व	सहयोगी निकाय तथा संस्था	समय	आवश्यक बजेट (हजार)
५	पालिका क्षेत्रको पूर्वाधार विकासमा विपद प्रभाव विश्लेषण नीति निर्माण र कार्यान्वयनको लागि नेतृत्व लिने ।	शीघ्र पुनर्लाभ क्षेत्र	वडा कार्यालय, कृषि विकास शाखा, उद्योग वाणिज्य,	मनसुन पूर्व	१००० जोड कोषको रूपमा यसमा विकास साझेदारसँग समन्वय गर्ने ।

४.३ बाढी, आगलागी तथा भूकम्पीय विपद्को लागि प्रतिकार्य योजना

यो नगरपालिका भौगोलिक बनावट र प्राकृतिक संवेदनशीलताका कारण डुवान, कटान, आगलागी र भूकम्प जस्ता विपद्का उच्च जोखिममा रहेको छ। विगत १० वर्षको विश्लेषण गर्दा विपद्बाट ४७७२ घर पूर्णरूपमा क्षति भएको र २४४ जनाको ज्यान गएको र २१५८ जना घाइते भएको तथ्याङ्कले यहाँको जोखिमको गम्भीरता स्पष्ट पार्छ। वडास्तरीय छलफलहरूबाट प्राप्त तथ्याङ्क अनुसार विशेषगरी ९३६६ घरधुरी बाढी र कटानको जोखिममा रहेका छन् भने अन्य वडाका समेत बासिन्दा प्रत्यक्ष रूपमा प्रभावित हुने सम्भावना रहेको छ। पछिल्लो विश्लेषण अनुसार यस वर्षको मनसुन अवधिमा करिब ९३६६ घरधुरीका ४०,००० व्यक्ति बाढीको प्रत्यक्ष प्रभावमा पर्ने अनुमान गरिएको छ। यो संख्याको १० प्रतिशतले हुने ९३७ परिवारका ४,००० नागरिकहरूलाई आधार मानेर तयारी गर्नुपर्दछ ।

यस्ता विपद्ले मानव जीवन र सम्पत्तिमा क्षति पुऱ्याउनुका साथै जनस्वास्थ्य, खाद्य सुरक्षामा समेत गम्भीर असर गर्ने भएकाले पालिकाले व्यवस्थित प्रतिकार्य योजना निर्माण गरेको छ। यस योजनाले विशेष गरी बाढी, आगलागी र भूकम्प जस्ता बहुप्रकोपीय घटनामा समुदायको सुरक्षालाई सुनिश्चित गर्दै उद्धार, राहत, स्वास्थ्य सेवा, सुरक्षित आश्रय व्यवस्थापन, सूचना प्रवाह, र पुनर्स्थापनाका कार्यहरू चरणबद्ध रूपमा सञ्चालन गर्ने प्रबन्ध मिलाईएको छ। विपद् पूर्वतयारीदेखि पुनर्निर्माणसम्मको प्रक्रिया बहुपक्षीय समन्वय र सहभागितामार्फत कार्यान्वयन गरिनेछ। योजना कार्यान्वयनमा स्थानीय तह, सम्बन्धित सरोकारवाला, सुरक्षाकर्मी, स्वास्थ्यकर्मी, स्वयमसेवक र समुदायको सक्रिय भूमिका रहनेछ।

यो प्रतिकार्य योजना विपद्का बेला तत्काल प्रभावकारी उद्धार तथा राहत सेवा सुनिश्चित गर्न, विशेष गरी महिलाहरू, बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, जेष्ठ नागरिक र गर्भवती तथा सुत्केरी महिलाहरूलाई प्राथमिकतामा राख्दै, मानव अधिकार र मानवता आधारित दृष्टिकोणमा तयार गरिएको हो।

तालिका नम्बर २८ : विपद्को प्रतिकार्य योजना

समयावधि	सञ्चालन गर्ने क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी
० देखि २४ घण्टा भित्र	- बाढी र डुवानको विपद्को घटनाबारे अग्रिम जानकारी लिने र जानकारी पाउने वित्तिकै तल्लो तटीय क्षेत्रका वस्तीहरूमा सतर्क रहन र वस्तीबाट सुरक्षित स्थानतिर जानको लागि सूचना दिने। - वस्तीमा भागदौड हुँदा पर्नसक्ने सुरक्षा समस्या प्राथमिकताका साथ सम्बोधन गर्न सुरक्षा संयन्त्र प्रभावित क्षेत्रमा खटाउने।	समग्र व्यवस्थापन, सूचना, खोज तथा उद्धार क्षेत्र

समयावधि	सञ्चालन गर्ने क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी
	बाढी र कटान जस्ता विपद् पछि तत्काल उक्त स्थानमा खोज तथा उद्धार टोली, प्राथमिक उपचार टोली र तथ्याङ्क संकलनका लागि द्रुत सर्वेक्षण टोली खटाउने।	समग्र व्यवस्थापन, सूचना, खोज तथा उद्धार क्षेत्र
	- विपद् पश्चात प्राथमिक उपचार, खोज उद्धार तथा सूचना व्यवस्थापन विषयगत क्षेत्रले घटनास्थलमा नै संयुक्त क्याम्प निर्माण गरी खोज उद्धार, प्राथमिक उपचार तथा प्रभावितहरूको तथ्याङ्क संकलनको काम गर्ने। - उद्धार गरिएकाहरूलाई प्राथमिक उपचार गरी घाइतेको अवस्था हेरी आवश्यकता अनुसार अस्पताल लैजाने र उपचारका लागि अस्पताल वा स्वास्थ्य केन्द्रसँग समन्वय गर्ने।	समग्र व्यवस्थापन, सूचना, खोज तथा उद्धार क्षेत्र
	बाढी, आगलागी, भूकम्प तथा महामारीको विपद्को घटना लगत्तै नगरपालिका क्षेत्रमा भएको अस्पतालहरूमा आपत्कालीन सेवा सञ्चालनको व्यवस्था मिलाउने। इमरजेन्सी सेवा र वेड तथा बर्नवेड व्यवस्थापनको सुनिश्चित गर्ने।	समग्र व्यवस्थापन, सूचना, खोज तथा उद्धार क्षेत्र र स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र
	स्वयमसेवकहरू परिचालन गरी विपद्ग्रस्त क्षेत्रबाट प्रभावितहरूलाई तोकिएको सुरक्षित स्थान तिर जानको लागि माइकिङ गर्न लगाउने। महिला बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई सुरक्षित स्थानसम्म लैजानको लागि सहयोग गर्ने	समग्र व्यवस्थापन, सूचना, खोज तथा उद्धार क्षेत्र र संरक्षण तथा सुरक्षा क्षेत्र
	- विस्थापितहरूलाई अस्थायी वासस्थानको लागि तोकिएको स्थानमा सूचना डेक्स स्थापना गर्ने र तथ्याङ्क लिने। - सोही अनुसार तत्कालीन आवासको व्यवस्थापनको लागि आवास तथा गैर खाद्य क्षेत्रलाई जिम्मा लगाउने।	समग्र व्यवस्थापन, सूचना, खोज तथा उद्धार क्षेत्र र आपत्कालीन आश्रय तथा गैरखाद्य सामग्री क्षेत्र
	सूचना डेक्समा सूचीकृत विस्थापितहरूको लागि अस्थायी आवास व्यवस्थापन गर्ने।	आश्रय तथा गैरखाद्य सामग्री क्षेत्र
	पहिलो दिनको सूचनालाई उपयुक्त माध्यमबाट सबै सरोकारवालाहरूलाई सम्प्रेषण गर्ने ।	समग्र व्यवस्थापन, सूचना, खोज तथा उद्धार क्षेत्र
	सूचना व्यवस्थापन, खोज तथा उद्धार, आवास तथा राहत, स्वास्थ्य तथा पोषण विषयगत क्षेत्र, स्वयम सेवक र अन्य विकास साझेदारहरू बीच पहिलो दिनको वेलुकी ४ बजे वा निश्चित समय तोकेर समीक्षा बैठक वस्ने र निम्न विषयमा सूचना तयार गर्ने: - मानवीय मृत्यु, घाइते, हराएको संख्या, - चौपयाको क्षति, धनसम्पत्तीको क्षति, - घरको क्षति, पूर्ण क्षति, आंशिक क्षति, - विस्थापित संख्या जसमा महिला, सुत्केरी, गर्भवती, अपाङ्ग, एकल महिला र बालबालिकाको संख्या समेत खुलाएर - अस्थायी आवासको व्यवस्थापन गरिएको स्थानमा रहेका	समग्र व्यवस्थापन, सूचना, खोज तथा उद्धार, स्वास्थ्य तथा पोषण संरक्षण तथा सुरक्षा क्षेत्र आपत्कालीन आश्रय तथा गैरखाद्य सामग्री स्वयमसेवकहरू

समयावधि	सञ्चालन गर्ने क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी
	परिवारको संख्या	
	- पशु चौपयाहरूलाई तोकीएको सुरक्षित स्थानमा लैजानको लागि विस्थापीत समुदायलाई सूचित गर्दै स्वयम सेवकहरू परिचालन गर्ने - सूचना टोलीको रेकर्ड अनुसार हरेक क्याम्पमा खानाको व्यवस्थापन गर्ने, - प्रभावितहरूको लागि खानाको प्रवन्ध गरिएको कुरा सबैले बुझ्ने गरी माइकिङ गर्ने। यो निरन्तर ३ दिनसम्म सञ्चालन गर्ने।	समग्र व्यवस्थापन, सूचना, खोज तथा उद्धार र खाद्य तथा कृषि क्षेत्र
२४ देखि ७२ घण्टा भित्र	- खोज उद्धार, प्राथमिक उपचारको काम निरन्तर गर्ने । - अस्थायी शिविर निर्माण संगै प्रभावित समुदायको सहभागितामा रिफरल र रिपोर्टिङ संयन्त्र (Referral and reporting mechanism) गठन गर्ने। र यहि संयन्त्र मार्फत प्रभावितहरूको पहिचान गर्ने, क्याम्पमा हिंसा दुर्व्यवहार, चोरी, डकैती आदि हुन नदिनको लागि स्थानीय व्यवस्थापनमा स्वयमसेवक परिचालन गर्ने यो संयन्त्रमा विज्ञता भएका महिला र पुरुषको सहभागिता हुने गरी गठन गर्ने - समितिको अगुवाई र सम्बन्धित वडा प्रतिनिधिहरूको उपस्थितिमा विपद्ग्रस्त क्षेत्रमा भएको मानवीय क्षति, आर्थिक नोक्सानी तथा विस्थापीतहरूको यथार्थ अवस्था विश्लेषणका लागि आवश्यकता अनुसार प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा सुरुवात गर्ने । - सूचना टोलीको अभिलेखको आधारमा तत्काल गैरखाद्य सामग्री वितरण गर्नको लागि अनुरोध गर्ने । - पालिकाले सूचना तथा सर्वेक्षण टोलीको अभिलेख र प्रतिवेदनका आधारमा एकीन गरेको सूची अनुसार आवास व्यवस्थापनमा महिलामैत्री, अपाङ्गतामैत्री निर्माणमा ध्यान दिने र सुत्केरी, गर्भवती, विरामीहरूको लागि पोषिलो खानेकुरा वितरण गर्ने । - वडास्तरीय विपद् व्यवस्थापन समिति र स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिको आपत्कालिन बैठक बस्ने र विस्तृत विवरण लिने र सोहि अनुसारको राहत वितरणको प्रकृया अगाडी बढाउन निर्णय गर्ने - क्षति तथा नोक्सानी भएका भौतिक संरचना तथा पूर्वाधारहरूको निरन्तरताका लागि अवरोध हटाउने र मर्मतसम्भार गर्ने। - अस्थायी आवास क्षेत्रमा अस्थायी पिउने पानी, महिलामैत्री, अपाङ्गतामैत्री शौचालय र स्नान घरहरू निर्माण गर्ने	समग्र व्यवस्थापन, सूचना, खोज तथा उद्धार, प्राथमिक उपचार क्षेत्र र स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र संरक्षण तथा सुरक्षा क्षेत्र, समग्र व्यवस्थापन, सूचना, खोज तथा उद्धार क्षेत्र र स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र समग्र व्यवस्थापन, सूचना, खोज तथा उद्धार क्षेत्र, स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र, संरक्षण तथा सुरक्षा क्षेत्र र शीघ्र पुनर्लाभ क्षेत्र खाद्य तथा कृषि क्षेत्र स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र, संरक्षण तथा सुरक्षा क्षेत्र, खानेपानी तथा वातावरण स्वच्छता प्रवर्द्धन क्षेत्र समग्र व्यवस्थापन, सूचना, खोज तथा उद्धार क्षेत्र शीघ्र पुनर्लाभ क्षेत्र खानेपानी तथा वातावरण स्वच्छता प्रवर्द्धन क्षेत्र र संरक्षण तथा सुरक्षा क्षेत्र

समयावधि	सञ्चालन गर्ने क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी
	क्षति तथा नोक्सानीको प्रारम्भिक विवरण तयार गरी पालिका, सुरक्षा निकाय, जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति आदिमा प्रतिवेदन पठाउने	समग्र व्यवस्थापन, सूचना, खोज तथा उद्धार क्षेत्र
	शव व्यवस्थापन कार्यविधि अनुसारका प्रकृया पुरा गरी मृतकका शवको अन्त्येष्टीको लागि आवश्यक कार्य आरम्भ गर्ने	समग्र व्यवस्थापन, सूचना, खोज तथा उद्धार क्षेत्र
	आवश्यकता अनुसार मनोसामाजिक परामर्श सेवा उपलब्ध गराउने	सुरक्षा तथा संरक्षण क्षेत्र
	चौपायाहरूका लागि पराल र पानीको जोहो गरिदिने	खाद्य तथा कृषि क्षेत्र
	क्लष्टरहरू बीचमा नियमित बैठक दैनिक रूपमा आयोजना गर्ने ।	समग्र व्यवस्थापन, सूचना, खोज तथा उद्धार क्षेत्र
७२ घण्टा देखि १ हप्ता सम्म	खोज तथा उद्धार कार्यलाई निरन्तरता दिने	समग्र व्यवस्थापन, सूचना, खोज तथा उद्धार क्षेत्र र स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र
	सनाखत भएका शवहरूलाई आवश्यकता अनुसार र नियमानुसार व्यवस्थापन गर्ने	समग्र व्यवस्थापन, सूचना, खोज तथा उद्धार क्षेत्र
	७ दिनका लागि थप खाद्यान्न तथा राहतको लागि जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, रेडक्रस, प्रदेश सरकार तथा अन्य गैरसरकारी सामाजिक संस्थाहरूसँग समन्वय गरी वितरण गर्ने।	सबै विषयगत क्षेत्र
	विस्तृत अध्ययनको आधारमा विस्थापितहरूलाई आवश्यकता अनुसार न्युनतम लत्ताकपडा तथा एक हप्ताको लागि आधारभूत राहत सामग्री वितरण गर्ने। महिला, सुत्केरी, गर्भवतीहरूलाई डिग्नीटी किट र पोषण किट वितरण गर्ने।	आपत्कालीन आश्रय तथा गैरखाद्य सामग्री क्षेत्र, स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र र संरक्षण तथा सुरक्षा क्षेत्र
	विपद् प्रभावित क्षेत्रमा अपराधिक गतिविधि नियन्त्रण गर्न आवश्यक सुरक्षा व्यवस्थालाई निरन्तरता दिने।	समग्र व्यवस्थापन, सूचना, खोज तथा उद्धार क्षेत्र र संरक्षण तथा सुरक्षा क्षेत्र
	थप सहयोगका लागि प्रदेश सरकार र संघीय सरकारमा अनुरोध गरी व्यवस्था गर्ने। सूचना तथा लेखाजोखा क्षेत्रले विस्थापितहरूको आधिकारीक सूचना तयार र वितरणको जिम्मेवारी लिने।	समग्र व्यवस्थापन, सूचना, खोज तथा उद्धार क्षेत्र
	- एकीन गरिएको सूचना तथा तथ्याङ्कका आधारमा विस्थापितहरूको लागि पुनर्लाभको योजना निर्माणको थालनी गर्ने। - पुनर्लाभका लागि सबै विषयगत क्षेत्र र सरोकारवालाहरूसँग समन्वय गरी अल्पकालिन, मध्यमकालिन र दीर्घकालिन योजनाहरू निर्माण गर्ने।	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिको नेतृत्वमा सम्पूर्ण विषयगत क्षेत्र
	पालिकामा तोकिएको शाखाबाट क्षति तथा नोक्सानीको विवरण दैनिक रूपमा जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, प्रदेश तथा संघमा दैनिक रूपमा पठाउने	समग्र व्यवस्थापन, सूचना, खोज तथा उद्धार क्षेत्र
	आवश्यकतानुसार शिघ्रातिशीघ्र सञ्चार माध्यम र जिल्ला आपत्कालीन कार्यसंचालन केन्द्र (DEOC), प्रदेश आपत्कालीन कार्य संचालन केन्द्र (PEOC) र राष्ट्रिय आपत्कालीन कार्य संचालन केन्द्र (NEOC) मा	समग्र व्यवस्थापन, सूचना, खोज तथा उद्धार क्षेत्र

समयावधि	सञ्चालन गर्ने क्रियाकलाप	मुख्य जिम्मेवारी
	प्रत्येक दिन सूचना तथा समाचार उपलब्ध गराउने।	
१ हप्ता देखि १५ दिन भित्र	विभिन्न निकाय, संघसंस्थाहरूबाट आएका राहत सामग्री र सहयोग संकलन गरी क्षतिको विवरण अनुसार आवश्यकताको आधारमा, आवश्यक स्थानमा वितरण गर्ने। यसको लागि एकद्वार प्रणाली (One Door System) अवलम्बन गर्ने।	समग्र व्यवस्थापन, सूचना, खोज तथा उद्धार क्षेत्र
	अल्पकालिन आवासको व्यवस्था गरी पुनर्स्थापन गर्ने।	आपत्कालीन आश्रयस्थल तथा गैर खाद्य सामग्री क्षेत्र
	आपराधिक गतिविधि नियन्त्रण गर्न आवश्यक सुरक्षा व्यवस्था गर्ने।	संरक्षण तथा सुरक्षा
	खोज, उद्धार, राहत, उपचार, सरसफाई, संरक्षणका कार्यहरूलाई निरन्तरता दिने	समग्र व्यवस्थापन, सूचना, खोज तथा उद्धार क्षेत्र तथा खानेपानी तथा वातावरण स्वच्छता प्रवर्द्धन क्षेत्र
१५ दिन देखि १ महिना भित्र	विस्थापितहरूको पुनर्स्थापनको लागि आपत्कालीन आश्रय तथा गैर खाद्य क्षेत्रको योजना अनुसार नीतिगत निर्णय गर्ने र कार्यान्वयन गर्ने।	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति
	अस्थायी आवास क्षेत्र रहेको क्याम्पमा महिला तथा किशोरी सुरक्षा क्षेत्र (Women and girl's safe space) कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने।	संरक्षण तथा सुरक्षा क्षेत्र तथा स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र
	क्षति तथा नोक्सानी भएका भौतिक संरचना तथा पूर्वाधारहरूको पुनर्निर्माणका लागि आवश्यक दीर्घकालिन योजना बनाउने।	शीघ्र पुनर्लाभ क्षेत्र
	प्रदेश सरकार तथा संघीय सरकारबाट प्राप्त आर्थिक तथा भौतिक सहयोग मानवीय सिद्धान्त अनुसार आवश्यकताका आधारमा विपद् प्रभावितहरूलाई उपलब्ध गराउने।	आपत्कालीन आश्रय तथा गैरखाद्य सामग्री क्षेत्र
	खोज, उद्धार, राहत, उपचार, सरसफाई तथा संरक्षणका कार्यहरूलाई निरन्तरता दिने।	आपत्कालीन आश्रय तथा गैरखाद्य सामग्री क्षेत्र र संरक्षण तथा सुरक्षा क्षेत्र
	विपद्बाट भएको क्षतिको क्षतिपूर्तिका लागि सम्बन्धित निकायमा पहल गर्ने।	समग्र व्यवस्थापन, सूचना, खोज तथा उद्धार क्षेत्र
	कुनै कारणबस खोला थुनिएको रहेछ भने सो हटाउने र पानीको बहावलाई सहजता प्रदान गर्ने।	समग्र व्यवस्थापन, सूचना, खोज तथा उद्धार क्षेत्र तथा शीघ्र पुनर्लाभ क्षेत्र
	आपराधिक गतिविधि नियन्त्रण गर्न आवश्यक सुरक्षा व्यवस्था गर्ने।	संरक्षण तथा सुरक्षा क्षेत्र

परिच्छेद : ५ पूर्वअनुमानमा आधारित पूर्वकार्यको लागि कार्ययोजना

५.१ पूर्वअनुमानमा आधारित पूर्वकार्यको चिनारी

आधिकारिक निकायले जस्तै: जल तथा मौसम पूर्वअनुमान महाशाखाले सम्प्रेषण गरेको सूचना अनुसार, नदीको जलस्तर तथा जोखिम विश्लेषणका आधारमा कुनै सम्भावित विपद् (जस्तै बाढी, डुबान, भारी वर्षा वा आँधीबेहरी) निश्चित पूर्वनिर्धारित सीमाभन्दा बढी हुने सम्भावना देखिएमा, त्यसबाट हुन सक्ने मानवीय, भौतिक तथा आर्थिक क्षति न्यूनीकरण गर्न विपद् घट्नुअघि नै पूर्वनिर्धारित कार्ययोजना अनुसार गरिने समयोचित तयारी तथा कार्यान्वयनलाई पूर्वअनुमानमा आधारित पूर्वकार्य भनिन्छ। “जब जल तथा मौसम विज्ञान विभागको पूर्वअनुमानले जोखिमको स्पष्ट संकेत दिन्छ, तब विपद् आउनुअघि नै क्षति कम गर्न गरिने पूर्वतयारी र कार्यहरू नै पूर्वअनुमानमा आधारित पूर्वकार्य हो।” मुख्य तत्वहरू

- पूर्वअनुमान (Forecast): जल तथा मौसम विज्ञान विभागबाट जारी गरिएको विश्वसनीय पूर्वअनुमान।
- ट्रिगर (Threshold/Trigger): पूर्वनिर्धारित जोखिम सीमा वा सम्भाव्यता स्तर।
- पूर्वकार्य (Early Action): जोखिम घटाउन विपद् अघि गरिने कार्य।
- पूर्वव्यवस्थित स्रोत (Pre-arranged Resources): आवश्यक बजेट, सामग्री र जिम्मेवारीको पूर्व व्यवस्था।

५.२ पूर्वअनुमानको सूचना प्रम्प्रेषण गर्ने आधिकारिक निकाय

तालिका नम्बर २९ : पूर्वकार्यकालागि पूर्वअनुमानको सूचना सम्प्रेषणको संरचनाको विवरण

पूर्वसूचना वा चेतावनीका विषय	निर्णयाधिकारी	सूचना संप्रेषण गर्ने निकाय	सूचना संप्रेषणको काममा सहयोग गर्ने निकाय
भारी वर्षाको कारण, बाढी, पहिरो, डुबानको जोखिम र आवागमनमा प्रत्यक्ष रूपमा पर्नसक्ने असरका विषय	जल तथा मौसम विज्ञान विभागबाट उपलब्ध सूचना वा जानकारीको लेखाजोखा गरी प्राधिकरणले आवश्यक निर्णय गर्नेछ।	जल तथा मौसम विज्ञान विभाग, प्राधिकरण, सुरक्षा निकाय, प्रदेश तथा स्थानीय सराकर र सञ्चार माध्यमहरू	बाढी, पहिरो, डुबानसंग सम्बन्धित काम हेर्ने संघ प्रदेश र स्थानीय तहका सम्बद्ध निकाय र विकास साझेदार
अत्यधिक गर्मी, तातो हावाको लहर, शीतलहर, हिमपातको सम्भावनाका कारण प्रभावित हुन सक्ने क्षेत्र र समुदायको विषय	जल तथा मौसम विज्ञान विभागबाट उपलब्ध सूचना वा जानकारीको लेखाजोखा गरी प्राधिकरणले आवश्यक निर्णय गर्नेछ।	जल तथा मौसम विज्ञान विभाग, प्राधिकरण, सुरक्षा निकाय, प्रदेश तथा स्थानीय सराकर र सञ्चार माध्यमहरू	अत्यधिक गर्मी, तातो हावाको लहर, शीतलहर र भारी वर्षासंग सम्बन्धित काम हेर्ने संघ प्रदेश र स्थानीय तहका सम्बद्ध निकाय र विकास साझेदार
महामारी	स्वास्थ्य सेवा विभागबाट उपलब्ध सूचना वा जानकारीको लेखाजोखा गरी प्राधिकरणले आवश्यक निर्णय गर्नेछ।	स्वास्थ्य सेवा विभाग, प्राधिकरण, सुरक्षा निकाय, प्रदेश तथा स्थानीय सराकर र सञ्चार माध्यमहरू	महामारीसंग सम्बन्धित काम हेर्ने संघ प्रदेश र स्थानीय तहका सम्बद्ध निकाय र विकास साझेदार

५.३ पूर्वानुमानमा आधारित पूर्वकार्यका कृयाकलापहरू

यस अनुसार पालिका क्षेत्रभित्र पूर्वानुमानमा आधारित पूर्वकार्य राष्ट्रिय कार्यढाँचा २०८३ अनुसार पूर्वानुमान गर्न सकिने जोखिमहरू विपेशत : बाढी, पहिरो, सुख्ख तथा खडेरी, अत्यधिक गर्मी, तातो हावाको लहर (लु), शीतलहर, आगलागी, महामारी, वायु प्रदुषण जस्ता मौसमी प्रकोपका कारण उत्पन्न हुन सक्ने सम्बभावित विपद्को प्रभावलाई रोक्न तोकीएको विपद् व्यवस्थापनका लागि विपेश क्षेत्र तोकी पूर्वानुमानमा आधारित पूर्वकार्य गर्न कुनै पनि गैरसरकारी संस्थाहरू, अन्तराष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाहरू, निजिक्षेत्र वा व्यक्तिहरूले स्थानीय तहसंग अग्रिम समन्वय र अनुमति लिइ कार्य गर्न सक्नेछ ।

- यसरी सुव्यवस्थित स्रोतसाधनका साथ पूर्वस्वीकृती लिइ पूर्वकार्य गर्ने यसका साझेदारसंस्थाहरू पूर्वानुमानको आधिकारिक पूर्वसूचना जारी भएपछि स्वतः परिचालित हुनु पर्नेछ ।
- पूर्वकार्यमा परिचालन हुनका लागि औपचारिक निर्णयहरू गर्ने र सम्बन्धित अन्य सरोकारवालाहरूसंग समन्वय गरिदिने, घटनाको प्रकृतिअनुसार क्लष्टरहरू परिचालन गर्ने तथा स्थानीय आपत्कालीन कार्यसन्चालन केन्द्रलाई सकृय बनाउने र सहज वातावरण गर्ने काम स्थानीय तहले गर्नेछ ।

तालिका नम्बर ३० : पूर्वसूचना सम्बन्धी अग्रिम कार्य

	सि.न.	क्रियाकलाप	जिम्मेवारी	सहयोगी निकाय
७ दिने पूर्वानुमान	१	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिको बैठक बस्ने	स्थानीय तह	सुरक्षा निकाय, वडा कार्यालय, CDMC रेडक्रस
	२	स्थानीय आपतकालिन कार्य संचालन केन्द्र (LEOC) चुस्त दुरुस्त राख्ने ।	स्थानीय तह	विपद् व्यवस्थापन शाखा
	३	वडा विपद् व्यवस्थापन समितिको बैठक बस्ने (स्थानीय रेडक्रस र अन्य संघसस्था, बजार समिति, स्थानीय विद्यालय व्यवस्थापन समितिको प्रतिनिधी सहितको)	वडा कार्यालय	सुरक्षा निकाय, CDMC रेडक्रस
	४	विभिन्न माध्यमबाट बाढी पुर्वानुमान शाखाको टोल फ्रि नं ११५५ र जल तथा मौसम विज्ञान विभागको वेबसाईडको बारेमा जानकारी गराउने सूचना प्रचार, प्रसार गर्ने जस्तै सामाजिक संजाल, स्थानीय मिडिया, स्थानीय पत्र पत्रिका आदि	स्थानीय तह, LEOC	सुरक्षा निकाय, वडा कार्यालय, CDMC रेडक्रस
	५	बाढी सम्बन्धी कृत्रिम घटना अभ्यास गराउने	स्थानीय तह	सुरक्षा निकाय, वडा कार्यालय, CDMC रेडक्रस
३ दिने पूर्वानुमान	६	बाढी जोखिम क्षेत्रका सुरक्षित बाटो, आश्रय स्थल, पैनीकुलो, खोला वा नदीको जोखिम क्षेत्रमा गर्नु पर्ने मर्मत संभारको कार्य गर्ने गराउने ।	वडा कार्यालय, CDMC	स्थानीय तह सुरक्षा निकाय, रेडक्रस र पूर्वकार्यका लागि अनुमति लिएका साझेदार
	७	पूर्वतयारी तथा उद्धार कार्य गर्न आवश्यक पर्ने सामग्रीहरूको अवस्थाबारे जानकारी लिन निर्देशन दिने	स्थानीय तह, सुरक्षा निकायहरू	सुरक्षा निकाय, वडा कार्यालय, CDMC रेडक्रस
	८	अन्य बन्दोस्तीको सामग्रीहरू तयारी गर्न पालिकाका सबै शाखाहरू, सुरक्षा निकायहरू, वडा कार्यालय, समुदाय	स्थानीय तह, सुरक्षा	सुरक्षा निकाय, वडा कार्यालय, CDMC रेडक्रस

		संघसस्थाहरु आवश्यक निर्देशन दिने	निकायहरु	र विकास साझेदार
	९	स्थानीय विपद् व्यवस्थापनको आकस्मिक बैठक बोलाउने	स्थानीय तह,	कार्यदलका सदस्यहरु, रेडक्रस सुरक्षा निकायहरु
	१०	बाढी जोखिम समुदायहरुमा बाढीको सूचना प्रचार प्रसार गर्न माईकिङ्ग, SMS पठाउने र घरघर भेटघाट गर्ने	CDMC कार्यदल संयोजक	कार्यदलको अन्य सदस्यहरु
	११	पालिका, वडा वा समुदायका पूर्वतयारी तथा उद्धारटोली र सामग्रीहरु तयारी अवस्थामा राख्ने	स्थानीय तह	CDMC, कार्यदल
१ दिने पूर्वानुमान	१२	सबै बाढी प्रभावित हुनसक्ने समुदायहरुलाई माईकिङ्ग, पुन SMS पठाउने र घरघर भेटघाट गर्ने, रातो, पहेलो झण्डा देखाएर बाढीको अवस्थाको बारे जानकारी लिने दिने गर्ने	स्थानीय तह, CDMC	कार्यदल, सबै समुदायबासीहरु

तालिका नम्बर ३१ : खाद्य सुरक्षा सम्बन्धी अग्रिम कार्ययोजना

	सि.न.	क्रियाकलाप	जिम्मेवारी	सहयोगी निकाय
७ दिने पूर्वानुमान	१	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिको बैठक बस्ने	स्थानीय तह	सुरक्षा निकाय, वडा कार्यालय, साझेदार
	२	विभिन्न माध्यमबाट सूचना प्रदान गर्ने	स्थानीय तह	सुरक्षा निकाय, वडा कार्यालय, CDMC रेडक्रस
	३	खाद्य सामग्रीको लागि बजार लागत अनुगमन गर्ने साथै आवश्यक लागतको प्रवन्ध गर्ने	स्थानीय तह	कृषि शाखा, सुरक्षा निकाय
	४	आवश्यक थप खाद्य सामग्रीको लागि पालिकाको उद्योग बाणिज्य संघ वा ठूला व्यापारीहरूसँग खरिदको लागि सम्झौता गर्ने	स्थानीय तह	पालिका कृषि शाखा र साझेदार
	५	किसानहरुलाई बाली भित्राउने, काट्ने वा लगाउने समयमा यस्ता प्रकारको सूचना भए उपलब्ध गराउने	स्थानीय तह	पालिक कृषि शाखा
	६	उपलब्ध भएका खाद्यसामग्रीहरुको उचित भण्डारण गर्ने र साथै वितरण योजना बनाउने ।	स्थानीय तह	वडा कार्यालय, CDMC, सबैघरघुरीहरु
३ दिने पूर्वानुमान	१	स्थानीय विपद् व्यवस्थापनको आकस्मिक बैठक बोलाउने	स्थानीय तह	कार्यदलका सदस्यहरु, रेडक्रस, सुरक्षा निकायहरु
	२	खाद्य सामग्री खरिद गरी उच्च जोखिम समुदायको घरघुरी संख्याको आधारमा प्याक गर्ने ।	स्थानीय तह	विकास साझेदार
	३	प्याक गरेको खाद्य सामग्री प्रभावित भएको स्थान सम्म पुर्याउनको लागि आवश्यक तयारी गर्ने ।	स्थानीय तह	CDMC, कार्यदल

१ दिने पूर्वनिर्माण	१	खाद्य सामग्री आश्रय स्थलसम्म पुर्याउने	स्थानीय तह, CDMC	कार्यदल, सबै समुदायबासीहरू
	२	खाद्य सामग्रीको सुरक्षा तथा व्यवस्थापन गर्ने ।	स्थानीय तह	
	३	वितरण गर्नु परेमा वितरण योजना अनुसार गर्ने र सहमति अनुसार साझेदारहरूलाई वितरणको लागि निर्देशन दिने ।	स्थानीय तह	सुरक्षा निकाय, स्थानीय तहका अङ्गहरू

तालिका नम्बर ३२ : बन्दोबस्ती सम्बन्धी अग्रिम कार्यको कार्ययोजना

	सि.न.	क्रियाकलाप	जिम्मेवारी	सहयोगी निकाय
७ दिने पूर्वनिर्माण	१	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति, वडारसामुदायिक विपद् व्यवस्थापन समिति र कार्यदल गठन - पुनर्गठन गर्ने	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति/LEOC	नेपाल रेडक्रस सोसाईटी र उपशाखा अन्य संघसस्थाहरू
	२	पालिका क्षेत्र भित्र पर्ने नदी, खोला, नालाले प्रभाव पार्ने, वडा, समुदाय, टोलहरूको पहिचान गर्ने	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति/LEOC	वडा विपद् व्यवस्थापन समिति नेपाल रेडक्रस सोसाईटी र उपशाखा
	३	बाढीको उच्च जोखिममा रहेको समुदायको संकटासन्नता र क्षमताको लेखाजोखा गर्ने (समुदायमा कति जनसंख्या छ, महिला, पुरुष बालबालिका, वृद्धवृद्धा, शारिरिक रूपमा असक्षम, गर्भवती र सुत्केरी महिलाहरूको जानकारी साथै क्षमताहरू के के छन् ?)	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति/LEOC	वडा विपद् व्यवस्थापन समिति नेपाल रेडक्रस सोसाईटी र उपशाखा
	४	सबै बाढी जोखिम समुदायहरूको नक्शाकन गर्ने	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति/LEOC	वडा विपद् व्यवस्थापन समिति नेरेसो उपशाखा र अन्य संघसस्थाहरू
	५	बाढीको उच्च जोखिममा रहेको समुदायहरूमा पूर्वतयारी सामग्रीहरू (कन्टेनरमा राखिएको वा सामुदायमा— प्राथमिक उपचार बक्स, ट्रयूव, टर्चलाईट, लाईफ व्याकेट, हातेसाईरन, लाईफ व्याकेट, डोरी आदि) को व्यवस्थापन गर्ने निर्देशन दिने	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति	वडा विपद् व्यवस्थापन समिति नेरेसो उपशाखा सुरक्षा निकायहरू र साझेदारहरू
	६	आसन्न बाढीबाट हुन सक्ने विस्थापित मानिसहरूको लागि सुरक्षित आश्रय स्थलको पहिचान वा निर्माण गर्ने ।	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति	वडा विपद् व्यवस्थापन समिति नेरेसो उपशाखा र अन्य संघसस्थाहरू
	७	जोखिम क्षेत्रमा बसोबास गर्नेहरूलाई बाढीको सूचना प्राप्त भएपछि सुरक्षित स्थानको पुग्नको लागि सुरक्षित बाटो	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन	वडा विपद् व्यवस्थापन समिति

		पहिचान, बाटो, कल्भर्ट, ह्युमपाईप मर्मत सुधार गर्ने	समिति	नेरेसो उपशाखा र अन्य संघसस्थाहरु
	८	राहत सामग्रीहरुको उचित भण्डारण गर्ने, गैह्रखाद्य सामग्री व्यवस्थापन गर्ने	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति	स्थानीय तह नेरेसो उपशाखा र अन्य संघसस्थाहरु
	९	विपद् व्यवस्थापन कोषमा न्यूनतम रकम राख्ने	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति	स्थानीय तह, साझेदार तथा नीजिक्षेत्रहरु
	१०	सुरक्षा निकायहरुलाई तयारी अवस्थामा राख्ने	नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी बल नेपाल	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति
	११	विपद् वाट प्रभावित हुने सम्भावित विद्यालय र विद्यार्थीहरुको विवरण अद्यावधिक गर्ने ।	स्थानीय तह	शिक्षा विकास तथा समन्वय ईकाई
	१२	संकटासन्न विद्यालयका शिक्षक एवम् वि. व्य. स.सदस्यको सम्पर्क अद्यावधिक गर्ने ।	स्थानीय तह	शिक्षा विकास तथा समन्वय ईकाई
	१३	सरोकारवालाहरूसँग समन्वय गरि नगद वा खाद्यान्न सहायता वितरण केन्द्र छनौट गर्ने	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति	वडा विपद् व्यवस्थापन समिति नेरेसो उपशाखा र अन्य संघसस्थाहरु
३ दिने पूर्वानुमान	१	मुख्य खोला (सिँघिया, केशलिया) हरूमा बाढी, वर्षाको जानकारी सम्बन्धित वडा, समुदाय र नजिकैको स्थानीय तहलाई जानकारी गराउने	स्थानीय आपतकालिन कार्यसंचालन केन्द्र, सुरक्षा निकायहरु	जल तथा मौसम विज्ञान विभाग जलमापन, वर्षामापन केन्द्रहरु सुरक्षा निकायहरु
	२	विपद्को समयमा सूचना व्यवस्थापनमा समन्वय गर्ने र एकद्वार प्रणाली अपनाउने	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति	सुरक्षा निकायहरु नेरेसो उपशाखाहरु स्थानीय संचार माध्यमहरु
	३	Rapid Response Team (RRT) तयारी अवस्थामा राख्ने	स्वास्थ्य शाखा	नेरेसो उपशाखाहरु
	४	पशु पंक्षीबाट हुन सक्ने संक्रमण विरुद्ध खोप सञ्चालन गर्ने	भेटेरीनरी अस्पताल तथा पशुसेवा बिज्ञ केन्द्र	स्थानीय तह स्वास्थ्य कार्यालय
	५	उद्धार तथा राहत सामग्रीहरु तयारी अवस्था राख्ने	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति	सुरक्षा निकायहरु नेरेसो उपशाखाहरु
	६	अग्रिम विपद् कार्यको लागि नगद, खाद्यान्न वा गैह्र खाद्यान्न	स्थानीय विपद्	सुरक्षा निकायहरु

		सहायता वितरण गर्न तयारी अवस्थामा रहने ।	व्यवस्थापन समिति	नेरेसो उपशाखाहरू
	७	नगद वा खाद्यान्न सहायता वितरण केन्द्र बारे समुदायलाई जानकारी दिने तथा सुरक्षा अवस्थाको र आवश्यक जनशक्ति व्यवस्था गर्ने	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति	स्थानीय तह
१ दिने पूर्वानुमान	१	द्रुत सर्वेक्षण र सूचना संकलन गर्न स्थानीय स्वयंसेवक परिचालन गर्ने तयारी रहने	स्थानीय आपतकालिन कार्यसंचालन केन्द्र,	वडा विपद् व्यवस्थापन समिति द्रुत लेखाजोखा टोली
	२	प्रभावित हुन सक्ने परिवारहरूलाई आवश्यक खाद्यान्न र गैह्र खाद्यान्न राहत वितरण गर्ने	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति	सुरक्षा निकायहरू, स्थानीय रेडक्रस, अन्य गैह्रसरकारी विकास साझेदारहरू
	३	विस्थापितहरूलाई आश्रयस्थलको व्यवस्थापन गर्ने	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति	सुरक्षा निकायहरू, स्थानीय रेडक्रस, अन्य गैह्रसरकारी संस्थाहरू
	४	विपद्को समयमा सूचना व्यवस्थापनमा समन्वय गर्ने र एकद्वार प्रणाली अपनाउने	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति	वडा विपद् व्यवस्थापन समिति
	५	नगद वा खाद्यान्न सहायता वितरण अग्रिम कार्य सम्पन्न गर्ने	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति	नेरेसो उपशाखा र अन्य संघसंस्थाहरू

परिच्छेद : छ

आवश्यकताको लेखाजोखा

६.१ स्रोत साधनको वर्तमान अवस्था

बन्दोवस्तीका सामग्रीहरूको उपलब्धताको लेखाजोखा विषयक्षेत्रका आधारमा गरिएको छ । यस महानगरपालिकामा विपद्जन्य घटनाहरूमा सम्बन्धित विषयक्षेत्र अन्तर्गत उपलब्ध स्रोत साधन तथा सामग्रीहरूको विवरण अनुसूचीमा राखिएको छ ।

६.२ विपद् प्रतिकार्यका लागि जनशक्तिको उपलब्धता

यस महानगरपालिकामा विपद्जन्य घटनामा सबै विषयक्षेत्रका सदस्यहरू र स्थानीय समुदायहरू प्रतिकार्यका लागि परिचालित हुनेछन्। पालिका क्षेत्रमा विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धमा सबै जनप्रतिधिहरूलाई विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी तालिम उपलब्ध गराइने छ । यस बाहेक नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, सुरक्षा निकाय र महानगरपालिकाको समन्वयमा कार्यदल (जनशक्ति) तयारी हातलमा राखिने छ ।

६.३ गैर-खाद्य सामग्री भण्डारण स्थल

यस महानगरपालिकामा विपद्का घटनाहरूमा प्रतिकार्यका लागि गैह्र खाद्य सामग्रीहरूको छुट्टै गोदाम घर (भण्डारण स्थल) को व्यवस्थापन हालको लागि बारुणयन्त्र कार्यालयमा गरिएको छ । यो २४ सै घण्टा खुल्ला रहने गरी व्यवस्था मिलाईएको छ ।

६.४ मानवीय सहायता स्थल

यस महानगरपालिकाको वडा नं ४ मा विमानस्थल रहेको छ । विपद्को समयमा यो विमानस्थलाई मानवीय सहायताका लागि उपयोग गरिनेछ । आपत्कालीन अवस्थामा अस्थायी आवासका लागि खुल्ला स्थान र सामुदायिक भवनहरूको पहिचान गरिएको छ जुन अनुसूचीमा उल्लेख गरिएको छ ।

६.५ अनुमानित लागत

थप स्रोत साधनको आवश्यकता र अनुमानित लागत

माथि उल्लिखित विद्यमान स्रोत साधनका अतिरिक्त विपद् प्रतिकार्यका लागि विषयक्षेत्रहरूलाई आवश्यक पर्ने थप स्रोत, साधनका लागि अनुमानित लागत देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छः

तालिका नम्बर ३३ : अनुमानित लागत

सिन	विषयगत क्षेत्र	आवश्यक बजेट रु. हजारमा	चालु आर्थिक वर्ष विनियोजित बजेट	व्यवस्थापन गर्नुपर्ने आवश्यक बजेट
१	समग्र व्यवस्थापन, सूचना, खोज तथा उद्धार क्षेत्र	१८८०		
२	खाद्य तथा कृषि क्षेत्र	६०५०		
३	स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र	११५०		
४	खानेपानी तथा वातावरण स्वच्छता प्रवर्द्धन क्षेत्र	११५०		
५	आपत्कालीन आश्रय तथा गैरखाद्य सामग्री क्षेत्र	१४००		
६	संरक्षण तथा सुरक्षा क्षेत्र	११७५		
७	आपत्कालीन शिक्षा क्षेत्र	१७७५		

८	शीघ्र पुनर्लाभ क्षेत्र	३००		
जम्मा		१४,८८०		

६.६ आर्थिक श्रोत र उपलब्ध हुने विधि र संयन्त्र

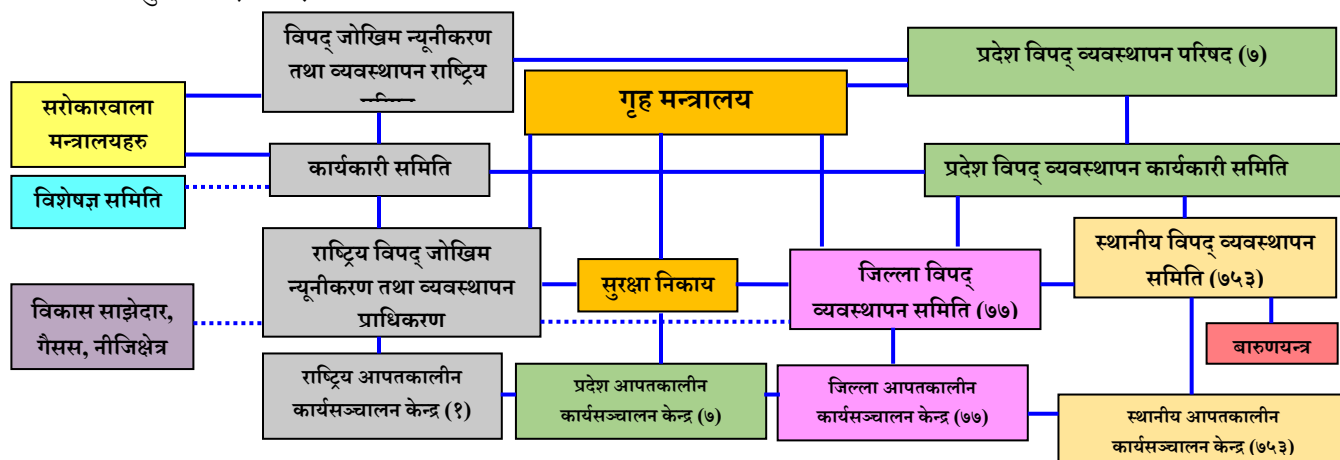
विपद्को समयमा विपद् व्यवस्थापन समितिका सदस्यहरू बैठक मार्फत आकस्मिक उद्धार, राहत तथा प्रतिकार्य संचालन गर्ने छन् । सम्बन्धित क्षेत्रका सदस्यहरूले यस योजना उल्लेख भए बमोजिमका वा आवश्यक परे थप श्रोत साधनको व्यवस्था गर्न जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति प्रदेश सरकार तथा सम्बन्धित निकायमा समन्वय गरिनेछ ।

६.७ अन्य निकायहरूसँगको समन्वय र सहकार्य

विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ (प्रथम संशोधन, २०७५) ले विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनका लागि एक विशिष्टीकृत निकायको रूपमा “राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरण” को व्यवस्था गर्नुका साथै संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको कार्य एवं जिम्मेवारीलाई स्पष्ट गरेको छ । विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ (प्रथम संशोधन, २०७५) ले देहाय बमोजिमका संरचनाको व्यवस्था गरेकोछ ।

- विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन राष्ट्रिय परिषद्
- विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन कार्यकारी समिति
- राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरण
- प्रदेश विपद् व्यवस्थापन परिषद्
- प्रदेश विपद् व्यवस्थापन कार्यकारी समिति
- जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति
- स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति

यसका साथै उक्त ऐनले राष्ट्रिय आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्र, जिल्ला आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्र र स्थानीय आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्रको समेत व्यवस्था गरेको छ । विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ (प्रथम संशोधन, २०७५) बमोजिम विपद् व्यवस्थापनको संस्थागत संरचना तल चित्रमा प्रस्तुत गरिएको छ । यसका आधारमा विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना तर्जुमाको संस्थागत समन्वय र सहकार्य ढाँचा निम्न बमोजिम प्रस्तुत गरिएको छ ।

परिच्छेद : सात

अनुगमन, मूल्याङ्कन तथा सिकाई योजना

७.१. लक्ष्य र सूचकहरू

विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजनाले निर्दिष्ट गरेका कार्यहरूको कार्यान्वयनको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्न लक्ष्य र सूचकहरू परिभाषित गरी अनुगमन, मूल्याङ्कन तथा सिकाई योजना तयार गर्नुपर्दछ । प्रकोप आउनु पूर्व र विपद् पश्चात् (जस्तै: मनसुन पूर्व र मनसुन पश्चात्) गोष्ठीहरूको आयोजना गरी विपद् पूर्वतयारी तथा आपत्कालीन प्रतिकार्यको प्रभावकारिता मूल्याङ्कन गर्न सकिनेछ ।

यस बाहेक, प्रत्येक विषयगत क्षेत्रले पूर्वतयारी अवस्था र प्रतिकार्यको मूल्यांकनको लागि आ-आफ्नो योजना बनाउनु पर्छ । प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा (Initial Rapid Assessment), बहुविषयगत प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा (Multi-sector Initial Rapid Assessment), विषयगतक्षेत्र विशिष्टिकृत लेखाजोखा (Cluster Specific Assessment), क्षति तथा आवश्यकता विश्लेषण जस्ता साझा मूल्याङ्कनका विधिमा समेत सहमति निर्माण गर्नुपर्दछ । स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिले उपलब्ध तथ्याङ्क विवरणका आधारमा वा प्राथमिक तथ्याङ्क विश्लेषणका विधिद्वारा विषयगत कार्यालयहरू संग समन्वय गरी लक्ष्य र सूचक निर्धारण गर्न सक्ने छ ।

तालिका नम्बर ३५ : विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना अनुगमनका लागि सूचक तथा लक्ष्यहरू

सि नं	सूचक	आधाररेखा	वार्षिक लक्ष्य
	महानगरपालिका क्षेत्रमा विपद्बाट हुने मृत्यु दर कम गर्ने		
१.१	विपद्बाट मृत्यु हुनेको वार्षिक औसत संख्या (सडक दुर्घटना बाहेक)	२	०
१.२	सडक दुर्घटनाबाट मृत्यु हुनेको वार्षिक औसत संख्या	२६	१५
२	महानगरपालिका स्तरमा विपद्बाट प्रभावित व्यक्तिहरूको संख्या उल्लेख्य मात्रामा कम गर्ने		
२.१	विपद्बाट प्रत्यक्ष प्रभावित हुने परिवारहरूको वार्षिक औसत संख्या	१६८	१००
२.२	विपद्बाट घाइते हुने व्यक्तिहरूको वार्षिक औसत संख्या	१	०
२.३	सडक दुर्घटनाबाट घाइते हुने व्यक्तिहरूको वार्षिक औसत संख्या	८५३	५००
२.४	विपद्बाट क्षति हुने घरहरूको वार्षिक औसत संख्या	१६८	१००
३	महानगरपालिका विपद्को कारण हुने वार्षिक औसत प्रत्यक्ष आर्थिक क्षति कम गर्ने		
४	संघ, प्रदेश, स्थानीय तहहरू र सरोकारवालाहरू बीच अन्तर तथा परस्पर समन्वय र साझेदारी अभिवृद्धि गर्न संयन्त्र विकास हुने	सन्तोषजनक	निरन्तर
५	बहुप्रकोप पूर्वसूचना प्रणाली र विपद् जोखिम सूचना तथा आकलनको उपलब्धता र पहुँचमा बृद्धि गर्ने		
५.१	कूल क्षेत्रफलको अनुपातमा बहुप्रकोप अनुगमन तथा पूर्वसूचना प्रणाली स्थापना र संचालन भएको क्षेत्र	नभएको	५० प्रतिशत

५.२	विपद् प्रभावित क्षेत्रको जनसंख्याको अनुपातमा स्थानीय वा राष्ट्रिय सूचना प्रणाली मार्फत पूर्वसूचना प्राप्त गर्ने जनसंख्या	३० प्रतिशत	५० प्रतिशत
५.३	विपद् जोखिमयुक्त क्षेत्रहरूमा पूर्वानुमानमा आधारित पूर्वतयारी कार्यविधि लागु भएका वडा	नभएको	१९
५.४	स्थानीय स्तरमा उपयोगी विपद् जोखिमसम्बन्धी सूचना तथा जानकारी एवं आकलन जनसमुदायलाई उपलब्ध गराउन सक्ने वडाहरूको संख्या	१२	१९
५.५	पूर्वसूचना प्राप्त भएपछि विपद् प्रभावित क्षेत्रबाट सुरक्षित स्थानमा सारिएका जनसङ्ख्या	१०० प्रतिशत	१०० प्रतिशत

७.२ अनुगमन, मूल्याङ्कन र योजनाको परिमार्जन

यस योजना कार्यान्वयनको नियमित अनुगमन र मूल्याङ्कन गर्ने कार्य अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण समितिले गर्नेछ। उक्त समितिले माथि उल्लिखित सूचकहरूको आधारमा नियमित रूपमा योजना कार्यान्वयनको अवस्थाको अनुगमन गरी स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति समक्ष प्रतिवेदन पेश गर्नेछ। यस्तो प्रतिवेदनमा औल्याईएका सुधार गर्नुपर्ने विषयलाई सम्बन्धित विषयक्षेत्रले सुधार गरी कार्यान्वयन गर्नु पर्नेछ र योजनामा नै सुधार गर्नुपर्ने अवस्थामा यस योजनाको परिमार्जन गर्दा समावेश गरिनेछ। योजनाको कार्यान्वयनको अवस्था, प्रभावकारिता र सिकाई संश्लेषण तालिका ७.३.१ मा उल्लेख गरिएको आधार रेखा र लक्ष्यमा भएको प्रगति अनुसार गरिने छ। यस योजनाको पुनरावलोकन तथा पृष्ठपोषण सङ्कलन तलको तालिका बमोजिम हुनेछः

तालिका नम्बर ३६ : पृष्ठपोषण सङ्कलन फाराम

विवरण	जिम्मेवार निकाय	गर्नुपर्ने मुख्य कार्य	समय
योजना कार्यान्वयनको समीक्षा	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति	आवधिक रूपमा समीक्षा बैठक गर्ने	कार्तिक महिना
			माघ महिना
			बैशाख महिना
			श्रावण महिना (आगामी आ.व. को)
योजनाको पुनरावलोकन	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति	विषयक्षेत्र अनुसारका क्रियाकलापहरूको पुनरावलोकन गरी योजना अद्यावधिक गर्ने	प्रत्येक वर्ष कार्तिक मसान्त

७.३ क्षमता विकास रणनीति र योजना

यस योजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्नका लागि दक्ष स्रोत व्यक्ति तथा संस्थाहरूको सहयोगमा देहायका क्रियाकलापहरू सञ्चालन गरिनेछः

तालिका नम्बर ३७ : क्षमता विकास रणनीति

क्र.सं	क्षमता विकास क्रियाकलापहरू	जिम्मेवारी	समयतालिका
१	विषयगत क्षेत्रका जनशक्तिलाई उक्त क्षेत्रसँग सम्बन्धित विषयमा अभिमुखीकरण, तालिम र अभ्यासको व्यवस्था गर्ने।	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति	विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन योजना र विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना तर्जुमा पश्चात

२	वडास्तरका विपद् व्यवस्थापन समितिलाई विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी अभिमुखीकरण तालिम प्रदान गर्ने।	विपद् व्यवस्थापन शाखा	विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन योजना र विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना तर्जुमा पश्चात
३	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन कोषलाई प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गर्न क्षमता विकास गर्ने।	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति	आगामी आ. व. योजना तर्जुमा प्रक्रिया शुरू हुनु भन्दा अगावै
४	विपद् प्रभावित स्थानमा रहेका विद्यालयहरू र स्थानीय स्वयंसेवकहरूलाई विपद् प्रतिकार्य सम्बन्धी तालिम प्रदान गर्न विषयक्षेत्रको क्षमता विकास गर्ने	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति	मनसुन अगावै तथा विपद्को घटना हुनु अघि
५	बन्दोबस्तीका सामान तथा औजारहरू व्यवस्थापनका लागि विषयक्षेत्रहरूको क्षमता विकास गर्ने।	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति	मनसुन अगावै तथा विपद्को घटना हुनु अघि

अनुसूचीहरु:

अनुसूची १ : प्रकोप नक्साङ्कन तथा स्तरीकरण

तालिका नम्बर ३८ : प्रकोप नक्साङ्कन तथा स्तरीकरण

प्रकोप	बाढी	सडक दुर्घटना	आगलागी	हावाहुरी	प्रदुषण	महामारी	शितलहर	विद्युतीय दुर्घटना	जनावर आतङ्क	चट्याड	सर्पदंश
बाढी		बाढी	बाढी	बाढी	बाढी	बाढी	बाढी	बाढी	बाढी	बाढी	बाढी
सडक दुर्घटना			सडक दुर्घटना	सडक दुर्घटना	सडक दुर्घटना	सडक दुर्घटना	सडक दुर्घटना	सडक दुर्घटना	सडक दुर्घटना	सडक दुर्घटना	सडक दुर्घटना
आगलागी				आगलागी	आगलागी	आगलागी	आगलागी	आगलागी	आगलागी	आगलागी	आगलागी
हावाहुरी					हावाहुरी	हावाहुरी	हावाहुरी	हावाहुरी	हावाहुरी	हावाहुरी	हावाहुरी
प्रदुषण						प्रदुषण	प्रदुषण	प्रदुषण	प्रदुषण	प्रदुषण	प्रदुषण
महामारी							महामारी	महामारी	महामारी	महामारी	महामारी
शितलहर								शितलहर	शितलहर	शितलहर	शितलहर
विद्युतीय दुर्घटना									विद्युतीय दुर्घटना	विद्युतीय दुर्घटना	विद्युतीय दुर्घटना
जनावर आतङ्क										जनावर आतङ्क	जनावर आतङ्क
चट्याड											चट्याड
सर्पदंश											
अंकभार	११	१०	९	८	७	६	५	४	३	२	१
स्तर	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११

नोट: विराटनगरमा भूकम्पबाट उल्लेख्य क्षति नभएतापनि नेपालको भौगर्भिक अवस्था, भौगोलिक अवस्था, पुराना र कमजोर भौतिक संरचना र जनघनत्वका कारण क्षतिको सम्भावना बढी हुने भएकोले **भूकम्प** लाई प्रमुख प्रकोपका रूपमा राखि यसमा तुलना गरिएको छैन ।

अनुसूची २ : बाढी कटानबाट प्रभावित क्षेत्र

तालिका नम्बर ३९ : बाढी कटानबाट प्रभावित क्षेत्र

खोला नदी तथा पैनी	प्रभावित हुने टोल र घरधुरी	जम्मा घरधुरी	प्रभावित हुनुको कारण समाधानका लागि गरिएका प्रयासहरू
बडा नं १			
सिंधिया खोला	गंगाटोल (१५) शंकरटोल (४) गुराँसमार्ग शान्तिटोल (३०) श्रीनगर परोपकार घाट (५) नयाँवस्ती (१५) धर्मशाला टोल	१२२	सिंधिया खोलाले घिनाघाटबाट छड्के हान्दै रंगशाला पुल माथि सुनामी टोलमा हान्छ र त्यसपछि बेलगाछीमा हान्छ अनि कटानका साथै वस्ती डुवान हुन्छ । यसका लागि सिंधिया खोलामा तटबन्ध गर्न शुरु भएको छ । तटीय क्षेत्रका नागरिकहरूमा सचेतनाका कामहरू गर्नु जरूरी छ ।

	सुनामी मार्ग (४७) नोबेल डेरी (६)		
वडा नं २			
सिंधिया खोला	तीनपैनी पूर्वटोल (२००)	२००	सिंधिया खोलामा तटबन्ध छैन। १०० घर झर्नै गहिरोमा बसेका छन्। पुलमा बाँस र रुख अडिएर पानी छेक्ने गर्दा डुवान हुने गर्दछ।
वडा नं ५			
केशलिया खोला	केशलिया खोला (२००) धुधुवा पैनी (१००)	३००	केशलिया खोलामा तटबन्ध नहुनु र धुधुवा पैनी ओभरफलो भएर डुवान हुनु ।
वडा नं ७			
सिंधिया खोला	हरियाली टोल (६०) सरस्वतीटोल (२०)	८०	सिंधिया खोलाले बाढीको समयमा कटान गर्छ । सबै ठाउँमा तटबन्ध छैन । हरियाली टोल (सुकुम्बासी वस्ती) खोलाको किनारमा छ । त्यहाँ ३० वटा मात्र पक्की घर छन् । अरु कच्ची भएकोले डुवान र कटानको प्रकोप बढी छ ।
वडा नं ८			
सिंधिया खोला	सुकुम्बासी बस्ती (५०)	५०	सिंधिया खोला अव्यवस्थित छ। बाढीको समयमा तिव्र कटान हुन्छ। तटबन्ध छैन।
वडा नं ११			
केशलिया खोला	बरमपुरा (१००)	११५	केशलिया खोला वडा नं. ६ र ११ को रिङरोड पश्चिमको भागबाट पस्छ किनभने त्यहाँ माटो बेच्ने गर्दा गहिरो भएकोछ । केशलिया र धुधुवा खोलाको बाढीले पुरै वस्ती र खेतीवाली पनि हरेक वर्षजसो डुवाउँछ ।
धुधुवा खोला	साकेला टोल (१५)		
वडा नं १२			
केशलिया खोला	सम्पन्न बस्ती (१४५)	१४५	केशलिया खोलाले कटान गर्दै बस्तीमा पस्ने गरेको छ ।
वडा नं १८			
सिंधिया खोला	झटियाही लवटोलिया बजरंगवली टोल (३०) झटियाही मुसहरी टोल (४०)	७०	सिंधिया खोलाको वडा नं. १४ को पार्क नजिकको नालाबाट पानी पस्छ र यी टोलहरुलाई कटान गर्छ ।
वडा नं १९			
सिंधिया खोला	माथिल्लो खापटोल (५५) तल्लो खापटोल (६५) दुर्गा मन्दिर टोल (२५) घिनाघाट पञ्चकन्या टोल (७०) धनपुरा खट्टा (३५) राधाकृष्ण टोल (५०) खोरिया टोल (२५)	३२५	सिंधिया खोलाको किनारमा ऐलानी जग्गामा बसेका सुकुम्बासी वस्तीहरु। खोलामा बाढी आउनासाथ हरेक वर्ष कटान र डुवानको मारमा छन्। खोलामा तटबन्ध गरिएको छैन। घरहरु पनि भाटा र झिकाबाट बनाइएका कमजोर छन् ।
कुरिन्वा खोला	शिवजी स्कूल पूर्व सरदारटोल (१३)	१३	कुरिन्वा खोलाको किनारमा नै गहिरो ठाउँमा बसेका। हरेक वर्ष डुवान हुन्छ।
खदरा खोला	खदरा थानटोल (१५)	१५	खदरा खोला किनारको ऐलानी जग्गामा वस्ती । भूमिहिन ।
	जम्मा: २६ टोल	१,४३५	

श्रोत: लोकेशन ट्र्याकिङ २०८३ जेष्ठ

अनुसूची ३ : बाढी डुवानबाट प्रभावित क्षेत्र

तालिका नम्बर ४० : बाढी डुवानबाट प्रभावित क्षेत्र

वडा	डुवान हुने क्षेत्र वस्ती र घरधुरी		डुवान हुनुका कारण, प्रभाव र समाधानका प्रयासहरू
१	गंगाटोल (१५) शंकरटोल (४) गुराँसमार्ग शान्तिटोल (३०) श्रीनगर परोपकार घाट (५) श्रीनगर टोल (२५)नयाँवस्ती (१५) धर्मशाला टोल सुनामी मार्ग (११) नोबेल डेरी (६)	१११	सिँघिया खोलाको किनारमा बसोबास । केही टोलमा नाली नबनेका र बनेका नालीहरूको निकास खोलासम्म नभएका कारण डुवान हुने
२	सरस्वती टोल (७०)	७०	सिँघिया खोलाको किनारमा बसोबास । नाली नबनेका र बनेका नालीहरूको निकास खोलासम्म नभएका कारण डुवान हुने
३	कलगडा (२८) आयल निगम (१५०) गोप्राहा टोल (३०) वन विभाग क्षेत्र (१५) भूपी मार्ग (७) राजवंशी टोल (२५) प्रताप मार्ग (७) रेग्मी टोल (१०) कन्या मार्ग (१०) औषधी व्यवस्था विभाग पूर्व (२५) पुष्पाञ्जली मार्ग (५) उदयमार्ग टोल र ए वान क्वालिटी विद्यालय क्षेत्र (५०) बुद्धचोक (१००) मदननगर क्षेत्र (१५)	४७७	कोशी राजमार्ग अग्लो छ । घरहरू पुराना र होचा छन् । व्यवस्थितरूपमा पानीको निकास छैन । गहिरो भूभाग । धरान रोडमा ठूला हुमपाइपहरू पहिले राखिएका थिए । पानीको निकास सजिलैसँग हुन्थ्यो र डुवानको समस्या कमैमात्र थियो । जमिन र नाली दुवै होचै थिए । अहिले ६ लेनको सडक बनाउँदा हुमपाइपहरू निकालियो । सडक र नाली अग्लो भए । सडकको नालीमा भित्री नालीको पानी जाँदै न बरु ट्रेनको पानी वस्तीका नालीमा पस्छ जसको निकास छैन । त्यसैले कच्चनवारी उत्तर डुवान हुन्छ ।
४	इक्राही (१२०), चिमाही (१५०), समावेसी टोल (३०), वनलेरी (२००), इक्राही (२५०), दक्षिण यादव टोल (८५), गन्सुटोल (२५), ज्वालाटोल (९०), गिरीटोल (२५)	९७५	गहिरो भूभाग, कमजोर र झुप्रा घरहरू, नाली नबनेका र बनेका नालीहरूको निकास खोलासम्म नभएका कारण डुवान हुने । बाटोको कारण पानी थुनिएको ।
५	शंकरवारी (१५०) दामादिघी (१५०) कोचाखाल (१००) जामुनगाछी (२००) स्कूलटोल (१००) कारखाना टोल (१००) जागृतिटोल (५०) नयाँवस्ती (६०) प्रगतिटोल (१०) जानकीचोक (५०) भट्टाटोल (१०) जाल्पाटोल (५०) र रमाइलो मार्ग (१००)	११३०	वडा नं ५ का १० वटा वस्तीहरू भौगोलिक रूपमा नै गहिरो भागमा छन् । केशलियामा र वस्ता पैनीमा हाल अन्य स्थानबाट पनि पानी सोहोरिएर आउन थालेको छ । खोला र पैनीमा पानी भरिएपछि पैनीले सबै पानी निकास गर्न सक्दैन र व्यापक डुवान हुन्छ ।
६	आदर्शटोल (४०) लवटोली (४००) धर्मभक्त टोल (३०) सुन्दर टोल (४०) अमाननगर (५०) वरमपुरा (१८०)	७४०	केशलियामा र वस्ता पैनीमा पानी भरिएपछि पैनीले सबै पानी निकास गर्न सक्दैन र व्यापक डुवान हुन्छ ।
७	सन्सारी साकम्भरी (४५) हरियाली टोल (६५) धर्मभक्त मार्ग (३५) गहेली टोल (५०)	१९५	खोलामा सबै क्षेत्रमा तटबन्ध नहुनु र बजारक्षेत्रको नालीको निकास नहुनुले डुवान हुन्छ । होचो भूगोल भएको र पुरानो वस्ती भएकोले वर्षादको पानीका कारण यो क्षेत्रमा निरन्तर डुवान हुँदै आएको छ ।
८	रमाइलो टोल (४०) मधुवन चोक (२५) बालगोपाल टोल (८०) स्वागत टोल (७५) पशु बधशाला (४५) विश्वकर्मा चोक (६५) बलबही (१००) विराटेश्वर वृद्धाश्रम (५०) लक्ष्मी चोक (२०)	५००	उत्तर तर्फका सबै वडाबाट पसेको पानी, वर्षादको पानी र नालीको निकास नभएकोले डुवानको ठूलो समस्या छ । खोलाको वहाव क्षेत्र मानिसले अतिक्रमण गरेपछि खोला वस्तीमा पस्न थालेको छ । रेल्वे पश्चिमको पानी पारी जान नपाउँदा पनि घर डुवानमा पर्ने ।

९	वडामा उल्लेख्य डुवानको समस्या नभएको	०	नाली निकास नभएका कारण केही समय मात्र डुवान हुने ।
१०	धानुक टोल (८५) गौरव मार्ग (५) बगैँचा टोल (६०)	८५	पहिले घोघा भएको होचो वस्ती, अव्यवस्थित बसोबास र नाली निकास नभएकोले डुवान हुने
११	धुधुवा पूर्व टोल (६०) मरिक टोल (७०) पूर्व र पश्चिम नहर (५०)	१८०	खोलामा तटबन्ध नहुनु। खोला नजिकको माटो निकालेर बेच्ने गरेको। नहर पश्चिम तर्फ ट्रेन छैन। नाली साना छन् तर निकास छैन । च्याडबारी पैनी अतिक्रमण भएको र पुरिएकोले निकास छैन । वर्षादको पानी र माथिल्लो क्षेत्रबाट आएको पानी कल्भर्टमा जाम भइ निकास नभएको कारण डुवानमा पर्ने गरेको छ ।
१२	धुधुवा टोल (१००) शंकरटोल (१५०) आदर्श टोल (७०) सिमराही टोल (९०) सिक्रियाही (२०) दरैया (६०) तेलिया पोखरी (३०) मलहनुवाका राजवंशी टोल (७५) मलहनुवाका कामत टोल (७५) मलहनुवाका ऋषिदेव टोल (६५)	७३५	डा नं ५, ६, ११ देखिको पानी बगेर यसै वडामा आउँछ। अधिकाँस वस्तीहरूमा नाली छैन। वस्तीको पानीको निकास खोला सम्म नभएकोले डुवान हुन्छ। सिमराही र आसपासको वस्ती सबैभन्दा गहिरो छ र सबैतिरको पानी त्यहीँ जान्छ। केशलिया र फुफुरी खोलाको पानी भरिएर ओभरफ्लो भएर आउँछ । वडाको जति दक्षिण गयो उति नै गहिरो र डुवान क्षेत्र छ । केशलिया खोलाको डिल र नजिकमा व्यापारीले माटो काटेर बेच्दा केशलिया वस्तीतिर पस्ने गरेको। आदर्शटोलमा च्याडबारी पैनीको पानी पनि थपिन्छ र डुब्छ। रिडरोडले पनि पानी रोक्छ। निकासका लागि कल्भर्ट सानो छ। मलहनुवा क्षेत्रमा केशलियाका कारणले डुवान हुने हुन्छ। केशलिया फुफुरी खोलामा तटबन्ध छैन ।
१३	महतो टोल (४०) शिवमार्ग (२०) आश्रमटोल (२०) आँखा अस्पताल जाने बाटो	८०	वर्षादको पानी र वडा नं १२ को पानी महेन्द्र मोरङ कलेज देखिको पानी आउँछ तर रानीपथ देखि मलाया रोड सम्मको क्षेत्रमा नहरको उत्तर तर्फ नाली भए पनि निकास नभएकोले डुवान हुन्छ ।
१४	विद्युत टोल (५०), हंसमुखी टोल (४०), वयरवना (८०) पश्चिम घोघाटोल (६०) वयरवना कठकुप्पा (१००), महतो टोल (वडा नं. १८ को सिमाना) (१००), शाही टोल (५०)	४८०	वडा नं. ८, १३, १५, १६ को पानी सबै यसै वडा भएर बग्ने । २०७४ सालको बाढीमा यहाँका सबैघरको तल्लो तला डुबेर ठूलो क्षति भएको थियो । हंसमुखी टोल, वयरवना पश्चिम घोघाटोल महतो टोल पुरानो पानी बग्ने घोघामा बसेकाले पानी ब्लक भएर डुवान हुँदा करिब २५ बिगाहा जग्गा डुवानमा ।
१५	पशुपति टोल (३०) पारिजात र त्रिवेणी टोल (४०) हरिनगर भट्टाटोल ख (८०) हरिनगर भट्टाटोल क (५०) पारसनाथ पोखरीटोल (३०) सिद्धार्थ टोल (३५) शान्ति टोल पानीट्याङ्की क्षेत्र (१५) हड्ताली हाट (१८) चौधरी टोल (१८) सुनगाभा (२०) मेत्तर टोल (१००)	४३६	पहिले हाइवे होचो थियो। हाइवेमा पानी बारबार हुने साइफनहरू प्रशस्त मात्रामा थिए र त्यो बेला वडा नं १४ तिर पानी निकास हुन्थ्यो । अहिले हाइवे अग्लो भयो र नाली पनि अग्लियो । बीचमा पानी कस हुन राखेका साइफनहरू पनि झिकिए । हाल २ वटा मात्र छन् । वडा नं १६ तिरबाट पानी बैंक चोक हुँदै भट्टिमोडबाट आउँछ । वडा नं १३ देखिको पानी हाइवे छेउबाट आउँछ र यहाँ परेको पानी पनि थपिन्छ तर अहिले पानीको निकास कतै पनि छैन । पश्चिमतिरको जमिन अग्लो भएकोले उता पानी जाँदै नै पूर्वतर्फ हाइवेले रोक्छ त्यसैले यो भाग डुवान
१६	दक्षिणगेट (१२०) गायक चोक (३५) ऋषिदेवटोल (२५०) दरैया १ (४०) आर्याटोल (७०) प्रेमनगर (१००) शान्तिटोल (१२०) चैठीटोल (८०) मिलन टोल (१००) मिलनटोल (७०)	९८५	वडा नं. ६ र ११ को वरमपुराबाट पसेको केशलियाको पानी तथा दशगजाबाट फर्किएको पानीका कारण दरैयाका अधिकांश घरहरू डुब्छन् । अधिकाँस वस्तीहरूमा नाली छैन भएपनि होचा र पुरिएका छन् । साना नाली बनेका छन् तर पानीको निकास नभएकोले त्यही घुमिरहन्छ र सधैं डुवान हुन्छ। दरैया सुगरमिल देखि दक्षिणको ऋषिदेव वस्ती र चौधरी टोल सबैभन्दा गहिरो छन् र सबैतिरको पानी त्यहीँ जान्छ र हरेक वर्ष डुवान हुन्छ।

	शान्तिटोल र दक्षिण गेट पहिलेको भट्टा भएकोले वर्षामा पोखरी जस्तै हुन्छ । बस्तीबाट खोला अलि टाढा भएपनि भेलको पानीले जलामय हुन्छ । यहाँ कमजोर आर्थिक अवस्था र प्राय कच्ची घरहरू छन् । बर्माटोलका ५ वटै टोलहरू पुराना पिच बाटा भएपनि नालीको निकास नभएका र राजमार्ग को नाली उच्चा भएको हुदा वर्षामा बाटामा करिब १-२ फिट पानी जम्छ । उता भारतमा सिमाना मै घरहरू बनेका र नजिकै ठूलो सडक निर्माण भएकोले भारततर्फ जाने च्याङबारी र खदम पैनीको पानी यतै फर्किन्छ । वर्षादको समयमा सुगरमिलको पर्खालसम्म डुवान हुँदा बाटो पनि सबै डुवान हुन्छ ।		
१७	नुनियाँटोल (१५०), रानी टोल (८५) र मदरसा टोल (५००), ढाइटोल (१५०), बद्रि महाला (३००), डंग्राहा (८०) रघुपति धुनियाँटोल (५०) मेटर्वा (१४०)	१४५५	वर्षादको पानी र माथिल्लो क्षेत्रबाट आएको पानी निकास नभएको कारण डुवान हुने गरेको । भारत तर्फको भाग उच्चा बनाएकोले उतातर्फको पानी पनि यतै आएर डुवान हुन्छ । २०७७ सालमा पानीको निकालका लागि ईस्लामपुरको कल्भर्ट बनाउँदै गर्दा भारतीय पक्षले अवरोध गरेपछि आधा भाग कल्भर्ट र आधा भाग ह्युमपाइप राखेर बनाउन बाध्य हुनु पर्यो ।
	२०७७ सालमा पानीको निकालका लागि ईस्लामपुरको कल्भर्ट बनाउँदै गर्दा भारतीय पक्षले अवरोध गरेपछि आधा भाग कल्भर्ट र आधा भाग ह्युमपाइप राखेर बनाउन बाध्य हुनु पर्यो ।		
१८	झटियाही बजरंगवली टोल (३०), झटियाही मुस्लिम टोल (४०) दमादिघी (७०) भेडियारी (०)	१४०	झटियाही लवटोलियामा सिधिया खोलाको वडा नं. १४ को पार्क नजिकको नालाबाट पानी पस्छ र यी टोलहरूलाई डुवाउँछ । ICP र रेलवे संग जोड्ने ४ लेनको सडक बनेको छ । यसले पुरै पानी रोकेको छ ।
	पानीको निकासका लागि ८ फुटे कल्भर्ट मात्र छ । त्यसको दक्षिण तर्फ रेलवे लाईन छ त्यसमा पनि ८ फुटेमात्र कल्भर्ट छ । माथिल्लो क्षेत्रको पानीले पुरै बहाव यहाँबाट हुनु पर्नेमा निकास साँघुरो भएर धेरै समय डुवान हुने गर्छ । फडानी, भेडिहारी लगायतका सबै क्षेत्रमा माथिल्लो क्षेत्रको पानीले डुवान गर्ने । भारतमा परमा (बुढी) नदी पारी अग्लो बाटो बनाएकोले दशगजाबाट फर्किएको पानीका कारण वडाका अधिकांश घरहरू डुब्छन् ।		
१९	खापटोल (५५), मिलनचोक उत्तर (६५) उज्यालो मार्ग (११२) उज्यालो बस्ती सरदार टोल (२०) घिनाघाट पंचकन्या टोल (६०) ड्रीम गार्डेन टोल (२५)	३३७	वर्षादको पानी र माथिल्लो क्षेत्रबाट आएको पानी निकास नभएको कारण डुवानमा पर्ने गरेका
	जम्मा: १२७ टोल	८,११०	

श्रोत: लोकेशन ट्र्याकिङ २०८३

अनुसूची ४ : सडक दुर्घटना प्रभावित क्षेत्र

तालिका नम्बर ४१ : सडक दुर्घटना प्रभावित क्षेत्र

वडा नं	सडक दुर्घटना सम्भावित क्षेत्र	सडक दुर्घटनाका कारण	जोखिम न्यूनीकरणका उपायहरू
१	भट्टाचोक, ठूलो मिल चोक, बुद्ध चोक, हाम्रो चोक, सुनामी चोक, शान्तिचोक, शकरचोक, त्रिवेणी	• ग्यारेजमा मानिसहरू हिडडुल गर्ने, • सडकको फुटपाथमा ब्यापार, • तिब्र गति, • अव्यवस्थित पार्किङ, • निर्माण सामग्री सडकमा थुपार्ने गरेको ।	• ट्राफिक लाईटको व्यवस्था: (कञ्चनवारी चोक, बरगाछी चोक जलजला मोड तीनपैनी र महेन्द्र चोकमा राखिएको छ)
२	तीनपैनी चोक, बन्जारा चोक, बरगाछी चोक दुर्गाचोक, पेट्रोल पम्प, मुनाल पथ शनिहाट	• सिटी सफारी र अटोहरूको संख्या अधिक र जथाभावी सडक क्रस गर्ने ।	• बरगाछी देखि उत्तरमा रहेका डिभाइडरहरूको सडामा बरगाछी दक्षिणकै जस्तो गाडेनिड गर्ने ।
३	ढाट गेटचोक, खार्जी चोक, कञ्चनवारी चोक, आयल निगम, एयरपोर्ट मोड, बरगाछी, राजवंशी चोक, पिपलचोक, दुध फाराम चोक	• फराकिलो सडकमा तिब्र गति, • मादक पदार्थको सेवन, • सडकको बीचमा भएका डिभाइडर, • सडकमा तरकारी फलफूल चटपटे बेच्ने ठेला, • सामुदायिक कुकुर र सडकमा भएका	• ट्राफिक व्यवस्थापनलाई चुस्त बनाउने ।
४	बरगाछी, कृषि भवन क्षेत्र, बरगाछी जामुगाछी हुदै केसलियासम्म, जानकी पथ, कोचाखाल र शान्तिचोकको बाटो		
५	हाइवे, केसलिया रोड, स्कूल मार्गको हाजी चोक र साँगुरा भित्री सडकहरू		
६	धरान रोड, रंगेली रोड (हाटखोला चोक), नापी शाखा अगाडिको मार्ग, शनिमन्दिर क्षेत्र, मेनरोड,		

	परिवार नियोजन क्षेत्र, देवकोटा चोक	गाई गोरु सँढि	• हाट चोकमा ट्राफिक प्रहरी बिट स्थापना गर्ने ।
८	धरमबाध रोड, देवकोटा चोक बाट यादव टोल हुँदै हाटखोला पुलसम्म, अशोक चोक, हुलाकी मार्ग (रंगेली रोड)	• ट्याक्टर टिफरमा नछोपी माटो बालुवा गिट्टी बोक्दा धुलो उड्ने र झर्ने गर्दा हिलो र धुलो बढेको ।	• हाट, खार्जी, राजवंशी चोक, दुधफारामका चोकमा ट्राफिक पोष्ट बनाउने ।
९	रोडशेष चोक, देवकोटा चोक	• सडक दुर्घटनामा मरेका कुकुर, विरालाहरु समयमा व्यवस्थापन नगर्दा दुर्गन्ध र प्रदूषण हुने गरेको ।	• सिटी सफारी र अटोका चालकहरुलाई लाईसेन्स अनिवार्य गर्ने ।
१०	न्युरो लाईन, ट्राफिक चौक दक्षिण, किशोरचोक	• सबैतिर जेन्ना कसिड नहुनु ।	• चोकहरुमा ट्राफिक सचेतना बोर्ड स्थापना गर्ने ।
११	बसपार्क महेन्द्र चोक भट्टीमोड	• सिकारु गाडीबाट बढी खतरा ।	• सामुदायिक कुकुर र छाडा पशुचौपायाहरुको दीर्घकालीन व्यवस्थापन गर्ने ।
१२	कामत चोक र बखरी देखि दरैया जाने बाटो	• सबैभन्दा बढी दुर्घटनामा मोटरबाईक र सिटी रिक्सा अटो पर्ने गरेका र कार, ट्रयाक्टर, टीफर, ट्रक, बस ।	• लागु औषध नियन्त्रणका लागि नाकामा नै कडाइ गर्ने ।
१३	झमेली चोक, रानीपथको नहर, कोशी प्रोजेक्ट क्षेत्र, कोशी कोभिड अस्पताल मोड, सोमबारे मोड, हाइवे नहर चोक, आँखा अस्पताल मोड, गौशाला चोक	• हरेक महिनाजसो मानिसको मृत्यु र घाइते हुने गरेका छन् ।	• ह्याम्भी सवारी साधनहरु व्यस्त समयमा चलाउन रोक लगाउने ।
१४	बैँकरोड, धरमबाँध रोड, कठकुप्पा, महतो टोल, नयाँ भन्सार जाने वाइपास रोड	• विराटनगरको सबैभन्दा बढी दुर्घटना हुने क्षेत्र धरान रोडका चोकहरु हुन्	
१५	हनुमान मन्दिर क्षेत्र, भट्टाचोक, रानी थाना, रामजानकी मन्दिर, बैँक रोड	• ट्राफिक व्यवस्थापन गर्ने प्रयाश गरिएको छ तर नियमित नहुने र सडक सुशासन तथा कडाइ नगरिएकोले न्यूनीकरण हुन सकेको छैन ।	
१६	२ नम्बर हाट देखि दक्षिणगेट सम्म, भट्टीमोड र जुटमिल अगाडी बढी दुर्घटना हुने र तालिम केन्द्र देखि जोगवनी बोर्डर सम्म पनि फाट्टफुट्ट दुर्घटना हुने	• वडा नं १२, १३, १५, १६ का सडकमा लागु औषध ओसार पसार गर्नेको तिब्र गति	
१७	आइ सि पी जाने ४ लेनको सडक । मटेरवा चोक देखि रानी चोक जाने बजारक्षेत्रको सडक	• सडकमा हाट बजार ।	
१८	४ लेनको सडक । सडक दुर्घटनामा २ जनाको मृत्यु भएको ।	• सवारी लाईसेन्स नभएका चालक ।	
१९	घिनाघाट र मिलन चोक		

श्रोत: वडास्तरीय छलफल

अनुसूची ५ : आगलागीबाट प्रभावित क्षेत्र

तालिका नम्बर ४२ : आगलागीबाट प्रभावित क्षेत्र

वडा	आगलागी हुने क्षेत्र वस्ती र घरधुरी	घरधुरी	आगलागी हुनुका कारण
१	गंगाटोल (१५) शंकरटोल (४) गुराँसमार्ग शान्तिटोल (३०) श्रीनगर परोपकार घाट (५) श्रीनगर टोल (२५)नयाँवस्ती (१५) धर्मशाला टोल सुनामी मार्ग (११) नोबेल डेरी (६)	१११	केही खरको छांना भएका घर। अधिकाँस कर्ची टाटी र टिनका बाक्लै घरहरु। कमजोर विद्युत वायरिड । घुर ताप्ने र आगो ननिभाइ छाड्ने । ग्याँसमा खाना पकाउने पनि छन् तर सुरक्षाका उपायको ज्ञान कम छ ।
२	कामत टोल (१२०), अमात टोल (२५), विजुली अफिस टोल (७०), सुकुम्बासी टोल (८०)	२९५	अधिकाँस कर्ची टाटी र टिनका बाक्लै घरहरु । कमजोर विद्युत वायरिडले विद्युत सट । घुर ताप्ने र आगो ननिभाइ छाड्ने । ग्याँसमा खाना पकाउने पनि छन् तर सुरक्षाका उपायहरुको ज्ञान कम नै छ ।
३	कलगाडा (२५) राजवंशी टोल (२५) मदननगर (२०)	७०	फुस टाटी र टिनका घरहरु । कमजोर विद्युत वायरिड । घुर ताप्ने र आगो ननिभाइ छाड्ने । ग्याँसमा खाना पकाउने पनि छन् तर सुरक्षाका उपायहरुको ज्ञान कम नै छ ।

४	इक्राही (१००) बङ्गलोरी चोक (५०) दक्षिण यादवटोल (५०)	२००	फुस टाटी र टिनका अधिकाँस घरहरू। कमजोर विद्युत वायरिङ। घुर ताप्ने र आगो ननिभाइ छाड्ने। ग्याँसमा खाना पकाउने पनि छन् तर सुरक्षाका उपायहरूको ज्ञान कम नै छ।
५	कारखाना टोल (१५०), रायटोल (१००), विष्णुचोक (१००), कोचाखाल (१००),	४५०	ग्रामीण क्षेत्र: टाटी सन्धी झिकाहरूबाट बनेका घर। बाक्लो बस्ती। गुईठा बाल्ने प्रचलन। हावाहुरी चल्ने। कमजोर र लुज वायरिङका कारण विद्युत सट हुने। शहरी क्षेत्र: विद्युत सर्ट सर्किट, ग्याँस लिकेज, पेट्रोल पम्प, ग्याँस डिपो, लापरवाही, ज्ञानको कमी।
६	बरमपुरा (१५०), लालीगुराँसटोल (३००), कारखाना टोल (५०) लभटोली (१००) सिदरा टोल (३०)	६३०	टाटी टिनका कच्ची घर, परालका टाली, बाक्लो बस्ती, विद्युत सर्ट, ग्याँस लिक र विस्फोटन। ४ वर्ष अगाडि कपास उद्योगमा विद्युतीय कारणले आगलागी हुँदा २९ लाख बराबरको आर्थिक क्षति, कच्ची भवन सखाप भएको तथा छिमेकका ४ घर पूर्णरूपमा नष्ट भई पुननिर्माण गर्नुपरेको।
७	हरियाली टोल (२५), हाटखोला (८)	३३	बाक्लो बस्ती, कच्ची घर, विद्युत सर्ट र ग्याँसको चुहावटका कारण आगलागी हुने।
८	भलुवाई टोल (२०) मुस्लिम बस्ती (४५), बालगोपाल टोल (३८), विश्वकर्मा टोल (१५०), सुकुम्बासी टोल (३८), बधशाला, आदर्श टोल (३५)	३२६	फुस, चचरी, टाटीका घरहरू। घुर ताप्नका लागि बालिएको आगो, मच्छड भगाउन पशुगोठमा बालिने धुवाँ आदिका कारण आगलागी हुने गर्दछ। सानो बाटो भएकोले कतिपय टोलहरूमा दमकल पुग्न सक्दैन।
९	पुरानो गुट्टी (१०) साझाटोल (२५)	३५	कच्ची घर र बाक्लो बस्ती। कमसल विद्युत वायरिङ। जनचेतनाको कमी।
१०	धानुक बस्ती (३०) यादव टोल (३०)	६०	खरको छाना भएका कच्ची घर र बाक्लो बस्ती। घर बाहिर आगो बाल्ने। कमसल विद्युत वायरिङ। जनचेतनाको कमी।
११	धुधुवा टोल (८०) बरमपुरा (९०)	१७०	फुस, चचरी, टाटीका घरहरू। घर नजिकमा परालका टाल घुर ताप्नका लागि बालिएको आगो, मच्छड भगाउन पशुगोठमा बालिने धुप आदिका कारण आगलागी हुने।
१२	मिथिला टोल (१५) शंकर टोल (३५) समावेशी टोल (७५) बखरी शिवमन्दिर टोल (२०) सिमराही (१००) बखरी घ (५०) दरैया राजवंशी (४५)	३४०	फुस, उखुका पात चचरी, टाटीका घरहरू। घर नजिकमा परालका टाल। घुर ताप्नका लागि बालिएको आगो, खाना बनाउन प्रयोग गरिने उखुका पात, मच्छड भगाउन पशुगोठमा बालिने धुप आदिका कारण आगलागी हुने।
१३	जयकाली टोल (४५) बाँसबारी (४०) हाम्रोटोल (५०) सैनिकटोल (४०) बाँसबारी टोल (४५) रानी सिक्रियाही (७५) महतो टोल (६०) कृष्णचोक (१५०) सैनिक टोल (१००) बासबारी (४५) अभिवादन ख टोल (३०)	६०५	टाटी सन्धी झिकाहरूबाट बनेका घर। बाक्लो बस्ती। गुईठा बाल्ने प्रचलन। हावाहुरी चल्ने। कमजोर र लुज वायरिङका कारण विद्युत सट हुने। आँखा अस्पताल लाईनका घरहरूमा वर्षेनी ग्याँस लिकेज भएर ४/५ वटा आगलागीका घटना हुने गरेका।
१४	महतो टोल (५००) विष्णुटोल (१००) कटकुप्पा टोल (१००) मलहनुवाका तीनवटै टोल (१८०) शिवटोल (६०) घोघा (१२०)	१०६०	कच्ची घरहरू, घुर ताप्ने चलन, पशुगोठमा लामखुट्टे धपाउन बालिने आगोका साथै विद्युत सट र ग्याँस विस्फोटनको कारण पनि आगलागी हुने गर्दछ।

१५	बंगाली टोल (२२०), भट्टा टोल (२००),	४२०	फुस, उखुका पात चचरी, टाटीका घरहरू । घर नजिकमा परालका टाल । घुर तापनका लागि बालिएको आगो, खाना बनाउन प्रयोग गरिने उखुका पात, मच्छड भगाउन पशुगोठमा बालिने धुप आदिका कारण आगलागी हुने ।
१६	बर्माटोल (२२०) मुसहर टोल (३००)	५२०	विपन्न मानिसका वस्तीमा गुईँठा उखुको पात र जराको प्रयोग गरेर खाना पकाउने गरिन्छ । कच्ची र बाक्लै घरहरू भएकोले हावाहुरी र सुख्खा समयमा विद्युत सट भएर पनि आगलागीको हुने गरेकोछ ।
१७	पतिटोल (५०), डड्ग्राहा (५०), कासिम टोल (५०), ईस्लामपुर (१००), रघुपति धुनियाँ टोल (५०) र रघुपति जुटमिलको क्षेत्रमा भएका वस्तीहरू	३००	ग्रामीण क्षेत्र: टाटी, सन्ठी, झिकाहरूबाट बनेका घर । बाक्लो वस्ती । प्लाइउडका साना पत्तिहरू, जुटका वेस्टेजहरू बाल्ने प्रचलन । हावाहुरी चल्ने । कमजोर र लुज वायरिडका कारण विद्युत सट हुने । शहरी क्षेत्र: विद्युत सर्ट सर्किट, ग्याँस लिकेज, ग्याँस बिक्रेता, लापरवाही, ज्ञानको कमी, भान्साको सुरक्षा मापदण्ड नहुनु
१८	झटियाही (२५), लावघाट (१७), दमादिधी (२०), भेडियारी पूर्व टोल (२०)	८२	विपन्न मानिसका वस्तीमा गुईँठा उखुको पात र जराको प्रयोग गरेर खाना पकाउने गरिन्छ । कच्ची र बाक्लै घरहरू भएकोले हावाहुरी र सुख्खा समयमा विद्युत सट भएर पनि आगलागीको हुने गरेकोछ ।
१९	सरदार टोल (मिलनचोक उत्तर) (१००), उज्यालो मार्ग (३०), खाप टोल (८०), धनपुरा खट्टा (४०), सरदार टोल (६०) लगायत सबै सुकुम्बासी वस्तीहरू	३१०	गरिवीका कारण टाटी, सन्ठी, झिकाहरूबाट बनेका घर । बाक्लो वस्ती । गुईँठा बाल्ने प्रचलन । हावाहुरी चल्ने । कमजोर र लुज वायरिडका कारण विद्युत सट हुने । वर्षेनी केही न केही स साना आगलागीका घटनाहरू हुने गरेका । विद्युत सर्ट सर्किट र ग्याँस लिकेज भएर पनि आगलागी हुने सम्भावना रहेको छ । यसको लागि सुकुम्बासीहरूका लागि एकिकृत वस्ति विकास अन्तरगत सुरक्षित घरहरू निर्माण भएका र हुँदै छन् ।
जम्मा ८३ टोल		५९६३ घर	

श्रोत: लोकेशन ट्र्याकिङ २०८३

अनुसूची ६ : विराटनगर महानगरपालिका क्षेत्रमा भूकम्पीय जोखिम

तालिका नम्बर ४३ : विराटनगर महानगरपालिका क्षेत्रमा भूकम्पीय जोखिम

वडा नं	भूकम्प प्रभावित क्षेत्र	भूकम्पीय जोखिमका कारण समाधानको लागि गरिएका प्रयासहरू
१	भट्टाचोक देखि दक्षिण	यो क्षेत्रमा करिव २० घर जति गिलेवाका छन् भने पिलर नभएका पुराना घरहरू करिव ५० प्रतिशत छन् । यी घरहरू अधिकाँस २०७२ सालको भूकम्पमा चर्किएका । २०७२ साल पछिका घरहरू भूकम्प प्रतिरोधी छन् ।
२	शंकरपथ सोमवारे हाट विजुली अफिस र हाइवे क्षेत्र तीनपैनी पूर्वटोल सरस्वतीटोल कामतटोल	यी क्षेत्रमा ३० प्रतिशत घरहरू पिलर नभएका कमजोर छन् । २०७२ सालको भूकम्पमा एक घर पुरै भत्किएको धेरै दिवालहरू लडेका र घरहरू चर्किएका थिए ।
३	कञ्चनवारी देखि बरगाछी सम्मको क्षेत्र	२० जति घरहरू गिलेवाका छन् भने ४० प्रतिशत घरहरू पिलर नभएका छन् । २०७२ सालको भूकम्पमा यस्ता घरहरू चर्किएका थिए ।
४	हाइवे नजिकको क्षेत्र	धरानरोड नजिक शहरी क्षेत्रका करिव ३० प्रतिशत घरहरू पिलर नभएकाले बढी जोखिममा छन् । ग्रामीण भागमा अधिकाँस टाटीका कच्ची घरहरू भएकोले भूकम्पको कम जोखिममा छन् ।

५	वरगाछी, चाँदनीचोक, जामुनगाछी, भूकुटीचोक, शान्ति चोक, दावावन्दी, कोचाखाल	२० प्रतिशत घर गिलेवाका । करिब ३५ प्रतिशत पिलर नभएका ।
६	सरोचिया क्षेत्र र अन्य पुरानो वस्तीहरू	२० घर गिलेवाका । करिब ३५ प्रतिशत पिलर नभएका । २०४५ र २०७२ सालको भूकम्पमा सरोचियामा अधिकाँस घरहरू चर्किएका र पर्खाल भत्किएका थिए ।
७	वडाका प्रायः सबै क्षेत्र	१०० जति घरहरू गिलेवाका र ६० प्रतिशत घर २०६० साल भन्दा अगाडी बनेका छन् जुन भूकम्पीय सुरक्षाका दृष्टिले कमजोर छन् । २०७२ सालको भूकम्पमा यस्ता घरहरू आँशिकरूपमा चर्किएका थिए ।
८	वडाका प्रायः सबै क्षेत्र	६५ प्रतिशत भन्दा बढी घरहरू २०६० साल भन्दा पहिले बनेका पिलर नभएका । २०७२ सालको भूकम्पमा तत्कालीन वडा कार्यालयसहित करिब १५० घर चर्किएका । हाल बनेका घरहरू पनि मापदण्ड अनुसार बनाइएको छैन ।
९	जलजला सिनेमा हल क्षेत्र र अन्य भागहरू	१५ प्रतिशत घरहरू गिलेवाका र ७५ प्रतिशत घर २०६० साल भन्दा अगाडी बनेका छन् जुन भूकम्पीय सुरक्षाका दृष्टिले कमजोर छन् । २०७२ सालको भूकम्पमा धेरै घरहरू चर्किएका थिए ।
१०	मुख्यरूपमा धानुक टोल र वडाभरीमा	केही गिलेवाका र ६५ प्रतिशत भन्दा बढी घरहरू २०६० साल भन्दा पहिले बनेका पिलर नभएका । २०७२ सालको भूकम्पमा धेरै घर र पर्खाल चर्किएका ।
११	बसपार्क क्षेत्र जनपथ टोल र पिचरा क्षेत्र	बजार क्षेत्रका २० प्रतिशत गिलेवाका र ४० प्रतिशत भन्दा बढी घरहरू २०६० साल भन्दा पहिले बनेका पिलर नभएका । २०७२ सालको भूकम्पमा धेरै घर र पर्खाल चर्किएका ।
१२	पाञ्चाली र रोडशेष क्षेत्र	पुराना ३० प्रतिशत घरहरू पिलर नभएका । ५ तला सम्मका घरहरू । २०७२ सालको भूकम्पमा महेन्द्र मोरङ कलेजको मूल भवनमा क्षति पुगेको । अरु घरहरू पनि आँशिक चर्किएका ।
१३	वडाका अधिकाँस टोलहरू	२०७२ साल भन्दा अगाडि बनेका ६५ प्रतिशत घरहरू भूकम्पबाट सुरक्षित छैनन् । अहिले पनि भवन संहिता पालना गर्नेहरूको संख्या कम छ । २०७२ सालको भूकम्पमा अधिकाँस पर्खाल र केही घरहरू चर्किएका थिए ।
१४	वडाका अधिकाँस टोलहरू	पुराना धेरै घरहरू गिलेवाका र करिब ४०० घरहरू पिलर नभएका छन् तर ति घरहरू २ तला सम्मका मात्र छन् ।
१५	विराटनगर जुटमिल हड्ताली हाट पोखरी भट्टाटोलमा	विराटनगर जुटमिलको स्थापनाकालमै बनेको २ तले क्वाटर जहाँ २२ परिवारहरू बसोवास गर्छन् । अरु क्वाटरहरू पनि पुराना र कमजोर छन् जहाँ २०० परिवार बस्छन् । हड्ताली हाट पोखरी भट्टाटोलमा ईटा र माटोको जोडाइका घरहरू रहेका छन् । वडामा करिब १० प्रतिशत घरहरू पिलर नभएका पुराना छन् । २०७२ सालको भूकम्पमा कम्पनीका घरहरू केही भत्किएका थिए भने सबै चर्किएका थिए ।
१६	जुटमिल क्षेत्र र बर्मा टोल	सशस्त्र प्रहरीको BOP जुटमिलमा बस्ने गरेको छ तर यो भवन पुरानो र कमजोर छ । जुटमिलमा २० घर र सुगर मिलमा २० परिवार बस्ने गरेको । बर्मा टोलमा करिब १० प्रतिशत घरहरू भूकम्प प्रतिरोधी छैनन् । २०७२ सालको भूकम्पमा जुटमिल र सुगरमिलको कम्पाउण्ड भित्रका घरहरू र पर्खाल भत्किएका थिए ।
१७	रघुपति जुटमिल लाईन क्वाटर रघुपति जुटमिलले बनाएको मजदुर क्वाटर (धुनियावस्ती)	धेरै पुरानो संरचना भएको रघुपति जुटमिल र क्वाटरहरू भूकम्पीय उच्च जोखिममा रहेका छन् । २०७२ सालको भूकम्पमा केही घरहरू चर्किएका थिए तर ठूलो क्षति भने भएन ।

१८	वडाका सबै टोलहरू	पक्की र अग्ला घरहरू न्यून छन्। अधिकाँस टाटी कर्चीका कच्ची घरहरू भएकोले भूकम्पीय जोखिम कमै छ ।
१९	वडाका अधिकाँस टोलहरू	पक्की र अग्ला घरहरू न्यून छन्। अधिकाँस टाटी कर्चीका कच्ची घरहरू भएकोले भूकम्पीय जोखिम कमै छ ।

श्रोत: वडास्तरीय छलफल

अनुसूची ७ : शीतलहर र तातोहावाको लहरबाट उच्च जोखिम क्षेत्रहरूको विवरण

तालिका नम्बर ४४ : शीतलहर र तातोहावाको लहरबाट उच्च जोखिम क्षेत्रहरूको विवरण

वडा नं	जोखिमयुक्त क्षेत्रहरू
१	गंगा टोल, कुशल टोल, शंकर टोल, श्रीनगर ख टोल, नयाँवस्ती, बेलगाछी घ, बेलगाछी ख, धर्मशाला टोल, सुनामी टोल, विजयपुर, समता टोल
२	सरस्वती टोल, तीनपैनी पूर्वटोल, राजवंशी टोल, अमात टोल
३	कलगाडा, मदननगर गोम्राहा टोल
४	चम्राही र खोलाभित्ता, समावेशी टोल, बनलोरी चोक, इकाहीटोल, राजवंशी टोल, दक्षिण यादव टोल, सानो इकाही, विन टोल, नहरछेउ, ज्वालाटोल
५	विष्णु टोल, विशाल चोक, धनियाँटोल, मुस्लिम टोल, कोलरवा, शंकरबारी, जालपा टोल, समावेशी टोल, कोचाखाल, कारखाना टोल, आगलागी टोल
६	लवटोली, मङ्गलुवा, बरमपुरा, कारखाना टोल, शान्तिजल दक्षिण, लालीगुराँस टोल, सूनदर टोल, डुवानमार्ग, विपी टोल, अमाननगर
७	हरियाली टोल, सरस्वती टोल, हाटखोला, साकम्बरी टोल, गहेलीटोल र खोला किनारका वस्तीहरू
८	स्वागतम चौक र दक्षिण, बृद्धाश्रम उत्तर मरिक् टोलसम्म, यादवटोल, राजवंशी टोल
१०	पुरानो सोमबारे वस्ती यादवटोल बगैँचा टोल प्रतिभा मार्ग धानुक टोल
११	धुधुवा टोल, रामजानकी, बुद्धविहार, नयाँ प्रगति, रामशाह टोल, बरमपुरा, शितपुर, मरिक् टोल, लङ्गाटोल, राम टोल
१२	गडाहाटोल, बखरी शिवमन्दिर टोल, सिमराही, बखरी घ, दरैया राजवंशी टोल, दरैया, पोखरी टोल, सिक्रियाही, मलहनुवा, तेलिया पोखरी
१३	महतो टोल
१४	शिव घोघाटोल, नहर दक्षिण सुकुम्बासी टोल, हँसमुखी सुकुम्बासी टोल, नयाँटोल, विष्णुटोल, नह टोल, वयरवना टोल
१५	पारिजात, त्रिवेणी टोल, हरिनगर भट्टाटोल, पारसनाथ पोखरीटोल, सिद्धार्थ टोल, हड्ताली हाट, चौधरी टोल पशुपति टोल यादव टोल
१६	दरैया दक्षिण टोल, ऋषिदेव बस्ती, चौठी टोल, प्रेमनगर, मिलन टोल, कोलहार, शान्तिटोल दक्षिण गेट
१७	लाईन क्वाटर दक्षिण, हिमालय राईस मिल टोल, इस्लामपुर दशगजा क्षेत्र, पर्तिटोल, गफुरटोल, नयाँवस्ती, डंग्राहा
१८	भेडियारी, खोक्सा, नावघाट, दमादिघी, कालाबजार, झटियाही र फडानीको ऋषिदेव टोल
१९	शिवजी आ वि सरदार टोल, धर्मा टोल, खद्रा टोल, माथिल्लो खापटोल, तल्लो खापटोल, सूनदर टोल, घिनाघाट ऋषिदेव टोल, शिशवनी टोल, काठेपुल टोल, धनपुरा चम्पु टोल, थानटोल, खदरा मुसहरवस्ती, विष्णुटोल मुसहरवस्ती, तिर्थटोल मुसहरवस्ती, वडा दक्षिण ऋषिदेव टोल, मिलनचोक उत्तर सरदार टोल

श्रोत: वडास्तरीय छलफल

अनुसूची ८ : विराटनगर स्थित सरकारी कार्यालयहरूको नाम र सम्पर्क नम्बर

तालिका नम्बर ४५ : विराटनगर स्थित सरकारी कार्यालयहरूको नाम र सम्पर्क नम्बर

सि.नं.	कार्यालयको नाम	मोबाईल नम्बर	सि.नं.	कार्यालयको नाम	मोबाईल नम्बर
२	जिल्ला प्रशासन कार्यालय मोरङ	९८५२०६७७७७	४०	जनकशिक्षा सामग्री केन्द्र लि	९८४१३०२३०३
२	आन्तरिक राजस्व कार्यालय विराटनगर	९८५२०३२२९०	४१	नेपाल टेलिकम कोशी प्रादेशिक कार्यालय	९८४१२०२३२५
३	औषधि व्यवस्था विभाग	९८५२०६१०१०	४२	नेपाल टेलिकम शाखा कार्यालय	९८५११०५००७
४	कोशी अस्पताल	९८५११६६१३४	४३	नेपाल विद्युत प्राधिकरण कोशी प्रादेशिक कार्यालय	९८५२०७९६६६
५	संघीय खानेपानी तथा ढल व्यवस्थापन आयोजना	९८४२०६३८८४	४४	नेपाल विद्युत प्राधिकरण शाखा कार्यालय विराटनगर	९८५२०२१७२५
६	गुणस्तर तथा नापतौल कार्यालय	९८५६०३१२१५	४५	नेपाल परिवार नियोजन संघ	९८४२१५९०४४
७	निर्वाचन कार्यालय विराटनगर	९८५६०६५३३३	४६	नेपाल आयल निगम विराटनगर	९८५२०८२०७७
८	जिल्ला समन्वय समिति	९८५२०२६६२०	४७	नेपाल खानेपानी संस्थान	९८५१०२४९८४
९	शिक्षा विकास तथा समन्वय ईकाई विराटनगर	९८५२०६६२२२	४८	विराटनगर दुग्ध वितरण आयोजना	९८५२०२८६४४
१०	नापी कार्यालय विराटनगर	९८५२०३२२८५	४९	रासस कोशी प्रदेश विराटनगर	९८४२०३०९०८
११	पशुक्वारेन्टाइन कार्यालय	९८४२९०१५७३	५०	साझा प्रकाशन विराटनगर	९८४२३७१४०१
१२	सडक डिभिजन कार्यालय	९८४९४५४०३५	५१	साल्ट ट्रेडिङ कम्पनी विराटनगर	९८५२०२१९८१
१३	विराटनगर भन्सार कार्यालय	९८४१२८०४३४	५२	खाद्य व्यवस्था तथा व्यापार कं.लि. विराटनगर	९८५२०३०५४८
१४	बाणिज्य आपूर्ति तथा उपभोक्ता संरक्षण कार्यालय	९८५२०८१२६६	५३	सम्पर्क सहभूआर्जन कार्यालय कोशी योजना विराटनगर	९८४१६२०३४७
१५	भूमि व्यवस्था तथा मालपोत कार्यालय विराटनगर	९८५२०३१२५३	५४	नेपाल वन निगम लिमिटेड विराटनगर	९८४६२८३९७९
१६	यान्त्रिक डिभिजन कार्यालय	९८५२०७१०९५	५५	नागरिक उड्यान कार्यालय	९८५२०२०८५९
१७	श्रम तथा रोजगार कार्यालय	९८५११८९७७७	५६	राष्ट्रिय परीक्षा बोर्ड विराटनगर	९८५२०२२११७
१८	कोशी तथा बक्राहा नदी व्यवस्थापन आयोजना	९८५२०४४३०२	५७	घरेलु तथा साना उद्योग कार्यालय विराटनगर	९८४२२७४६४७
१९	तथ्याङ्क कार्यालय विराटनगर	९८४२९०९०५१	५८	डिभिजन वन कार्यालय	९८५२०२६६१४
२०	हुलाक निर्देशनालय विराटनगर	९८५२०७२६६५	५९	स्वास्थ्य कार्यालय विराटनगर	९८४२४६७८८८
२१	खाद्य प्रविधि तथा गुण नि.का. विराटनगर	९८५२०७०२१८	६०	जलस्रोत तथा सिंचाई विकास डिभिजन कार्यालय	९८५२०३१३९७
२२	पशुरोग अन्वेषण प्रयोगशाला विराटनगर	९८६२२८३२३२	६१	भूमिगत जल सिंचाई विकास डिभिजन विराटनगर	९८५२०६१०३७
२३	रानी-विराटनगर-इटहरी-धरान सडक योजना ६ लेन	९८४०४५४०३५	६२	शहरी विकास तथा भवन डिभिजन कार्यालय, कोशी	९८४२०४०४४५

२४	प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना	९८५२०३६०२४	६३	नेपाल वन निगम (टिम्बर कर्पोरेशन) विराटनगर	९८५५०६७५५२
२५	सप्तकोशी उच्च बाँध विराटनगर	९८५११६८०९४	६४	जिल्ला आयुर्वेद स्वास्थ्य केन्द्र	९८५२०३५८३५
२६	सुनसरी मोरङ सिंचाई आयोजना	९८५१०८८५६९	६५	कृषि ज्ञान केन्द्र विराटनगर	९८५२०२८१७८
२७	विकेन्द्रित आयोजना सहयोग इकाई	९८५११९१०८७	६६	भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशुसेवा विज्ञ केन्द्र	९८५२०३०२३९
२८	खाद्य आयातनिर्यात गुण प्रमाणीकरण कार्यालय	९८५२०३७२९५	६७	पूर्वाधार विकास कार्यालय, कोशी प्रदेश	९८५२०७१७४५
२९	वन विउ प्रयोगशाला तथा भण्डार केन्द्र	९८५२०३३१४७	६८	यातायात व्यवस्था सेवा कार्यालय विराटनगर	९८५२०६०८६१
३०	अध्यागमन कार्यालय विराटनगर	९८५२०३८३६२	६९	प्रदेश आपूर्ति कार्यालय	९८५२०२९७९६
३१	नेपाली सेना थलाहा व्यारेक	९८५८४२३९५५	७०	प्रदेश ल्याव विराटनगर	९८५२०३७२३७
३२	जिल्ला प्रहरी कार्यालय मोरङ	९८५००५५५५	७१	व्यापार तथा निकासी प्रवर्द्धन केन्द्र विराटनगर	९८४१२३४४८०
३३	सशस्त्र प्रहरी बल नेपाल, नं.३ कंकालिनी गण, मोरङ	९८५१२७२१०२	७२	कर्मचारी संचय कोष विराटनगर	९८५१०६८६१२
३४	राष्ट्रिय अनुसन्धान, जिल्ला कार्यालय मोरङ	९८५२०६६००४	७३	नागरिक लगानी कोष	९८५२०८२०२२
३५	जिल्ला ट्रान्जिट प्रहरी कार्यालय विराटनगर	९८५२०२०४१०	७४	स्वास्थ्य विमा बोर्ड प्रदेश कार्यालय विराटनगर	९८५५०५२७४४
३६	हुलाकी सडक योजना	९८४१०२६३९१	७५	नेपाल विमा प्राधिकरण कोशी प्रदेश	९८५१०४०१३७
३७	नेपाल राष्ट्र बैंक, विराटनगर	९८४९१९३२७७	७६	राष्ट्रिय विमा कम्पनी लि.	९८४२११११०९
३८	कृषि सामग्री कं.लि. विराटनगर	९८४२६३६३७०	७७	राष्ट्रिय विमा संस्थान विराटनगर	९८४३४३४८८३
३९	गोरखा पत्र संस्थान विराटनगर	९८५११२९६७६			

स्रोत: जिल्ला प्रशासन कार्यालय मोरङ

अनुसूची ९ : पालिका तहमा कार्यरत स्थानीय, राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाहरु

तालिका नम्बर ४६ : स्थानीय, राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाहरु

सिनं	संस्थाको नाम	सम्पर्क व्यक्ति	टेलिफोन नं.	मोबाईल नं.
१.	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	श्री सुकदेव मण्डल	०२१५२३३२५	९८०४३९९३८३
२.	विश्व खाद्य कार्यक्रम	श्री लक्ष्मी चौधरी		९८५२८३०८७२
३.	लुथरन वर्ल्ड फेडेरेशन नेपाल	श्री वेक्त हेमरम		९८१५३६६६४४
४.	नेपाल ग्रामिण पुर्ननिर्माण संस्था RRN	श्री प्रवेश कार्की		९८५१११०३५१
५.	माईती नेपाल	श्री विनोद पोखेल	५२५७९४	९८४२०२७१०५
६.	महिला पुर्नस्थापना केन्द्र ओरेक	श्री सरस्वती दनुवार	०२१५७०२३८	९८५२०२३४२९
७.	जीवन विकास समाज	श्री दामोदर रेग्मी		९८०२७९६०५४

८.	अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक)	श्री सोमराज थापा	५२४०२५	९८५२०२१५३०
९.	सेतो गुराँस बाल विकास	श्री सरु के.सी.		९८५२०२३३०५
१०.	सिविन नेपाल	श्री बासु अधिकारी	०२१५३५७००	०२१५२८६२०
११.	डिप्रोक्स नेपाल		०२१ ५३७७७१	
१२.	ए वि सि नेपाल	श्री विष्णु शर्मा	०२१ ४७२१७४	९८५२०२१७७९
१३.	नेपाल ग्रामिण विकास समाज केन्द्र	श्री मणिकुमार अर्याल		९८५२०२७९३२
१४.	टीएसएनजीपी	श्री प्रणय शर्मा		९८५२०२३०१४
१५.	मोरङ व्यापार संघ	श्री अनुपम राठी		९८५२०२१८८५
१६.	उद्योग संगठन मोरङ	श्री राकेश सुराना		९८५२०२००५१
१७.	बिराट व्यापार संघ	श्री अंशु वन्जरा		९८५२०३३२४७
१८.	नेपाल च्याम्बर अफ कमर्स	श्री यादव पोखरेल		९८५२०२१२४१
१९.	उद्योग परिसंघ मोरङ	श्री पवन सारडा		९८५२०२०१२८
२०.	नेपाल उद्योग वाणिज्य संघ, कोशी प्रदेश	श्री राजेन्द्र राउत		९८५२०२१००८
२१.	मोरङ व्यापार संघ	श्री अनुपम राठी		९८५२०२१८८५
२२.	लायन्स क्लब बिराटनगर (ग्लोबल)	श्री अजयकुमार यादव	प्रथम उपाध्यक्ष	९८४२०२६१०६
२३.	रोटरी क्लब अफ बिराटनगर मिड टाउन	श्री गंगाप्रसाद यादव	अध्यक्ष	९८५२०२४५४२
२४.	UN Habitat	श्री विनोद शर्मा	संयोजक	९८५७०६३२०५
२५.	पानी वातावरण र जीवन संस्था	श्री यज्ञ श्रेष्ठ	अध्यक्ष	
२६.	नारी विकास संघ	श्री सीता शर्मा	विराटनगर	९८५२०२६४३६
२७.	बहुउद्देश्यीय विकास समाज	श्री विनोदकुमार चौधरी	विराटनगर	९८४२२४४५६१
२८.	मानव अधिकार तथा वातावरण मञ्च(फरेन)	श्री यज्ञ शर्मा	विराटनगर १५	९८५२०२३००३
२९.	बाल समाज नेपाल	श्री सीता पौड्याल	विराटनगर १५	९८४२०२९२९१
३०.	नेपाल मुस्लिम युवा समिति	श्री हिमाम हैमाद	विराटनगर ६	९८४२०४८०९२
३१.	सामुदायिक विकास प्रयास नेपाल	श्री देवीप्रसाद भण्डारी	विराटनगर ७	९८४२०८६४१७
३२.	असहाय पुनर्स्थापना केन्द्र विराटनगर	श्री राम सापकोटा	विराटनगर ४	९८४२०४३३४२
३३.	शैक्षिक सहयोग संस्था	श्री राजेन्द्रप्रसाद ढकाल	विराटनगर १६	९८४२०२७९६६
३४.	आत्मनिर्भरता अभियान (श्री) नेपाल	श्री खगेन्द्र श्रेष्ठ	विराटनगर	९८४२०२८८५०
३५.	पहाडी ग्रामिण संस्था	श्री डिल्ली अधिकारी		९७४२०१५६६१
३६.	सामर्थ्य समाज नेपाल	श्री विमल बस्नेत	विराटनगर १५	९८४२०२४९७२
३७.	सामुदायमा आधारित पुर्नस्थापना सि.वि.आर.		विराटनगर १०	२१५३१५९
३८.	मानव अधिकारका लागि स्रोत विकास मञ्च	श्री उमेश विश्वकर्मा	विराटनगर २१	९८४२०२७०९०
३९.	सगरमाथा सामुदायिक विकास केन्द्र	श्री केशरकुमार बस्नेत	विराटनगर १५	९८४२०३३५९२
४०.	राष्ट्रिय सामुदायिक विकास केन्द्र	श्री नारायण कार्की	विराटनगर ५	९८४२०३२६९१
४१.	विकास र स्वास्थ्यका लागि सामाजिक कार्य	श्री सिताराम थापा	विराटनगर १५	९८४२०४८२००
४२.	ग्रामिण सामुदायिक विकास केन्द्र	श्री शंकर थापा	विराटनगर १५	९८४२०५०१५८
४३.	स्रोत विकास केन्द्र नेपाल	श्री सुरेश कुमार बर्मा	विराटनगर १५	९८४२०५२६४०
४४.	अनुसन्धान विकास केन्द्र विराटनगर	डा. सोम खतिवडा	विराटनगर ५	९८४२०३१९१९

४५.	ग्रामिण महिला संरक्षण केन्द्र	श्री विनिता सिंखडा	विराटनगर १५	५२३५४६
४६.	राष्ट्रिय समाज नेपाल	डिल्ली कुमार सिटौला	विराटनगर १०	५३०२३९
४७.	सृजनशिल सामुदायिक विकासका लागि सहयोग समूह	डा. सोम खतिवडा	विराटनगर	५३०५८८
४८.	दिगो विकासका लागि अनुसन्धान केन्द्र	श्री अभिजाल विष्ट	विराटनगर १५	५२३४२४
४९.	दिगो विकास समाज	श्री दिलिप काफ्ले	विराटनगर १५	५२५१०५
५०.	नेपाल जैविक समाज	डा. भरतराज सुब्बा	विराटनगर १८	९८४२०३२९०५
५१.	सामाजिक सुविधा तथा ग्रामिण वातावरण	श्री अनुप देव	विराटनगर ४	९८४२०२५५१८
५२.	वि आइ सी नेपाल	श्यामलाल हेमरम	विराटनगर	०२१५७६२०५

अनुसूची १० : पालिकामा रहेका रेडियो र एफ एम स्टेशनहरू

तालिका नम्बर ४७ : पालिकामा रहेका रेडियो र एफ एम स्टेशनहरू

स्थानीय तह	रेडियो / एफ एम स्टेशनको नाम	सम्पर्क व्यक्ति	मोबाइल नं
विराटनगर	मकालु टेलिभिजन	शम्भु कु. मण्डल	०२१५७१३२४ / ९८१९०८४७३४
महानगरपालिका	विराट एफ एम	सन्देशदास श्रेष्ठ	०२१५३३४७१ / ९८५२०२२५९४
	रेडियो पूर्वेली आवाज	कैलाश चापागाई	९८५२०३५६३०
	रेडियो पूर्वाञ्चल	दिलिप कुमार काफ्ले	९८४२०२४५३४
	स्काइ एफ.एम	ध्रुव कुमार घिमिरे	९८४२३९५३७०
	रेडियो जागृति	आशमा दुङ्गना	९८४१२०९०३१
	रेडियो स्टार	शेखर रेग्मी	९८४२०२०५४६
	सिरिस एफ.एम.	निरन्त कोइराला	९८०४३७८२०८

अनुसूची ११ : विराटनगरमा सक्रिय सञ्चारकर्मीहरूको सम्पर्क नम्बर

तालिका नम्बर ४८ : विराटनगरमा सक्रिय सञ्चारकर्मीहरूको सम्पर्क नम्बर

क्रसं	नाम	संचार संस्था	सम्पर्क नम्बर	क्रसं	नाम	संचार संस्था	सम्पर्क नम्बर
टेलिभिजन पत्रकार							
१	तारा आचार्य	News24 TV	९८५२०२३६३०	२	मोहन मानन्धर	नेपाल टि भि	९८५२०२३४७१
३	बिनु तिमिसिना	नेपाल टेलिभिजन	९८५२०३६०७४	४	महाप्रसाद खतिवडा	कान्तिपुर	९८५२०२४९४३
५	सुशीला पाठक	कान्तिपुर	९८४२३२२७५५	६	उत्तम पोखरेल	एपी १ टिभी	९८४२२५५००७
७	चिना थापा	हिमशेखर टिभी	९८४४२५२०३२	८	नवीन कर्ण	मकालु टिभी	९८५२०३५३११
९	उषा सरदार	मकालु टिभी	९८४२०४६९५६	१०	पदम सरदार	मकालु टिभी	९८१७७५०७८१
११	सन्तोष सिग्देल	मकालु टिभी	९८५२०२०२४४	१२	ध्रुव भट्टराई	हिमालय टिभी	९८६२००४४४३
१३	राजु पौडेल	ग्यालेक्सी टिभी	९८४९०७४९११	१४	वीरेन्द्र कुशाह .	एभी न्युज टिभी	९८०४०१६३९४
१५	अविजल विष्ट	सगरमाथा टिभी	९८५२०३२००२	१६	सहेन्सा सिद्दीकी	नेपाल लाईभ	९८५२०६७०५७
१७	प्रेम दिवान	हाम्रो विराटनगर	९८५२०३४७४२	१८	सुरञ्जन लिम्बु	हाम्रो विराटनगर	९८१०४७८६२६
१९	गोपाल पोखरेल	इमेज टिभी	९८५२०७०३४४	२०	यज्ञराज अधिकारी	माउन्टेन टिभी	९८४२१२७७५०

२१	सोनकुमार दास	लाईभनेपाल टिभी	९८५२०६९०९९				
अनलाईन पत्रकार							
१	शालिग्राम पाण्डे	जनमत साप्ताहिक	९८४२१०५९९५		मोहन प्रसाद भट्टराई	पहिलो अनलाईन	९८४२०४७१४२
३	मेनुका बस्नेत पाण्डे	जनमत साप्ताहिक	९८४२१०५९९५		रोशन पोखरेल	इन्टरटेन्मेन्ट	९८५२०२२९१८
५	डिल्ली पोखरेल	स्वतन्त्र पत्रकार	९८५२०२२३९२		भुमी प्रसाद पाठक	पहिलो अनलाईन	९८१६३९४७०६
७	रामचन्द्र अधिकारी	स्वतन्त्र पत्रकार	९८५२०३४६१५		डण्डी कशर केटेल	संगालो खबर	
९	रमेश लुइटेल्	पूर्वी हटलाइन	९८१०४०१२४४		गोमा ढुंगाना	संगालो खबर	९८५२०६११४८
११	दिलिप कुमार काफ्ले	रेडियो पूर्वाञ्चल	९८४२०२४५३४		राम कुमारी राई	पहिलो अनलाईन	९८४२०६८६६९
१३	कमला कडेल	रेडियो पूर्वाञ्चल	९८४२०२४५३४		जनक पाण्डे	श्री जनमत	
	नरेन्द्रप्रसाद दाहाल	दृष्टान्त	९८५२०७१००७		भिमराज अधिकारी	प्रदेश दैनिक	९८१९३७१७४८
	शान्ती गौतम दाहाल	दृष्टान्त	९८५२०७१००७		मोहनप्रसाद ढकाल	सम्पदा आँचल	
	युनिशा दाहाल	दृष्टान्त	९८५२०७१००७		नरायण भक्त राई	थुम्से न्यूज	९८४२१७१२०६
एफ एम /रेडियो पत्रकार							
१	अरविन्द मेहता	रेडियो नागरिक	९८५२०२६३४२	२	सुजाता नेलेकु	थाहा खबर	
३	विक्रम लुईटेल्	रेडियो पुर्वेली	९८५०२०२१९	४	नेत्रप्रसाद अधिकारी	B.F.M	९८४२०६६८६२
५	सन्देश दास श्रेष्ठ	B.F.M.	९८५२०२२५९४	६	विक्रम निरौला	बीबीसी	९८५२०२६३२४
७	शेखर रेग्मी	रेडियो स्टार	९८४२०२०५४६	८	कुमोद अधिकारी	रेडियो नेपाल	९८४२०२७८७८
दैनिक पत्रिकाका पत्रकार							
१	बाबुराम भण्डारी	उद्घोष दैनिक	९८५२८३५३६६	२	अनिल श्रेष्ठ	ब्लास्ट दैनिक	९८४२२६२०४३
३	अर्जुन आचार्य	हाम्रोमत दैनिक	९८५२०३६०७३	४	ब्रम्हदेव यादव	सृष्टि दैनिक	९८५२०३०२४८
५	अनुज सापकोटा	सृष्टि दैनिक	९८१४३७३६१३	६	किशोर बुद्धथोकी	अन्नपूर्ण पोस्ट	९८५२०५१७६५
७	विनोद भण्डारी	कान्तिपुर दैनिक	९८४२०२०१५१	८	देवनारायण शाह	कान्तिपुर दैनिक	९८५२८३४४८३
९	धिरज दाहाल	गोरखापत्र	९८५२०३६४९०	१०	नवराज कट्टेल	गोरखापत्र	९८४२१०३०९७
११	महेन्द्र विष्ट	गोरखापत्र	९८४२०३४१२५	१२	गोकुल पराजुली	गोरखापत्र	९८५२०३५४२०
१३	मो शार्दुल	RSS	९८४२०३०९०८	१४	मनोज दाहाल	RSS	९८४२०२००७७
१५	लीलाबल्लभ घिमिरे		९८५२०२३४२२	१६	सञ्जीव खनाल	अध्यक्ष मोरङ	९८५२०२११७०
१७	गणेश लम्साल	नयाँ पत्रिका	९८४२१८७२९३	१८	विवेक गौतम	सचिव प्रदेश १	९८४२२९७५३५
१९	वेदराज पौडेल	अर्थिक दैनिक	९८५२०२२९००	२०	मिनकुमार श्रेष्ठ	कारोबार दैनिक	९८५२०५११७७
२१	शंकर लुईटेल्	अर्थिक अभियान	९८५२०२२८७१	२२	सुदीप कोइराला	राजधानी दैनिक	९८५२०२९९९१
२३	रञ्जिता पोखरेल	नेपाल टाइम्स	९८४२०६९१५२	२४	उद्धव घिमिरे	हिमालय टाइम्स	९८४२०३४११४
२५	सुवास कार्की	दर्शन दैनिक	९८५२०२११४६	२६	विनोद सुवेदी	नागरिक दैनिक	९८४२२५२०४६
२७	चुमन बस्नेत	नागरिक दैनिक	९८५२०२६३३४	२८	विजयहरि खतिवडा	उद्घोष दैनिक	९८५२०२७११७
२९	बन्धु पोखरेल	उद्घोष दैनिक	९८५२०२६३९४				
साप्ताहिक पत्रिकाका पत्रकार							
१	श्यामसुन्दर सुतिथार	अपराध अपरेशन	९८४२०२७१४२	२	सत्यनारायण शर्मा	राष्ट्रिय जनहित	९८५२०२९८९२
३	केदारप्रसाद रिजाल	कान्तिपथ	९८४२०४१९०९	४	नरेन्द्र पीडी, दाहाल	दृष्टान्त	
५	मुकेश यादव	मशाल दर्पण	९८४२४६८१८५	६	हिरालाल शाह	अपराध पोष्ट	९८४२२०५८१६
७	अविनाश निधि	विराटनगर सा	९८५२०२६७४१				
दैनिक पत्रिकाका सम्पादक							

१	मोहन भण्डारी	उद्घोष दैनिक	९८५२०२१२१४	२	शंकर खरेल	सृष्टि दैनिक	९८५२०२०५००
३	अर्जुन आचार्य	हाम्रो मत	९८५२०३६०७३	४	शिवबहादुर कार्की	दर्शन दैनिक	
५	हरिहर नेपाल	नेपाल टाइम्स	९८४२०७७४३६	६			

स्रोत: नेपाल पत्रकार महासंघ मोरङ

अनुसूची १२ : विराटनगरमा रहेका एम्बुलेन्स सम्बन्धी विवरण

तालिका नम्बर ४९ : विराटनगरमा रहेका एम्बुलेन्स सम्बन्धी विवरण

क्रम	संस्थाको नाम	वर्ग	ठेगाना	चालकको नाम	सम्पर्क नम्बर
विराटनगर					
१.	लाईफ गार्ड अस्पताल	ग	विराटनगर		०२१-५३३३३३२
२.	ग्रामीण महिला जागरण केन्द्र	ग	विराटनगर		०२१-५३१०६५
३.	मोरङ जि.स.स	ग	विराटनगर		०२१-५३६३५३
४.	पशुपति उपचार क्लिनिक	ग	विराटनगर		०२१-५३५४८८
५.	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी रंगेली	ग	विराटनगर		०२१-५८००४८
६.	नेपाल रेडक्रस सोसाइटीविराटनगर ,	ग	विराटनगर	संजिव राई	९८१०४३१०६८
७.	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, विराटनगर	ग	विराटनगर	हेमकुमार चौधरी	९८११०५११११
८.	मोरङ सहकारी अस्पताल	ख	विराटनगर		०२१-२३२३०
९.	मोरङ सहकारी अस्पताल	ग	विराटनगर		०२१-२३२३०
१०.	निर्माण व्यवसायी संघ	ग	विराटनगर		०२१-५२३८३६
११.	पूर्वाञ्चल नर्सिङ होम	ग	विराटनगर		०२१-५२३१५५
१२.	विराट नर्सिङ होम	ग	विराटनगर		०२१-५२७०७१
१३.	विराट हस्पिटल	क	विराटनगर		
१४.	न्युरो हस्पिटल	ग	विराटनगर		०२१-५२२७५७
१५.	मोरङ सहकारी	ग	विराटनगर		९८१५८७६३११
१६.	सुरक्षा प्रसुती अस्पताल	ग	विराटनगर		९८०७३१३२९६
१७.	क्षयरोग निवारण संस्था	ग	विराटनगर		
१८.	विराट सि हस्पिटल .टी.प्रा.लि.	ग	विराटनगर		
१९.	गोल्डेन हस्पिटल प्रा.लि.	ग	विराटनगर		
२०.	अवधनारायण क्लिनिक	ग	विराटनगर		
२१.	रुपा पराजुली मेमोरियल ट्रष्ट	ग	विराटनगर		
२२.	मोरङ एम्बुलेन्स चालक संघ	ग	विराटनगर		९८५२०३३६९९
२३.	विप्लव थापा गोदार स्मृती प्रतिष्ठान	ग	विराटनगर		
२४.	चित्रगुप्त समाज	ग	विराटनगर		
२५.	काजिमान पराजुली स्मृती प्रतिष्ठान	ग	विराटनगर		
२६.	उप स्वास्थ्य चौकी रानी	ग	विराटनगर		९८४२०९८५५०
२७.	बुधनगर स्वास्थ्य चौकी	ग	विराटनगर		९८४२०८५८११
२८.	अत्री बचत तथा ऋण सहकारी	ग	विराटनगर		९८४२०९२५८७
२९.	चेतनशिल मित्र परिषद	ग	विराटनगर		९८४२०२६२३२

क्रम	संस्थाको नाम	वर्ग	ठेगाना	चालकको नाम	सम्पर्क नम्बर
३०.	गेटवेल हस्पिटल प्रा.लि.	ग	विराटनगर		९८४२०९२५८७
३१.	गेटवेल हस्पिटल प्रा.लि.	ग	विराटनगर		
३२.	पोखरिया बचत तथा ऋण सहकारी	ग	विराटनगर		९८०७०९८२७४
३३.	पूर्वाञ्चल मैथिली युवा	ग	विराटनगर		९८०४३९७०३५
३४.	सैनिक टोल	ग	विराटनगर		९८०७३३०८२५
३५.	समाज विकास केन्द्र	ग	विराटनगर		९८४२४२८६२२
३६.	ग्रामिण महिला जागरण केन्द्र	ग	विराटनगर		९८५२०३३६९९
३७.	निर्माण व्यवसायी संघ	ग	विराटनगर		९८४२९५२४५५
३८.	अखिल नेपाल ट्रेड युनियन महासंघ	ग	विराटनगर		९८४२५६०६३८
३९.	सृष्टी बचत तथा ऋण सहकारी	ग	विराटनगर		९८०५३८२५९८
४०.	हाम्रो अस्पताल	ग	विराटनगर		९८४२९८३४६५
४१.	नोबेल अस्पताल	क	विराटनगर		९८९२३५४४८८
४२.	लक्ष्मी नारायण मन्दिर	ग	पाञ्चाली		

अनुसूची १३ : विराटनगर र आसपासमा रहेका बारुणयन्त्र सम्बन्धी विवरण

तालिका नम्बर ५० : विराटनगर र आसपासमा रहेका बारुणयन्त्र सम्बन्धी विवरण

सिनं	स्थान	टेलिफोन नं.	मोबाइल नम्बर	कैफियत
१.	विराटनगर महानगरपालिका	NTC-०२९४२२००० NCELL - ९०३	९८४२०२९९९९	मोरङ जिल्ला
२.	बेलवारी नगरपालिका	०२९-४३४४४०	९८४६८५६३२५	मोरङ जिल्ला
३.	सुन्दर हरैचा नगरपालिका	०२९-५४६६६६		मोरङ जिल्ला
४.	रंगेली नगरपालिका		९८०२७७७६०२	मोरङ जिल्ला
५.	उर्लावारी नगरपालिका	०२९-५४००००		मोरङ जिल्ला
६.	लेटाङ नगरपालिका	९८५२०७४५५५	९८४८३९२३२५	मोरङ जिल्ला
७.	पथरी शनिश्चरे नगरपालिका		९८४९६६२६४७	मोरङ जिल्ला
८.	कानेपोखरी गाउँपालिका		९८४२४९०२३२	मोरङ जिल्ला
९.	ईटहरी उप महानगरपालिका	०२५-५८०९०९		सुनसरी जिल्ला
१०.	धरान उप महानगरपालिका	०२५-५२०९९९	९८४२०३८२२९	सुनसरी जिल्ला
११.	ईनरुवा नगरपालिका	०२५ ५६०९०९		सुनसरी जिल्ला
१२.	दुहवी नगरपालिका	०२५-५४९९०९		सुनसरी जिल्ला
१३.	रामधुनी नगरपालिका		९७६५३७८२५५	सुनसरी जिल्ला
१४.	दमक नगरपालिका	०२३-५८०९०९		झापा जिल्ला
१५.	भद्रपुर नगरपालिका	०२३-५२०९०९		झापा जिल्ला

नोट: विराटनगर महानगरपालिकाको दमकल वडा नं ३ मा रहेको छ । तर दक्षिणी क्षेत्रका वडा नं ११, १२, १३, १४, १५, १६, १७, १८ मा आगलागी भएमा त्यहाँ पुग्न आधा घण्टा भन्दा बढी लाग्ने भएकोले वडा नं १४ मा पनि एउटा दमकल राखिएको छ ।

अनुसूची १४ : विराटनगर महानगरपालिकामा रहेका खोज तथा उद्धार सामग्रीको विवरण

तालिका नम्बर ५१ : विराटनगर महानगरपालिकामा रहेका खोज तथा उद्धार सामग्रीको विवरण

क्रसं	सामग्रीको नाम	संख्या	क्रसं	सामग्रीको नाम	संख्या
१	कम्प्यूटर	१	३१.	सेफ्टी वेल्ट	८
२	सिपियु	१	३२.	लाइफ गार्ड	३
३	प्रिन्टर	१	३३.	रबर बोट	१
४	मल्टिप्लग	१	३४.	पप्प	१
५	मेघाफोन	१	३५.	पाइडल	४
६	साउण्ड बक्स	१	३६.	लाइफ ज्याकेट	७
७	स्ट्रेचर	३	३७.	वाटर रेस्क्यू हेलमेट	७
८	फायर एक्सटिङ्गुअर	३	३८.	स्टाटिस रोल १००+१००m	२
९	प्लाष्टिक कुर्सी	२	३९.	डाइनामिक रोल १००+१००m	२
१०	प्लाष्टिक वाल्टिन	७	४०.	पोली एमोण्ट ६०+४०+१००m	३
११	प्लाष्टिक जग	२	४१.	हार्नेश	५
१२	प्लाष्टिक डष्टविन	२	४२.	थ्रो ब्याग	५
१३	प्लाष्टिक हेलमेट	३०	४३.	क्याराविन	१०
१४	नोट डायरी	७	४४.	पञ्जा	३
१५	टर्च लाइट	२	४५.	गमबुट स्टिल भएको	१५
१६	लेजर स्प्रे	०	४६.	रेनकोट	१५
१७	हथौडी	०	४७.	सिंगल पुलि	६
१८	पिक	३	४८.	एसेण्डर	१
१९	सावेल	२	४९.	डिसेण्डर	१
२०	बन्चरो	३	५०.	रोप ग्राव फोल अरेष्ट	१
२१	कोदालो	६	५१	फायर सुट	४ सेट
२२	टिनको बक्स सानो	२	५२	कालो जुता	६
२३	वाटरप्रुफ लाइफ ज्याकेट	२७	५३	रेनकोट	१७
२४	पञ्जा	७	५४	सिङ्घी	७
२५	टिनको बक्स ठूलो	१	५५	नाइलन डोरी	३
२६	मोटरबोट	१			
२०८२/ २०८३ मा खरिद भएका सामग्रीहरू					
१	रक कटर	१	२	ड्रिल मेसिन	१
३	वि ए सेट (अक्सिजन)	१	४	फायरबल	१५

श्रोत : विराटनगर महानगरपालिका नगर प्रहरी २०८३

अनुसूची १४ : उपलब्ध स्वास्थ्य सेवाका लागि मानवश्रोत

तालिका नम्बर ५२ : उपलब्ध स्वास्थ्य सेवाका लागि मानवश्रोत

वडा नं	स्वास्थ्य संस्थाको नाम र ठेगाना वा टोल	कार्यरत स्वास्थ्यकर्मीको संख्या												तथ्याङ्क अधिकृत	महिला स्वयं सेविका	जम्मा
		ज.स्वा.नि.	मे.अ.	स्टाफ नर्स	न.अ.	अहेव	सि.अहेव	अनमी	सि.अनमी	ल्याव टेक्निसियन	ल्याव अ.	खो.सु.नि.	वैद्य नि.	हे.अ.		
१	आधारभूत स्वा.के.			१				१	१						७	१०
२	आधारभूत स्वा.के.							२							७	९
३	आधारभूत स्वा.के.						१	३							९	१३
४	आधारभूत स्वा.के.			१				२							९	१२
५	आधारभूत स्वा.के.	१		१				३	१	१					१४	२१
६	आधारभूत स्वा.के.						१	२							१०	१३
७	आधारभूत स्वा.के.							२							५	७
८	आधारभूत स्वा.के.						१	१	१						१२	१५
९	आधारभूत स्वा.के.							३							९	१२
१०	आधारभूत स्वा.के.							३							७	१०
११	आधारभूत स्वा.के.							३							१०	१३
१२	आधारभूत स्वा.के.							३							८	११
१३	आधारभूत स्वा.के.							२							४	६
१४	आधारभूत स्वा.के.						१	२							७	१०
१५	प्रा.स्वा.के. रानी	१	१	२			१	२	१						७	१५
१६	आधारभूत स्वा.के.						१	१							७	९
१७	आधारभूत स्वा.के.					१		२							६	९
१८	आधारभूत स्वा.के.							१							४	५
१९	स्वास्थ्य चौकी			१			१	४	१						९	१६
स्वास्थ्य शाखा		४			२		१	२				१	१	१		१२
हेल्थ डेक्स रानी			१					५		१				१		८
कोभिड स्वाव संकलन											२					२
मेडिकल स्टोर									३							३
प्रशासन तर्फ														२		२
सि.वि.आर.एफ.								१०								१०
जम्मा		५	२	५	२	१	५	५९	५	२	२	१	१	२	१५१	२५३

स्रोत : विराटनगर महानगरपालिका स्वास्थ्य शाखा २०८३

अनुसूची १५ : जिल्ला आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्रमा भएका सामग्रीहरूको विवरण

तालिका नम्बर ५३ : जिल्ला आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्रमा भएका सामग्रीहरूको विवरण

सि.नं.	सामग्री	संख्या	सि.नं.	सामग्री	संख्या
१.	लाईफ ज्याकेट	१५ थान	१४.	पेट्रोल चैन स	१ थान
२.	बेल्ट	२१ थान	१५.	स्ट्याटिक रोप	१ थान
३.	कम्बल	२०० थान	१६.	डाइनामिक रोप	१ थान
४.	म्याट्रेस	१४०० थान	१७.	फायरमेन सुट	१ थान
५.	प्लाष्टिक बाल्टिन	१० थान	१८.	पोर्टेबल लाईट पम्प	१ थान
६.	सेफ्टी हेलमेट	१५ थान	१९.	फायर ब्लाङ्केट	४ थान
७.	त्रिपाल	१४०० थान	२०.	एलमुनियम लेडर	२ थान
८.	रेस्क्यु बोट	१ थान	२१.	बैसाखी	२४ थान
९.	पाइडल	४ थान	२२.	झुल	१५ थान
१०.	रेस्क्यु थ्रो ब्याग	४ थान	२३.	स्टेचर	३ थान
११.	हेण्ड पम्प	१ थान	२४.	हेण्ड माइक	४ थान
१२.	ब्याट बोर्ड लंग	१ थान	२५.	डोरी	२० रोल
१३.	क्याराविना	३ थान	२६.	आगो निभाउने सिलिण्डर	३ थान

अनुसूची १६ : नेपाली सेनाको थलाहा ब्यारेकमा भएका खोज तथा उद्धार सामग्रीहरूको विवरण

तालिका नम्बर ५४ : नेपाली सेनाको थलाहा ब्यारेकमा भएका खोज तथा उद्धार सामग्रीहरूको विवरण

(आकस्मिक खोज तथा उद्धार कार्यका लागि तालिम प्राप्त ३० जना सहित २०० जनाको टोली परिचालन गर्न सकिने)

सि.नं.	सामानको नाम	परिमाण	सि.नं.	सामानको नाम	परिमाण
युनिटको नाम: श्री नेपाली सेना थलाहा ब्यारेक					
१.	रवर्ड बोर्ड	३		वायर कटर	४
२.	ऐ को सेफ्टी हेलमेट	८		हेक्सा उथ विलेट	५
३.	वाटर हेलमेट	६०		सेप्टि गगलस	४
४.	लाईफ व्युई	६		जस्ता बाल्टिन	१०
५.	लाईफ ज्याकेट	८५		सेप्टि हर्नेश	५
६.	मेघा फोन	१		प्लाष्टिक डोरी	१
७.	क्यालाईमिङ्ग रोप	३		थ्रो ब्याग	१
८.	स्ट्रेचर	२		गम बुट	७५
९.	रवर्ड टियुब	८		चेष्ट हर्नेश / सिट हर्नेश	२/१
१०.	हाते आँरा	८		र्याप्लिङग पंन्जा	२
११.	साबेल / पिक	१०/१५		सेप्टी ज्याकेट	११
१२.	बन्चरो	५		फरुवा	३
१३.	गल / प्रेवार	७		लाईट पिक	३
१४.	क्रोबार	५		लाईट साबेल	२
१५.	४फिगर क्याराविना	२		क्याराविना	१२

अनुसूची १७ : सशस्त्र प्रहरीबल नेपालका इकाईहरूमा मौज्दात सामग्रीहरू

तालिका नम्बर ५५ : सशस्त्र प्रहरीबल नेपालका इकाईहरूमा मौज्दात सामग्रीहरू

सिनं	सामानको नाम	परिमाण	अवस्था	सिनं	सामानको नाम	परिमाण	अवस्था
सशस्त्र प्रहरी बल नेपाल नं. ३ गण हे. क्वा. कंकालिनी मोरङमा रहेका विपद् व्यवस्थानप सामग्रीहरूको विवरण							
१.	हावाको सिलिण्डर	१		२५.	फष्ट एड बक्स	५	
२.	रेगुलेटर	१		२६.	टेम्पेचर गन	१	
३.	रेगुलेटर पाईप	१		२७.	पिपिई सेट	४३	
४.	नियन्त्रण बाकस	१		२८.	स्टेचर	४	
५.	एयर व्यागको पाईप	१		२९.	ट्युब	३०	
६.	एयर व्याग	१		३०.	Sliding Ladder	२	
७.	हावाभिन्न पठाउने बल्ब	१		३१.	Fire Suit	१	
८.	हावा बाहिर पठाउने बल्ब	१		३२.	Fire Helmet	१	
९.	हावाको दबाव नाप्ने	१		३३.	Fire Boots	१०	
१०.	लाईफ बडि रिङ्ग	४		३४.	Fire Proof Mask	५	
११.	रबर बोड	१		३५.	Fire Blanket	२	
१२.	कमाण्ड प्याडल	१		३६.	Torch Light	२	
१३.	नर्मल प्याडल	९		३७.	Head Light	१	
१४.	४२ ईन्चको पम्प	१ थान		३८.	Hacksaw With Blade	२	
१५.	सेफ्टी हेलमेट	६०		३९.	Wire Cutter	२	
१६.	क्लाईमिङ्ग रोप	२० मिटर		४०.	Carpenter Hemmer	१	
१७.	कन्टेनर २० फिटको	१ थान		४१.	Seat Harness Ninal	३	
१८.	प्लाष्टिकको रोल	४९		४२.	Pray Bar	१	
१९.	लाईफ ज्याकेट	४३		४३.	Picket	२	
२०.	नाईलनको डोरी	३ रोल		४४.	Back Bord	१	
२१.	फरुवा/पिक/सावेल	५/५/५		४५.	Throw Bag	३	
२२.	गल	३		४६.	Gloves	१०	
२३.	घन	२		४७.	Dead Body Bag	४	
२४.	हाते बञ्चरो	४					

अनुसूची १८ : जिल्ला प्रहरी कार्यालय र मातहतका चौकी, पोष्ट र ईलाकाहरूमा उपलब्ध सामग्रीहरू

तालिका नम्बर ५६ : जिल्ला प्रहरी कार्यालय र मातहतका चौकी, पोष्ट र ईलाकाहरूमा उपलब्ध सामग्रीहरू

सि.न	प्रहरीईकाइको नाम	लाईफ ज्याकेट	नाईनल डोरी	ट्युब	पिक	सावे ल	कोदा लो	गल	स्ट्रेच र	रवर बोट	जेने टर	ड्रिल मेसिन	उडक टर	पाल
१.	जि.प्र.का. मोरङ	६३	७०० मि.	२१	१५	२०	२५	१०	८		१			९०
२.	ई.प्र.का.नेमुवा	१०	५०० मि.	१०	५	५		२	२					
३.	व.प्र.का.(क) वि न	१०	५०० मि.		२	३	२	१	१					१
४.	ई.प्र.का.रानी	१५	३० मि.	२	०	८	४	०	०	०	०	०	०	०
५.	ई.प्र.का. बुधनगर	४		१	१	२	१	०	०	०	०	०	०	०

अनुसूची १९ : वडागतरूपमा रहेका स्थानीय संघसंस्था तथा क्लबहरूको विवरण

तालिका नम्बर ५७ : स्थानीय संघसंस्थाको विवरण

वडा नं	संघ संस्थाहरूको नाम	ठेगाना	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नम्बर
१	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	उपशाखा १	विनोद ढकाल	९८४२०८६६३८
	त्रिवेणी वाचनालय	त्रिवेणी टोल	तेजराज गिरी	९८४२०३३२५३
	युनाइटेड स्पोर्टिङ क्लब	नेताचौक	सचिन घिमिरे	९८५२०३६१४९
	हामी युवा	भट्टाचोक	अभिषेक भट्टराई	९८६२१७०४३२
	प्रहरीको साथी म	वडा नं १	सन्तोष महत	९८४२०८८०८८
	ज्येष्ठ नागरिक हकहित सं म	त्रिवेणीचोक	कुमार बस्नेत	९८४२०८४३१८
	बगाले थापा कल्याणकारी प	वडा नं १	तेज बहादुर थापा	९८४२०४५१७०
२	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	विराटनगर २	होमनाथ घिमिरे	९८४२४१०८५१
	गोपीनाथ पुस्तकालय	विराटनगर २		
	गोपीनाथ स्पोर्टिङ क्लब	विराटनगर २		
	विराट सामुदायिक विकासकेन्द्र	विराटनगर २	लिला रिजाल	
	शुभलक्ष्मी हस्तकला केन्द्र	विराटनगर २	शिला दिक्षित कार्की	९८४२०२१८९४
३	सम्राट स्पोर्टिङ क्लब	भट्टाचौक	किरण गिरी	९८५२०२७४५७
	परोपकार अभियान समूह	गोधुली मार्ग		
	संयुक्त टोल संगठन	वडा नं ३	दुर्गा चापागाई	९८५२०२९९९५
	गैरसरकारी संस्था महासंघ	औषधी विभाग	लखनलाल साह	९८५२०४८६०८
	सामुदायिक विकास केन्द्र	वडा नं ३	गंगा प्रसाद यादव	९८५२०२४५४२
	मकालु सेवा सदन	खार्जी	सूर्य कुमार दाहाल	९८५२०२७७३५
४	तारणी प्र. को. सञ्चार ग्राम	खार्जी	भोजराज घिमिरे	९८४२०२७०११
	हाम्रो अस्पताल	विराटनगर ४	डा शंकर अधिकारी	९८५२०२१९७९

	विराटनगर विमानस्थल		टेकनाथ सिटौला	९८५२०२०८५९
	दाहाल प्रतिष्ठान	सत्सङ्ग मार्ग	शालिग्राम दाहाल	९८५२०२७१६३
	रामजानकी समुदाय	थानीटोल	चुमनारायण तवदार	९८५२०२०९२०
	जिल्ला आयुर्वेद अस्पताल		डा रविन्द्र निरौला	९८५२०३५८३५
	नोना कोइराला ट्रष्ट		डा नारायण कुमाल	९८५२०२५८८३
	गुराँस पुस्तकालय	बरगाछी	दिपक चापागाई	९८५२०२४९१७
५	त्रिमूर्ति पथ	राजन खत्री	९८५२०२१५१६	
	नेपाल स्काउट		राजाराम घिमिरे	९८५२०२५६५४
६	नेपाली मुस्लिम सा वि केन्द्र	सलाम नगर	मो जिया हुसेन	९८१२३५१६९९
	नेपाल मुस्लिम युथ कमिटी	सरोचिया	हैयद आजम	९८०४३९४५३५
	अलआमना मुस्लिम महिला	सरोचिया	मदिना खातुन	९८०४३५७२५६
७	हाटखोला क्लब	विराटनगर-७	डाकध्वज कार्की	९८५२०८६९८६
	मोतीराम क्लब	विराटनगर-७	दिपेन्द्र तिवारी	९८४२४०७६८६
	सरस्वती क्लब	विराटनगर-७	राजेश पोखेल	९८५२०२७६००
	बुद्धमिलन वाचनालय	विराटनगर-७	पदम श्रेष्ठ	९८५२०२६१९१
	देवकोटा वाचनालय	विराटनगर-७	सुबोध निरौला	९८४२०२७५२८
	वडा बाल क्लब	विराटनगर-७	सन्दिप रसाइली	९८४१६२६२७६
८	अम्बे मुरारी सेवा केन्द्र	बाँके विहारी	भारती पोखेल	९८४१४२४८४८
९	महिला जागृति केन्द्र	गौरव टोल	प्रभा अधिकारी	९८४२०४६५७०
	हम्मो समाज	कलेज रोड	अनुप सापकोटा	
	समृद्ध नेपाल क्लब		निरन श्रेष्ठ	९८४२४१२८१०
	सम्पूर्ण नेपाल स्पोर्टिङ क्लब		अनिल थापा	९८४२०२८०२४
	विराट मानव सेवा समाज	भानु टोल	लिना उपाध्याय	९८४२०७१८५५
	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी		प्रभा अधिकारी	९८४२०४६५७०
	संयुक्त टोल संगठन		लिना उपाध्याय	९८४२०७१८५५
	वडा बाल क्लब		दिपकसाह रौनियार	९८०३९१५३३४
	झिं पुच		जयन्त प्रधानाङ्ग	९८६९८१६६७८
१०	स्वाती बचत तथा ऋण सहकारी	विराटनगर-१०	संगीता दाहाल	९८५२०७६३३३
	विराट सेवा आश्रम	विराटनगर-१०	रामकृष्ण तिमिसिना	९८४२४६९३३३
	गणेश पुस्तकालय	विराटनगर-१०	अर्जुन गिरी	९८५२०२९९५४
	सामुदायिक प्रहरी	विराटनगर-१०	विजय दाहाल	९८४२०२६७३९
	चित्रगुप्त समाज	विराटनगर-१०	डा. नविन कर्ण	९८५२०२७८१४
	मानव सेवा अश्रम	विराटनगर-१०	नवराज के.शी.	९८५५०७६०१५
	ओम शान्ति	विराटनगर-१०	गीता दिदी	९८५२०२१०८६
	भानु कला केन्द्र	विराटनगर-१०	मायाँ पौडेल	९८४२०५१४६३
११	संयुक्त टोल संगठन		धुवराज कोइराला	९८४२०६७५०६
	विराट बुद्ध स्पोर्टिङ क्लब		रोहित कोइराला	९८५२०३०३९६
	एकता समाज नेपाल	जनपथ टोल	सञ्जय नेपाल	९८५२०३३४७१
	मकालु टेलिभिजन	जनपथ टोल	मिनकुमार नवोदित	९८४२०२८०४९
१२	वृहत खानेपानी आयोजना	बखरी		
	लेखनाथ वाचनालय	शुक्रबारे		

	दिपेन्द्र क्लव	आइतबारे		
	रिचमोहन सुधार केन्द्र	पान्चाली		
	बाल संस्था	कामत चोक	सिता पौडेल	९८५२०२९२९९
	साइबावा संस्था	बखरी		
	बाल समाज नेपाल	कामत चोक	सिता पौडेल	९८५२०२९२९९
१३	माईती नेपाल		विनोद सर	०२९-४३५७९४
	पूर्वाञ्चल बाल आश्रम	आश्रम टोल	सीता पोख्रेल	०२९-४७२७०९
	संयुक्त टोल संगठन	अभिवादन ख	आमोदकुमार झा	९८४२०२२७७९
	आमा समूह	अभिवादन क	कमला श्रेष्ठ	९८०५३५०६९९
	वडा बाल क्लव	शिवमार्ग टोल	सोनु शर्मा	९८९२३९५२९६
१४	रामजानकी मन्दिर सा. भवन	उत्तरटोल	चन्द्रानन्द यादव	९८४२९५२०९८
	त्रिवेणी युवा क्लव			
	जतुवा युवा क्लव			
	युवा क्लव उत्तर टोल			
१५	सुनौलो अवसर युवा क्लव		इम्रान अन्सारी	९८९२३८४२५२
	करिम फाउण्डेशन	रानी	जियाउद्दिन चिस्ती	९८०४३५९०५४
	लायन्स क्लव विराटनगर	रानी	जितु रोजक	९८५२०२५८५७
	स्वास्थ्य सुधार युवा क्लव			
	रानी महिला संरक्षण मन्च			
	लायन्स क्लव मिल्स एरिया	विराटनगर १५	कैलाश साह	९८५२०२७६५९
	वडा बाल क्लव सञ्जाल	विराटनगर १५		
	बजरंग विकास संस्था			
	नेपाल मुस्लिम युवा परिषद			
	हमदर्द अध्ययन सा. केन्द्र			
१६	एकिकृत समाजवादी युवाक्लव	विराटनगर-१६		
	इलाका प्रहरी कार्यालय रानी	विराटनगर-१६	दिपक थापा	९८५२०९९१०९
	टोल विकास संस्था	विराटनगर-१६	लक्ष्मण मण्डल	९८९५३६३३४६
	रानी युवा क्लव	विराटनगर-१६		
	लाईन्स क्लव	विराटनगर-१५		
	वडा बाल संजाल	विराटनगर-१६	सौदागर मण्डल	
	संयुक्त टोल संगठन	विराटनगर-१६	चन्दकला बाना	९८४२०९२७६५
१७	महिला विकास संघ	लाईन क्वाटर	ज्योति थापा मगर	९८९७३८९९९४
	रानी स्टार क्रिकेट क्लव	रानीवस्ती	नौसाद आलम	९८०७३००६८६
१९	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	झोराहाट	जितेन्द्र खवास	९८९९३९७४८५

स्रोत : वडास्तरीय कार्यशाला २०८२

अनुसूची २० : सुरक्षित खुल्ला स्थान र सामुदायिक भवनहरुको विवरण

तालिका नम्बर ५८ : सुरक्षित खुल्ला स्थान र सामुदायिक भवनहरुको विवरण

क्रसं	टोल	सुरक्षित स्थानको नाम	क्षेत्रफल	पुगन लाग्ने समय	अटाउन सक्ने परिवार	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नम्बर
वडा नं १							
१	त्रिवेणी टोल	बाल उद्यान		१० मिनेट	२० परिवार		
२	बेलगाछी	नेपाली काँग्रेस पार्टी कार्यालय		१० मिनेट	१०० परिवार		
३	परोपकार घाट	परोपकार घाट		१५ मिनेट	१००		
४	शंकर चोक	वडाको सामुदायिक भवन		१० मिनेट	५० परिवार		
५	पानी ट्याङ्की	राधाकृष्ण मा.वि.		५ मिनेट	६० परिवार		
६	पुष्पलाल चोक	जनता बहुमुखी क्याम्पस		१० मिनेट	५००		
७	सुनामी मार्ग	निरौला प्रतिष्ठान		१० मिनेट	१० परिवार		
८	सुनामी मार्ग	घिमिरे प्रतिष्ठान		१० मिनेट	२० परिवार		
९	बेलगाछी	महेन्द्रेश्वर शिवालय		१० मिनेट	५ परिवार		
१०	भट्टाचोक	आर आर एन भवन		१० मिनेट	२० परिवार		
११	नेता चोक	पाथिभरा मन्दिर सा भवन		१० मिनेट	२० परिवार		
१२	नेता चोक	विष्णुमायाँ पुस्तकालय		१० मिनेट	५० परिवार		
१३	विजयपुर	रामजानकी सामुदायिक भवन		१० मिनेट	१० परिवार		
वडा नं २							
१	सुकुम्बासी टोल	ओशो अध्ययन केन्द्र चौर	२.५ कट्टा	२५ मिनेट	२५ परिवार		
२	तीनपैनी पूर्वटोल	हनुमान मन्दिर सामुदायिक भवन	५ कट्टा	२५ मिनेट	२५ परिवार		
३	तीनपैनी पूर्वटोल	जेष्ठ नागरिक सामुदायिक भवन	१ कट्टा	२५ मिनेट	५ परिवार		
४	कामत टोल	दलान घर	१० धुर	२५ मिनेट	५ परिवार		
५	शंकरपुर	सनातन सामुदायिक भवन	१ कट्टा	२५ मिनेट	१० परिवार		
६	सुकुम्बासी टोल	चित्रगुप्त सामुदायिक भवन	३ कट्टा	२५ मिनेट	३० परिवार		
७	राधाकृष्ण मार्ग	भूपाल ग्राम	३० कट्टा	२० मिनेट	५० परिवार		
८	शंकरपुर	सोमबारे बगैँचा क्षेत्र	५ कट्टा	२० मिनेट	५० परिवार		
९	कमल पोखरी	नर्सिङ होम पूर्व	२ विघा	२० मिनेट	१०० परिवार		
१०	पूर्व फिल्ड	खुल्ला चौर	१ विघा	१० मिनेट	५० परिवार		
वडा नं ३							
१	कन्या मार्ग	पुसेट कलेजको प्राङ्गण	२ विघा	१० मिनेट	५०० परिवार		
२	पोखरिया	परोपकार अभियान समूह भवन	३ कट्टा	१० मिनेट	२० परिवार	राजेश सर	९८१९०६७८४०
३	विहिवारे	जेष्ठ नागरिक हातेमालो भवन	३ कट्टा	१० मिनेट	६ परिवार		
४	मदननगर	कवर्डहल	२ कट्टा	१० मिनेट	१० परिवार		
५	खार्जी पूर्व	मकालु सेवा सदन	१ कट्टा	१० मिनेट	८ परिवार	सूर्यकुमार दाहाल	९८५२०२७७३५
६	प्रगति टोल	आदर्श उपभोक्ता संरक्षण समिति	१ कट्टा	१० मिनेट	५ परिवार		
७	प्रताप मार्ग	गणेश मन्दिर	१ कट्टा	१० मिनेट	५ परिवार		
८	हिमाली टोल	विन्धवासिनी मन्दिर सामुदायिक भवन	१ कट्टा	१० मिनेट	१० परिवार		
९	उदय मार्ग	देवी पाञ्चायन मन्दिर	१० धुर	१० मिनेट	५ परिवार		

क्रसं	टोल	सुरक्षित स्थानको नाम	क्षेत्रफल	पुगन लाग्ने समय	अटाउन सक्ने परिवार	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नम्बर
१०	अरुण मार्ग	खुल्ला चौर	१० कट्टा	१० मिनेट	२० परिवार		
वडा नं ४							
१	कञ्चनवारी	कञ्चनवारी वडा कार्यालय क्षेत्र	२ विघा	१० मिनेट	१०० परिवार	वडा अध्यक्ष	
२	सत्संगमार्ग	दाहाल प्रतिष्ठान	२ कट्टा	१० मिनेट	२० परिवार	शालिग्राम दाहाल	९८५२०२७१६३
३	रामजानकी	रेग्मी समाज	१ कट्टा	१० मिनेट	२० परिवार		
४	सखवारे	मुडुला कार्की सेवा समाज	१ कट्टा	१० मिनेट	३५ परिवार	नविन कार्की	
५	ईक्राही	टोल संगठनको सामुदायिक भवन	१ कट्टा	५ मिनेट	१५ परिवार		
६	बङ्गलोरी	नोना कोईराला ट्रष्ट	३ विघा	५ मिनेट	५० परिवार		
७	ईक्राही	रामजानकी मन्दिर सा भवन		१५ मिनेट	१० परिवार		
८	आदर्श टोल	निर्माण व्यवसायी संघ		१० मिनेट	३० परिवार		
९	पिपल चोक	लक्ष्मी नारायण मन्दिर धर्मशाला		१० मिनेट	१० परिवार		
१०	काबेली चोक	सामुदायिक भवन	१ कट्टा	५ मिनेट	५ परिवार		
वडा नं ५							
१	कोचाखाल टोल	स्वास्थ्य चौकी भवन	१.५	१० मिनेट	१५ परिवार	बविता गुरागाइ	९८४२१०१२५५
२	जामुनगाछी	जामुनेश्वर सामुदायिक भवन	१.५	३० मिनेट	३० परिवार	पुण्यप्रसाद दाहाल	९८४२०५०३०३
३	प्रगति टोल	Art of living भवन	२.५	२५ मिनेट	३० परिवार	केशव रिजाल	९८५२०४३४१५
४	आदर्श टोल	पञ्चेश्वर शिव मन्दिर जानकी पथ	१ कट्टा	५ मिनेट	५ परिवार	सुरेश श्रेष्ठ	९८५२०२२३५४
५	कोलरुवा	सिद्धकाली आ वि र फिल्ड		५ मिनेट	१५० परिवार	राम कुमार यादव	९८१२३८९९८२
६	शान्तिचौक	तोदी भवन	५ कट्टा	१० मिनेट	१०० परिवार	केदारमल तोदी	०२१५०३४६६
७	शान्तिचोक	राम मन्दिर धर्मशाला	१.५ कट्टा	५ मिनेट	१५ परिवार	वेदराज त्रिताल	९७६२००६७९२
८	त्रिमूर्ति चोक	रामजानकी मन्दिर धर्मशाला	४ कट्टा	५ मिनेट	१० परिवार	देवी पोखेल	९८५२०३११३३
९	नहर पश्चिम	क्रिस्चियन चर्च	३ कट्टा	१० मिनेट	३० परिवार	जितनारायण चौधरी	९८५२०३३३४६
१०	विशाल चोक	शिव मन्दिर		१५ मिनेट	५ परिवार	सुरेश श्रेष्ठ	९८५२०२२३५४
११	विशाल चोक	क्रिकेट मैदान	१ विघा	१० मिनेट	४० परिवार		
१२	समावेशी टोल	खुल्ला चौर	२ विघा	१० मिनेट	८० परिवार		
१३	कोचाखाल	सामुदायिक भवन	१ कट्टा	१० मिनेट	५ परिवार	कविराज न्यौपाने	९८४२०२३४३१
वडा नं ६							
१	शान्तिटोल	अभिराम युवा क्लव		१० मिनेट	५ परिवार		
२	वस्ता किनार	रामेश्वर शिवमन्दिर		१० मिनेट	५ परिवार		
३	रामपुर	बाबा गगिनाथ मन्दिर निर्माणाधिन		५ मिनेट	५ परिवार		
४	बुद्धचोक	मुसाफिर खाना		५ मिनेट	१० परिवार		
५	सरौचिया	सलहेस मन्दिर धर्मशाला		१० मिनेट	५ परिवार		
६	सरौचिया	ब्रह्मबाबा मन्दिर धर्मशाला		१० मिनेट	१० परिवार		
७	स्कुल मार्ग	जामे मस्जिद		१० मिनेट	२० परिवार		
८	स्वागत चौक	जामिया इस्लामियाँ		१० मिनेट	१० परिवार		
९	अमान नगर	अनुपकर/असरफिया मस्जिद		१० मिनेट	५ परिवार		
१०	सुन्दर टोल	नेपाली मस्जिद		१० मिनेट	१० परिवार		
११	रामपुर	अद्वैत भवन		१० मिनेट	१० परिवार		
१२	मेलवन	मेलवन खेलमैदान	५ विघा	१० मिनेट	२०० परिवार		

क्रसं	टोल	सुरक्षित स्थानको नाम	क्षेत्रफल	पुग्न लाग्ने समय	अटाउन सक्ने परिवार	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नम्बर
१३	ज्वाला प्रसादको भोगचासमा भएको निमुबारीको ६ कट्टा ऐलानी जग्गालाई सुरक्षित स्थानकोरूपमा विकास गर्ने ।					बडा अध्यक्ष	
बडा नं ७							
१	ऊँशान्ति	बिरेन्द्र सभा गृह		१० मिनेट	५० परिवार		
२	गहेली	मारवाडी सेवा सदन		५ मिनेट	३० परिवार		
३	मेनरोड	अतिथि सदन		५ मिनेट	३० परिवार		
४	मेनरोड	जैन भवन		५ मिनेट	५० परिवार		
५	शनिहाट	अतिथि गृह		५ मिनेट	३० परिवार		
६	साकम्बरी टोल	साकम्बरी सेवा सदन		५ मिनेट	२० परिवार		
७	शहिद मार्ग	कवर्ड हल		५ मिनेट	२० परिवार		
८	मेनरोड	कालीमन्दिर सेवा सदन		५ मिनेट	२० परिवार		
९	शनिहाट	ने.रे.सो. जिल्ला शाखा		५ मिनेट	३० परिवार		
१०	शहीद मैदान	शहीद रंगशाला	५००० वफि	५ मिनेट	१०० परिवार	राष्ट्रिय खेलकुद परिषद	०२१५३६२०७
११	इश्वर मार्ग	जेष्ठ नागरिक सामुदायिक भवन	२००० वफि	५ मिनेट	५० परिवार	रञ्जना बुढाथोकी	९८११०१८१७
१२	शहीद मैदान रोड	सामुदायिक भवन	१००० वफि	५ मिनेट	५० परिवार		
१३	सरस्वती टोल	अपाङ्गता सामुदायिक भवन	९०० वफि	५ मिनेट	१० परिवार	नविन दाहाल	९८५२०६३७५
१४	सरस्वती टोल	सरस्वती मन्दिर र चौर	२००० वफि	५ मिनेट	२० परिवार	मन्दिर सञ्चालक	९८४५४६६४६
बडा नं. ८							
१	बलुवाइ	बलुवाइ सामुदायिक भवन		१० मिनेट	५० परिवार		
२	हाटखोला	गणेश मन्दिर	०-४-७	१५ मिनेट	३० परिवार		
३	बलुवाइ	बृद्धाश्रम ज्ञान कुञ्ज		१५ मिनेट	१०० परिवार		
४	हाटखोला	हाटखोला फिल्ड		१५ मिनेट	१०० परिवार		
५	बलुवाइ	पशु बधशाला क्षेत्र		१५ मिनेट	१०० परिवार		
६	बलुवाइ	खानेपानी क्षेत्र		१५ मिनेट	५० परिवार		
७	अमर टोल	निर्मल जल	१० कट्टा	१५ मिनेट	५० परिवार		
८	स्वागतम टोल	छैठी माताको मन्दिर	१ विगाहा	१५ मिनेट	७० परिवार		
९	स्वागतम टोल	शिव मन्दिर	१२ कट्टा	१५ मिनेट	५० परिवार		
१०	बलुवाई	राधाकृष्ण मन्दिर	७ कट्टा	१५ मिनेट	४० परिवार		
११	हाटखोला	हाटखोला सामुदायिक भवन,		५ मिनेट	२० परिवार		
१२	हाटखोला	अमर सेवा समिति,		५ मिनेट	२० परिवार		
१३	हाटखोला	बाल पुस्तकालय,		५ मिनेट	१० परिवार		
१५	अशोक चोक	हनुमान मन्दिर	३ कट्टा	१० मिनेट	८ परिवार		
१६	बालगोपाल टोल	हाटखोला चर्च	१ कट्टा	१० मिनेट	५ परिवार		
१७	मधुमारा	मधुमारा चर्च	१ कट्टा	१० मिनेट	६ परिवार		
१९	विश्वकर्मा चोक	विश्वकर्मा चोक	१ कट्टा	१० मिनेट	५ परिवार		

क्रसं	टोल	सुरक्षित स्थानको नाम	क्षेत्रफल	पुग्न लाग्ने समय	अटाउन सक्ने परिवार	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नम्बर
१९	बलवाइ	बलवाइ चर्च	१ कट्टा	१० मिनेट	७ परिवार		
२०	रेलवे	रेलवे चर्च	१ कट्टा	१० मिनेट	५ परिवार		
२१	वरपिपल चोक	खेलमैदान	१० कट्टा			प्रीति	९८१९०६७८४०
बडा नं ९							
१	महावीर गुठी	महानगरपालिकाको ब्लक ए र वि	७ कट्टा	५ मिनेट	२० परिवार		
२	रामजानकी टोल	सरस्वती मा.वि.	१२ कट्टा	५ मिनेट	१५० परिवार		
३	साझा टोल	मदरसा	१० कट्टा	५ मिनेट	१० परिवार		
४	जानकी टोल	रामजानकी सेवा सदन	४ कट्टा	५ मिनेट	५० परिवार		
५	दधिराम पथ	कविर मन्दिर	१ कट्टा	५ मिनेट	१० परिवार		
६	भानुटोल	शिक्षक संगठन कार्यालय	१० धुर	५ मिनेट	१० परिवार		
७	कलेज रोड	पत्रकार महासंघ	१० धुर	५ मिनेट	१५ परिवार		
८	गुद्री टोल	शितल धर्मशाला	८ धुर	५ मिनेट	२५ परिवार		
९	साझाटोल	गौसिया अनिसुल उलुम मदर्स	८ धुर	५ मिनेट	२० परिवार		
१०	ठाकुरबारी रोड	खुल्ला चौर	३ कट्टा	५ मिनेट	१० परिवार	अनिता नेपाल	८४२०४८३५४
बडा नं १०							
१	नेशनल ट्रेडिङ	कोशी कोभिड अस्पताल	५ विघा	१० मिनेट	५० परिवार		
२	वाचनालय मार्ग	गणेश पुस्तकालय	१ कट्टा	१० मिनेट	१५ परिवार	खेमराज नेपाल	९८४२०७४२९९
३	साई मार्ग	चित्रगुप्त समाज	१ कट्टा	१० मिनेट	२० परिवार	मोहन लाल कर्ण	९८६२००४९६९
४	विन्ध्यबासिनी	विराट सेवा आश्रम	२ कट्टा	१० मिनेट	२० परिवार	खेममनी काफ्ले	९८५२०२९७१७
५	एक्वापार्क टोल	एक्वा पार्क	१ विघा	१० मिनेट	२० परिवार	तोरेन्दमान सिं प्रधान	०२१४१७५१७
६	गुराँस टोल	नेपाल एयरलाईन्सको जमिन	८ कट्टा	१० मिनेट	५० परिवार		
७	बंगलामुखी टोल	झि: पुँच	४ कट्टा	१० मिनेट	५० परिवार	सरद श्रेष्ठ	९८५२०२८२७७
८							
१	बखरी (बडा नं ११ र १२)	विराट सामुदायिक भवन	५ कट्टा	१० मिनेट	५० परिवार		
२	पिचरा	वहाई मन्दिर	७ कट्टा	५ मिनेट	भवन निर्माण गर्न सकिने		
३	पिचरा	श्री जनपथ माध्यमिक विद्यालय	९ कट्टा	५ मिनेट	१०० परिवार		
४	जनपथ टोल	बसपार्क	१६ कट्टा	५ मिनेट	१०० परिवार		
५	पिचरा	अरुणोदय आ.वि.	१ कट्टा	५ मिनेट	१० परिवार		
६	जनपथ	रौनियार भवन	२ कट्टा	५ मिनेट	२० परिवार	श्याम रौनियार	९८६२३१७६६८
७	दुर्गा टोल	जेष्ठ नागरिक सामुदायिक भवन	१ कट्टा	५ मिनेट	१० परिवार		
८	साकेला थान	साकेला थान	३ कट्टा	५ मिनेट	३० परिवार		
९	धुधुवा	जेष्ठ नागरिक भवन	१ कट्टा	५ मिनेट	५ परिवार		
१०	बुद्ध टोल	बुद्ध विहार	५ कट्टा	१० मिनेट	१० परिवार		
बडा नं १२							
१	बखरी टोल	बखरी आधारभूत विद्यालय	९ कट्टा	५ मिनेट	५० परिवार		

क्रसं	टोल	सुरक्षित स्थानको नाम	क्षेत्रफल	पुगन लाग्ने समय	अटाउन सक्ने परिवार	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नम्बर
२	कलेज क्षेत्र	महेन्द्र मोरङ्ग कलेज	२२ विघा	१० मिनेट	५०० परिवार		
३	लेखनाथ मार्ग	लेखनाथ वाचनालय			२० परिवार		
४	बखरी	विराट सामुदायिक भवन			५० परिवार		
५	बैंक रोड	सामुदायिक भवन	४ कट्टा			सागर श्रेष्ठ	९८४०९८२५९७
६	प्रगति मार्ग	खुल्ला चौर	१ विघा				९८४२०४१९०८
७	रामजानकी मन्दिरमा २ विगा जग्गा छ । त्यसलाई मन्दिर व्यवस्थापन समितिसंग समन्वय गरेर सुरक्षित स्थानको रूपमा विकास गर्ने ।					वडा अध्यक्ष	
वडा नं १३							
१	अभिवादन, कोशी प्रोजेक्ट	सुनसरी मोरङ्ग सिंचाई आयोजनाको कार्यालय	८ विघा	५ मिनेट	५०० परिवार	विजय	९८२७३७३७४८
२	शिवमार्ग	पूर्वाञ्चल बाल तथा वृद्धाश्रम	२.५ विघा	५ मिनेट	२०० परिवार		
३	रानी	बाल मा. वि. रानी	७ कट्टा	१० मिनेट	१०० परिवार		
४	ओमहरी मार्ग	माइती नेपाल	२ कट्टा	५ मिनेट	१० परिवार		
५	अभिवादन टोल	एस ओ एस बालग्राम	६ कट्टा	५ मिनेट	५० परिवार		
६	रानी	सामुदायिक भवन	१ कट्टा	५ मिनेट	१० परिवार	संजय	९८१६२५३८४५
७	रानी	सामुदायिक भवन	२ कट्टा	५ मिनेट	१० परिवार	मुकेश	९८३७१६३८२१
८	सिकियाही	सामुदायिक भवन	२ कट्टा	५ मिनेट	१० परिवार	मुकेश	९८३७१६३८२१
वडा नं १४							
१	जतुवा उत्तरवारी	रामजानकी मन्दिर,	१-१०-०	१० मिनेट	१०० परिवार		
२	जतुवा नयाँ नगर	डिग्री क्याम्पस,	८-०-०	१० मिनेट	५०० परिवार		
३	जतुवा	बाल मा. वि.,	६-१०-०	१० मिनेट	१०० परिवार		
४	जतुवा	गुरुकुल विद्यालय	१-०-०	१० मिनेट	२०० परिवार		
५	नयाँ टोल	इजमुलिया मदरसा	०-१-०	१० मिनेट	१०० परिवार		
६	जतुवा उत्तरवारी	रामजानकी सामुदायिक भवन	०-५-०	१० मिनेट	५० परिवार		
७	कठकुप्पा	जनता बाल आ वि	०-२-३	१० मिनेट	१० परिवार		
८	विष्णु टोल	विष्णु आ वि	०-२-०	१० मिनेट	१० परिवार		
९	भगवती टोल	सामुदायिक भवन	२ कट्टा	१० मिनेट	१० परिवार		
१०	जतुवा	मनमोहन प्रविधिक शिक्षालय	१० कट्टा	१० मिनेट	२० परिवार		
वडा नं १५							
१	दक्षिणटोल	दुर्गा मन्दिर धर्मशाला		१० मिनेट	२५ परिवार		
२	बर्माटोल १६	रानी युवा क्लवको भवन		१० मिनेट	४० परिवार		
३	रामजानकी चोक	रामजानकी मन्दिर धर्मशाला		१० मिनेट	१० परिवार		
४	पशुपति टोल	मानकी मन्दिर		१० मिनेट	१० परिवार		
वडा नं १६							
१	रानी क्षेत्र	रानी युवा क्लव		२० मिनेट	१०० परिवार		
२	मिल्स एरिया	मिल्स मा.वि.		२० मिनेट	२०० परिवार		
३	वडाका सबै क्षेत्र	कटन मिलको फिल्ड		२० मिनेट	२०० परिवार		
४	वडाका सबै क्षेत्र	हुलास मेटल उद्योग		२० मिनेट	१०० परिवार		

क्रसं	टोल	सुरक्षित स्थानको नाम	क्षेत्रफल	पुगन लाग्ने समय	अटाउन सक्ने परिवार	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नम्बर
५	वडाका सबै क्षेत्र	विराटनगर जुट मिल		२० मिनेट	१०० परिवार		
६	वडाका सबै क्षेत्र	मोरङ सुगर मिल		२० मिनेट	२०० परिवार		
७	दुर्गा मन्दिर टोल	दुर्गा मन्दिर		१० मिनेट	४० परिवार		
८	वडा कार्यालय	खुल्ला चौर	२ कट्टा			वडा कार्यालय	
९	बैंक रोड	सामुदायिक भवन र चौर	४ कट्टा	१० मिनेट	४० परिवार	सागर श्रेष्ठ	९८४०९८२५९७
१०	विराटनगर जुटमिलको खुल्ला क्षेत्रलाई सुरक्षित स्थानको रूपमा विकास गर्ने ।						
वडा नं १७							
१	मटेरवा	मटेरवा खेल मैदान	१ विघा	१० मिनेट	५० परिवार	यशोधरा	९७३६३११०७६
२	गफुर मदरसा टोल	वडा कार्यालय खेल मैदान	१० कट्टा	१० मिनेट	३० परिवार	मुकेश	९८३२५६३८४०
३	दक्षिण पश्चिमटोल	छाला उद्योग नजिकको स्थान	१.५ बि	१० मिनेट	१०० परिवार	राकेश	९८२७२९३६८२
४	मदरसा टोल	मदरसा असरफिया	१५ कट्टा	५ मिनेट	५०० परिवार		
५	जुटमिल क्षेत्र	रघुपति जुटमिल, रघुपति आ.वि	३२ बि.	५ मिनेट	८०० परिवार		
६	रघुपति धुनियाटोल	सामुदायिक भवन	१ विघा	१० मिनेट	५० परिवार	मनोज	९८०२७३८४१५
वडा नं १८							
१	झटियाही	जनता आ.वि. दिव्यज्योति	१८ कट्टा	१५ मिनेट	६०		
२	फडानी, कालाबन्जार	मनिषको कामत	१२ कट्टा	१५ मिनेट	३००	जितेन्द्र साह	९८४२२५१२८१
३	नावघाट, दमादिघी, भेडिहारी, खोकसाहा	रेल्वे स्टेशन	१० कट्टा	१५ मिनेट	५००	शिवजी मण्डल	९८१९३७३६६८
४	फडानी	सामुदायिक भवन	१५ कट्टा	१५ मिनेट	१००	गिरिराज नन्द पाण्डे	९८०७००३८९४
वडा नं १९							
१	मिलनचोक दक्षिण	गिरिजा प्रसाद क्रिकेट रंगशाला	१७ विघा	२० मिनेट	५०० परिवार		
२	सभाहल टोल	सभाहल निर्माण क्षेत्र	१ विघा	२० मिनेट	५० परिवार		
३	घिनाघाट	दुर्गामन्दिर र सामुदायिक भवन	२ कट्टा	१० मिनेट	२० परिवार		
४	मिलनचोक	रामजानकी मन्दिर र धर्मशाला	२ कट्टा	१० मिनेट	२० परिवार		
५	मिलनचोक	प्रणामी मन्दिर र धर्मशाला	४ कट्टा	१० मिनेट	१०० परिवार		
६	ट्रीम गार्डेन टोल	सामुदायिक भवन	२ कट्टा	१० मिनेट	२० परिवार		

अनुसूची २१ : महानगरपालिकास्तरीय विपद् व्यवस्थापन पदाधिकारीहरूको नामावली

तालिका नम्बर ५९ : महानगरपालिकास्तरीय विपद् व्यवस्थापन पदाधिकारीहरूको नामावली

क्रम	नाम	पद	संलग्न संस्था	सम्पर्क नम्बर
महानगरस्तरीय विपद् व्यवस्थापन समितिका पदाधिकारीहरूको नामावली				
१.	नागेश कोईराला	संयोजक	नगर प्रमुख	९८५२०२०७६७
२.	शिल्पा निराला कार्की	सदस्य	नगर उपप्रमुख	९८५२०२९३९०
३.	विजय कुमार शर्मा	सदस्य	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	९८५२०६११११
४.	श्याम घिमिरे	सदस्य	आर्थिक विकास समिति	९८५२०२६७९२
५.	काजी बहादुर बस्नेत	सदस्य	सामाजिक विकास समिति	९८५२०३२१२३
६.	कुमार पोखरेल	सदस्य	पूर्वाधार विकास समिति	९८५२०२८९५१

७.	बासु बहादुर बस्नेत	सदस्य	वन वातावरण तथा विव्यस	९८५२०६६६४४
८.	सूर्यलाल यादव	सदस्य	सुशासन तथा संस्थागत विकास	९८०७०८६०४६
९.	दिपक कुमार कर्ण	सदस्य	विधेयक समिति	९८५२०३१३८८
१०.	परमेश्वर भट्टराई	सदस्य	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	
११.	प्रतिनिधि	सदस्य	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	९८५२०३७९०२
१२.	प्रतिनिधि/कन्ट्रोल रुम	सदस्य	सशस्त्र प्रहरीबल नेपाल	९८४०९४०१६६
१३.	प्रतिनिधि/कन्ट्रोल रुम	सदस्य	नेपाली सेना	९८५२०३६९०२
१४.	न प्र नि राजन पौडेल	सदस्य	नगर प्रहरी प्रमुख	९८४२०५८९३६
१५.	बलराम गिरी	सदस्य	नगर संयोजक नेकपा एमाले	९८५२०२५७९०
१६.	कृष्ण निरौला	सदस्य	राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टी	
१७.	दिपक चापागाई	सदस्य	प्रतिनिधि नेपाली काँग्रेस	९८५२०२४९१७
१८.	दिनेश राजवंशी	सदस्य	प्रतिनिधि, नेपाली कम्युनिष्ट पार्टी	९८४२०२६४५३
२०.	विकास लिम्बु	सदस्य	प्रतिनिधि, रा प्र पा नेपाल	९८५२०२८३३९
२१.	विष्णु शर्मा	सदस्य	गैसस महासंघ	९८५२०२१७७३
२२.	प्रतिनिधि	सदस्य	उद्योग संगठन मोरङ	
२३.	अनिल साह	सदस्य	मोरङ उद्योग व्यापार संघ	९८५२०२०९१९
२४.	शरद श्रेष्ठ	सदस्य	विराट व्यापार संघ	९८५२०२८२७७
२५.	प्रतिनिधि	सदस्य	उद्योग परिसंघ मोरङ	
२६.	भरतबहादुर खड्का	सदस्य	नेपाल पत्रकार महासंघ कोशी	९८५२८३५०३३
२७.	सुशिला पाठक	सदस्य	पत्रकार महासंघ मोरङ	९८४२३२२७५५
२८.	सुकदेव मण्डल	सदस्य	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	९८०४३९९३८३
२९.	सुशिला अधिकारी	सदस्य सचिव	विपद सम्पर्क व्यक्ति	९८४२१४०९४१
स्रोत: विराटनगर महानगरपालिका विपद् व्यवस्थापन शाखा				

अनुसूची २२ : विपद् व्यवस्थापनमा स्थानीय युवाहरुको महानगरपालिका स्तरीय प्रतिकार्य टोली

तालिका नम्बर ६० : विपद् व्यवस्थापनमा स्थानीय युवाहरुको महानगरपालिका स्तरीय प्रतिकार्य टोली

क्र.स.	समितिका पदाधिकारी नामावली	पद	वडा नं	सम्पर्क नम्बर
१.	श्री सुमन बन्जारा	संयोजक	विराटनगर-१९	९८१०५०३७३७
२.	श्री रविना सुवेदी	सदस्य	विराटनगर-०६	९८४६८९४४०८
३.	श्री दर्शन शाह	सदस्य	विराटनगर-१५	९८१६३१८२८१
४.	श्री रोकैया खातुन	सदस्य	विराटनगर-०९	९८०२७३४६१५
५.	श्री कुशला देवी काफ्ले निरौला	सदस्य	विराटनगर-०३	९८४२१९८३७७
६.	श्री अमरलाल दास तत्मा	सदस्य	विराटनगर-१८	१९१६३०५८८१
७.	श्री एम फिदा हुसेन	सदस्य	विराटनगर-१७	९८११३५४३६६
८.	श्री रीता देवी पासवान	सदस्य	विराटनगर-१३	९८०७०६४८७०
९.	श्री रोहन कुमार गुप्ता	सदस्य	विराटनगर-११	९८२४३७७५३३
१०.	श्री रुसी कुमारी यादव	सदस्य	विराटनगर-१०	९८४२४६९०६०

११.	श्री रुपा भुजेल यादव	सदस्य	विराटनगर-०८	९८४२१८८७००
१२.	श्री रञ्जना बुढाथोकी	सदस्य	विराटनगर-०७	९८४२३५४१८८
१३.	श्री सिताराम भट्टराई	सदस्य	विराटनगर-०५	९८०३२३८५६९
१४.	श्री मोनिका न्यौपाने	सदस्य	विराटनगर-०४	९८२५४८१७७४
१५.	श्री सुमित परियार	सदस्य	विराटनगर-०२	९८४५१४५८७०
१६.	श्री आर्यन बि.क	सदस्य	विराटनगर-०१	९८१७३१६०७५
१७.	श्री नर्मदा खड्गी	सदस्य	विराटनगर-१४	९८२६३५६६८८
१८.	श्री उदिप पोखरेल	तालिम प्राप्त	विराटनगर-०१	९८४२४११७७५
१९.	श्री आर्यन शर्मा	तालिम प्राप्त	विराटनगर-०१	९८१०४३४०३५
२०.	श्री रिजु बर्देवा	तालिम प्राप्त	विराटनगर-०२	९८४९०९७६१२
२१.	श्री सन्तोष कुमार पोखरेल	तालिम प्राप्त	विराटनगर-०३	९८२५३४१७०८
२२.	श्री वेदिका घिमिरे	तालिम प्राप्त	विराटनगर-०३	९८१९०१०३४३
२३.	श्री राजकुमार लुईटेल	तालिम प्राप्त	विराटनगर-०४	९८२७३९५१०९
२४.	श्री पविना धिमाल	तालिम प्राप्त	विराटनगर-०५	९८११०५३७९९
२५.	श्री केहकसा कौसर	तालिम प्राप्त	विराटनगर-०६	९८४२०६८५९५
२६.	श्री सुमन निरौला	तालिम प्राप्त	विराटनगर-०७	९८४२०४८२८८
२७.	श्री विशाल कुमार राजवंशी	तालिम प्राप्त	विराटनगर-०८	९८१४३९६११८
२८.	श्री दिपा कुमारी बस्नेत	तालिम प्राप्त	विराटनगर-११	९८४२०२९४९१
२९.	श्री विद्यानन्द पासवान	तालिम प्राप्त	विराटनगर-१३	९८१९३४४१४४
३०.	श्री दर्शन पौड्याल	तालिम प्राप्त	विराटनगर-०८	९८२६३५०५६८
३१.	श्री अमृत कुमार मण्डल	तालिम प्राप्त	विराटनगर-१०	९८४२४९४४०३
३२.	श्री दिपा कुमारी बस्नेत	तालिम प्राप्त	विराटनगर-११	९८४२०२९४९१
३३.	श्री विद्यानन्द पासवान	तालिम प्राप्त	विराटनगर-१३	९८१९३४४१४४
३४.	श्री राजु महतो	तालिम प्राप्त	विराटनगर-१४	९८१०४३३४५६
३५.	श्री मनिषा मण्डल	तालिम प्राप्त	विराटनगर-१५	९८१६३६०५९१
३६.	श्री सुप्रिया थापा	तालिम प्राप्त	विराटनगर-१७	९८११३९२००७
३७.	श्री प्रतिमा कुमारी शाह	तालिम प्राप्त	विराटनगर-१८	९८२४३८५७९३
३८.	श्री गोमा घिमिरे	तालिम प्राप्त	विराटनगर-१९	९८०४३६२६९४
३९.	श्री नितेश विश्वास	तालिम प्राप्त	विराटनगर-१९	९८००९८१२१९

स्रोत: विराटनगर महानगरपालिका विपद् व्यवस्थापन शाखा

अनुसूची २४ : शिक्षण अस्पताल तथा अस्पतालहरूको विवरण

महानगरपालिकामा एक शिक्षण अस्पताल, एक सरकारी अस्पताल, एक आयुर्वेद अस्पताल, एक कोभिड अस्पताल सहित ३६ वटा सुविधा सम्पन्न अस्पतालहरू रहेका छन् । अस्पताल बाहेक धेरै पोलिक्लिनिक र साना क्लिनिकहरू पनि

रहेका छन् । कोशी प्रदेशका सबै जिल्लाका विरामीहरूका अतिरिक्त मधेश प्रदेशका सप्तरी, सिरहा, धनुषा, महोत्तरी सम्मका विरामीहरू यहाँ उपचार गर्न आउने गर्दछन् ।

तालिका नम्बर ६१ : शिक्षण अस्पताल तथा अस्पतालहरूको विवरण

S.N	Name	Number Of Beds	Type	Address
1	Om Wellness Hospital	10	Hospital	Brt.-2
2	Biratnagar Asptal Pvt.Ltd	100	Hospital	Brt.-2
3	Tapadiya Eye Hospital Pvt.Ltd	50	Hospital	Brt.-2
4	Hamro Asptal Pvt.Ltd	100	Hospital	Brt.-4
5	Nobel Medical College Teaching Hospital Pvt.Ltd	750	Medical College	Brt.-4
6	Life Guard Hospital Pvt.Ltd	100	Hospital	Brt.-5
7	NATA	20	NGO	Brt.-7
8	Suraksha Asptal Pvt.Ltd	50	Hospital	Brt.-7
9	Biratnagar City Hospital Pvt.Ltd	15	Hospital	Brt.-7
10	RamLal Golchha Eye Hospital	50	Hospital	Brt.-7
11	Golden Hospital	50	Hospital	Brt.-7
12	AIMS Hospital and Cancer Center Pvt.Ltd	50	Hospital	Brt.-7
13	R.K. Children Hospital	50	Hospital	Brt.-8
14	Get Well Hospital	25	Hospital	Brt.-9
15	Morang Co-operative Hospital	100	Hospital	Brt.-9
16	Sanjeevani Hospital and I.V.F. Center Pvt.Ltd	50	Hospital	Brt.-9
17	Saptakoshi Hospital Pvt.Ltd	50	Hospital	Brt.-9
18	Green Cross Hospital	15	Hospital	Brt.-9
19	General Hospital and Trauma Care Center	15	Hospital	Brt.-9
20	Neuro Cardio and Multispeciality Hospital	100	Hospital	Brt.-10
21	MAX International Hospital and Trauma Center Pvt.Ltd	25	Hospital	Brt.-11
22	Biratnagar Eye Hospital	500	Hospital	Brt.-13
23	Birat Eye Hospital Pvt.Ltd	50	Hospital	Brt.-14
24	Dibyajyoti Hospital	15	Hospital	Brt.-14
25	Rani PHC	3	PHC	Brt.-15
26	Baijanathpur HP	0	HP	Brt.-19
27	Koshi Hospital	350	Hospital	Brt.-7
28	Makalu Hospital Pvt.Ltd.	24	Hospital	Brt.-9
29	PSI/Save The Earth Nepal,Biratnagar	0	NGO	Brt.-4
30	CRS Company	0	NGO	Brt.-2
31	Family Planning Association of Nepal	0	NGO	Brt.-7
32	Marie Stopes Center, Biratnagar	0	NGO	Brt.-9
33	TEMPORARY COVID HOSPITAL(KOSHI HOSPITAL)	100	COVID Hospital	Brt.-10
34	AMDA NEPAL_MORANG	0	NGO	Brt.-11
35	Sparsha nepal_Morang	0	NGO	Brt.-11

36	KYC Punarjiwan Kendra_Morang	0	NGO	Brt.-13
	Total Number Of Beds	2,817		

स्रोत : विराटनगर महानगरपालिका स्वास्थ्य शाखा २०८२

अनुसूची २५ : स्थानीय तहमा QRT/RRT को विवरण

तालिका नम्बर ६२ : स्थानीय तहमा QRT/RRT को विवरण

SN	Equipment	Tentative quantities	SN	Equipment	Tentative quantities
1.	structure	2 pieces	11.	Bruffin	500 No
2.	Bandage / cottan roll	10/10 No	12.	Syallan pani	300 bottle
3.	Piush jhol	50 bottle	13.	D5- Syallan pani	50 Bottle
4.	Citamol	10000 No	14.	Metronidozal Syrpa	200 Bottle
5.	Metro Nidozal Tablets	5000 No	15.	Paracetamol	200 Tablets
6.	Amoxillin Tablets 500 mg	2000 No	16.	Sutkkeri Nyano Jhola	200 Pakets
7.	Amoxillin Tablets 250 mg	2000 No	17.	IP cannal	100 No
8.	Cifrofoxine 500 mg Tab	1000 Tab	18.	Dressing Tap	5 Banndle
9.	Cifrofoxine 250 mg Tab	1000 Tab	19.	Betadin jhol	No
10.	Jivan jall	565 pieces			

स्रोत: विराटनगर महानगरपालिका स्वास्थ्य शाखा

अनुसूची २६ : विराटनगर नगरपालिका भित्र रहेका हेभी इक्वीपमेण्ट

तालिका नम्बर ६३ : विराटनगर नगरपालिका भित्र रहेका हेभी इक्वीपमेण्ट

वडानं	इक्वीपमेण्ट	कम्पनी	ठेगाना	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नम्बर
३	डोजर, लोडर	न्यू विराटनगर कन्स्ट्रक्सन	शान्तिनगर	नत्थु चौधरी	९८०२७६३७२
		रमेश कार्की	सिभिल मार्ग	रमेश कार्की	
			राजवंशी चोक		
४	डोजर, लोडर	मोरड ढुवानी सेवा	कञ्चनवारी	निर्मल भट्टराई	९८५२०३१७५६
				शंकर थापा	
				अमृत जोशी	
	क्रेन	मोरड ढुवानी सेवा	कञ्चनवारी	निर्मल भट्टराई	९८५२०३१७५६
५	डोजर, लोडर		चाँदनी चोक	गोपाल कार्की	९८५२०२४४२४
६	डोजर, लोडर	कसिस कन्स्ट्रक्सन	बरमपुरा	भरत कामत	
७	डोजर, लोडर	विराटनगर महानगरपालिका			
१२	डोजर, लोडर		सिकियाही	सञ्जय यादव	
			मझुवा टोल	अशोक साह	
			बखरी	जुमालाल यादव	
१३	डोजर, लोडर		बाँसवारी टोल	श्याम यादव	
१८	जे सि भि	दाहाल कन्स्ट्रक्सन	झटियाही	पंकज यादव	९८००९४६९५०

स्रोत: वडामा गरिएको छलफल २०८२

अनुसूची २७ : विपद् प्रारम्भिक द्रुत सर्वेक्षण फाराम

प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा फाराम

Initial Rapid Assessment Form (IRA)

विपद् लेखाजोखा मार्गदर्शन, २०७२ (प्रथम संसोधन, २०७८) सँग सम्बन्धित

१. घटनास्थलको जानकारी

प्रदेशको नाम:	जिल्लाको नाम:	गाउँ/नगरपालिकाको नाम:
वडा नम्बर:	टोल:	सूचना संकलन मिति (गते/ महिला/साल):

२. घटनास्थलको वस्तुस्थिति

विपद्को प्रकार	घटना घटेको मिति गते/ महिला/साल	घटना घटेको समय (घण्टा/मिनेट)
मौसमको वर्तमान अवस्था कस्तो छ ?	☐ सामान्य ☐ प्रतिकूल	
जिल्ला सदरमुकामबाट अनुमानित दूरी (किमि)	पालिका सदरमुकामबाट अनुमानित दूरी (किमि)	

मृतक संख्या	बेपत्ता संख्या	घाइते संख्या	जम्मा प्रभावित (अनुमानित घरधुरी संख्या) :	जम्मा विस्थापित (अनुमानित घरधुरी संख्या) :
महिला :	महिला :	महिला :		
पुरुष :	पुरुष :	पुरुष :		
बालबालिका :	बालबालिका :	बालबालिका :		
अन्य:	अन्य:	अन्य:		
जम्मा :	जम्मा :	जम्मा :		

खोज तथा उद्धारको अवस्था	☐ भइरहेको ☐ उद्धार संख्या ☐ नभएको
विस्थापितहरु हाल बसिरहेको ठाउँ/संरचना	☐ मानवीय सहायता स्थल: संख्या ☐ सामुदायिक खुल्ला स्थान: संख्या ☐ विद्यालय संख्या: ☐ सार्वजनिक भवन संख्या: ☐ सडक छेउ वा सडक माथि: संख्या ☐ वन क्षेत्र: संख्या ☐ आफन्त/छिमेकी: संख्या ☐ अन्य: (उल्लेख गर्ने) संख्या:

अहिले प्रभावित स्थानसम्म आवतजावतको अवस्था	☐ ठीक छ ☐ कठिन छ ☐ बन्द छ	सामान्य अवस्थामा यातायातको पहुँच	सवारी साधन/यातायात सेवा	☐ अवरुद्ध भएको ☐ अवरुद्ध नभएको
नजिकै चालु हेलीप्याडको अवस्था ☐ चालु ☐ अवरुद्ध ☐ छैन				
सञ्चार सेवा	☐ अवरुद्ध भएको ☐ अवरुद्ध नभएको			
विद्युत सेवा उपलब्ध	☐ अवरुद्ध भएको ☐ अवरुद्ध नभएको			
प्रभावित परिवारको सञ्चित खाद्य सामग्री	☐ क्षति भएको (घरधुरी संख्या) ☐ क्षति नभएको (घरधुरी संख्या)			

स्वास्थ्य सेवा	☐ सञ्चालनमा भएको (संख्या) ☐ सञ्चालनमा नभएको (संख्या) तत्काल उपचारका लागि स्थानान्तरण गर्नुपर्ने भएमा, संख्या
सञ्चालित स्वास्थ्य सेवाकोलागि आवश्यक औषधी	☐ उपलब्ध छ ☐ पर्याप्त छैन
विद्यालय	☐ सञ्चालनमा भएको (संख्या) ☐ सञ्चालनमा नभएको (संख्या) ☐ प्रभावित विद्यार्थीहरूको संख्या:
खानेपानीको आपूर्ति	☐ सुचारु (पर्याप्त) (संख्या) ☐ अपर्याप्त (संख्या) प्रभावित घरधुरी संख्या:.....
भौतिक संरचना	
निजी घर	☐ पूर्ण क्षति (संख्या) ☐ आंशिक क्षति (संख्या)
सरकारी कार्यालय/भवन	☐ पूर्ण क्षति (संख्या) ☐ आंशिक क्षति (संख्या)
सामुदायिक भवन	☐ पूर्ण क्षति (संख्या) ☐ आंशिक क्षति (संख्या)
कृषि बालीको क्षति	☐ क्षति (अनुमानित क्षेत्रफल) (विघा/रोपनी)
पशु चौपाया क्षति	☐ (अनुमानित संख्या)
पंक्षी क्षति	☐ (अनुमानित संख्या)
अन्य क्षति	☐ पूर्ण क्षति (संख्या) ☐ आंशिक क्षति (संख्या)

फोहोर मैलाको व्यवस्थापनको अवस्था कस्तो छ ?	☐ सामान्य छ ☐ महामारीको सम्भावना छ
शौचालयको व्यवस्था छ ?	☐ सामान्य ☐ थप व्यवस्था गर्नुपर्छ (घरधुरी संख्या.....)

विशेष आवश्यकता (Special Requirement) भएका प्रभावितहरूको अनुमानित संख्या	
गर्भवती तथा सुत्केरी महिलाहरूको लागि आवश्यक सामग्रीहरू (मर्यादा सामग्री (Dignity Kit))	☐ आवश्यक भएको ☐ आवश्यक नभएको आवश्यक भए अनुमानित संख्या:
५ वर्ष सम्मका बालबालिकाको लागि आवश्यक पौष्टिक आहारा तथा सामग्रीहरू	☐ आवश्यक भएको ☐ आवश्यक नभएको आवश्यक भए अनुमानित संख्या:.....
५ वर्षभन्दा माथिका बालबालिकाको लागि आवश्यक सामग्रीहरू (जस्तै: शैक्षिक तथा बालमैत्री स्थल (Child friendly space))	☐ आवश्यक भएको ☐ आवश्यक नभएको आवश्यक भए अनुमानित संख्या:
जेष्ठ नागरिकहरूका लागि आवश्यक सहयोग	☐ आवश्यक भएको ☐ आवश्यक नभएको आवश्यक भए अनुमानित संख्या:
अपाङ्गता भएकाहरूका लागि आवश्यक सहयोग	☐ आवश्यक भएको ☐ आवश्यक नभएको आवश्यक भए अनुमानित संख्या:
असहाय/अशक्त विरामीको संख्या:	

३. हालसम्म भएको राहत वितरणको अवस्था

राहत वितरण गर्ने तह संघसंस्था निकायको नाम	
राहत वितरण गरिएका सामग्रीहरूको नाम र परिमाण (पाल, त्रिपाल, चामल, कपडा, भाडाकुडा आदि)	
नगद/राहत वितरण गर्ने तह/संघसंस्था/ निकायको नाम:	
राहत (नगद/राहत सामग्री) पाउने परिवार संख्या:	
राहत (नगद/राहत सामग्री) नपाएका प्रभावित परिवार संख्या:	

४. तत्काल गर्नुपर्ने

स्थानान्तरण गर्न	☐ आवश्यक पर्ने संख्या ☐ आवश्यक नपर्ने	
खाद्य तथा गैरखाद्य सामग्री	☐ परिवार (Family) टेण्ट परिवार संख्या..... ☐ त्रिपाल संख्या..... ☐ गुन्द्री (म्याट्रेस) संख्या..... ☐ पि फाम संख्या..... ☐ कम्बल संख्या ☐ कपडा संख्या ☐ भाडाकुँडा संख्या ☐ Hygiene Kit संख्या: ☐ चर्पी संख्या	खाद्यान्न (दाल, चामल, नुन, तेल) परिमाण कति जना ☐ तयारी खाना (दालमोठ ☐ चिउरा भुजा चाउचाउ ☐ विस्कुट) कतिजना ☐ पिउने पानी ☐ अन्य

प्रभावित क्षेत्रमा कुनै अवाञ्छित गतिविधि	☐ भएको ☐ नभएको भए प्रभावित व्यक्तिको अनुमानित संख्या
लैङ्गिक हिंसा यौन हिंसा	☐ भएको ☐ नभएको भए प्रभावित व्यक्तिको अनुमानित संख्या
चोरी लुटपाट	☐ भएको ☐ नभएको ☐ भए प्रभावित व्यक्तिको अनुमानित संख्या
राहतका लागि नगद सहयोग गर्न उपयुक्त अवस्था	☐ छ ☐ छैन

५. सूचना संकलकहरुको विवरण

क्र सं	नाम, थर	पद/संस्था	सम्पर्क नम्बर	सूचना संकलन गरेको समयावधि (मिति र समय)	हस्ताक्षर
१.	टोली प्रमुख				
२.	सदस्य				
३.	सदस्य				
४.	सदस्य				
५.	सदस्य				

टोलीको थप टिप्पणी (Additional Observation) :

.....

.....

अनुसूची २८ : विषयगत सदस्य संस्थाको कार्यशर्तः

कुनै विषयगत क्षेत्रमा परेको समस्या समाधानमा सहयोग गर्न सम्बन्धित तहमा तोकिएको प्राविधिक क्षमता भएको तथा अधिकारप्राप्त व्यक्ति, संस्था वा निकायलाई विषयगत सदस्य संस्था भनिन्छ ।

विषयगत सदस्य संस्थाको काम कर्तव्य यस प्रकार हुनेछन्:

- १ विषयगत सदस्य संस्था (सरकारी निकाय, राष्ट्रसंघीय निकाय, रेडक्रस अभियानका सदस्य, राष्ट्रिय/अन्तर्राष्ट्रिय गैसस आदि)का बी चमा उपयुक्त विषयगत समन्वय संयन्त्र स्थापना गर्न तथा व्यवस्थापन गर्न विषयगत अगुवा संस्थालाई सहयोग गर्ने ।
- २ संघीय प्रदेश जिल्ला र स्थानीय तह सरकारी निकाय स्थानीय नागरिक समाज तथा अन्य सरोकारवाला निकायबीच समन्वय गर्न विषयगत अगुवा संस्थालाई सहयोग गर्ने ।
- ३ आफ्नो विषयगत क्षेत्रमा विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना तर्जुमा गर्न विषयगत अगुवा संस्थालाई सहयोग गर्ने । यस अन्तरगत विपद्को प्रकृति तथा योजना मान्यता प्राथमिकता प्राप्त आपत्कालीन कार्य तयारी आपत्कालीन कार्य संबोधन गर्न प्राथमिकताप्राप्त पूर्वतयारी कार्यका लागि विद्यमान कमी कमजोरी पहिचान विषयगत कार्ययोजना आदि पर्दछन् ।
- ४ आपत्कालीन अवस्थाका लागि पर्याप्त आकस्मिक योजना तथा पूर्वतयारीको प्रत्याभूति गराउने ।
- ५ विषयगत क्षेत्रका सहभागीहरु सम्बन्धित नीतिगत मार्गदर्शन तथा प्राविधिक मापदण्डका बारेमा जानकारी राख्दछन र सोही मापदण्डका आधारमा प्रतिकार्य गर्दछन् भन्ने कुराको प्रत्याभूति गराउन विषयगत अगुवा संस्थालाई सहयोग गर्ने ।
- ६ विषयगत क्षेत्रका कार्यसमूहको प्रभाव र कार्यान्वयन योजनाको प्रगतिको समीक्षा गर्न तथा पर्याप्त प्रतिवेदन र प्रभावकारी सूचना प्रवाहको प्रत्याभूति दिन प्रभावकारी अनुगमन संयन्त्र स्थापना गर्न विषयगत अगुवा संस्थालाई सहयोग गर्ने ।
- ७ सूचना संकलन तथा प्रचार प्रसारमा योगदान गर्न स्रोत साधनको आवश्यकता पहिचान गर्ने ।
- ८ विषयगत क्षेत्रका प्राथमिकता प्राप्त कार्यसञ्चालन गर्न दातृ सम्दायलाई मानवीय सहायता कार्यमा लगानी गर्न प्रोत्साहन गर्ने । साथै विषयगत क्षेत्रका सहभागीहरुलाई सामान्य माध्यमबाट उनीहरुको स्रोत साधन परिचालन गर्न प्रोत्साहित गर्ने ।
- ९ मानवीय सहायतामा संलग्न साझेदार संस्थाका कर्मचारीको क्षमता विकासका लागि तालिम सञ्चालन गर्न सहयोग गर्ने ।
- १० पूर्व निर्धारित प्राथमिकता प्राप्त आवश्यकता पूर्तिका लागि विषयगत संस्थाहरुलाई अन्तिम सेवा प्रदायकका रुपमा जिम्मेवार बनाउने ।
- ११ कार्यक्षेत्र र कार्यक्रमको प्राथमिकताका आधारमा विषयगत क्षेत्रका मुख्य साझेदारलाई समावेश गराउने ।

अनुसूची २९ : अगुवा सहयोगी संस्थाको कार्यशर्त

अगुवा सहयोगी संस्थाको मुख्य भूमिका विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यसम्बन्धी क्रियाकलाप गर्न विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना तर्जुमा गर्ने सिलसिलामा सम्बन्धित तहमा कार्यरत सबै निकायकाबीच छलफल गर्न साझा मञ्च प्रदान गरी आवश्यक सहजकर्ताको कार्य गरी यस कार्यमा विपद् व्यवस्थापन समितिलाई सहयोग प्रदान गर्नु हो ।

मुख्य भूमिका यसप्रकार हुनेछः

१. सबै निकाहरुको सहकार्यमा विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना तर्जुमामा सहयोग गर्ने ।
२. विपद् व्यवस्थापन समितिसंग समान्वय गरी अन्तिम कार्यशाला गर्नु अघि बैठकहरु संचालन गर्ने ।

३. विपद् सम्बन्धी तथ्याङ्क संकलन प्रकोप जोखिम विश्लेषण आदि कार्यमा समन्वय गर्न र प्राविधिक तथा वित्तीय सहयोग प्रदान गर्ने ।
४. प्रभावकारी प्रतिकार्य पूर्वतयारीको लागि मुख्य सिद्धान्त वा न्यूनतम मापदण्डका बारेमा समन्वय गर्ने ।
५. विगतका अनुभवका आधारमा सफलता चुनौति तथा कमीकमजोरी पहिचान गर्ने ।
६. विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना तर्जुमा प्रकृत्यामा सबै विषयगत क्षेत्रका अगुवा तथा सदस्य संस्थाहरु लगायत अन्य सरोकारवालाहरुको सहभागिता सुनिश्चित गर्ने ।
७. कार्यशालाको नतिजा तयार गर्ने र सम्बन्धित तहमा कार्यरत मानवीय सहायतामा संलग्न निकायहरु माझ प्रवाह गर्ने । माथिल्लो तहमा प्रतिवेदन दिने साथै तल्लो तहसम्म जानकारी गराउने आदि ।

अनुसूची ३० : आपत्कालीन मानवीय सहयोगको लागि स्फियर मापदण्ड

आपत्कालीन योजना विपद्को समयमा कार्यान्वयन हुने योजना हो । यस समयमा सामाजिक, सांस्कृतिक, आर्थिक अवस्था असामान्य रहन्छ । हरेक क्षेत्रमा कठिन परिस्थिति उत्पन्न हुने भएकोले विपद् प्रभावित समुदायको सहयोग गर्दा मानवीय मूल्य र प्रभावितको मौलिक अधिकारमाथि आघात नपुगोस् तथा उनीहरूले सम्मानपूर्वक जीवन निर्वाह गर्न पाउने वातावरण बनोस् भन्ने ध्येयले सहयोगका सन्दर्भमा न्यूनतम मापदण्ड निर्धारण भएका छन् । स्फियर परियोजनाले निर्धारण गरेका ती मापदण्डलाई नेपाल सरकारबाट समेत अनुमोदन भएको छ । विपद्का समयमा मानवीय सहयोगका निर्धारित न्यूनतम मापदण्डको प्रभावकारी कार्यान्वयन हुनु जरुरी हुन्छ । मानवीय सहयोगका मापदण्डको सङ्क्षिप्त विवरण निम्नानुसार छः

१ समन्वय, सूचना तथा पूर्वचिन्तावनी प्रणाली क्षेत्र

- समन्वय बैठक बाढी आएको पहिलो हप्तामा एक दिन बिराएर र दोस्रो हप्ताबाट हप्तामा एक दिन बैठक बस्ने,
- समन्वय बैठक र प्रतिवेदनका बारेमा जानकारी गराउने,
- जोखिममा परेका समूह तथा जनसङ्ख्यालाई न्यायोचित रूपमा उद्धार सामग्रीको वितरण तथा सहयोग गर्ने,
- अवस्था तथा आवश्यकताको आधारमा रहेर मीरा (MIRA) टिम परिचालन गर्ने,
- पहिलो हप्तामा परिस्थितिका बारेमा दिनद्विनै प्रतिवेदन तयार गर्ने । क्रमशः आवश्यकताअनुसार हरेक २ दिन तथा साप्ताहिक रूपमा निरन्तरता दिने,
- २४ घण्टाभित्र सञ्चार माध्यमका लागि समाचार पठाउने र पहिलो हप्तामा हरेक दिन,
- विपद् व्यवस्थापन समितिलाई सक्रिय पार्न प्रयास गर्ने,
- समन्वय तथा शिबिर व्यवस्थापनको अनुगमन गर्ने, प्रतिवेदन तयार गरी सबैलाई जानकारी गराउने ।

२ खाद्य क्षेत्र

प्रभावित व्यक्तिहरूको पहुँच निम्न वस्तुमा हुनेछः

- १) प्रतिव्यक्ति प्रतिदिन न्यूनतम २,१०० क्यालोरी प्राप्त हुने गरी खाद्यसामग्रीको व्यवस्था,
- २) प्रभावित मानिसहरूका लागि हाल विद्यमान तथा उपलब्ध भएका र पहुँचयोग्य खाद्य पदार्थमा परिपूरक (Complementary) को रूपमा एक अथवा दुई खाद्य पदार्थहरू पूरकको रूपमा उपलब्ध गराउने, र

३) निश्चित समूहका व्यक्तिको (साना केटाकेटी, एच्आईभी भएका व्यक्ति, कुपोषित व्यक्तिहरू आदि) आवश्यकता पूरा गर्न सामान्य खाद्यान्नको अतिरिक्त परिपूरक खाद्यसामग्रीको व्यवस्था ।

मापदण्डबमोजिमको खाद्यान्न सूची (Kit)

नेपाल सरकार गृह मन्त्रालयले प्रकोप पूर्वतयारी सञ्जाल नेपालको समन्वयमा स्फियर मापदण्डअनुरूप सिफारिस गरेको खाद्यान्नको सूची निम्नअनुसार रहेको छः

- चामल - प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति ४२० ग्राम,
- दाल - प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति ६० ग्राम
- वनस्पति तेल - प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति ३० मि.लि.,
- नुन - प्रतिदिन प्रतिव्यक्ति ५ ग्राम

स्थानीय परिस्थितिवमोजिम खाद्यान्न वितरणको आकार निर्धारित गरिनु पर्छ । सुरुमा घरायसी स्तरमा गरिने वितरण र अन्तिम लेखाजोखाबाट प्राप्त तथ्याङ्कको आधारमा वितरण गरिनु पर्छ ।

३ आवास तथा गैरखाद्य सामग्री र शिविर व्यवस्थापन

१. औसतमा एक व्यक्तिका लागि ३.५-४.५ वर्ग मिटरको छाना भएको क्षेत्र उपलब्ध छ,
२. औसतमा ५ सदस्यहरूको एक परिवारका लागि कम्तीमा पनि ४x५ मिटरको डोरीसहितको प्लास्टिक सिट र सहायता सामग्री,
३. कम्बलमा मानिसहरूको पर्याप्त पहुँच,
४. दुई वर्षसम्मका केटाकेटीहरूका लागि कम्तीमा पनि एक पूरा सेट कपडा,
५. महिला, केटी, पुरुष तथा केटाहरूको लागि कम्तीमा पनि एक पूरा सेट कपडा छ । यसका अतिरिक्त, महिला तथा केटीहरूका लागि नियमित सरसफाइसम्बन्धी सामग्रीको आपूर्ति भएको छ,
६. मानिसहरूसँग उपयुक्त घरायसी सामग्री छः (एक सेट भाँडा),
७. शिविर बन्द गर्ने र वहिर्गमन रणनीति,
८. शिविर स्थापना गर्नका लागि अग्रिम रूपमा जमिनको पहिचान गर्नुपर्दछ जुन जमिन सुरक्षित तथा स्फियरको मापदण्डअनुसार हुनु पर्ने,
९. विद्यालय तथा सार्वजनिक स्थलहरूसँग अग्रिम रूपमा नै समझदारी पत्र (MoU) मा दस्तखत गर्ने,
१०. शिविरका लागि योजना तर्जुमा गर्दा नै सांस्कृतिक तथा सामाजिक मूल्यहरू एवं परिस्थितिलाई ध्यानमा राख्ने,
११. शिविर स्थापना गर्नका लागि विगतमा प्रयोग गरिएका ठाउँहरूको अभिलेख हेर्ने वा अभ्यास बुझ्ने,
१२. सरकारी निकायहरू, नागरिक समाज, स्थानीय निकाय तथा सरोकारवाला समूहसँगको परामर्शमा शिविरको स्थापना गर्ने ।

४ खानेपानी तथा सरसफाइ

१. पहाडी जिल्लाहरूमा विपद्पछि पहिलो हप्तासम्म पाइपद्वारा अथवा जिल्ला सदरमुकामको खानेपानी योजनासँग सम्बन्ध कायम गरी खानेपानी भण्डारण गरिने ट्याङ्कीद्वारा र तराईका जिल्लाहरूमा प्रतिदिन

- प्रतिव्यक्ति न्यूनतम ५ लिटर पानी उपलब्ध गराउने र पहिलो ४ हप्ताभित्र प्रतिव्यक्ति प्रतिदिन उपलब्ध गराइने पानीको परिमाणलाई १५ लिटर पुर्‍याउने,
२. शिविरमा बस्ने विस्थापित मानिसहरू तथा घर तथा व्यक्तिगत सम्पत्ति नष्ट भएका व्यक्तिहरूका लागि पानी सङ्कलन गर्नका लागि बाल्टीन र पानी शुद्ध गर्नका लागि ३० दिनसम्म खानेपानी शुद्ध गर्ने ट्याब्लेट (Tablets) अथवा वाटरगार्ड (Water Guard) उपलब्ध गराउने,
 ३. शिविरमा बसोवास गर्ने विस्थापित मानिसहरूका लागि उपयुक्त सरसफाइ एवं महिलाहरूका लागि नुहाउने सुविधाका निमित्त अस्थायी चर्पी (हरेक २० व्यक्तिका लागि एक चर्पी र पहिलो हप्ताभित्र हरेक १० व्यक्तिका लागि एक चर्पीका दरले सङ्ख्या बढाउने गरी) को निर्माण गर्ने,
 ४. शिविरमा बसोवास गर्ने प्रभावित मानिसहरूलाई जिल्ला स्वास्थ्य तथा खानेपानी कार्यालयका कर्मचारी, साझेदार गैरसरकारी सङ्गठन, महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयंसेवक एवं रेडक्रसका स्वयंसेवकहरूसँग मिली स्वास्थ्यसम्बन्धी सामग्रीको कीट (Kits) वितरण गर्ने र स्वास्थ्य प्रबर्द्धनसम्बन्धी पानी शुद्ध पार्ने उचित तरिका र साबुनद्वारा हात धुने गतिविधिहरू सञ्चालन गर्ने,
 ५. एकरूपताका लागि जिल्ला आपत्कालीन योजनालाई राष्ट्रिय आपत्कालीन योजनासँग मेल खाने गरी तयार तथा सुधार पार्ने ।

५ स्वास्थ्य तथा पोषण

- प्रारम्भिक लेखाजोखा सञ्चालन गरिएकै समयमा स्वास्थ्यसम्बन्धी निगरानी (Health surveillance) सुरु हुन्छ,
- सामुदायिक स्तरमा रोग तथा चोट-पटकको उपचार विद्यमान प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रबाट, स्वास्थ्य संस्थाहरूमा केही उपचार एवं थोरै सङ्ख्यामा गम्भीर विरामीहरूलाई सिफारिस गरी अन्य केन्द्रहरू (Referral centres) मा पठाई आपत्कालीन स्वास्थ्य सेवा कार्यक्रमको कार्यान्वयन गरिनेछ,
- सिफारिस गरी पठाइने अन्य केन्द्रहरू (Referral centres) मा केन्द्रहरूमा पुग्नका निमित्त विरामीहरूका लागि उपयुक्त यातायातको प्रबन्ध गरिनेछ ।

६ शिक्षा

- विपद्को घटना घटेको पहिलो हप्ताभित्र शिक्षासम्बन्धी पूर्वाधार र शिक्षामा संलग्न व्यक्तिहरूका अवस्थाका बारेमा द्रुत लेखाजोखा सञ्चालन गर्ने,
- जिल्ला शिक्षा कार्यालय र स्थानीय क्षेत्रगत सदस्यहरू सँगको समन्वयमा तथा प्रभावित समुदायहरूसँगको परामर्शमा प्रभावित/आन्तरिक रूपमा विस्थापित बाल-बालिकाहरूको शिक्षालाई जारी राख्नका निमित्त अस्थायी रूपमा सिक्ने ठाउँ पत्ता लगाउने,
- सम्भव भएसम्म यथाशक्य चाँडो अर्थात् सिद्धान्ततः पहिलो दुई हप्ताभित्र, न्यूनतम मापदण्डबमोजिम ६ देखि ८ हप्ताभित्र न्यूनतम पूर्वाधारसहित, विद्यालय जाने बाल-बालिकाहरूका निमित्त अस्थायी रूपमा सिक्ने ठाउँ तथा स-साना बाल-बालिकाहरूका लागि सुरक्षित स्थान स्थापना गर्ने,
- विद्यालयहरू पुनः खुला गराएर र शिक्षण-सिकाइका सामग्री उपलब्ध गराएर र अर्ध-संरचनागत मनोरञ्जनका सामग्रीको व्यवस्था मिलाएर पढाइ जारी राख्ने र शिक्षक तथा विद्यार्थीहरूको पुनः एकीकरण प्रारम्भ गर्ने,

- विद्यालयबाहिर रहेका बाल-बालिकाहरू अस्थायी रूपमा खडा गरिएका सिक्ने ठाउँमा भर्ना गरिएका छन् अथवा तिनको शिक्षाका लागि वैकल्पिक व्यवस्था गरिएको छ भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने,
- प्रभावित बाल-बालिकाहरूका निमित्त नियमित शिक्षा प्रणालीमा क्रमशः तिनलाई समावेश गर्दै लैजाने ।

७ संरक्षण

- प्रभावित जनसमुदायको अधिकारको कुनै पनि उल्लङ्घन, दुर्व्यवहार तथा शोषण अथवा भेदभावको अनुगमन गर्ने र प्रतिवेदन पेश गर्ने संयन्त्रको स्थापना गर्ने अथवा स्थापित संयन्त्रलाई प्रयोगमा ल्याउने,
- विभिन्न समुदायका सदस्यहरूबाट, विशेषतः अति गरिब तथा पछाडि पारिएका समूहबाट मानवीय सहयोग तथा आधारभूत सेवा सुविधामा समान पहुँच सहयोग पाए नपाएको अनुगमन गर्ने,
- साझेदारहरूका बीचमा अभिलेख राख्ने तथा दर्ता गर्ने प्रणालीमा एकरूपता सुनिश्चित गर्ने,
- बालबालिका तथा महिलाहरूका लागि सुरक्षित वातावरणको सिर्जना गर्ने,
- शिक्षा तथा संरक्षणसम्बन्धी सहयोग कार्यक्रममा मनोसामाजिक सहयोगलाई एकीकरण गर्ने,
- हेरचाह गर्ने व्यक्तिहरूबाट बालबालिकाहरू बिछोडिने कार्यको रोकथाममा सहयोग गर्ने,
- बिछोडिएका तथा परिवार साथ नभएका बालबालिकाहरू, खास गरी पाँच वर्षको उमेरभन्दा मुनिका बालबालिका तथा किशोरीहरूको पहिचान, दर्ता तथा स्वास्थ्य जाँचको सहजीकरण गर्ने र खोजी तथा पुनर्मिलनमा संलग्न साझेदारहरूलाई सहयोग उपलब्ध गराउने,
- परिवारबाट बिछोडिएका तथा साथ नभएका बालबालिकाहरू र अन्य जोखिममा परेका समूह जस्तै: परिवार नभएका, वृद्ध, अपाङ्ग तथा दीर्घ रोगबाट प्रभावित समूहका मानिसहरूलाई हेरचाह तथा संरक्षण प्रदान गर्ने (बास तथा अन्य सेवाको व्यवस्था),
- मानवीय सहयोग तथा स्थायी समाधानका बारेमा आन्तरिक रूपमा विस्थापित मानिसहरूलाई नियमित रूपमा सूचनाको प्रवाह भइरहेको छ भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्ने,
- फिर्ता हुने कार्यक्रम तथा स्थायी समाधानको तर्जुमा गर्ने कार्यमा आन्तरिक रूपमा विस्थापित व्यक्तिहरूलाई संलग्न बनाउन प्रयास गर्ने,
- शिविर तथा पुनर्वासका क्षेत्रहरूमा पर्याप्त सुरक्षाका लागि पैरवी गर्ने ।

सन्दर्भ सामग्रीहरू

१. विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना तर्जुमा मार्गदर्शन २०६७ (अद्यावधिक २०७६),
२. महानगरपालिकाको विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना २०८२
३. जिल्ला विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य कार्ययोजना (मोरङ २०६७) पुनरावलोकन २०८२,
४. महानगरपालिकाको स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना २०८२
५. महानगरपालिकाको बहुप्रकोप संकटासन्नता तथा क्षमता पार्श्वचित्र २०७८
६. विषयगत क्षेत्रहरूको बैठक
७. सबै वडामा गरिएका लोकेशन ट्र्याकिङ २०८३
८. सरोकारवालाहरूसँगको टेलिफोन वार्ता र अन्तरकृया ।

विराटनगर महानगरपालिका

मोरङ, कोशी प्रदेश

विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य
कार्ययोजना २०८३

विषयगत क्षेत्रहरु

१. समग्र व्यवस्थापन खोज
तथा उद्धार क्षेत्र

२. खाद्य तथा कृषि क्षेत्र

३. स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र

४. खानेपानी, सरसफाइ तथा
स्वच्छता प्रवर्द्धन क्षेत्र

५. अस्थायी आवास तथा
गैरखाद्य क्षेत्र

६. आपतकालीन संरक्षण क्षेत्र

७. आपतकालीन शिक्षा क्षेत्र

८. शीघ्र पुनर्लाभ क्षेत्र